

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 2286-8860

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2565

Vol.11 No.1 January – June 2022

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2565

Vol.11 No.1 January – June 2022

ISSN 2286-8860

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง

อธิการบดี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)

ศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกษียณอายุราชการ)

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

กระทรวงศึกษาธิการ (เกษียณอายุราชการ)

รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)

รศ.ดร.ภารดี อนันต์นาวิ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เกษียณอายุราชการ)

ผศ.ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (เกษียณอายุราชการ)

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.อนันต์ ธรรมชาลัย

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน
ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้
และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน 2565

Vol.11 No.1 January – June 2022

ISSN 2286-8860

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำฉบับ

รศ.ดร.ณัฐพล ร้าไพ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ทิวดี มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.เทื้อน ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.ชาวุฒิ ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
รศ.ดร.นิตยา สุขเสรีทรัพย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.พงศ์ หรดาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สมสรณุก์ วงษ์อยู่น้อย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกษียณอายุราชการ)
รศ.ดร.สุชาดา นันทะไชย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.สุพล บุญลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รศ.ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.อัศรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ณกมล ปุณฺณเขตต์ทิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (เกษียณอายุราชการ)
ผศ.ดร.รุ่งเกียรติ สิริวงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.เสวียน เจนเขว่า	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ผศ.ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อรุณ ไชยนิติย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.เสาวลักษณ์ มีศิลป์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด ข้อมูล ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในยุครฐาณวิถีชีวิตใหม่	เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร
พรทิพย์ เอื้อธรรมถาวร
9	เมตาเวิร์สกับการศึกษา: การเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลนฤมิต
กับโลกความจริงของการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเต็มตัว	สุรพล บุญลือ

บทความวิจัย

17	Applying Clarinet Method of Avrahm Galper Improving Clarinet
Academic Performance	Han wei guang
Pranote Meeson
24	การพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด
เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	กนกวรรณกรรณ์ หลวงวังโพธิ์
สิทธิศักดิ์ เตียงงา
39	ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล
อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต
ด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา	กัญญาวิรี พิมพ์สินธุ์
สุขอรุณ วงษ์ทิม
นิธิวัฒน์ เมฆขจร
50	การพัฒนาความสามารถในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้
แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เจนจิรา วงศ์อนุ
อุมาพร ยุวชิต
กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์
60	ปัจจัยด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณ ที่มีผลต่อ
ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย	ณัฐกฤตา วงษ์พระจันทร์
นภาพร นิลภรณ์กุล
70	การพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ณัฐวัฒน์ วรรณชัย
ปิยมณัส วรวิทย์รัตนกุล
84	การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกาย
มนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ธีระ ปรุหมวงษ์
99	การจัดการองค์กรสู่องค์กรแห่งความสุขเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน
ของพนักงานองค์กรเอกชน	ปัญญาวัฒน์ จุฑามาต

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

112	การพัฒนาแบบฝึกหัดการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
ในภูมิภาคตะวันออกของไทย	พงศ์เทพ จิระโร
อรรถพร โพธิสุข
อุบล ธนเนชชัยคุปต์
123	โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา
ต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	พิมล ป้องเรือ
สุธิดา หอวัฒนกุล
135	การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษา
อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา	ไพฑูรย์ โพธิสาร
สุนันท์ ศุลโกศล
148	แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
ภายใต้หลักธรรมาภิบาล	เมษยา วงษ์กำภู
พิศมัย จารุจิตติพันธ์
สมยศ อวเกียรติ
160	แนวทางแก้ปัญหาการใช้มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน	วิทยา เบ็ญจาทิกุล
ศิริเพ็ญ จันทร์นิยม
เสีี่ยม บุษบาบาน
173	การสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาด้วยแพทย์
แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา	ศิริพร พจน์พานิชพงศ์
ปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี
184	การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่ม
จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์	สิทธิศักดิ์ เตียงงา
กนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์
200	แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	สมณทา ประสงค์ศรี
สมยศ อวเกียรติ
พิศมัย จารุจิตติพันธ์
214	การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่
จังหวัดนนทบุรี	อภิชาติ ศิริบุญญากาล
อุไรวรรณ เตียนศรี
อุไรวรรณ พงศ์สุภากุล

ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

Entrepreneurs' Expectations on the Desired Attributes of Graduates in Next normal

เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร (Theppharat Ueathamatawon) ¹

พรทิพย์ เอื้อธรรมถาวร (Pronthip Ueathamatawon) ²

Received: February 15, 2022

Revised: March 04, 2022

Accepted: May 22, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่จากศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มีต่อความคาดหวังของผู้ประกอบการ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดแรงงาน ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความคาดหวังคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านความรู้และทักษะทางปัญญา รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ประกอบการ โดยเน้นการพัฒนาโครงการและกิจกรรมให้นักศึกษามีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารและการรวบรวมข้อมูลข่าวสารในการทำงาน

ความสามารถในการยืดหยุ่นและการปรับตัวพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและมองหาโอกาส การนำความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้กับงานจริงได้ เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม การประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการทำงาน ส่งผลให้มีทักษะทางปัญญาที่สามารถแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดนอกกรอบ ใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งด้านจริยธรรมในการทำงาน และจริยธรรมคุณธรรมในวิชาชีพ เพื่อให้ครอบคลุมกับความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ทั้ง 3 ด้าน

คำสำคัญ: ความคาดหวัง ,ผู้ประกอบการ , คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

Abstract

This article presents the entrepreneurs expectations on the desired attributes of graduates on Next normal era; derived from the review of the articles related to study the desired attributes of graduates toward the entrepreneurs' expectations, to be used as a guideline for curriculum development in accordance with the

¹ อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ
วิทยาลัยนครราชสีมา

Instructor , Business Administration and Information
Technology, Nakhonratchasima College

² อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Instructor, Faculty of Science and Arts,
Rajamangala University of Technology Isan

needs of entrepreneurs and labor market, by collecting information from various related articles.

The study findings found the entrepreneurs had the highest expectation of desirable graduate attributes in the top 3 levels: which firstling are in numerical analysis, communication and information technology skills, followed by the interpersonal skills and responsibility aspect, and the knowledge and intellectual skills aspect. As well as being used as a guideline for the developing and adapting the curriculum to meet the needs and expectations of entrepreneurs; emphasis on the development of projects and activities. To provide students with the skills to use computers and digital technology to communicate with gather information to work, the ability to be flexible, adaptable to change and look for opportunities; emphasis on the students to apply the theoretical knowledge they have learned to apply to real work. Focus on teaching and learning activities that build teamwork skills, coordination, having good human relations with others ,responsible for assigned tasks, know how to prioritize work that result in intellectual skills that can solve problems from situations that arise, to be creative dare to think outside the box and always eager to learn including planting shores for students to have morals and ethics both in terms of work ethics and professional ethics to cover the expectations of entrepreneurs on the desirable characteristics of graduates in the next normal era in 3 aspects.

Keywords: Expectation, Entrepreneur, Desired attributes of Graduates

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้นจะเป็นประโยชน์จากทรัพยากรด้านแรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น คุณภาพคนแรงงานส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนาโครงสร้างสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน (วรลักษณ์ ลลิตศิริวิมล และคณะ, 2560)

ในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ “Next normal” ที่เกิดขึ้นในยุค “COVID-19” เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลกมนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ในหลายมิติทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ซึ่งการดำเนินธุรกิจภายใต้สภาวะการแข่งขันสูง และมีพัฒนาเทคโนโลยีในทุกๆด้านเพื่อการแสวงหาความได้เปรียบในการแข่งขันทางวงการธุรกิจ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค “Next Normal” (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2563)ลักษณะของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา นอกจากนี้ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติคุณภาพอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ขาดความรู้และทักษะของอาชีพไม่เชื่อมโยงกับสังคม และการประกอบอาชีพบัณฑิตที่จบอุดมศึกษามีความรู้และทักษะรวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้ง ๆ ที่ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตเป็นภารกิจหลักของอุดมศึกษาทุกแห่งที่ต้องการพัฒนาคุณภาพ

บัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มาตรฐานวิชาชีพ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุค Next normal เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดแรงงานต่อไป

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ หมายถึง ประกาศของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิ โดยในระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดเป้าหมายและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) ดังนี้

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

(2) ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

(3) ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันต้องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

(4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาดตนเองและอาชีพ

(5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

สรุปได้ว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ แนวทางระดับอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ความคาดหวังของผู้ประกอบการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ ดังนี้

ความคาดหวัง หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล การกระทำหรือเหตุการณ์จึงเป็นการคิดล่วงหน้าโดยมุ่งหวังในสิ่งที่เป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ (ฤทัย นิธิธนวิชิต, 2553)

ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการ ความรู้สึก การรับรู้ การคาดการณ์ ถึงสิ่งที่บุคคลปรารถนาจะเป็น หรือ จะได้มาในอนาคต (พรพิมล รียาย และคณะ, 2556)

ความคาดหวัง หมายถึง เป็นความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล การกระทำหรือเหตุการณ์เป็นต้น จึงเป็นการคิดล่วงหน้าโดยมุ่งหวังในสิ่งที่เป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความต้องการและเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการของเจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง หรือ หัวหน้างาน ที่ว่าจ้างหรือกำกับดูแลการทำงานของบัณฑิต (เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร และคณะ, 2558)

ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความต้องการต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการคาดคะเนหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลต่อสิ่งนั้น (นัฐพงษ์ สารเมฆ, 2562)

สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และความต้องการที่มีต่อบุคคลซึ่งมีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าในสิ่งที่ปรารถนาหรือคาดคะเนไว้ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของผู้ประกอบการไว้ ดังนี้

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ริเริ่มและดำเนินการด้วยตนเอง (दनัย เทียนพุม, 2532)

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้จัดตั้งองค์การเป็นเจ้าของบริหารงาน และยอมรับความเสี่ยงทางธุรกิจ (Hodgetts and Kuratko, 1996)

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นบุคคลที่ค้นพบความคิดและโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ เป็นผู้รวบรวมเงินทุนเพื่อจัดตั้งธุรกิจ จัดระเบียบในธุรกิจและบริหารดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อจัดหาสินค้าและบริการให้แก่สาธารณะชน ความสำเร็จทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมากมาจากพลังและการประดิษฐ์คิดค้นของผู้ประกอบการที่ดำเนินงานอยู่ในสภาพแวดล้อมของวิสาหกิจเอกชน (สุสดี รุมาคม, 2540)

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่มีความคิดที่จะดำเนินธุรกิจ ทำการก่อตั้งธุรกิจขึ้นมา และคอยประคับประคองให้ธุรกิจที่ตั้งขึ้นมานั้นมีการเจริญเติบโต (ฤทธิ์ ตันติพนารัตน์, 2543)

ผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่มองเห็นโอกาสและสามารถนำทรัพยากรที่มีจำกัดมาสร้างสรรค์หรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ เพื่อจุดประสงค์ในการขายสินค้าและบริการ โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาและบริหารธุรกิจ โดยยอมรับความเสี่ยงเพื่อหวังผลกำไรในระยะยาว รวมทั้งประคับประคองธุรกิจที่ตั้งขึ้นมานั้นให้มีการเจริญเติบโต ผู้ประกอบการจะเป็นเจ้าของกิจการ มีอำนาจในการตัดสินใจและมีบทบาทในการเป็นผู้นำขององค์กร (Jones and George, 2003)

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลและบริหารวิสาหกิจของตนเอง โดยมีอิสระและความเสี่ยงในการประกอบการ รวมทั้งโอกาสในการทำกำไรจากวิสาหกิจนั้น (ชูชัย สมศิริไกร, 2548)

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ริเริ่มและพร้อมที่จะรับความเสี่ยงในการลงทุนประกอบกิจการ โดยใช้ปัจจัยการผลิตทั้งหลาย ผสมผสานกับสติปัญญา ความสามารถ ประสบการณ์ และหลักการบริหารที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดสินค้าและบริการต่อลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง (สมพร ปานยงค์ และคณะ, 2550)

ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการ หรือผู้ที่คิดริเริ่มจัดตั้งธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงาน และดำเนินธุรกิจทุกด้านด้วยตนเอง โดยมองเห็นโอกาสทางธุรกิจและยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อมุ่งหวังผลกำไรที่

เกิดจากผลการดำเนินงานของธุรกิจตนเอง (ณัฐไพ สุธสิริสม, 2564)

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ริเริ่ม ผู้จัดตั้งหรือเจ้าของกิจการที่ยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนเพื่อดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อหวังผลกำไรในระยะยาวเพื่อการเติบโตของธุรกิจ

เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการ คือ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้ริเริ่ม ผู้จัดตั้ง หรือเจ้าของกิจการที่มีต่อบุคคลซึ่งมีการคาดการณ์หรือคาดคะเนไว้ล่วงหน้าในสิ่งที่ปรารถนาเอาไว้

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มีต่อความคาดหวังผู้ประกอบการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อความคาดหวังของผู้ประกอบการในยุค Next normal พบว่าผู้ประกอบการมีความคาดหวังระดับมากที่สุด คือ

1) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญคุณลักษณะบัณฑิตดังกล่าวเป็นลำดับแรก เนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดโรค COVID-19 ต้องเว้นระยะห่างทางสังคมส่งผลให้ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารและการทำงานผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้โดยจะเน้นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมข้อมูล สามารถสื่อสารอธิบายความเข้าใจ ทั้งในรูปแบบการเขียนรายงานและนำเสนอด้วยวาจาได้ (เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร และคณะ, 2558) เพราะในยุคปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีถือเป็นเรื่องที่สำคัญในการทำงานในทุก ๆ อาชีพ การสื่อสารก็สำคัญเช่นกัน เพราะในการทำงานทุกงานต้องใช้การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานหรือลูกค้าก็ตาม (ภัทรวดี สอนเวียง และคณะ, 2563)

2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดหวังและมีความต้องการ

คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นและการปรับตัวพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและมองหาโอกาสที่ซ่อนอยู่เพื่อพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส การทำงานเป็นทีม และสามารถประสานงานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ทักษะการเข้าสังคมเพื่อที่จะทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย (ฉัตรชัย อินทสังข์และคณะ, 2563) (เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร และคณะ, 2558) เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ในขณะเดียวกันทางด้านการปฏิบัติงานไม่สามารถกระทำพังคนเดียวได้ ต้องอาศัยการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ (วิบูล จุง, 2555)

3) ด้านความรู้และทักษะทางปัญญา พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดหวังและมีความต้องการ คือ ให้ความสำคัญกับเรื่องมีความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการทำงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ (ภัทรวดี สอนเวียง และคณะ, 2563) รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ใหม่และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา กล้าคิดนอกกรอบและนำความรู้ที่มีอยู่ต่อยอดให้เกิดประโยชน์กับสถานประกอบการ รู้จักแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ (เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร และคณะ, 2558) เนื่องจากปัญหาแรงงานที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการยังขาดทักษะดังกล่าว ซึ่งถือเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ บุคลากรใหม่ยังขาดความรู้จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ (วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และคณะ, 2560)

4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดหวังและยังคงให้ความสำคัญ คือ จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงานต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ และไม่คดโกงหรือหลอกลวงผู้อื่น จึงจะได้รับความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และคณะ, 2560) ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่ต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวองบัณฑิตไม่สามารถฝึกฝนให้มีได้ทันทีในสถาน

ประกอบการ เหมือนกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ (สนทยา เขมวิทิตน์, 2549)

บทสรุป

ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่นั้น เมื่อวิเคราะห์ผู้ประกอบการมีความคาดหวังคุณลักษณะบัณฑิตมากที่สุด คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพราะจากผลกระทบการแพร่ระบาดโรค COVID-19 ผู้ประกอบการมีการปรับตัวเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลในการดำเนินงานทางธุรกิจมากขึ้น ผู้ประกอบการจึงมีความคาดหวังบัณฑิตที่มีทักษะการติดต่อสื่อสารและการทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านความรู้และทักษะทางปัญญา เพราะบัณฑิตที่มีความสามารถในการปรับตัวพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการทำงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ ใฝ่หาความรู้ใหม่และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และนำความรู้ที่มีแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการมีความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอกชนและหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

แนวทางในการพัฒนาและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ประกอบการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่โดยเน้นการพัฒนาโครงการและกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษามีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารและการรวบรวมข้อมูลข่าวสารในการทำงาน การนำความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้กับงานจริงได้ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สร้างทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม การประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการทำงาน ส่งผลให้มีทักษะทางปัญญาที่สามารถแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และมีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งด้านจริยธรรมในการทำงานและจริยธรรมคุณธรรมในวิชาชีพเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดแรงงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2563). 'Next normal' คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิตปกติวิถีใหม่'กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นวันที่ 27 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/882508>.
- ฉัตรชัย อินทสังข์และคณะ. (2563, กรกฎาคม – ธันวาคม). คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาดและความพึงพอใจของผู้ประกอบการ. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 6(2), หน้า 1-13.
- ชนินาถ ทิพย์อักษรและคณะ. (2560). คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของสถานประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. โครงการวิจัย หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ชูชัย สมितिไกร. (2548, กรกฎาคม- กันยายน). ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยไทย, วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 11: หน้า 256.
- ณัฐไท สุทธิเสริม. (2564). การเป็นผู้ประกอบการ. สืบค้นวันที่ 16 กันยายน 2564 จาก: <https://sites.google.com/site/natpatai24456/hnwy-thi4-kar-pen-phu-prakxb-kar>.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2532, พฤศจิกายน). นักวิสาหกิจผู้ประกอบการในองค์การ. วารสารคลังสมอง. 77, หน้า 72-75.

- ฤทัย นิธิธนวิชิต. (2553). ความคาดหวังและสิ่งที่ได้รับของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทธิ์ ตันติพนารัตน์.(2543).ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ : กรณีศึกษานิสิตโครงการปริญญาโทสาขารัฐกิจ ภาคค่ำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร และคณะ. (2558). ความคาดหวังบัณฑิตของผู้ประกอบการต่อบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา. รายงานการประชุมวิชาการและการนำเสนองานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 วิทยาลัยนครราชสีมา วันที่ 17 มิถุนายน 2559 , หน้า 474 - 481.
- “10 ทักษะในยุค Next normal ที่ควรมี”. (2563). สืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2564.จาก <https://www.coreandpeak.co.th/post/10%E0%B8%97%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B0%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%84newnormal%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A1>.
- ทักษะที่ต้องมีในยุค “Next normal”. (2564). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2564 จาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/vgnew_th/938b6cfac62681b75b96643b8754be2e.pdf.
- นัฐพงษ์ สาระเมฆ.(2562). คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ตามความคาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ผุสดี รุมาคม. (2540). การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- พรพิมล รียาย และคณะ. (2556). ความคาดหวังของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ที่มีต่อเนื้อหารายวิชาการศึกษาระดับอุดมศึกษา. (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่.
- ภัทรวิดี สอนเวียงและคณะ. (2563, มกราคม – มิถุนายน). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานในอาชีพทางธุรกิจตามความต้องการของสถานประกอบการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 3(1), หน้า 75-86.
- แมนพาวเวอร์กรุ๊ป ประเทศไทย. (2564). 10 ทักษะ แรงงานยุคโควิดต้องมี. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2564 จาก : <https://www.manpowerthailand.com/th/blog/2020/12/skill-must-have-in-covid-era-th>.
- วิบูล จุง. (2555). คุณลักษณะคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์จากผลผลิตของมหาวิทยาลัย. สืบค้นวันที่ 16 กันยายน 2564 จาก: <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=wbj&mounth=16-07-2009&group=11glob=12>.
- วิไลพร ยาชามป้อม. (2555). คุณลักษณะบัณฑิตบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการตามความต้องการของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วรลักษณ์ ลลิตศิริวิมล. (2560, กันยายน - ตุลาคม). ความคาดหวังทักษะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ภาคใต้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 36(5), หน้า 133-141.
- สมพร ปานยินดี และคณะ. (2550). ลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12(พ.ศ.2560-2564). สืบค้นวันที่ 16 กันยายน 2564 จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2564 จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>

สนทยา เขมวรัตน์. (2549). ความคาดหวังของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร. *วารสารกำแพงแสน*. 4(3), หน้า 41-46.

Hodgetts, R.M. & Kuratko, D.F. (1996). *Effective small business management*. 2nd ed., New York: Harcourt Brace Jovanovich Inc.

Jones, R.G. and George, M.J. (2003). *Contemporary Management*. 3rd ed., New York: McGraw –Hill.

“Next normal Skills: 5 ทักษะจำเป็นที่คนทำงานควรมี”. (2563). สืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2564, จาก <https://adecco.co.th/th/knowledge-center/detail/new-normal-skills-2020>.

Workpoint today. (2564). *6 กรณีศึกษา สู่ 6 ทักษะสำคัญในการเอาตัวรอดยุคหลังโควิด-19*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2564 จาก <https://workpointtoday.com/new-normal-covid-19-skills/>.

**เมตาเวิร์สสำหรับการศึกษา: การเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลนฤมิต
กับโลกความจริงของการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบดื่มด่ำ**
**Metaverse for Education: The Connection between the Metaverse
with The Real World of Learning to Create Immersive Learning**

สุรพล บุญลือ (Surapon Boonlue) *

Received: May 16, 2020

Revised: May 28, 2020

Accepted: May 31, 2020

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปริมาณของการเข้าถึงทำได้ง่ายอย่างมากมายและรวดเร็ว ทำให้เกิดการแปรปรวน (Disruptive) จากความเป็นเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดชีวิตในรูปแบบใหม่ การทำงานแบบใหม่ อาชีพใหม่ เทคโนโลยีใหม่ ๆ โลกไม่มีขอบเขตในเรื่องของเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาเทคโนโลยีก็เข้าไปถึงอย่างรวดเร็วในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้เกิดการผสมระหว่างโลกจริงกับโลกเสมือน นับวันยิ่งมากเท่าทวีคูณ เกิดการเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนโลกในลักษณะของอภิมหาจักรวาล โลกที่พ้นขอบเขตหรือจักรวาลที่ไม่มีขอบเขต (Metaverse) เป็นการเชื่อมโยงผู้คนที่อยู่ห่างไกลกัน เข้ามาอยู่ในโลกเสมือนและทำกิจกรรมเสมือนได้อยู่ในที่เดียวกัน ตามแนวคิดนี้ทางการศึกษาได้มีการนำมาใช้หลากหลาย เช่น ห้องเรียนเสมือนจริงที่สอนโดยใช้สภาพแวดล้อมออนไลน์ในอินเทอร์เน็ตนำเอานักเรียนและครูมาพบกัน ทำกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอน และสื่อสารกันได้นานแล้ว ในบทความฉบับนี้จะอภิปรายความเป็นมาของเทคโนโลยีเสมือนจริงและการเรียนแบบเสมือนจริงในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมา

เพื่อให้ให้นักการศึกษาได้เห็นแนวทางที่จะนำเทคโนโลยีแบบเมตาเวิร์ส ที่สามารถสร้างความเสมือน นำมาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่ไม่หยุดยั้ง แต่การสร้างคามเสมือน คงจะไม่เหมือนความจริงไปทั้งหมด

คำสำคัญ: จักรวาลนฤมิต, เสมือนจริง, ห้องเรียนเสมือนจริง, การเรียนรู้แบบดื่มด่ำ

Abstract

Due to technology that keeps rapidly changing and advancing everyday where access becomes quickly and easily, it causes a disruption. Digital technology and the Internet help people in a new lifestyle, a new way of working, and a new career. Whether it is a developed, developing, or underdeveloped country, technology is able to penetrate swiftly. The world has no boundaries in terms of technology. Currently, there is a new growing logarithmic technology concerning the combination of the real and virtual world resulting in the world-changing. It is called the Metaverse. It connects people who live far away from each other and be able to gather them in a

* อาจารย์ประจำ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
Lecture, Department of Educational Technology and
Communication in King Mongkut's University of
Technology Thonburi

virtual world where they can virtually conduct activities in the same place. Pertaining to this concept, it has been utilized a similar technology, i.e., virtual classroom a long time ago in an educational context. It uses an online environment on the Internet which allows teachers and students to join together in performing learning and teaching activities and communication. In this article, we will discuss the history of virtual reality technology and virtual learning in different eras from the past till now. This paper will contribute a huge benefit to educators by guiding them in applying the virtual reality of the Metaverse to education in order to create and enhance students' learning.

Keywords: Metaverse, Virtual reality, Virtual classroom, Immersive learning

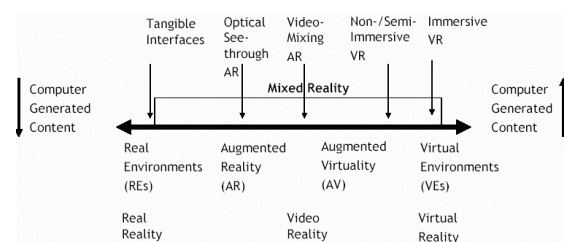
บทนำ

คำว่า Metaverse หรือ จักรวาลนฤมิต (พจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2564) คำว่าเมตาเวิร์ส มาจากคำสองคำ คือ Meta สามารถออกเสียงว่าเมตา, หรือเมตะ ซึ่งหากจะหาความหมายในภาษาไทยหมายถึงที่ยิ่งใหญ่ หรือ อภิมหา ยิ่งใหญ่ กับคำว่า จักรวาล หรือ universe ซึ่งได้ตัดลดทอนคำหน้าออกเหลือแต่ verse เมื่อผสมกับคำว่า Meta จึงกลายเป็น metaverse ซึ่งหมายความว่า จักรวาลที่ยิ่งใหญ่ หรือยิ่งใหญ่กว่าจักรวาล คำว่า Metaverse ปรากฏขึ้นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2535 ในนวนิยายวิทยาศาสตร์เรื่อง Snow Crash ของ Neal Stephenson (สิริวิทย์ สิงหาพล, 2564) เป็นการสร้างความเสมือนที่ทำให้มนุษย์หลุด หรือก้าวเข้าไปสู่โลกที่ยิ่งใหญ่ โดยใช้ความเสมือนที่สร้างขึ้นนั้นเอง การก้าวเข้าไปสู่โลกที่ยิ่งใหญ่ในความจริงไม่อาจจะทำได้ แต่เราก็ต้องใช้ความเสมือน หรือเทคโนโลยีเสมือนจริง เข้ามาสร้างความรู้สึกต่าง ๆ เข้ามาได้อย่างง่ายดายเพียงใช้โทรศัพท์หรือจะใช้เสียงมาสร้างภาพหรือส่วนอื่น ๆ ของ รายการให้เกิดความเสมือนจริง

คำว่า "ความเสมือนจริง Virtual Reality" เป็นการรับรู้ที่ใช้อายตนะของมนุษย์จะพึงรับรู้ได้ และคำว่า "ความจริง Reality" เป็นการที่มนุษย์พยายามจะหลอก

ตัวเองด้วยการใช้ความเสมือนจริง ที่ไม่ใช่ของจริง หรือ เรียกได้ว่าเป็นการสร้างสภาวะเสมือนจริงเข้ามา ทำให้มนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ในโลกของความจริง ได้เกิดการรับรู้จากสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในความเป็นความจริงหรือการสร้างโลกเสมือนจริง (virtual world) ได้ในบางส่วน บางมุม เพราะมนุษย์ยังไม่สามารถทำให้ความรู้สึกหรือ การรับรู้อายตนะของมนุษย์ทั้ง 5 + 1 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวน้ำ และใจ เชื่อในสิ่งนั้นได้ทั้งหมด ความเสมือนจริงก็ยังเป็นความจริง ที่ว่ามนุษย์หลอกการรับรู้ของตนเอง เพื่อให้เชื่อว่าสิ่งที่รับรู้คือความจริง หรือทำให้เกิดความรู้สึกที่เรียกว่า การดื่มด่ำจากเทคโนโลยี (Immersive Technology) จากเทคโนโลยีที่ผ่านมา มีเทคโนโลยีหลาย ๆ อย่างที่เป็นคำศัพท์ ที่เราพบในการสร้างความเสมือนกับเราอยู่ ห้าถึงหกคำ คือ เทคโนโลยีเสมือนเหล่านั้น ซึ่งจะต้องลงท้ายด้วย R เสมอคือ Reality เช่น คำว่า VR, AR, MR, XR, NR โดยความเสมือนแรกที่เราใช้กันคือ คำว่าสภาพแวดล้อมจริง RE (Real Enviroments) ซึ่งหลังจากนี้คำว่า เสมือนจริง Virtual Reality (VR) ก็จะถูกเติมอีกหลายคำเช่น คำว่าความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR), คำว่าความเป็นจริงเสริมเสมือน Augmented Virtually (AV), คำว่าสื่อผสมความจริง Mixed Reality (MR), และ สื่อต่อขยายเสมือนจริง Extended Reality (XR). และสุดท้ายในขณะนี้คือ NR ในอดีตที่ผ่านมา มีการนำเอาความเสมือนจริงมาใช้กันอย่างยาวนานแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994, มิลแกรน และคิชิโน ได้นำเสนอแนวคิดการก้าวไปสู่โลกเสมือนไว้ในหนังสือเรื่อง Reality-Virtuality (RV) continuum ซึ่งจากแนวคิดนั้น เราจะเห็นได้ว่าการปรับเปลี่ยนได้ทำให้มนุษย์เราได้ก้าวเข้าไปสู่สิ่งนั้นได้รวดเร็ว และในปริมาณที่มากขึ้นอย่างชัดเจนขึ้น

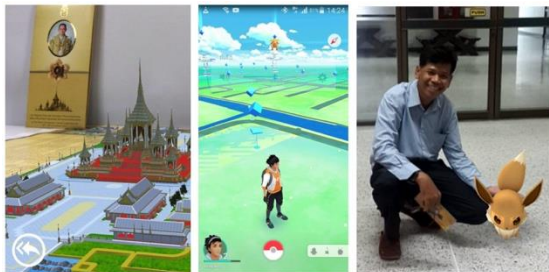
ประวัติการสร้างความเสมือนในโลกแห่งความจริง

ภาพประกอบ 1 Reality-virtuality (RV) continuum

(Milgram and Kishino, 1994)

จากภาพที่ 1 มิลแกรม อาจารย์ชาวแคนาดา และคิชิโน นักวิจัยชาวญี่ปุ่นได้ร่วมกันเขียนบทความนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 (Milgram and Kishino, 1994) ซึ่งให้เห็นแนวทางการพัฒนาจากความเป็นจริงไปสู่ความเสมือนซึ่งบทความฉบับนี้ได้อธิบายในยุคแรกๆ การสร้างความเสมือนในโลกแห่งความจริงเป็นการนำเอาความเสมือนจริงมาใช้โดยอาศัยคอมพิวเตอร์เป็นตัวสร้างเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความเสมือน เริ่มจากสภาพแวดล้อมจริงหรือ REs (Real Environments) คือ โลกจริงที่เราใช้ชีวิตอยู่ตามปกติ และความต่อเนื่องจากความเสมือนจริงจะอยู่ในรูปแบบต่างๆ มาตามลำดับ และสุดท้ายจะกลับกัน คือ ตัวเนื้อหาหรือคอนเทนต์จะเป็นตัวสร้างรูปแบบหรือระบบคอมพิวเตอร์ใหม่ๆ ขึ้นมา

ภาพประกอบ 2 ความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) เป็นการนำเอาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาเสริมในโลกของความเป็นจริง ในรูปแบบของแผ่นพับกับแอปฯ “Zon ทำดีเพื่อพ่อ” และเกม Pokémon

ความเสมือนจริงในระดับแรกเป็นการเพิ่มหรือเสริมเข้าไปในชีวิตจริง จากการนำเอาเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม หรือ AR (Augmented Reality) มาใช้ เทคโนโลยี AR นี้ เรียกว่า ความเป็นจริงเสริม เป็นการเห็นภาพที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างสภาพแวดล้อมจริงหรือภาพจริงกับภาพเสมือนจริง คือ การนำเอาภาพหรือวัตถุ Virtual Object หรือข้อมูล Data จากโลกออนไลน์เพิ่มไปในโลกจริง Real World มาสร้างเป็นเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) การนำเอาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาสร้างเป็นภาพได้สองลักษณะ คือ Trigger Based และ Location Based ซึ่งอย่างแรก Trigger Based หมายถึงการนำเอาภาพจากกล้องของโทรศัพท์มือถือไปทำการจดชว่นเพื่อทำการดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาซ้อนเข้ากับภาพที่ได้จากกล้องขณะนั้น ทำให้ผู้ใช้เห็นเหมือน

มีวัตถุหรือข้อมูลซ้อนในขณะนั้นเป็นการเสริมเข้าไปในทันที และในส่วนของการสร้างความจริงเสริมแบบอ้างอิงพิกัดที่อยู่หรือ Location Based เอง การซ้อนภาพก็ทำได้เช่นเดียวกัน แต่เป็นการใช้ตำแหน่งที่ตั้งจาก GPS หรือการอ้างอิงตำแหน่งที่อยู่จากวิธีการอื่นๆ มาเป็นตัวดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาซ้อนให้เห็นภาพหรือ กิจกรรมอื่นๆ ตัวอย่างของเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม AR ในลักษณะนี้ก็คือ เกม Pokémon เป็นการใช้โปรแกรมที่มีการอ้างอิงพิกัดจากสัญญาณ GPS ของสมาร์ทโฟน เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

เทคโนโลยีเสมือนต่อมาที่พัฒนาขึ้นและสามารถสร้างลักษณะความเสมือนจริงได้สูงขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งคือ ความเป็นจริงผสม หรือที่เรียกว่า MR (Mixed Reality) คือ การนำเอาความเป็นจริงเสริม AR กับการเสริมที่เสมือนจริง AV มาผสมกัน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงในโลกเสมือน วัตถุหรือผู้ที่อยู่ในโลกจริงและโลกเสมือนทำให้เกิดการโต้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กันได้ เช่น การอวตารจากโลกจริงไปอยู่ในสภาพต่าง ๆ เช่น เกมบางอย่าง การใช้แอปพลิเคชัน Snap chat , Second Life หรืออื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการสื่อสารเสมือนจริง หรือแม้กระทั่งการพูดคุยโต้ตอบแบบสิริหรือ ok Google และ Alexa ซึ่งทำให้ผู้ใช้ได้เกิดสภาวะการรับรู้เสมือน ได้คุยกับคนจริงๆ นอกจากนี้แล้วสภาวะแวดล้อมจากโลกจริงและโลกเสมือนก็สามารถเกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกัน เช่น การใส่แว่นของ Microsoft HoloLens, Bridge Headset ทำให้เห็นภาพหรือสิ่งอื่นเสริมเข้ามา ในวงการโทรทัศน์หรือการผลิตรายการยุคใหม่มีการนำเอาเทคโนโลยี Virtual Studio ก่อให้เกิดการผลิตรายการแบบใหม่ๆ แบบ Immersive หรือที่เรียกว่า เทคโนโลยีเต็มตัว นั่นเอง

ภาพประกอบ 3 Immersive Technology เทคโนโลยีเต็มตัวของ สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี และภาพยนตร์ Avatar เป็นลักษณะของความเป็นจริงเสริมที่เสมือนจริง AV (Augmented Virtually)

ความเป็นจริงเสริมที่เสมือนจริง AV (Augmented Virtually) คือ สภาพแวดล้อมที่นำเอาข้อมูลจากโลกจริง เช่น การจับการเคลื่อนไหวของมนุษย์โดยใช้กล้องและแปลงให้เป็นข้อมูล เพื่อนำข้อมูล Real Object/Data สู่อุปกรณ์จำลอง Virtual World เช่น การทำ Immersive หรือ เทคโนโลยีที่ล้ำค่า การใช้กล้องหรืออุปกรณ์แบบ Kinetic หรือ Motion Capture ที่สามารถตรวจจับการเคลื่อนไหวของผู้ใช้ แล้วนำข้อมูลไปใส่ในตัวละคร เช่น การใช้ระบบในภาพยนตร์เรื่อง อวตาร ปีค.ศ. 2009 ภาพตัวละครที่ปรากฏเป็นนักแสดงที่มาจากการสังเคราะห์ การถ่ายทำนักแสดง โดยใช้กล้องที่ออกแบบเป็นพิเศษติดตั้งที่ศีรษะของนักแสดง เพื่อถ่ายภาพการเคลื่อนไหวของดวงตา ลักษณะสีหน้า และการแสดงอารมณ์ มีเซ็นเซอร์จับการเคลื่อนไหวของร่างกาย จากนั้นจึงนำไปประมวลผลเป็นการเคลื่อนไหวในตัวละคร ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แอนิเมชันสร้างเป็นตัวละครขึ้นมา ทำให้เกิดความเสมือน เทคโนโลยีประเภทนี้จะทำให้เราเข้าไปใกล้ความเสมือนจริงมากขึ้น จนกระทั่งเกิดความดื่มด่ำคิดว่าเป็นการถ่ายทำจากตัวละครจริง

เทคโนโลยีที่ล้ำค่าอีกประเภทหนึ่งคือ ความเป็นจริงขยาย หรือ XR (Extended Reality) ที่จะทำให้ผู้ใช้ไม่เพียงแค่อูหรือได้ยินเสียงเท่านั้น แต่ยังเข้าไปจับ เข้าไปกระทำหรือสั่งให้ภาพที่เห็นทำสิ่งต่างๆ ได้

ภาพประกอบ 4 เทคโนโลยีของ VR-ความเสมือนจริง AR-ความเป็นจริงเสริม MR-ความเป็นจริงผสมและความเสมือนจริงเพิ่มขยาย XR Application VR in Surgery ในภาพยนตร์เรื่อง THE GOOD DOCTOR EPISODE 9 (ที่มา: <https://youtu.be/cbPRDw5dOFI>)

อาจกล่าวได้ว่า เทคโนโลยี XR เป็นการนำเอาเทคโนโลยีเสมือนจริงที่ผสมผสานหลากหลายคำสั่งหลากหลายข้อมูล หลากหลายมิติเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมในโลกจริง สภาพแวดล้อมโลกดิจิทัล และเทคโนโลยีเสมือนจริงเหล่านี้ไม่ได้หยุดอยู่แค่ภาพและเสียงที่เห็นเท่านั้น สภาพแวดล้อมที่ปิดกั้นการรับรู้จาก

โลกจริงไปเลย เพื่อที่จะได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ จากโลกเสมือนแทน โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความเสมือนในรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาเรื่อยๆ เช่น การขยายความเสมือนจริงหรือที่เรียกว่า XR มีการสร้างเครื่องมือต่างเข้ามาเช่นแว่น HoloLens จะมีอุปกรณ์ตรวจจับ และการสร้างภาพให้เห็นได้อย่างชัดเจน ทันเวลาและ เกิดความเสมือนที่ทำให้เข้าไปได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้การใช้ในลักษณะที่เป็น การดู หรือรับชมอย่างเดียวได้เปลี่ยนไป สามารถที่จะ ขยับหมุนหรือแม้กระทั่งทดลองปรากฏการณ์หรือทำกิจกรรมบางอย่างได้

โลกเสมือนจริงหรือ VR (Virtual Reality) เป็นเทคโนโลยีที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบ ที่ทำให้เกิดความเสมือนในปัจจุบัน

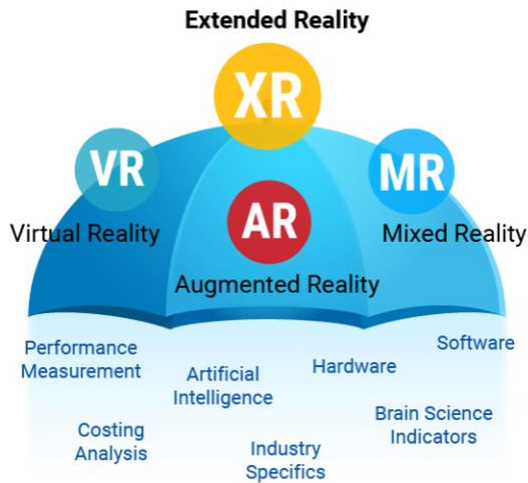

ภาพประกอบ 5 เทคโนโลยีของ VR-ความเสมือนจริง

เพราะเทคโนโลยีนี้ทำให้เกิดความเสมือนรอบตัว คือ การสร้างภาพให้ผู้รับรับรู้ข้อมูลจากสภาพแวดล้อมเสมือนที่อยู่รอบตัวด้วยการใช้ข้อมูลหรือภาพที่เห็นจากสิ่งที่สร้างขึ้น มาทำให้เกิดการสร้างโลกเสมือนขึ้นมา ทำให้เกิดความรู้สึกดื่มด่ำ หรือ Immersive VR ซึ่งไม่ใช่แค่เห็นจากภาพ และเสียงเท่านั้น จะมีอุปกรณ์หรือการรับข้อมูลหรือคำสั่งอื่น ๆ จากการเคลื่อนไหว การออกคำสั่งด้วยเสียง ทำให้เกิดการขยายความเสมือนจริงหล่อหลอมเข้าไปในโลกความจริง จนยากที่จะแยกออกจากกัน ซึ่งเราจะเห็นวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่จะต้องเข้าถึงอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา

หากจะสรุปแนวคิดของเทคโนโลยีเสมือนที่ผ่านมามาทั้งหมด จะเห็นว่าเทคโนโลยี XR เป็นเทคโนโลยีที่มีความเสมือน ทำให้เกิดความรู้สึกดื่มด่ำได้มากที่สุดเพราะเป็นการที่สร้างการรับรู้จากการเห็นแบบ VR และมีการซ้อนภาพด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม AR และยังมี การนำเอาส่วนที่ทำให้เกิดการผสมกันเข้ามารวมด้วย MR โดยที่เทคโนโลยีความเป็นจริงขยายนี้จึงเป็นการสร้างการ

ควบคุมความเสมือนจริงที่เกิดขึ้น เกิดการรับรู้ที่ไม่ใช่
เพียงแค่ รับข้อมูลที่ได้รับเท่านั้น ยังทำการขยายหรือมี
การควบคุมการสั่งงานได้อีกด้วย

ภาพประกอบ 6 เทคโนโลยีของ VR-ความเสมือนจริง AR-ความ
เป็นจริงเสริม MR-ความเป็นจริงผสมและความเป็นจริงเพิ่ม
ขยาย XR (ที่มา: <https://www.epsilonxr.com/whats-the-difference-between-vr-ar-mr-xr/>)

จากแนวคิดทั้งหมดนี้เราจะเห็นได้ว่าการ
เปลี่ยนแปลงในระยะเวลาสามสิบกว่าปีที่ผ่านมา จากยุค
แรกที่ Milgram and Kishino (1994) ที่ได้กล่าวไว้ว่า
เทคโนโลยีเสมือนต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ Hardware หรือ
อุปกรณ์เปลี่ยนไป ในยุคแรกเครื่องคอมพิวเตอร์จะเป็นตัว
สร้างเนื้อหาที่ทำให้เกิดความสมจริง และในท้ายที่สุด
เนื้อหาจะเป็นตัวสร้างให้เกิดคอมพิวเตอร์ในรูปแบบใหม่ๆ
นั่นเป็นเรื่องจริง ในปัจจุบันเราจะพบว่าเนื้อหาทำให้เกิด
การสร้างอุปกรณ์คอมพิวเตอร์บางอย่างขึ้นมา เช่น การ
ใช้เทคโนโลยี AR จากเดิมใช้แค่ภาพจากจอคอมพิวเตอร์
ซ้อนภาพเข้าไปในแว่น AR ต่อมาได้พัฒนาแว่น VR ที่มี
ขนาดใหญ่และมีขนาดเล็กลงและมีอุปกรณ์ควบคุมซึ่งเป็น
ลักษณะของ MR ต่อมา

ภาพประกอบ 7 อุปกรณ์ AR VR และ MR ในยุคแรก

<https://virtualspeech.com/blog/history-of-vr>

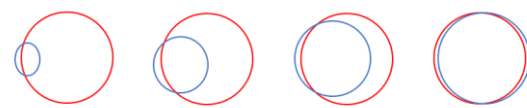
เมื่อเกิดมีโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ทำให้มีการพัฒนา
จอโทรศัพท์ขนาดเล็กได้และมีความคมชัดจึงได้เกิด
อุปกรณ์ที่สามารถนำโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเข้าไปใช้ได้
เช่น อุปกรณ์ Google Card และใช้อุปกรณ์ตรวจสอบการ
เคลื่อนที่ของโทรศัพท์ นำมาทำให้สื่อหรือภาพในจอ
เปลี่ยนไป (VR) จนมาสู่ยุคของ ยุคของ VR Glass +
Sensor Control ที่มีอุปกรณ์ควบคุมการทำงาน และมาถึง
ยุคของ Oculus Headset + Touch Controller ที่มีความ
สมจริงและทำให้ผู้ใช้หลุดเข้าไปในโลกเสมือนหรือ Virtual
World และเทคโนโลยีในปัจจุบันปี 2021 คือ Microsoft
HoloLens และ Ray-ban Stories

ภาพประกอบ 8 อุปกรณ์ Oculus Microsoft HoloLens
และ Ray-ban Stories ที่ทำให้เกิดภาพแบบ VR
และ AR ได้

จากแนวคิดที่อุปกรณ์เป็นตัวสร้างคอมพิวเตอร์
และคอมพิวเตอร์ที่ได้ถูกสร้างเพื่อมาทำหน้าที่บางอย่างนี้
จะมีรูปร่างและการทำงาน อาจจะไม่เหมือนคอมพิวเตอร์
เลย การใส่อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ ชีวิตของเราได้
ก้าวเข้าไปสู่ศตวรรษที่เห็นการก้าวผ่านของเทคโนโลยี
แบบนี้

หากจะสรุปเทคโนโลยีเสมือนในปัจจุบันเราคงได้
เห็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ มากมาย ที่เรา
สามารถนำมาสร้างเป็นความเสมือนต่างๆ ที่ผสมกลม
กลืนเข้าไปกับโลกจริงได้ในลักษณะของภาพที่ 9

โลกเสมือนบางส่วน โลกเสมือนเริ่มเข้ามามากขึ้น และมากขึ้น จนผสานกันเข้าสู่ Metaverse

ภาพประกอบ 9 การปรับเปลี่ยนจากโลกจริงกายภาพ
Physical World จนเข้ามากลายเป็นส่วนสำคัญของ
โลกยุคใหม่ หรือที่เรียกว่า อภิมหาจักรวาล
Metaverse หรือ Virtual World คือครอบคลุมทุกสิ่ง

จากการผสมกลมกลืนของโลกเสมือนจริง จนเข้า
มาสู่โลกของเอกภพที่สมมติขึ้น หรือ Metaverse ที่แวดวง
ด้านการสื่อสารในปัจจุบันกำลังปรับตัวอย่างรวดเร็ว โดย

การนำของ Facebook ที่ประกาศเปลี่ยนไปเป็น เมตา (META) ลักษณะของเมตาที่พัฒนาโดยเฟสบุ๊ค เป็นการสร้างการอวตารของบุคคลเข้าไปสู่ สภาพออนไลน์ในลักษณะการเข้ามาร่วมกันเสมือนจริง โดยมีปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมทุกอย่างเสมือนอยู่ในสถานที่เดียวกัน พูดคุยโต้ตอบสื่อสารได้พร้อมกัน ในรูปแบบที่เห็นเป็นภาพสามมิติ เทคโนโลยีนี้ มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก (Mark Zuckerberg) คาดว่าจะนำมาใช้ในอนาคตอันใกล้

ภาพประกอบ 10 โปรแกรม Horizon Workroom ที่ทำให้พนักงานสามารถทำงานร่วมกัน และมาพบกันในรูปแบบอวตาร แบบเมตาเวิร์ส ซึ่งเป็นการรีแบรนด์หรือเปลี่ยนชื่อผลิตภัณฑ์จาก Social Media Facebook มาเป็น meta

โลกเสมือน ที่เกิดการพัฒนาอย่างยาวนานและมาในรูปแบบต่าง ๆ ทุกวันนี้เป็นปรากฏการณ์ของความรู้สึกดื่มด่ำหรือสมจริง ทำให้มนุษย์จินตนาการถึงสิ่งใหม่ๆ ได้ เราจะเห็นได้ว่าความรู้สึกแบบดื่มด่ำเกิดขึ้นมาตั้งแต่ในสื่อยุคก่อนอาจจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งก็เป็นการสื่อสารและการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยให้เกิดความเสมือนในการสื่อสารและเรียนรู้ในรูปแบบที่แยกกันอย่างชัดเจน โลกในโรงภาพยนตร์ โลกบันเทิง โลกในการสื่อสาร ความรู้สึกดื่มด่ำหรือเสมือนจริงเกิดขึ้นไม่นานเพราะการอยู่ในโลกจริงก็จะเป็นตัวทำให้เรากลับสู่สภาวะปัจจุบันได้ง่ายไม่ยัดยัด แต่ในปัจจุบันความเสมือนที่มาจากโลกดิจิทัลทำให้เกิดสภาวะเสมือนในรูปแบบใหม่ที่ผสมเข้าไปกับโลกจริงที่เราพบอาจจะมีอยู่ด้วยกันหลากหลายรูปแบบ ซึ่งพอจะสรุปได้หลายลักษณะซึ่งพอจะยกตัวอย่างการนำไปประยุกต์ใช้ ได้ดังนี้

1. เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Website) เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีและเว็บรูปแบบใหม่เป็นเว็บไซต์ในยุค Web 2.0 ที่ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารได้อย่างง่ายดาย เสมือนการเขียน การแสดง การเผยแพร่ข้อมูลของตนเอง ความคิดเห็นไปยังเครือข่ายที่ตนเองเข้าไปเป็นสมาชิก เข้าไปมีส่วน

ร่วมกับสมาชิกของสังคมออนไลน์ ในลักษณะของเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน ทั้งหมดนี้ทำให้เกิดสภาวะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวางมากมาย และรวดเร็วในการสื่อสาร ทำให้กว่าร้อยละ 90 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นผู้ใช้ที่อยู่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. ร้านค้าเสมือนจริง (Digital Commerce, Virtual Mart) เป็นการสร้างความเสมือนในรูปแบบของการค้าขายเป็นร้านค้าแห่งอนาคต ผู้บริโภคสามารถที่จะซื้อขายทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนสินค้าการบริการได้ทั้งหมด ความเสมือนในเรื่องของการจับจ่ายซื้อสินค้ายังทำได้ เสมือนไปเลือกซื้อที่ร้านค้าได้โดยตรง การบริการทดลองหรือนำภาพเข้าไปสร้างความเสมือนในการลองเสื้อผ้าสามารถทำได้ และด้วยความที่รวดเร็วในการสั่งซื้อ การโอนเงิน การชำระค่าสินค้าทำได้ง่าย ธุรกรรมในระบบออนไลน์จึงก้าวหน้าและพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด

3. การท่องเที่ยวเสมือนจริง (Virtual Tour, Virtual Trip) เป็นการใช้เทคโนโลยีเสมือนที่สร้างขึ้นไว้ให้ผู้ชมสามารถไปเยี่ยมชม ในรูปแบบการจำลองของสถานที่ต่าง ๆ แล้วนำไปไว้ในเว็บไซต์โดยใช้เทคโนโลยีที่สร้างความเสมือน เช่น VR AR หรืออื่นๆ นอกจากนี้แล้วยังมีการนำมาใช้กับ พิพิธภัณฑ์ สถานที่ โบราณวัตถุ หรือแม้กระทั่งในมหาสมุทร หรือการเดินทางในห้วงอวกาศ และบนดวงดาว

4. งานแสดงเสมือนจริง (Virtual Event) เทคโนโลยีประเภทนี้เป็นการสร้างความเสมือนในความบันเทิงจากการแสดงที่เกิดขึ้นสามารถถ่ายทอดออกมาสู่ระบบออนไลน์ อาจมีทั้งสองหรือสามมิติก็สามารถที่จะทำได้ ผู้ชมสามารถที่จะรับชมเสมือนอยู่ในงานคอนเสิร์ตหรืองานในมุมมองที่ดีที่สุด และผู้ชมอื่นๆ ก็เข้ามามีส่วนร่วมได้ ในเวลาเดียวกัน

5. การเรียนการสอนออนไลน์ การนำเอาเทคโนโลยีเสมือนจริงเข้ามามีใช้กับการเรียนการสอนมีมาอย่างยาวนานแล้วในรูปแบบของห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) จากงานวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบของการสอนออนไลน์ ได้มีการสอนที่เน้นการสอนในเวลาเดียวกัน หรือประสานเวลา (Synchronous) ที่ทำให้ประสิทธิภาพของการเรียนออนไลน์สูงกว่าการเรียนออนไลน์แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เพราะผู้เรียนได้พบผู้สอนในเวลาเดียวกัน แม้จะต่างสถานที่กัน ในการเรียนยุคแรก มีการนำเอาเทคโนโลยี

หลายๆอย่างเข้ามามีใช้กับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เช่น การใช้เทคโนโลยี Second Life ที่วิทยาลัยการศึกษาทางไกลอินเทอร์เน็ตของ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ที่เปิดมหาวิทยาลัยเสมือนบน Second Life โดยซื้อพื้นที่บนเกาะ "Charming Island" จำนวน 65,536 ตารางเมตร มูลค่า 1 แสนบาท เปิดสอนปริญญา 3 หลักสูตร โดย ศ.ดร. ศรีศักดิ์ จามรمان เมื่อปีพ.ศ. 2550 ก็นับได้ว่าเป็น เมตาเวิร์สในยุคหนึ่งเช่นเดียวกัน

ภาพประกอบ 11 มหาวิทยาลัยเสมือนจริงใน Second Life "ชาร์มมิ่ง ไอแลนด์ (Charming Island)"

ความเสมือนทางการศึกษาก็ยังมีการนำมาใช้กับการเรียนการสอนออนไลน์ และการสอนแบบไม่ออนไลน์ ในยุคต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การนำเอา วิดีโอแบบ 360 องศา เข้ามาสร้างสื่อให้ผู้ชมเสมือนว่าเข้าไปยังสถานที่นั้นจริง ๆ ได้เรียนรู้กับครูหรือได้ชมเหตุการณ์ที่เสมือนตัวเองได้ไปพบเจอด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนจริง

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ กำลังย้อนกลับมาจากการประกาศของ มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก ที่จะเปลี่ยนจากเครือข่ายสังคม ไปเป็น Metaverse สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่ใช่เพียงแค่ระบบเท่านั้น เขายังได้กำหนดวิธีการ กำหนดอุปกรณ์ใหม่ที่สามารถนำเอาทุกคนจากทุกที่มีอินเทอร์เน็ตเข้ามาผจญภัยในโลกเดียวกันโดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน แต่ความเสมือนในขณะเดียวกันแม้จะมีคุณสมบัติสูง แต่ก็ทำให้ผู้คนหลุดหรือหลีกหนีจากสถานะที่อยู่ การเสพติดเกม หรือการหมกหมุ่นอยู่กับการใช้ แวน VR ก็มีอยู่ ทำให้ผู้ใช้ไม่อยากจะพบกับความจริงในโลกจริงเพราะเสพติดความเสมือนที่สวยงามและง่ายในการเข้าถึง และทำให้สร้างความรู้สึกใหม่ ๆ ในสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงจากความจริงตรงหน้าได้ ผู้เรียนในปัจจุบันประสบการณ์ตรงเป็นสิ่งที่พบได้ยาก การใช้ประสบการณ์เสมือนเป็นการกระทำที่ง่ายกว่าและทำได้ปริมาณที่มากกว่า ในขณะเดียวกันก็อาจจะเกิดผลเสียตามมามากมาย

ภาพประกอบ 12 การทดสอบการเข้าทำกิจกรรมฝึกอบรมร่วมกันเรียนแบบร่วมกันในรูปแบบ Metaverse ด้วยเว็บไซต์ Spatial.io ในเดือน พฤศจิกายน 2564 ของสมาคมเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

บทสรุป

การเข้าสู่โลกของเมตาเวิร์ส ไม่ใช่สิ่งที่ไกลจากความจริง ด้วยเว็บไซต์ 3.0 หลาย ๆ เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มที่เป็นเมตาเวิร์สต่างๆ มากมาย สามารถที่จะทำให้ทุกคนอวตารเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรม ร่วมกันเรียนรู้ ทำการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันได้แม้จะยังไม่ได้ใช้อุปกรณ์สวมใส่ต่างๆ แต่ก็มีกิจกรรมร่วมกันได้สื่อสารกันได้ จากการทดลองให้ผู้สนใจเข้ามาร่วมกันพูดคุยทำงาน และสื่อสารกันในโลกเสมือน ทำให้ทุกคนเริ่มมีพื้นที่ส่วนตัว เริ่มมีการสร้างห้อง สร้างความเป็นตัวตนในโลกเสมือน แต่ในความเป็นจริงเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดความเสมือนมากผู้ใช้ที่เสพติดสิ่งเหล่านี้จะทำให้ความไว้วางใจ ความเชื่อใจในมนุษย์ Human Trust กลับถูกทำให้น้อยลง และเลื่อนหายไป เราเริ่มเชื่อในสิ่งที่เห็นได้น้อยลง เราเริ่มไม่ไว้วางใจข้อมูล หรือสารที่ได้รับจากบุคคลจากการสื่อสารหรือแม้แต่การแสดงในยุคปัจจุบันที่เหมือนจริงหรือจากภาพยนตร์ ทำให้หลาย ๆ คนไม่เชื่อถือนสิ่งที่เห็น เมื่อเราได้รับแต่ความเสมือน ความจริงที่เราได้รับกลับทำให้เราไว้วางใจกันน้อยลง เทคโนโลยีอาจจะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ แต่ความไว้วางใจในมนุษย์สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่อาจจะทำได้จากความเสมือนเท่านั้น การเรียนการสอนควรนำเอาความเสมือนมาสร้างให้เกิดความมั่นใจในความเป็นคน

การอวตารไปเป็นคนอื่นอาจจะทำให้เกิดความสนุก เกิดความแปลกใหม่ และหลีกหนีจากตัวตนที่เป็นอยู่ หลีกหนีจากความจริงที่เกิดขึ้น แม้ความเสมือนจะมีการนำมาใช้กับการศึกษาทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ แต่หากการศึกษาใช้ความเสมือนแทนความจริงอาจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้แต่อาจจะไม่ทั้งหมด การศึกษาเป็นการสอน

คน ควรที่จะสอนอย่างเหมาะสมโดยให้ตระหนักในความ
เป็นคน ดังพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชน
กาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
(สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2539) ที่ได้เคยดำรัสไว้ว่า
"เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ คนส่วนมากเดี๋ยวนี้ก็เข้าใจว่ามี
โทรทัศน์ มีดาวเทียม มีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ว่าเครื่อง
เหล่านี้หรือสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ดูรูปร่างท่าทาง
เหมือนมีชีวิต แต่อาจจะไม่มีชีวิต มีสีก็มีสีได้ แต่ว่าไม่มี
สัน คือสีสนั่นรวมแล้วมันครบถ้วน และยังไม่ครบ ยังไม่
มีจิตใจ อาจจะทำให้คนที่มีความตั้งใจอันเปลี่ยนเป็นคนละคน
ก็ได้ แต่ว่าที่จะอบรมโดยใช้สื่อที่ก้าวหน้าที่มีเทคโนโลยี
สูงนี้ยากที่สุด ที่จะอบรมบ่มนิสัยด้วยเครื่องเหล่านี้ ฉะนั้น
ไม่มีอะไรแทนคนสอนคน "

เอกสารอ้างอิง

- พิระวัฒน์ อัฐนาถ. (2558). *ทำความรู้จัก Mr.Immersive*
กราฟิกข่าวไทยรัฐทีวี. สืบค้นจาก :
<https://www.youtube.com/watch?v=eVRWRhvmkM>
- ศรีศักดิ์ จามรมาน. (2551). *นโยบายวิทยาลัยการศึกษา*
ทางไกลอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารประกอบการ
บรรยายแก่ฝ่ายนโยบายและสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยมหิดล 30 กรกฎาคม 2551 ณ อาคาร
ศรีศักดิ์ จามรมาน สถานเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วิทยาเขตสุวรรณภูมิ
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2539).
พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ
ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิม
พระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
พระราชวังดุสิต วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2539. สืบค้น
จาก <http://km.rdpb.go.th/Knowledge/View/71>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, (2564). 'คณะกรรมการ
จัดทำพจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ร่วมสมัย'
เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2564 สืบค้นจาก
<https://www.thairath.co.th/news/tech/2257090>

- สิริวิทย์ สิงหาพล. (2564). *นีล สตีเวนสัน มนุษย์คน*
แรก ที่นี้ ยาม Metaverse. สืบค้นจาก
<https://thepeople.co/neal-stephenson-metaverse-snow-crash/>.
- Amazing Before & After Hollywood VFX – Avatar.
(2563). สืบค้นจาก [https://www.youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=VWB6InnYFic&t=127s)
[/watch?v=VWB6InnYFic&t=127s](https://www.youtube.com/watch?v=VWB6InnYFic&t=127s).
- Application VR in Surgery THE GOOD
DOCTOREPISODE 9. (2564). สืบค้นจาก
<https://youtu.be/cbPRDw5dOFI>.
- Milgram, P., Kishino, F., December (1994 ,
December). A taxonomy of mixed reality
visual displays E77-D (3). *IEICE Transactions*
on Information Systems. 77(12).

Applying Clarinet Method of Avrahm Galper Improving Clarinet Academic Performance

Han wei guang¹, Pranote Meeson²

Received: May 18, 2022

Revised: May 25, 2022

Accepted: May 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสอนดนตรีในเมืองเซียะเหมิน จังหวัดฟูเจียน 2) เพื่อจัดทำคู่มือการสอนคลาริเน็ต 3) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนดนตรีเซียะเหมิน มาเป็นกลุ่มทดลองการใช้คลาริเน็ตของ Avrahm Galper ปรับปรุงผลการเรียนคลาริเน็ต

ผลการวิจัย พบว่า

1. ศึกษาสภาพการสอนดนตรีในเมืองเซียะเหมิน จังหวัด ฟูเจียน ประเทศจีน มีการสอนในทุกโรงเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษามีความสนใจเรียนคลาริเน็ต

2. คู่มือการสอนคลาริเน็ต แบ่งออกเป็น 15 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 การควบคุมการหายใจ, บทที่ 2 ควบคุมการหายใจที่สำคัญ, บทที่ 3 ตำแหน่งมือขวา, บทที่ 4 การนับค่าของตัวโน้ตและตัวหยุด, บทที่ 5 โน้ตใหม่, บทที่ 6 เครื่องหมายจังหวะ 3/4, บทที่ 7 การบันทึกการแสดงการเล่นคลาริเน็ต, บทที่ 8 โน้ตและตัวหยุดตัวดำ ในอัตราจังหวะ 2/4, บทที่ 9 บันไดเสียงและการไล่ข้ามเสียง ของบันไดเสียง G เมเจอร์, บทที่ 10 โน้ตตัวเข้บัต 2 ชั้น, บทที่ 11 โน้ต 3 พยางค์, บทที่ 12 อัตราจังหวะ 6/8 บทที่ 13 บันไดเสียง D เมเจอร์ 2 ช่วงเสียง, บทที่ 14 ทบทวน การแสดง, บทที่ 15 บันไดเสียงและการไล่ข้ามเสียง ของ A เมเจอร์.

3. ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยคู่มือการสอนคลาริเน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สูงกว่าเดิม

4. ความพึงพอใจของนักเรียน โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.74 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.383 พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: วิธีการคลาริเน็ตของ Avrahm Galper, ประสิทธิภาพการเรียนคลาริเน็ต

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the music teaching council in the Xiamen province china, 2) to create a manual for teaching clarinet, 3) to measure students' learning achievements. 4) to assess students' satisfaction with learning, use a sample elementary school students from Xiamen School of Music as an experimental group of the Applying clarinet method of Avrahm Galper Improving Clarinet academic performance.

The research results revealed as follows:

1. Study Music Teaching Council in Xiamen, Fujian China: Teaching is taught in all schools. Elementary school students are less interested in learning the clarinet.

2. Clarinet teaching manual is divided into 15 chapters, consisting of Chapter 1 Breathe control; Chapter 2 Control a key breathe; Chapter 3 Right hand position; Chapter 4 Counting note and rest

¹ Ph.D. Student in Faculty of Music, Bangkokthonburi University

² Instructor in Faculty of Music, Bangkokthonburi University

value; Chapter 5 New note E3; Chapter 6 3/4 meter; Chapter 7 The clarinet register; Chapter 8 Eighth notes and rests along with 2/4 meter; Chapter 9 Eighth notes and rests along with 2/4 meter; Chapter 10 sixteenth notes; Chapter 11 Triplets; Chapter 12 6/8 meter; Chapter 13 Two octaves of the D major scale; Chapter 14 cut time; Chapter 15 A major and arpeggio.

3. Achievement after learning with a manual for teaching clarinet statistically higher than before at .05 level of significance.

4. Student satisfaction the mean score ($\bar{X}$) was 4.74 and the standard deviation (S.D.) was 0.383. It was found that the mean was at the highest level.

Keywords: Avrahm Galper method, Clarinet academic performance

Background and research problems

President Xi Jinping has announced the strategy. In February 2020, in order to guide the direction of modernization in the next 15 years, the Chinese authorities required all departments and areas to be seriously integrated into practice. There are 10 distinctive focus strategies in Strategy 2: Develop world-class high-quality education, emphasizing aesthetics. Improve the educational quality standard system that covers all levels/types of education and reflects global standards. As a result, there is music support in all educational institutions at all levels. The study of Western music was therefore more widely distributed. The clarinet is another type of musical instrument that has received the attention of youngsters.

Clarinet comes from the Italian word "Clarino", meaning "small trumpet". Clarinet can play up to 4 octaves. Clarinet is a woodwind instrument with a cylindrical shape Single-tongue type. The clarinet tongue is made of bamboo. The body of the Clarinet

is made of metal and wood or sometimes made of rubber or plastic. But most musicians and Clarinet players use wooden Clarinet instruments. The sound of the wind blows through the narrow openings, allowing the air to enter the center tube of the Clarinet, which acts as a loudspeaker. And change the sound by using fingers to open - close the holes and press the holes, which in the nature of the sound that occurs will vary according to the size of the pipe. The short-length of the pipe and the strength and speed of the wind blowing inside the pipe it is a better evolution of the machine this kind of music. The Clarinet is now more and more popular with the Orchestra, Military Band, and Jazz Band. Clarinet is also an instrument capable of producing a wide dynamic range. The sound range is widest and has the highest volume – softest in the family of all woodwind instruments.

A common problem in Clarinet student training is finger mobility. Caused by the movement of fingers that are not related to each other techniques for using air, breathing system are problems that should be studied, find solutions, and develop proper finger movements. The concept of Avrahm Galper method is a concept that can be developed for students and clarinetists well in developing solutions.

Avrahm Galper said: "The practicing of the low register and other exercises is one of the most important means of mastering the instrument. In my many years of teaching, I have found that students who possess control of the low register are able to handle the rest of the clarinet registers with ease." The Galper Clarinet Method has become among the most popular introductory methods for private clarinet study. Mr. Galper was born in Canada and studied clarinet in Palestine with Tzvi Tzipine, New York with Simeon Bellison, and London with Frederick Thurston. He was a member of the Toronto Symphony Orchestra. He was the principal clarinetist of the Toronto Symphony Orchestra, and

had performed with the CBC (Canadian Broadcasting Company) Symphony Orchestra as well as the Canadian Opera Company orchestra. He taught clarinet at the University of Toronto and the Royal Conservatory of Music, and was active as a composer, arranger, and author. Galper had a strong interest in the mechanics of the clarinet having patented his clarinet speaker vent and his tone enhancers. Many of his students are now members of professional orchestras and faculty members at distinguished institutions across Canada and the United States of America. These notable former students have openly referenced Galper's influence and listed him as a major teacher in professional biographies. He was the teacher of Guy Légère, the inventor of Légère synthetic reeds. As a composer and author, Galper published several etude books including a popular beginner 4 clarinet method, arrangements, and numerous pedagogy articles. His etude books remain widely in use in North America.

The researcher saw that Finger agility skills caused by the movement of fingers that are not related to each other techniques for using the wind and breathing system are important and useful. Directly to students and Clarinet students, able to apply such techniques to practice the most effective and efficient. Since Clarinet's songs and skill exercises contain a wide variety of notes and techniques, it is necessary to use a lot of finger movement techniques. Training to develop the correct fingering system will have a positive effect on the practice of Clarinet on the subjects and those who are interested in this research further.

A common problem in Clarinet student training is finger mobility. Caused by the movement of fingers that are not related to each other techniques for using air, breathing system are problems that should be studied, find solutions, and develop proper finger movements. The concept of Avrahm Galper

method is a concept that can be developed for students and clarinetists well in developing solutions.

The researcher saw that Finger kinetic skills are important and helpful, directly to students and clarinetists who can apply such techniques in practice. The most effective and efficient because in the song and clarinet skill exercises there are notes, and a variety of techniques. This requires a very high technique of finger movements. Therefore, the researcher has collected documents, textbooks, body of knowledge, and has studied how to practice for development. The right finger system will have a good effect on the practice of clarinet with the sample group and those who are interested in this research further

Research Objectives

The objectives of this research were:

1. To study the music teaching council in the Xiamen province china.
2. To create a manual for teaching clarinet.
3. To measure students' learning achievements.
4. To assess students' satisfaction with learning.

Conceptual Framework

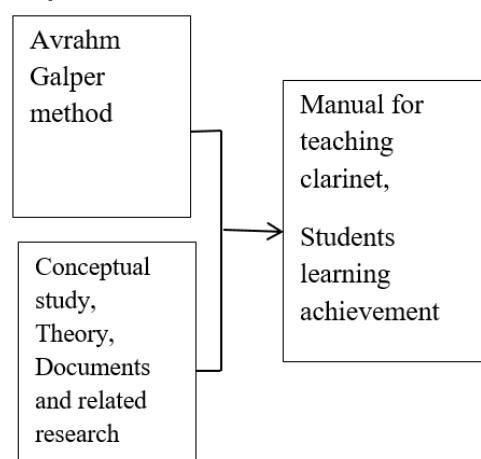

Figure 1 Research Conceptual Framework

Research Method

Population and samples

The sample group used in the research was students in elementary school students from Xiamen School of Music grade 5 and 5 students using the Purposive Sampling Method

Research tools used in the experiment

1. Manual for teaching clarinet 15 chapter as follows:

Chapter 1 breathe control, 1) Students can explain the notes in lesson 1, 2) Students can correct breathing, 1 hour.

Chapter 2 Crolling to the A key, 1) Students can explain the notes in lesson 2, 2. Students can crolling to the A key, 1 hour.

Chapter 3 right hand positions, 1) Students can explain the notes in lesson 3, 2). Students can understand right hand position, 1 hour.

Chapter 4 Counting note and rest value, 1) Students can explain the notes in lesson 4, 2) Students can understand counting note and rest value, 1 hour.

Chapter 5 new note E3, 1) Students can explain the notes in lesson 5, 2) Students can play note E3, 1 hour.

Chapter 6 3/4 Meter, 1) Students can explain the notes in lesson 6, 2) Students can understand 3/4 meter, 1 hour.

Chapter 7 The clarinet registers, 1) Students can explain the notes in lesson7, 2) Students can play clarinet register, 1 hour.

Chapter 8 Eighth notes and rests along with 2/4 meter, 1) Students can explain the notes, 2) Students understand eighth notes a1, 1 hour.

Chapter 9 G major scales and arpeggio, 1) Students can explain the notes in lesson 9, 2) Students can play G major scale and arpeggio, 1 hour.

Chapter 10 Sixteenth notes, 1) Students can explain the notes in lesson 10; 2) Students can play sixteenth notes, 1 hour.

Chapter 11 Triplets, 1) Students can explain the notes in lesson 11; 2) Students can play triplets, 1 hour.

Chapter 12 6/8 Meter, 1) Students can explain the notes in lesson 12, 2) Students can understand 6/8 meter, 1 hour.

Chapter 13 Two octaves of the D major scale, 1) Students can explain the notes in lesson 12, 2) Students can understand 6/8 meter, 1 hour.

Chapter 14 Cut time, 1) Students can explain the notes in lesson 14; 2) Students can understand cut-time, 1 hour.

Chapter 15 A major and arpeggio, 1) Students can explain the notes in lesson 15, 2) Students can play A major and arpeggio, 1 hour.

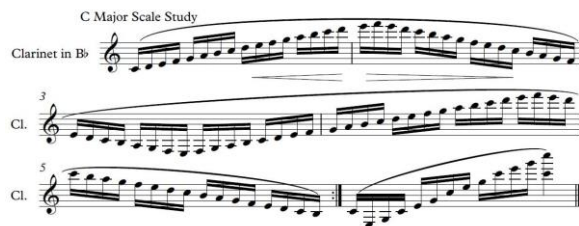
Data Collection Tools

Clarinet Instrument Learning Achievement Test

Results

Keystroke skills need to be practiced in a simple group of rhythmic notes called Patterns: Major scale or minor scale, ascending and descending. Chasing the Sixteenth note (Semi Quaver) to practice wind and finger movements in relation to each other because when faced with notes that have a fast tempo rate or have to press and switch finger positions with speed. This will make the finger strokes more relevant and easier to practice. In which to press a finger to play well it should make your fingers feel as relaxed as possible while turning the keys on and off. It is important to relax the muscles around the fingers while performing. It will help to chase the finger in the middle of the tempo. More convenient and easier at the same time, if it is an exercise or a

song with a fast tempo will be able to control the movements of the fingers as well.

Figue 1: Practice note C Major Scale

Research Summary Applying clarinet method of Avrahm Galper improving clarinet academic performance can be summarized as follows:

1. The results of the analysis of music teaching conditions. The clarinet, in particular, received very little attention from students. Because of the document there are very few exercises for the clarinet and the clarinet is a rather difficult instrument to play.

2. The effectiveness of the Manual for teaching clarinet 15 chapter meets the criteria assessed by experts.

3. The students' academic achievement by using the 15-chapter clarinet instruction manual had higher learning outcomes. On a statistically significant scale, it was 0.5 for all 15 chapters.

4. Student satisfaction the mean score ($\bar{X}$) was 4.74 and the standard deviation (S.D.) was 0.383. It was found that the mean was at the highest level.

Discussion

In research, Avrahm Galper's clarinet is used to improve clarinet grades. There are some important points that should be discussed as follows:

Learning achievements with the five clarinet practice skills exercises were: 1) Finger movement in relation to cutting the tongue; 2) Note practice with different marks; 3) Major scale 4#, 4b; 4) Chromatic scale practice and 5) Finger movement skill exercises. The researcher took the idea from Avrahm Galper which is a clarinet who has done a skill exercise on Finger movements for clarinetists to practice and has techniques for practicing in various forms as well. The most professionals and clarinetists have teaching techniques and methods. Similar most of the emphasis is on the fundamentals of clarinet practice, that is, the practice should have the correct appearance according to the natural physique, and must understand every part of the body because every part must work at the same time while performing. These are wrists, fingers, lips, tongue, teeth, breathing and air support. After using the skill exercises created by the researcher make students. There are techniques in the movement of the finger system in relation to Pronounce correctly and more fluently. Because the researcher has clearly and clearly planned the rehearsals and the details in the skill training. By increasing the tempo rate each week so that the sample group can practice and develop their skills

Table1: Content validity score of lesson 1-15

Items	The evaluation of the				Result
	A	B	C	IOC	
1. Lesson 1	7	7	7	1	yes
2. Lesson 2	6	6	6	0.85	yes
3. Lesson 3	7	7	7	1	yes
4. Lesson 4	6	6	5	0.80	yes
5. Lesson 5	7	7	7	1	yes
6. Lesson 6	7	7	7	1	yes
7. Lesson 7	7	7	7	1	yes
8. Lesson 8	7	7	7	1	yes
9. Lesson 9	6	5	6	0.80	yes
10. Lesson 10	7	7	7	1	yes
11. Lesson 11	7	7	7	1	yes
12. Lesson 12	7	7	7	1	yes
13. Lesson 13	7	7	7	1	yes
14. Lesson 14	6	6	6	0.85	yes
15. Lesson 15	7	7	7	1	yes
Total	101	100	100	0.95	yes

and competence in that matter accordingly. The steps are from easy to difficult and appropriate to the skills of the students. By increasing the speed rate each week to allow the sample to practice and develop skills and abilities in that subject. There are steps from easy to difficult and suitable for learners' skills. And as a result, the students' ability to practice clarinet with the finger kinetic skill exercises were different from those before the class. According to the assumptions set it was shown that teaching with skills exercises helped students to be more flexible in their practice that resulted in higher teaching and learning achievements. The results of this research are consistent with the research on creating effective skills training, solving problems and improving fingering skills of the clarinet. Case study of the Introduction theme and variation for Clarinet and Piano composed by Gioacchino Rossini (The study of problem, resolution, and development of fingering technique in Clarinet playing: Gioacchino Rossini's Introduction theme and variation for Clarinet and Piano). The results showed that the students have achievement after school study significantly higher than before school at .05 level.

The effectiveness of the Manual for teaching clarinet (15 chapters meets) the criteria assessed by experts. It has an efficiency of 0.95, which meets the established criteria. This was achieved because the process of creating a clarinet instruction manual was created by the researcher with a detailed implementation procedure and based on the method of Avrahm Galper. Thus, the students have better knowledge and skills to practice.

The results of the analysis of music teaching conditions the clarinet, in particular, received very little attention from students. Because of the document, there are very few exercises for the clarinet and the clarinet is a rather difficult instrument to play. Compared to

other types of instruments from the interview data 9 music teachers commented that because the nature of the clarinet has a low and high range. The clarinet in Bb is characterized by different lows and highs. It's very difficult to place your fingers between octave 1 and octave 2.

The effectiveness of the Manual for teaching clarinet 15 chapter meets the criteria assessed by experts. It has an efficiency of 0.95, which meets the established criteria. This was achieved because the process of creating a clarinet instruction manual was created by the researcher with a detailed implementation procedure and based on the method of Avrahm Galper. Thus, the students have better knowledge and skills to practice.

Suggestions

1. Using the Applying clarinet method of Avrahm Galper improving clarinet academic performance. Users should study to understand before use. Therefore it will benefit the students.

2. Should study and research in teaching at a higher level

References

- Avrahm Galper, (1970). *Divertimento for Clarinet and Piano by Talivaldis Kenins*, published by Boosey & Hawkes.
- _____, (2001a). *Clarinet Method – Book I & II* (renamed version of Clarinet for Beginners). Published by Waterloo Music.
- _____, (2001b). *Tone, Technique, and Staccato* published by Mel Bay.
- Bruce Ronkin, Aline Benoit, and Marshall Burlingame, (1999). *The working Clarinetist: Master Classes with Peter Handcock*, Cherry Hill: Roncorp.

- Carl Baermann. (1810-1885). *History of Carl Baermann*. U.S.A: New York, Kendo Music, Delevan.
- Narut Suttachit. (2010). *Principles and essence. Bangkok: Music Education Program*. Faculty of Education Chulalongkorn University.
- Ridenour W. Thomas. (2002). *The Educator's Guide to the Clarinet*. Duncanville.
- Theodore A. Schoen *A Comparison of Performance Practice of Selected Clarinet Passages in Orchestral Auditions and Orchestral Performances*. D.M.A., (2004) The Florida State University School of Music.

การพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

Service Quality Development of Hotels in Roi Et Province for Supporting Tourists

กนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์ (Kanokwannakorn Luangwangpho)¹

สิทธิศักดิ์ เตียงงา (Sittisak Thiang-nga)²

Received: April 24, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวกับคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ดและเข้าพักที่โรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการศึกษา พบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-34 ปี มีสัญชาติไทย มีสถานภาพโสด มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีอาชีพนักเรียนและนักศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์การเดินทางแบบให้รางวัลตัวเอง นิยมใช้บริการบริษัทนำเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางคือ เพื่อน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางคือ รถเช่า ค่าใช้จ่าย

ด้านที่พักในแต่ละครั้งต่อคืน คือ 1,001-2,000 บาท ช่วงเวลาที่เดินทาง คือ เดือน ตุลาคม - ธันวาคม ช่องทางการรับทราบข้อมูลทางการเข้าพัก คือ สังคมออนไลน์ และประเภทของโรงแรมที่เข้าพัก คือ โรงแรมระดับ 3 ดาว 2) คุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณภาพลำดับแรกคือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ รองลงมา คือ การตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ตรงตามเวลาที่ได้กำหนด และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ตามลำดับ 3) คุณภาพการบริการที่คาดหวังของโรงแรมจังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคุณภาพที่คาดหวังลำดับแรกคือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ การตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว การให้ความมั่นใจ และการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ตามลำดับ 4) นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีสัญชาติต่างกัน มีสถานภาพต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์แบบไปในทางเดียวกันกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

^{1,2} อาจารย์ประจำ สาขาวิชานวัตกรรมการบริการ
และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Lecturer, Innovation in Tourism and Hospitality
Program, Roi-Et Rajabhat University

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ คุณภาพการบริการที่คาดหวัง, นักท่องเที่ยว, โรงแรม

Abstract

The objective of this research was to study the service quality of hotels in Roi-Et province, to study behaviors of special interest tourists, to compare the perception on service quality of hotels in Roi-Et province, and to study the relationship between perception and expectation of special interest tourists and the service quality of hotels in Roi-Et province. The samples were 400 special interest tourists who were travelling to Roi-Et and staying at hotel in Roi-Et province. The research material was a questionnaire by using data analysis of percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Pearson Correlation Analysis.

The study results found that 1) Most tourists are female, aged 25-34, with Thai nationality, married, income less than 10,000 baht, occupation of students and university students, Bachelor's degree, self-rewarding journey, popularly booked through travel agents, travel companion with friend, used rental car during a trip, accommodation cost per a night of 1,001-2,000 Baht, travel duration from October to December, accommodation information channel via online and the type of hotel to stay with 2 star hotel. 2) The service quality in Roi-Et province, according to the perception of tourists in overall was at a very high level. The first service quality was Tangibility. The further service quality was Responsiveness, Assurance, Reliability, and Empathy, respectively. 3) The expected service quality of hotels in Roi-Et province in overall was at the highest level. The first expected service quality was Tangibility. The further expected service quality was Reliability, Responsiveness, Assurance and Empathy, respectively. 4) The special interest tourists with different personal factors would not have different in service quality perception of hotels in Roi-Et province.

However, the special interest tourists with different gender, different nationality, different marital status, and different education level would have expectation on service quality of hotels in Roi-Et province differently at statistically significant difference of .05 level. Additionally, the perception on service quality of hotels in Roi-Et province had relation in the same direction with the expectation of special interest tourists on service quality of hotels in Roi-Et province.

Keyword: Service quality, Expected service quality, The tourists, hotels

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายในการพัฒนาบริการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism Capital of Asia) โดยกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคที่พัก สาธารณสุขพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การเสนอวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการต้อนรับด้วยไมตรี ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายได้ประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมและมีความยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2561)

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอีกหนึ่งเป้าหมายหลักของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยว เพราะเป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ มีกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อม

ของทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษดังกล่าว และจากความต้องการที่หลากหลายต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีหลากหลายมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการจากการท่องเที่ยวพยายามอย่างเต็มที่ในการเข้าถึงตลาดการท่องเที่ยวโลก เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้นท่ามกลางการแข่งขันจากคู่แข่งทางการตลาดท่องเที่ยวมากขึ้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั่วโลกจึงได้พัฒนาสินค้าการท่องเที่ยวของตนให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากสินค้าการท่องเที่ยวในประเทศอื่น ที่นักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมท่องเที่ยวสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของแต่ละคน เช่นเดียวกับธุรกิจโรงแรมพยายามสร้างเอกลักษณ์ของที่พักให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักท่องเที่ยวแต่ละประเภทยิ่งขึ้น

ดังนั้นเพื่อการยกระดับคุณภาพของการบริการของโรงแรมและที่พักที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทีมวิจัยจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการด้านที่พักและเพื่อศึกษาช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการ เพื่อที่จะนำข้อมูลการศึกษามาคำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจโรงแรมรวมทั้งธุรกิจอื่นๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดของนักท่องเที่ยว
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวกับคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษที่มีเพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ การศึกษา แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ต่างกัน
2. การรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการเกี่ยวกับความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว
3. ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการดำเนินธุรกิจโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวของจังหวัด ผู้ประกอบการโรงแรมและที่พัก ฯลฯ สามารถนำข้อมูลไปประกอบและประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการยกระดับการท่องเที่ยวและบริการในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการบริการ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดเป็นตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ การศึกษา ภูมิสำเนา ความถี่ในการใช้บริการ

ตัวแปรตาม เป็นคุณภาพการบริการ ตามแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการบริการ (SERVQUAL) ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของ

การบริการ (Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ (Responsiveness) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)

4. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ด และเข้าพักที่โรงแรม จังหวัดร้อยเอ็ด ปีพ.ศ.2563 จำนวนรวมทั้งสิ้น 20,679 คน (สำนักงานสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด, 2563)

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน – ธันวาคม 2564

6. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลโรงแรมที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ดและเข้าพักที่โรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด 20,679 คน (สำนักงานสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ดและใช้บริการที่โรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่อ้างอิงจากสรุปสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2558 จำนวนทั้งสิ้น 20,679 คน (สำนักงานสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด, 2563) นำมาเทียบตารางของ Yamane (1973) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 5 เปอร์เซนต์

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 400 ตัวอย่าง

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการบริการ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดเป็นตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ การศึกษา ภูมิสำเนา ความถี่ในการใช้บริการ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ต่อคุณภาพการบริการและความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการ (SERVQUAL) ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ (Responsiveness) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) และด้านความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นแบบหลายคำตอบให้เลือก ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ การศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ วัตถุประสงค์การเดินทาง ลักษณะของการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก ความถี่ในการเข้าพัก ช่วงเวลาที่เดินทาง ช่องทางการรับทราบข้อมูลทางการเข้าพัก ประเภทของโรงแรมที่

เข้าพัก ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นแบบหลายคำตอบให้เลือก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ระดับคุณภาพการบริการและคุณภาพการบริการที่คาดหวัง โดยมีองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเป็นรูปธรรม 2) ด้านความน่าเชื่อถือ 3) ด้านการตอบสนองรวดเร็ว 4) ด้านการให้ความมั่นใจ 5) ด้านเข้าใจความต้องการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

1.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ซึ่งได้ตรวจสอบถามแล้วว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีมีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามแต่ละข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ .865 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2548 หน้า 125-126)

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยในเรื่องการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อคุณภาพการบริการ

เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล โดยข้อมูลแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

1.7 การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ดำเนินการ ดังนี้

- การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่ได้รับมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
- การประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณค่าสถิติ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1) ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม มาคิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลการรับรู้ระดับคุณภาพการบริการและคุณภาพการบริการที่คาดหวัง โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3) ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและคุณภาพการบริการที่คาดหวัง มาคิดด้วยค่าสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ T-test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ในเรื่อง เพศ และใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม

4) ข้อมูลการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

(Pearson Correlation) โดยมีการแปลงความสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ ตามเกณฑ์ของ วิรัช วรรณรัตน์ (2539) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 1 คือ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงที่สุด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.90 – 0.99 คือ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.89 – 0.70 คือ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.69 – 0.30 คือ มีความสัมพันธ์ในระดับกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.29 – 0.10 คือ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0 คือ ไม่มีความสัมพันธ์

ในกรณีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น + แสดงว่ามีความสัมพันธ์แบบไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ค่าเป็น - แสดงว่ามีความสัมพันธ์แบบไม่ไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	175	43.75
หญิง	225	56.25
รวม	400	100
อายุ		
อายุต่ำกว่า 25 ปี	63	15.75
อายุ 25-34 ปี	150	37.50
อายุ 35-44 ปี	85	21.25
อายุ 45-54 ปี	42	10.50
อายุ 55-64 ปี	35	8.75
อายุ 64 ปีขึ้นไป	25	6.25
รวม	400	100

	จำนวน	ร้อยละ
สัญชาติ		
ไทย	170	42.50
เวียดนาม	32	8.00
จีน	95	23.75
อังกฤษ	53	13.25
เกาหลี	15	3.75
พม่า	35	8.75
รวม	400	100
สถานภาพ		
โสด	135	33.75
สมรส	165	41.25
หม้าย	60	15.00
หย่า/แยกกันอยู่	40	10.00
รวม	400	100
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	143	35.75
10,001-15,000 บาท	40	10.00
15,001-20,000 บาท	55	13.75
20,001-25,000 บาท	95	23.75
25,001- 30,000 บาท	32	8.00
มากกว่า 30,000 บาท	35	8.75
รวม	400	100
อาชีพ		
ผู้บริหาร/นักธุรกิจ	85	21.25
ข้าราชการ	51	12.75
พนักงานเอกชน	95	23.75
นักเรียน/นักศึกษา	112	28.00
แม่บ้าน	36	9.00
เกษียณอายุ	21	5.25
รวม	400	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	96	24.00
ปริญญาตรี	212	53.00

	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรี	92	23.00
รวม	400.00	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเพศชาย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 25-34 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาอายุ 35-44 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ตามด้วยอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.75 อายุ 45-54 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 อายุ 55-64 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และมีอายุ 64 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 สัญชาติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสัญชาติไทย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมาคือ จีน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 อังกฤษ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 พม่า จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และเกาหลี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมาคือโสด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 หม้าย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และหย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75 รองลงมาคือรายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และมีรายได้ 25,001-30,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาคือ พนักงานเอกชน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 ตามด้วยอาชีพ ผู้บริหาร และนักธุรกิจ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25

ข้าราชการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 แม่บ้าน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 และเกษียณอายุ จำนวน 21 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.25 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมาคือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์การเดินทาง/รูปแบบการเดินทาง		
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism)	75	18.75
การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism)	80	20.00
การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay)	38	9.50
การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel)	140	35.00
การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE)	67	16.75
รวม	400	100
ลักษณะของการเดินทาง		
เดินทางมาด้วยตัวเอง	155	38.75
ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว	185	46.25
หน่วยงาน/บริษัท/องค์กรจัดให้เดินทาง	60	15.00
รวม	400	100

ผู้ร่วมเดินทาง

ครอบครัว	75	18.75
เพื่อน	175	43.75
คนรัก	70	17.50
คนเดียว	39	9.75

	จำนวน	ร้อยละ
คู่สามี/ภรรยา	41	10.25
รวม	400	100
พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง		
พาหนะส่วนตัว/รถยนต์	118	29.50
รถทัวร์/รถโดยสาร	67	16.75
รถเช่า เช่น รถตู้ รถยนต์	125	31.25
มอเตอร์ไซด์บิ๊กไบท์	55	13.75
เครื่องบิน	35	8.75
รวม	400	100
ค่าใช้จ่ายด้านที่พักในแต่ละครั้งต่อคืน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	74	18.50
1,001 – 2,000 บาท	120	30.00
2,001- 3,000 บาท	115	28.75
3,001- 4,000 บาท	56	14.00
มากกว่า 4,001 บาท	35	8.75
รวม	400	100
ความถี่ในการเข้าพักต่อปี		
มาเป็นครั้งแรก	190	47.50
จำนวน 2 – 3 ครั้ง	140	35.00
จำนวน 4-5 ครั้ง	45	11.25
มากกว่า 6 ครั้ง	25	6.25
รวม	400	100
ช่วงเวลาที่ใช้เดินทาง		
เดือนมกราคม – มีนาคม	115	28.75
เดือนเมษายน – มิถุนายน	95	23.75
เดือนกรกฎาคม – กันยายน	30	7.50
เดือนตุลาคม – ธันวาคม	160	40.00
รวม	400	100
ช่องทางการรับทราบข้อมูลทางการเข้าพักมากที่สุด		
ข้อมูลจากการบอกเล่า	85	21.25
บริษัทนำเที่ยว	66	16.50
นิตยสารท่องเที่ยว	32	8.00
สังคมออนไลน์ /เว็บไซต์	135	33.75

	จำนวน	ร้อยละ
โทรทัศน์/วิทยุ	55	13.75
โบว์ลัวร์	15	3.75
นิตยสารทั่วไป	12	3.00
รวม	400	100
ประเภทของโรงแรมที่เข้าพัก		
โรงแรมระดับ 1 ดาว	18	4.50
โรงแรมระดับ 2 ดาว	95	23.75
โรงแรมระดับ 3 ดาว	132	33.00
โรงแรมระดับ 4 ดาว	25	6.25
เกสเฮ้าส์	65	16.25
เซอร์วิสอพาร์ทเม้นท์	35	8.75
โฮสเทล	30	7.50
รวม	400	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

วัตถุประสงค์การเดินทางและรูปแบบการเดินทาง คือ การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 และการท่องเที่ยวพักผ่อนระยะยาว จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

ลักษณะของการเดินทาง ลำดับแรกคือ ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว จำนวน 185 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.25 รองลงมาคือเดินทางมาด้วยตัวเอง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 และหน่วยงาน/บริษัท/องค์กรจัดให้เดินทาง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

ผู้ร่วมเดินทาง ลำดับแรกคือเพื่อน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมาคือครอบครัว จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 รองลงมาคือ คนรัก จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 คู่สามี/ภรรยา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 และคนเดียว จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ลำดับแรกคือ รถเช่า เช่น รถตู้ รถยนต์ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมาคือพาหนะส่วนตัว/รถยนต์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รถทัวร์/รถโดยสาร จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 มอเตอร์ไซด์บิ๊กไบท์ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 และเครื่องบิน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75

ค่าใช้จ่ายด้านที่พักในแต่ละครั้งต่อคืนที่เดินทางมาท่องเที่ยว ลำดับแรกคือ 1,001 – 2,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ ค่าใช้จ่าย 2,001- 3,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 3,001- 4,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 มากกว่า 4,001 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ความถี่ในการเข้าพักต่อปี ลำดับแรกคือ เข้าพักเป็นครั้งแรก จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 เข้าพัก 2 – 3 ครั้ง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 เข้าพัก 4-5 ครั้ง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และเข้าพักมากกว่า 6 ครั้ง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25

ช่วงเวลาเดินทาง ลำดับแรกคือเดือนตุลาคม – ธันวาคม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือเดือนมกราคม – มีนาคม จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 เดือนเมษายน – มิถุนายน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และเดือนกรกฎาคม – กันยายน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50

ช่องทางการรับทราบข้อมูลทางการเข้าพักมากที่สุด ลำดับแรกคือสังคมออนไลน์/หน้าเว็บไซต์ จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 รองลงมาคือ ข้อมูลจากการบอกเล่า จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 บริษัทนำเที่ยว จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 โทรศัพท์/วิทยุ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 นิตยสารท่องเที่ยว จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 โบชัวร์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 และ นิตยสารทั่วไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ประเภทของโรงแรมที่เข้าพัก ลำดับแรกคือโรงแรมระดับ 3 ดาว จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาคือโรงแรมระดับ 2 ดาว จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 เกสเฮ้าส์ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 16.25 เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 โรงแรมระดับ 4 ดาว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 โฮสเทล จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และ โรงแรมระดับ 1 ดาว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ระดับคุณภาพการบริการที่รับรู้ได้ของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพการบริการที่รับรู้ของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยภาพรวม

การบริการที่รับรู้ของโรงแรม ใน จังหวัดร้อยเอ็ด	คุณภาพการบริการ		
	X	S.D.	ระดับ
1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ	3.06	0.69	ปานกลาง
2. ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้	3.39	0.66	ปานกลาง
3. การตอบสนองความต้องการได้ อย่างรวดเร็ว	4.03	0.55	มาก
4. การให้ความมั่นใจ	3.09	0.49	ปานกลาง
5. การเข้าใจความต้องการของ ผู้รับบริการ	3.35	0.44	ปานกลาง
รวม	3.41	0.31	มาก

จากตาราง 3 พบว่าระดับคุณภาพการบริการที่รับรู้ของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว มีระดับคุณภาพการ บริการที่รับรู้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมาคือความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ การ ให้ความมั่นใจ ค่าเฉลี่ย 3.39 การเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.35 และลำดับสุดท้ายคือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ค่าเฉลี่ย 3.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพการบริการที่คาดหวังของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว

คุณภาพการบริการที่คาดหวัง	คุณภาพการบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การจองห้องพักมีหลากหลายช่องทางและหลายภาษา	4.67	0.55	มากที่สุด
2. พนักงานตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างรวดเร็ว	4.79	0.44	มากที่สุด
3. พนักงานกระตือรือร้นและใส่ใจแก้ปัญหาได้ตามต้องการ	4.79	0.44	มากที่สุด
4. ระบบการเช็คอินเช็คเอาท์ทำได้รวดเร็ว	4.95	0.21	มากที่สุด
5. พนักงานมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.95	0.21	มากที่สุด
6. พนักงานสามารถแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว	4.80	0.43	มากที่สุด
7. พนักงานมีความพร้อมและเต็มใจบริการ	4.85	0.41	มากที่สุด
รวม	4.83	0.29	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ระดับคุณภาพการบริการที่คาดหวังของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ในภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83 เมื่อพิจารณารายด้านมีคุณภาพการบริการที่คาดหวังลำดับแรกคือการจองห้องพักมีหลากหลายช่องทางและหลายภาษา และพนักงานมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.95 รองลงมาคือพนักงานมีความพร้อมและเต็มใจบริการ มีค่าเฉลี่ย มีค่าเฉลี่ย 4.85 พนักงานสามารถแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 4.80 พนักงานกระตือรือร้นและใส่ใจแก้ปัญหาได้ตามต้องการ และ พนักงานตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 4.79 และลำดับสุดท้ายคือ การจองห้องพักมีหลากหลายช่องทางและหลายภาษา มีค่าเฉลี่ย 4.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ จำแนกตามปัจจัยด้านเพศ

คุณภาพการบริการของโรงแรม	เพศ	N	X	S.D.	t-value	Sig.
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	ชาย	175	3.04	0.69	.905	.342
	หญิง	225	3.08	0.70		
2. ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้	ชาย	175	3.41	0.68	.167	.683
	หญิง	225	3.38	0.65		
3. ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว	ชาย	175	4.13	0.54	.006	.936
	หญิง	225	3.96	0.55		
4. ด้านการให้ความมั่นใจ	ชาย	175	3.07	0.50	.407	.524
	หญิง	225	3.10	0.48		
5. ด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ	ชาย	175	3.35	0.45	.156	.694
	หญิง	225	3.35	0.43		
ภาพรวม	ชาย	175	3.43	0.30	.031	.861
	หญิง	225	3.39	0.31		

จากตาราง 5 พบว่า ค่าที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว มีค่า sig. สูงกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

คุณภาพการบริการของโรงแรม	เพศ	N	X	S.D.	t-value	Sig.
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	ชาย	175	4.69	0.433	.078	.780
	หญิง	225	4.70	0.394		
2. ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้	ชาย	175	4.75	0.233	1.245	.265
	หญิง	225	4.75	0.214		
3. ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว	ชาย	175	4.75	0.323	.131	.718
	หญิง	225	4.74	0.313		
4. ด้านการให้ความมั่นใจ	ชาย	175	4.84	0.314	.009	.924
	หญิง	225	4.82	0.287		
5. ด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ	ชาย	175	4.73	0.345	4.828*	.029
	หญิง	225	7.74	0.313		
ภาพรวม	ชาย	175	4.78	0.174	.001	.951
	หญิง	225	4.75	0.169		

* $p \leq .05$

จากตาราง 6 พบว่า ค่าที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ มีค่า sig. น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในร้อยเอ็ด ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และ

ด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.5 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.6 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

1.7 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้าน

ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบ สมมติฐานสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

2. นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลทั่วไปต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการให้ความมั่นใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่าง

อภิปรายผล

ในการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมใน

จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การเดินทางแบบให้รางวัลตัวเอง มีลักษณะของการเดินทางคือ ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางคือเพื่อน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถเช่า ค่าใช้จ่ายด้านที่พักในแต่ละครั้งต่อคืนคือ 2,001- 3,000 บาท ช่วงเวลาที่เดินทางคือเดือนตุลาคม – ธันวาคม ช่องทางการรับทราบข้อมูลทางการเข้าพักคือสังคมออนไลน์ และประเภทของโรงแรมที่เข้าพัก คือโรงแรมระดับ 2 ดาว สอดคล้องกับเกศินี โพธิ์เพชร และคณะ (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในแหล่งท่องเที่ยวชนบท จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี อาศัยอยู่ทวีปยุโรป ศึกษา ในระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัท มีรายได้มากกว่า 1,400 USD ต่อเดือน เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด นิยมเดินทางด้วยตัวเอง มีระยะเวลา การท่องเที่ยวน้อยกว่า 7 วัน เข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากครอบครัว/เพื่อน นิยมพักแรมแบบรีสอร์ท และชอบรับประทานอาหารไทย ประทับใจในความสวยงามของธรรมชาติ บ้างจึงสนใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามสมบูรณ์ รองลงมาคือ ต้องการหลีกเลี่ยงวิถีชีวิตประจำวันแบบเดิม นอกจากนี้พบว่า บ้างก็สนใจส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และบ้างก็สนใจ ในการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ร่วมเดินทาง และสถานที่รับประทานอาหารหลัก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ อรทัย มูลคำ และ ชวลีย์ ณ ถลาง (2563) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก เดินทางมาท่องเที่ยวช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ ใช้พาหนะประเภทรถยนต์ส่วนบุคคล ในการเดินทางมีค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยว จำนวน

2,001-4,000 บาท นักท่องเที่ยวสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและเชิงวัฒนธรรม สนใจการกิจกรรมการท่องเที่ยวการไหว้พระธาตุและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จากการทดสอบไคสแคว์ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การเลือกแหล่งท่องเที่ยว อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว การเลือกแหล่งท่องเที่ยว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คุณภาพการบริการที่รับรู้ของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 โดยมีการรับรู้ลำดับแรกคือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ในส่วนของการติดต่อใช้บริการมีหลายช่องทาง ทำให้มีความสะดวก รองลงมาคือการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของการจองห้องพักมีหลากหลายช่องทางและหลายภาษา ด้านการให้ความมั่นใจ ในส่วนของพนักงานให้บริการพร้อมรอยยิ้มและสุภาพอ่อนโยน ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ในส่วนของพนักงานสามารถให้บริการตรงตามเวลาที่ได้กำหนด และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ในส่วนของพนักงานให้บริการที่ดีโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปุญญาพร บุญธรรมมา (2563) ที่ได้ศึกษาคุณภาพการบริการและพฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรม ขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีประจำอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/รับจ้างมีรายได้ 10,001-20,000 บาท ส่วน พฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก คือ มาเพื่อประชุม/สัมมนา และท่องเที่ยวพักผ่อน โดยเข้าพัก 2-3 ครั้ง/ต่อปี ช่วงเวลาที่เข้าพักจะเป็นช่วงเดือน ตุลาคม – ธันวาคม ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรงแรมจะรับรู้จาก Facebook และ เว็บไซต์ค่าใช้จ่ายในการเข้าพัก/ต่อวัน ไม่เกิน 500 – 1,500 บาท

ผู้ให้บริการ ส่วนใหญ่จองห้องพักผ่านทางโทรศัพท์ โดยตรงไปยังโรงแรม และจองผ่านเว็บไซต์การจอง ผู้เข้าใช้ บริการเดินทางมากับเพื่อนและมากับครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดกลางที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้ บริการโรงแรมขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ จากมากไปน้อย คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า รองลงมา ด้านการดูแลเอาใจใส่ ด้านความเป็น รูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้และด้านการตอบสนอง ส่วนความตั้งใจใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการจะแนะนำเพื่อนและครอบครัวให้มาใช้บริการโรงแรมแห่งนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และปัจจัยด้านการดูแลเอาใจใส่ มีผล ต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การดูแลเอาใจใส่ ($Beta = 0.280$) รองลงมาคือ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ($Beta = 0.219$) ลำดับต่อมาคือ การให้ความเชื่อมั่นต่อ ลูกค้า ($Beta = 0.167$) ตามมาด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($Beta = 0.140$) ตามลำดับ และด้านการตอบสนอง ไม่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการ ส่วนพฤติกรรมการเข้าพัก ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเข้าพัก ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณภาพการบริการที่คาดหวังของโรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 โดยมีคุณภาพลำดับแรกคือความเป็นรูปธรรมของบริการ ในส่วนของการเดินทางมาโรงแรมสะดวกและหาง่าย รองลงมาคือ ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ในส่วนของพนักงานปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี การตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของการจองห้องพักมีหลากหลายช่องทางและหลายภาษา การให้ความมั่นใจ ในส่วนของพนักงานให้บริการพร้อมรอยยิ้มและสุภาพอ่อนโยน การเข้า

ใจความต้องการของผู้รับบริการ ในส่วนของพนักงานให้บริการที่ดีโดยไม่เลือกปฏิบัติ ตามที่ ชลลดา มงคลนิช และ รัตนาภรณ์ ชาติวงศ์ (2560) ได้ศึกษาถึงความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของฝ่ายต้อนรับส่วนหน้าในโรงแรม 5 ดาว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติคาดหวังและรับรู้คุณภาพการบริการของฝ่ายต้อนรับส่วนหน้าในโรงแรม 5 ดาว อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต่อการบริการในเรื่องการแต่งกายและบุคลิกภาพของพนักงาน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 2) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านการบริการตรงตามสัญญา ในเวลาที่กำหนดและความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของพนักงาน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากนี้พบว่า 3) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในเรื่องความสามารถความพร้อม และความเอาใจใส่ในการบริการ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติไม่พึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของพนักงานส่วนหน้าเช่นกัน (ค่าเฉลี่ยการรับรู้จริงน้อยกว่าความคาดหวัง $PS < ES$) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของฝ่ายต้อนรับส่วนหน้าในโรงแรม 5 ดาว ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติรับรู้ต่อคุณภาพการบริการไม่แตกต่างกันในทุกด้าน นอกจากนี้ตามแนวคิดของ พาราสุรมานและเบอร์รี่ (Parasuraman and Berry, 2008) กล่าวถึงความแนวคิดต่อคุณภาพการให้บริการ เป็นการประเมินของผู้บริโภคเกี่ยวกับความเป็นเลิศหรือความเหนือกว่าของบริการ นักวิชาการทั้งสามท่านดังกล่าว นับได้ว่าเป็นหนึ่งในคณะนักวิชาการที่สนใจหาการศึกษา เรื่องคุณภาพในการให้บริการ และการจัดการคุณภาพในการให้บริการขององค์กรอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 สิ่งนี้ พาราสุรมานและเบอร์รี่ ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการนั้น เป็นการมุ่งตอบคำถามสำคัญ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) คุณภาพในการให้บริการคืออะไร 2) อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพในการให้บริการ และ

3) องค์กรสามารถแก้ปัญหาคุณภาพในการให้บริการที่เกิดได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงแรม การตัดสินใจซื้อเข้าใช้บริการของนักท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นและความต้องการโดยตรง นั่นคือความคาดหวังที่ผู้ใช้บริการต้องการที่จะได้รับ ดังนั้นโรงแรมจึงควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในห้องพักที่ครบถ้วน มีความหลากหลายของที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

2. ราคาของโรงแรม ราคาของห้องพักกับคุณภาพของสินค้าควรมีความเหมาะสม ราคาห้องพักต้องแสดงอย่างชัดเจน ขั้นตอนและวิธีการชำระเงินที่สะดวก รวดเร็วอัตราค่าบริการอื่นๆ เหมาะสม เช่น อินเทอร์เน็ต สปา ซักรีดและอัตราค่าห้องพักที่มีให้เลือกหลายระดับราคา

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีทำเลที่ตั้งของโรงแรมมีความเหมาะสม สามารถเดินทางมาได้ง่าย ความสะดวกในการจองห้องพักผ่านอินเทอร์เน็ต มีการจองบริการต่างๆ ของโรงแรมที่ผ่านระบบออนไลน์ของเครือข่ายของโรงแรม

4. การจัดการส่งเสริมการขาย การจัดส่งเสริมการขายโดยตรงสร้างความคุ้นเคยในตัวสินค้าอาจใช้กลยุทธ์หลายวิธี เช่น การโฆษณา การลดราคา การจับรางวัล หรือข้อเสนอราคาพิเศษ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์โรงแรมที่ผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง

5. พนักงาน ควรจะมีมนุษยสัมพันธ์ ดูแล และเอาใจใส่ลูกค้าตลอดการบริการ พนักงานควรมีความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่ดี เพราะงานบริการนั้น พนักงานมีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ เพราะการมีบุคลากรทางานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ลักษณะทางกายภาพ โรงแรมควรมีอากาศถ่ายเทสะดวกและความเย็นของระบบปรับอากาศมีความเหมาะสม ความสะอาดและความสะดวกสบายในบริเวณโรงแรม และการตกแต่งโรงแรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเองเป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงด้านเดียว ยังมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ผลที่ได้รับ ในโอกาสต่อไปต้องใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถาม เพื่อให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลมีลักษณะที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นสำคัญของการศึกษาวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ที่สนับสนุนงานศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2561). สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2565. จาก http://www.dla.go.th/servlet/NewsServlet?_mode=show&group_id=9
- เกศินี โพธิ์เพชร และ คณะ. (2563). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในแหล่งท่องเที่ยวขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, 37(2). 110-136.
- ชลลดา มงคลวนิช และ รัตนาภรณ์ ชาติวงศ์ (2560) ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของฝ่ายต้อนรับส่วนหน้าในโรงแรม 5 ดาว. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- บุญญาพร บุญธรรมมา. (2563). คุณภาพการบริการและพฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2548). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วิรัช วรรณรัตน์. (2539). สถิติที่ใช้ในการวัดผลและการวิจัย. วารสารการวัดผลการศึกษา. 15(1), 81-95.
- สำนักงานสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). รายงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- อรทัย มูลคำ และ ชวลีย์ ณ ถลาง. (2563). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 14(1), 130-144.
- Likert, Rensis A. (1973). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
- Parasuraman, Valaria A. Zeithaml, & Berry, Leonard L. (2008). *A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research*. *Journal of Marketing*.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nded.). New York: Harper and Row.

**ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล
อารมณ์ และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**The Effects of Using Online Guidance Activities Package Based on
Rational Emotive Behavior Theory to Develop Learning Aspect of Growth
Mindset in Grade 7 - 9 Students, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

กัญญาวีร์ พิมพิสนธิ์ (Kanyawee Pimpison)¹ สุขอรุณ วงษ์ทิม (Sukaroon Wongtim)²

นิธิพัฒน์ เมฆขจร (Nitipat Mekkhachorn)³

Received: February 10, 2022

Revised: May 5, 2022

Accepted: May 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ และ (2) เปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์และของนักเรียนที่ทำกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 14 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดและสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (2) กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ และ (3) แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนซึ่งมีความเที่ยงเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ มัธยฐานค่า

เบี่ยงเบนควอไทล์ การทดสอบวิลคอกซัน และการทดสอบแมนวิทนี

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ภายหลังจากทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์นักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ มีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่าของนักเรียนที่ทำกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์
กรอบความคิดแบบเติบโต ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล
อารมณ์และพฤติกรรม มัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to compare the growth mindset of learning of students before and after using an online guidance activities package; and (2) to compare the growth mindset of learning of the students who used the online guidance activities package with the counterpart level of the students who undertook normal guidance activities.

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

M.Ed. Student, Sukhothai Thammathirat Open University

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Advisor, Sukhothai Thammathirat Open University

The research sample consisted of 14 lower secondary students who had low learning achievement during the academic year 2021 at a school in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, obtained by purposive selection and voluntary sampling. Then they were randomly assigned into an experimental group and a control group each of which containing 7 students. The employed research tools were (1) an online guidance activities package based on the rational emotive behavior theory, (2) a set of normal guidance activities, and (3) a scale to assess growth mindset of learning, with reliability coefficient of .93. Statistics employed for data analysis were the median, inter-quartile range, Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test, and Mann-Whitney U test.

The research findings showed that (1) after the experiment with using the online guidance activities package, the experimental group students' growth mindset of learning level was significantly higher than their growth mindset of learning level before using the online guidance activities package at the .01 level of statistical significance; and (2) the growth mindset of learning level the experimental group students who used the online guidance activities package was significantly higher than the counterpart level of the control group students who undertook normal guidance activities at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Online Guidance Activities Package, Growth Mindset, Rational Emotive Behavior Therapy, Secondary Level

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหนึ่งในรากฐานที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั่วโลก ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กล่าวว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก

ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 29)

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา จึงได้มีการกำหนดกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) โดยสรุป การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็น สุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามทิศทางของกรอบการศึกษาแห่งชาติ ต้องเริ่มจากการพัฒนาความคิดของนักเรียนให้มีความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา เพราะการมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิด ความเชื่อ สติปัญญาและความสามารถนั้นสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เพื่อเป็นพื้นฐานและแรงผลักดันให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การศึกษา การทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม

ตามที่นักจิตวิทยาได้ศึกษากรอบความคิดว่าเป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความฉลาดหรือบุคลิกภาพ ซึ่งกรอบความคิดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบความคิดแบบจำกัด (Fixed mindset) และกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) โดยนักเรียนที่เชื่อในกรอบ

ความคิดแบบจำกัด มีความเชื่อว่าสติปัญญาไม่สามารถพัฒนาได้ ซึ่งความคิดของพวกเขามักจะมาพร้อมกับกฎการเรียนรู้ที่ตายตัว (Cruz, 2018, p. 20) โดยเด็กที่จัดตัวเองให้เป็นบุคคลที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะมีการเผชิญกับความยากลำบากกลดน้อยลงซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้โดยตรง ปิดกั้นความสามารถของตนเองเพียงเพราะเชื่อว่าตนเองไม่สามารถพัฒนาสติปัญญา (Dweck, 2006) ซึ่งในทางกลับกันกับบุคคลที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมีความเชื่อว่าความฉลาด ทักษะต่าง ๆ และความสามารถของพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยการพยายามทำงานอย่างหนักและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่พบเจอ (Dweck, 2006)

จากการสังเกตของผู้วิจัยนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบปัญหาว่า การให้ความสำคัญและความสนใจทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังอยู่ในระดับที่ต่ำ กล่าวคือ เมื่อครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา พบว่านักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีความมั่นใจ มีความเบื่อหน่ายเมื่อเริ่มทำกิจกรรม หมดความสนใจในโรงเรียน จึงทำให้ไม่อยากเรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ นั้นต่ำลง สาเหตุมาจากการมีความคิดด้านลบต่อการเรียนด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกทำวิจัยกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะนักเรียนในช่วงนี้สามารถเรียนรู้การปรับตัวในด้านต่าง ๆ ได้แล้ว

ดังนั้นการพัฒนานักเรียนในช่วงนี้จะพัฒนาด้วยการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนผ่านการทำกิจกรรมแนะแนว เพราะกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ดำเนินกิจกรรมผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ความรู้และนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดข้อจำกัดทางด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเวลา สถานที่เรียน เป็นต้น ก่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนและช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถ

ของนักเรียนซึ่งใช้สื่อที่ทันสมัย ได้แก่ โปรแกรม Zoom ใช้งานออนไลน์ (live worksheet) วิดีโอนำเข้าสู่บทเรียน โปรแกรมการนำเสนองาน PowerPoint จะช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองในด้านการเรียน การสร้างกระบวนการทางปัญญาตามหลักของเหตุผลเพื่อให้เกิดความคิดความเชื่อที่สมเหตุสมผล โดยใช้เทคนิคของทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งสิ่งนี้ช่วยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อว่าสติปัญญาและความสามารถนั้นสามารถพัฒนาได้ ซึ่งการพัฒนากรอบความคิดของนักเรียนจะสอดคล้องกับทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ของ เอลเลียส ที่กล่าวว่าความคิดที่มีเหตุผลจะมีผลทำให้บุคคลเกิดอารมณ์พฤติกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมให้บุคคลดำเนินการกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความคิดที่ไร้เหตุผลจะทำให้บุคคลเกิดอารมณ์ทุกข์ แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และยังทำให้บุคคลดำเนินการกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบอย่างไม่เหมาะสม (เจียรนัย ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ, 2562, หน้า 9-10)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างดี ราบรื่นและมีความสุข เพื่อให้นักเรียนเปิดใจกว้างในการเรียน มีความกล้าแสดงออก และมีความคิดที่ดีต่อตนเองและการเรียน โดยเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาและเติบโตได้ มองปัญหาที่เข้ามาเป็นเรื่องที่ท้าทายและน่าตื่นเต้น กล้าที่เจอเผชิญหน้ากับอุปสรรคที่เข้ามา มองความพยายามเป็นหนทางที่ทำให้ไปถึงเป้าหมาย สนใจที่กระบวนการระหว่างทางมากกว่าผลลัพธ์ปลายทาง เปิดใจเรียนรู้จากคำวิจารณ์ในด้านลบมาเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาตนเอง เรียนรู้และหาแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนด้านการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์และนักเรียนที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 51 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 14 คน ได้มาโดยการแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดและสมัครใจแล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2564 ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์
3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกได้ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 12 กิจกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating

scale) 5 ระดับ คือ 5,4,3,2 และ 1 โดยได้กำหนดให้มีข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ในองค์ประกอบความท้าทาย มีข้อคำถาม 5 ข้อ การเอาชนะอุปสรรค เรียนรู้จากคำวิจารณ์ มีข้อคำถามองค์ประกอบละ 7 ข้อ ส่วนองค์ประกอบความพยายาม มีข้อคำถาม 6 ข้อ และเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่น มีข้อคำถาม 8 ข้อ รวมข้อคำถาม มีจำนวนทั้งสิ้น 33 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการพัฒนากรอบความคิด
3. กำหนดนิยามปฏิบัติการและสร้างชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ชื่อกิจกรรม 2) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 3) วัตถุประสงค์ 4) สื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรม 5) วิธีดำเนินกิจกรรม มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ใช้เวลาแต่ละครั้ง 50 นาที ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 สานสัมพันธ์ กระชับมิตร กิจกรรมที่ 2 สำรวจความคิด กิจกรรมที่ 3 รู้นะ คิดอะไรอยู่ กิจกรรมที่ 4 คิดแยกแยะ กิจกรรมที่ 5 พิชิตอุปสรรค กิจกรรมที่ 6 จัดความคิด กิจกรรมที่ 7 เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนคำพูด กิจกรรมที่ 8 จัดการอารมณ์ กิจกรรมที่ 9 เรียนรู้คำวิจารณ์ กิจกรรมที่ 10 สำเร็จได้มีวิธีอย่างไร กิจกรรมที่ 11 แร้งบันดาลใจสู่ผลสำเร็จ และ กิจกรรมที่ 12 ความคิดฉันเปลี่ยนได้ โดยกิจกรรมทั้งหมดจะดำเนินการทำกิจกรรมผ่านโปรแกรม Zoom และกิจกรรมที่ 3, 9 และ 11 จะการทำกิจกรรมผ่านโปรแกรมออนไลน์ 6) การประเมินผลกิจกรรม

4. นำชุดกิจกรรมแนะแนวมาปรับและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ สื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลกิจกรรม จากนั้นรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. จัดพิมพ์และนำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างและศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน

3. กำหนดนิยามปฏิบัติการและสร้างแบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน

4. นำแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) และหาค่าความเที่ยง (Reliability) วิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Reliability Coefficients) โดยทำการทดลองกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะวัดจำนวน 30 คน พบว่ามีข้อคำถามที่ต้องตัดออก จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อที่ 2 ข้อที่ 5 ข้อที่ 20 และข้อที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .27-.82 และได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

5. จัดพิมพ์และนำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม

3. ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง กับนักเรียนกลุ่มทดลองในคาบกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมโฮมรูม ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนตามปกติในรูปแบบการบรรยายในคาบกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมโฮมรูมโดยครูแนะแนว

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมโดยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมและทำแบบบันทึกการเรียนรู้เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้ง เพื่อผู้วิจัยจะได้นำมาสรุปเนื้อหาและทราบถึงสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดก่อนการทดลองมาวัดกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง (Post-test)

5. นำคะแนนจากแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมและทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการทดสอบแมนนิตนีย์และการทดสอบวิลคอกชัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง	ร้อยละ	กลุ่มควบคุม	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	2	28.6	3	42.9
หญิง	5	71.4	4	57.1
ระดับชั้น				
ม.1	1	14.2	2	28.6
ม.2	3	42.9	4	57.1
ม.3	3	42.9	1	14.3
ครอบครัวยุติการศึกษาค้นหาความสำคัญในการเรียน				
ใช่	5	71.4	3	42.9
ไม่ใช่	2	28.6	4	57.1
ครอบครัวยุติการสนับสนุนด้านการเรียน				
ใช่	2	28.6	1	14.3
ไม่ใช่	5	71.4	6	85.7
ผลการเรียนโดยเฉลี่ย				
ดีมาก	-	-	-	-
ดี	-	-	-	-
ปานกลาง	-	-	-	-
พอใช้	3	42.9	3	42.9
น้อย	4	57.1	4	57.1
รวม	7	100	7	100

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 14 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีจำนวน 7 คน เป็นเพศชาย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 เพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 กำลังศึกษาในระดับชั้นม.1 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ม.2 จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 42.9 ม.3 จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 42.9 ครอบครัวยุติการศึกษาค้นหาความสำคัญในการเรียน ใช่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ไม่ใช่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ครอบครัวยุติการสนับสนุนด้านการเรียน ใช่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ไม่ใช่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 มีผลการเรียนโดยเฉลี่ย ในระดับพอใช้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ในระดับน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

กลุ่มควบคุมมีจำนวน 7 คน เป็นเพศชาย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 เพศหญิง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 กำลังศึกษาในระดับชั้นม.1 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ม.2 จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 57.1 ม.3 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ครอบครัวยุติการศึกษาค้นหาความสำคัญในการเรียน ใช่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ไม่ใช่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ครอบครัวยุติการสนับสนุนด้านการเรียน ใช่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ไม่ใช่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีผลการเรียนโดยเฉลี่ย ในระดับพอใช้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ในระดับน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	Mdn	Q.D.	U	p-value
กลุ่มทดลอง	90	4.5	256	.399
กลุ่มควบคุม	90	4.5		

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบแบบวิลคอกซัน ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	Mdn	Q.D.	T	p-value
ก่อนทดลอง	90	6.5	2.377**	.005
หลังทดลอง	133	10.3		

** p<.05

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบแบบแมนวิทนี ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	Mdn	Q.D.	U	p-value
กลุ่มทดลอง	133	10.3	3.137**	.001
กลุ่มควบคุม	91	4		

** p<.05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบ

เติบโตด้านการเรียน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดเพื่อวัดกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม มีรูปแบบการจัดกิจกรรม วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือนักเรียนให้ตระหนักถึงความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลทางด้านการเรียนของตนเองจะทำให้เกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังที่ผ่องศรี คุณารักษ์ (2560) กล่าวว่ามนุษย์มีความคิดความเชื่อที่สมเหตุสมผลและความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ซึ่งความคิดมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและส่งผลออกมาทางการกระทำ ถ้าบุคคลสามารถเปลี่ยนความคิดความเชื่อให้มีเหตุผล พฤติกรรมและอารมณ์ที่เหมาะสมจะเปลี่ยนแปลงตามมาจากการที่พบชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้จริง กล่าวคือ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ในครั้งนี้มีการใช้เทคนิคและสื่อที่หลากหลาย เช่น มีเกมนำเข้าสู่กิจกรรม ให้นักเรียนรับชมวิดีโอทัศน์ก่อนเริ่มทำกิจกรรม ให้นักเรียนทำแผนผังความคิด มีการอภิปรายกลุ่มและให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีใบงานทั้งในรูปแบบเป็น

กระดาษที่ปริ้นออกมาและไปงานออนไลน์ (Live worksheet) อีกทั้งมีการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวอย่าง ซึ่งสื่อที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมนั้นมีความครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบของกรอบความคิดแบบเติบโต ได้แก่ ได้แก่ 1) ความท้าทาย 2) การเอาชนะอุปสรรค 3) ความพยายาม 4) เรียนรู้จากคำวิจารณ์ และ 5) การเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่น ซึ่งช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้ให้นักเรียนมีการรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน จะต้องทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ความคิดทางด้านการเรียนของตนเอง โดยการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญด้านการเรียน โดยผู้วิจัยมีการจะต้องเลือกสื่อที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การให้สิ่งเร้าที่เหมาะสม นักเรียนจึงจะเกิดความสนใจและเกิดการรับรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ครั้งนี้ เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมด้วย กล่าวคือ มีการนำไปงานออนไลน์ (live worksheet) มีเกม นำเข้าสู่กิจกรรม ให้นักเรียนรับชมวิดีโอทัศน์ก่อนเริ่มทำกิจกรรม ให้นักเรียนทำแผนผังความคิด มีการอภิปรายกลุ่มและให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่เคร่งเครียด ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายสอดคล้องกับผลวิจัยของวิไลวรรณ เพชรเศรษฐ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อพัฒนาการตั้งเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจรรยาวิทยาสรรค์ จังหวัดภูเก็ต

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ภายหลังจากนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์มีการรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์มีการรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติที่ได้รับกิจกรรมในรูปแบบการบรรยาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลที่ได้รับเช่นนี้เป็นเพราะนักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เรียนรู้

จากกิจกรรมในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและจัดให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนและได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวมีทั้งหมด 12 กิจกรรม ครั้งละ 50 นาที โดยรายละเอียดกิจกรรมมีดังนี้

โดยการใช้กิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นกระบวนการที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่วงจรการเรียนรู้ (Four Phases of the Learning Cycle) คือ “แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ” ร่วมกับการใช้ทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ช่วยให้บุคคลค้นหาความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลและช่วยให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนโต้แย้งความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลให้กลายเป็นความคิดความเชื่อที่สมเหตุสมผล เจียรนัย ทรงชัยกุลและโกศล มีคุณ (2562) กล่าวว่า เอลลิส มีความเห็นว่า บุคคลที่มีปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึก มักจะมีความคิดความเชื่อซึ่งนำไปสู่การเฝ้าบอกตนเองอย่างไร้เหตุผล และสิ่งนี้เองจะสัมพันธ์และมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไร้เหตุผลของตัวบุคคลโดยกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตลอดชีวิต ถ้านักเรียนมีการรอบความคิดแบบเติบโตทางด้านการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาได้ นักเรียนสามารถยืนหยัดที่จะเผชิญหน้ากับเรียนรู้ความรู้สึกและความคิดที่มีต่อความพ่ายแพ้เมื่อเจอปัญหาการเรียนรู้ที่จะมองปัญหาเป็นข้อท้าทาย และมองความพยายามเป็นหนทางสู่ความสำเร็จ เรียนรู้จากคำวิจารณ์ของผู้อื่น เรียนรู้การชื่นชมความสำเร็จของผู้อื่นและใช้ความสำเร็จของผู้อื่นเป็นแรงบันดาลใจ เพื่อส่งผลให้ตนเองประสบความสำเร็จในระดับที่สูง โดยกิจกรรมจัดขึ้นในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งจัดกิจกรรมผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่เรียน ก่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนและช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนได้อย่างรวดเร็ว โดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนซึ่งใช้สื่อที่ทันสมัย ได้แก่ โปรแกรม Zoom ไปงานออนไลน์ (live worksheet) กิจกรรมผ่านแอปพลิเคชัน Lino เป็นกิจกรรม Post-It

online เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น วิดีโอนำเข้า สุ่มทเรียน โปรแกรมการนำเสนองาน PowerPoint มีการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว นักเรียนมีความกล้าและมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นเพราะไม่ต้องแสดงตัวตน หน้าชั้นเรียน โดยคณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ (2563) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้ จัดเตรียมเนื้อหา แบบฝึกหัด และกระบวนการวัดผล เป็นแบบออนไลน์ผ่านทาง web-based หรือ mobile - based applications ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเรียนจากสถานที่ใด ในเวลาใดก็ได้ที่มีความสะดวกและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิภา ปิงรัมย์ (2561) เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือก บุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบ TCAS ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์

กิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีการ ปรัชญาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อ พัฒนารอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน สามารถ พัฒนารอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของ นักเรียนได้จริง กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมมี องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความท้าทาย 2) การ เอาชนะอุปสรรค 3) ความพยายาม 4) เรียนรู้จากคำ วิจารณ์ และ 5) การเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่น ซึ่งช่วยให้ นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนารอบความคิด แบบเติบโตด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีรอบ ความคิดแบบเติบโตในห้องเรียนจะมีผลการเรียนที่พัฒนา เนื่องจากนักเรียนที่มีรอบความคิดแบบเติบโตจะมุ่งมั่น และทุ่มเทให้กับกระบวนการเรียนมากกว่าผลลัพธ์ ที่ตนเองจะได้ กล่าวเชื่อกับงานที่ทำหาย สามารถมอง ปัญหาที่เข้ามาเป็นเรื่องที่ทำหายและน่าตื่นเต้น กล่าวที่ เจอเผชิญหน้ากับอุปสรรคที่เข้ามา มองความพยายาม เป็นหนทางที่ทำให้ไปถึงเป้าหมาย สนใจที่กระบวนการ ระหว่างทางมากกว่าผลลัพธ์ปลายทาง เปิดใจเรียนรู้จาก คำวิจารณ์ในด้านลบมาเป็นแรงผลักดันในการพัฒนา ตนเอง เรียนรู้และหาแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของ ผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vsetecka (2018)

ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการแทรกแซงกรอบความคิด แบบเจริญเติบโตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในด้านเจตคติต่อการเรียนรู้และ ความฉลาด พบว่า นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต มีการพัฒนาความคิดและมีความเชื่อว่าความสามารถทุก อย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และคิดอยู่เสมอว่าทำ อย่างไรจึงจะผ่านปัญหาที่ทำหายและไม่ปล่อยให้ความ ล้มเหลวนั้นเข้ามามีอิทธิพล จากการศึกษาข้อมูลเชิง ปริมาณ พบว่า ทฤษฎีความฉลาดทางปัญญาของ Dweck ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มแทรกแซงและกลุ่ม ควบคุม ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่ากลางของ สองประชากรที่มีการกระจายแบบปกติแต่ไม่มีอิสระต่อกัน (Paired samples t-tests) จากการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่อยู่ในกลุ่มการแทรกแซงซึ่งได้รับบทเรียนกรอบ ความคิดแบบเติบโต ทั้งหมด 5 ประการ แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้และความ เชื่อว่า ความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้มีการเพิ่ม อย่างมีนัยสำคัญนัยสำคัญที่ 0.5 ซึ่งการนำบทเรียน กรอบความคิดแบบเติบโต 5 ประการมาใช้แสดงให้เห็น ถึงผลที่ชัดเจนในการเพิ่มเจตคติทางการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวแบบ ออนไลน์ตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และ พฤติกรรมเพื่อพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตด้านการ เรียน พบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถส่งเสริมให้ นักเรียนยืนยันหยดที่จะเผชิญหน้ากับเรียนรู้ ความรู้สึกและ ความคิดที่มีต่อความพ่ายแพ้เมื่อเจอปัญหา การเรียนรู้ที่ จะมองปัญหาเป็นข้อท้าทาย และมองความพยายามเป็น หนทางสู่ความสำเร็จ เรียนรู้จากคำวิจารณ์ของผู้อื่น เรียนรู้การชื่นชมความสำเร็จของผู้อื่นและใช้ความสำเร็จ ของผู้อื่นเป็นแรงบันดาลใจ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้นำชุด กิจกรรมนี้ไปปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ โดยการปรับกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน ในแต่ละระดับชั้น

1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์เหมาะ สำหรับการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก หากเป็น นักเรียนกลุ่มใหญ่ควรปรับรูปแบบกิจกรรมให้สามารถ พบปะและพูดคุยนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

1.3 ในการทำกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ จะมีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ทำงานช้า ความเร็วอินเทอร์เน็ตช้าอินเทอร์เน็ตหลุดบ่อย ควรมีแผนสำรองไว้เสมอ เช่น หากนักเรียนไม่สามารถเข้าใช้งานออนไลน์ (Live worksheet) ผู้วิจัยควรปรับไปงานสำรองไว้ให้นักเรียนและแจกให้นักเรียนไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

1.4 การที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ไปปฏิบัติจริง ผู้วิจัยควรศึกษาขั้นตอนและวิธีการอย่างละเอียดตลอดจนฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญก่อนนำไปใช้จริง

1.5 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ สามารถช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญด้านการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรส่งเสริมและนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปเผยแพร่กับครูในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนา นักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน

2.2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียน จากการผลการวิจัยพบว่า สามารถนำมาใช้ในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนได้ จึงควรนำไปใช้ศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นต้น

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการทดลองในระยะการติดตามผลหลังการทดลองเพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.4 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ในกลุ่มที่หลากหลาย เช่น วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ. (2563). เท ค นิ ค การจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์. สืบค้น 7 มกราคม 2565, จาก https://qao.payap.ac.th/KM/assets/files/63S_Ba.pdf.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ. (2562). ทฤษฎี และแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม. ใน ประมวลสาระชุดวิชาชุดแนวคิดทางการแนะแนว และทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. (หน่วย ที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผ่องศรี คุณารักษ์. (2560). ผลการศึกษารายบุคคล ตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อคุณค่าในตนเองของผู้หญิงที่ ผิดหวังในความรัก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลวรรณ เพชรเศรษฐ์. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อพัฒนาการ ตั้งเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขจร เกียรติศึกษา จังหวัด ภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด ฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- สิริวิภา ปิงรัมย์. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตาม ทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมเพื่อลดความ วิดกกังวลในการสอบคัดเลือก บุคคลเข้าศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ในระบบ TCAS ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- Cruz, B. J. A. (2018). *Teachers' Knowledge, Perceptions, and Practices about Mindset in the Northern Mariana Islands* (Doctoral dissertation) Walden University. Retrieved September, 18 2020, from <https://about.proquest.com/en/products-services/pqdtglobal/>.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success* (1). New York: Random House.
- Vsetecka, J. R. (2018). *The Effect of a Mindset Intervention on Middle School Student Academic Achievement, Attitude toward learning, and Belief of Intelligence* (Doctoral dissertation) Drake University. Retrieved September, 19 2020, from <https://about.proquest.com/en/products-services/pqdtglobal/>.

**การพัฒนาความสามารถในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

**The Development of Ability to Write English Vocabulary
by Using a Collocation Practice Package from Pictures:
A Case Study of Grade 8 Students**

เจนจิรา วงศ์อนุ (Jenjira Wonganu) ¹ อูมาพร ยูวจิต (Umaporn Yuvajita) ²
กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์ (Kanokpit Vichayaworanan) ³

Received: March 12, 2022

Revised: May 5, 2022

Accepted: May 11, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 จากโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเขตมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 19 คน ซึ่งได้รับการยินยอมให้เก็บข้อมูลโดยมิได้บังคับ เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

2) แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ 3) แบบทดสอบ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจากสื่อภาพประกอบ ผลรวมของแบบฝึกทักษะฯ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.28/86.84 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ได้กำหนดไว้ 80/80 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หลังทดสอบมีค่าเฉลี่ย = 9.84 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.71 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ = 5.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ ผลรวมของแบบฝึกทักษะฯ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.28/86.84 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ได้กำหนดไว้ 80/80 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน

¹ นักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Student, English Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

^{2,3} อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Lecturer in English Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏ
ร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ พบว่าอยู่ใน
ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.12$)

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถในการเขียน
คำศัพท์ภาษาอังกฤษ คำปรากฏร่วมจำเพาะ การ
เขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากภาพประกอบ

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the efficiency of the collocation practice package from pictures, 2) to compare the achievement before and after using the collocation practice package through pictures, and 3) to study the students' satisfaction of the package. The sample used for this study were 19 Mathayomsuksa 2/8 students at one of the secondary schools located in Minburi District area, using a purposive sampling technique. Research instruments included lesson plans, the practice package along with the writing of collocations from pictures, a test of English writing of collocations from pictures before and after using the package, and a satisfaction questionnaire about the package. Statistics used in the data analysis were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and percentage (%). The findings of the study revealed that the development of ability to write vocabulary by using the practice package from the writing of collocations from pictures improved students' performance in writing the vocabulary. The efficiency of the package was rated at 82.28/86.84, which was correspond with the provided criterion of 80/80. 2) The students' average post-test score after using the package ($\bar{X} = 9.84$, S.D. = 1.71) was higher than the students' average pre-test score before using the package ($\bar{X} = 5.11$, SD = 1.66), at a statistically significant level of .05. Furthermore, the efficiency of the package was rated at 82.28/86.84, which

was correspond with the provided criterion of 80/80. Finally, the students reported a high level of satisfaction with the package ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.10).

Keywords: Writing vocabulary, Collocations, Writing collocations from pictures

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก (Global or World Language) และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนผู้ใช้ภาษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นระยะเวลาต่อไปอีกยาวนาน (Crystal. 2003) ใช้สื่อสารกันในแวดวงต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น แวดวงการศึกษา เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

สำหรับในภูมิภาคอาเซียน ประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือประชาคมอาเซียน (ASEAN) รวมถึงประเทศไทยด้วยนั้น ต่างก็ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนของตนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา เพื่อให้ประเทศมั่นคงและแข่งขันได้ในระดับสากลตามที่กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ได้บัญญัติไว้ว่าให้ใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานร่วมกันในหมู่ประเทศสมาชิก ดังนั้น หากประเทศใดพัฒนาปรับตัวได้ไวก็จะเป็นผู้ได้เปรียบทั้งด้านวิชาการ การแสวงหาความรู้ อาชีพ ตลอดจนพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี

ในด้านการศึกษาภาษาอังกฤษของประเทศไทยนั้น โรงเรียนมัธยมได้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนให้มีความชำนาญในการใช้ภาษา และให้มีผลคะแนนการทดสอบความสามารถทักษะภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐาน จึงมีการประยุกต์ใช้เทคนิคและแนวทางต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการใช้สื่อ เทคโนโลยี และอื่นๆ เพื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นมี

ความสำคัญอย่างมาก เป็นไปตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ที่ได้กำหนด รายละเอียดเพิ่มเติมให้การเรียนการสอนมีความ ทันสมัยเทียบได้กับนานาชาติและส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนจะมีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความอิสระทางความคิดและสร้างสรรค์มากขึ้น ประกอบกับกระแสการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ที่เกิดจากผู้นำด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมของโลกหลายองค์กรในกลุ่มประเทศ ตะวันตกได้รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความ ร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเครือข่าย P21 ช่วยสนับสนุนแนวทางการเพิ่มทักษะที่ก้าวล้ำนี้ ให้แก่เยาวชน โดยเน้นคุณลักษณะที่พึงมีในโลกยุค ใหม่ 8 ประการ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบและพึงพา ตนเองในการเรียนรู้ 2) ทักษะทางการคิด 3) ทักษะ การทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ทักษะการค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ 5) มีความกระตือรือร้น 6) ทักษะพื้นฐาน ทางด้านสารสนเทศ 7) ทักษะด้านการใช้ภาษาสากล และ 8) มีความใส่ใจในสังคมและวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ ต่อไป ทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบด้านการจัด การศึกษาของไทยตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่อง “การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดความรับผิดชอบต่อ” ที่กระตุ้นให้การจัดการเรียน การสอนของสถานศึกษามีการพัฒนาให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะและความสามารถดังกล่าวให้ได้มากที่สุด

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะ ทักษะด้านภาษาตามข้อ 7 นั้น มีจุดมุ่งหมายให้คนรุ่น ใหม่พัฒนาการใช้ภาษาสากล คือใช้ภาษาอังกฤษได้ดี แต่สำหรับผู้เรียนชาวไทยยังคงมีข้อจำกัดที่จะพัฒนา ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากภาษาแม่มี อิทธิพลต่อการแทรกแซงกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่ สองค่อนข้างมาก (Richards & Schmidt. 2002) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาได้ เช่น พฤติกรรมในการเรียน หรือวิธีการสอน เป็นต้น ดังจะพบได้จากการที่ผู้เรียนพยายามท่องจำกฎเกณฑ์ ทางไวยากรณ์ต่างๆ โดยขาดการวิเคราะห์ลักษณะทาง ภาษาด้วยตัวเอง หรือขาดเทคนิคในการเรียนรู้ ก็อาจ เป็นปัจจัยที่สามารถลดทอนทักษะในการสร้างภาษาได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดให้ นักเรียนไทยเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นสาระการ เรียนรู้พื้นฐาน และกำหนดให้ศึกษาในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียน ซึ่งครูผู้สอนได้คิดค้น และทำการวิจัยหาแนวทางเพื่อพัฒนาการเรียนการ สอนภาษาอังกฤษไว้ทั้ง 4 ทักษะ และยังคงไปถึงด้าน อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น การศึกษาวิจัยด้านไวยากรณ์ที่ ปรากฏอยู่อย่างมากมาย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้มี โอกาสเป็นผู้ฝึกสอนและนิเทศการสอนนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และได้พบว่า นอกเหนือจากเนื้อหาด้านไวยากรณ์แล้ว เนื้อหา บทเรียนเรื่องคำปรากฏรวมจำเพาะ (Collocations) เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ผู้เรียนประสบปัญหาในการจำ คำศัพท์ส่งผลให้เขียนคำศัพท์ได้ไม่ถูกต้อง และไม่ สมบูรณ์ ซึ่งจากการสังเกตในเบื้องต้นพบว่าผู้เรียนไม่มี เทคนิคในการจำคำศัพท์ประเภทนี้และขาดการฝึกฝน

ภาสินี จุลเจิม และธัญภา พลานุกุลวงศ์ (2560) กล่าวว่า กรอบแนวคิดเรื่องคำปรากฏรวมจำเพาะ (Collocations) นั้นเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ในการศึกษา ภาษาอังกฤษในประเทศไทย ซึ่งเทคนิควิธีการสอนคำ ปรากฏรวมจำเพาะก็ถือว่ายังไม่หลากหลาย (Boonyasaguan. 2006) อีกทั้งเป็นกลุ่มคำศัพท์ที่ผู้ เป็นเจ้าของภาษาจะสามารถใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ มากกว่าผู้อื่นเพราะมีความซับซ้อนในการประกอบคำ เพื่อแสดงความหมาย ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะสามารถ จำคำศัพท์ได้ดี ครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการนำ เทคนิคต่างๆ มาปรับใช้ในการสอน เพื่อให้ทราบว่ เทคนิคใดจะเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด แนวทาง หนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น คือ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้า มามีส่วนร่วมในการสอน ซึ่งนักวิชาการหลายคนได้ให้ แนวทางไว้ว่า วิธีหนึ่งที่ใช้ในการสอนคำศัพท์คือการ ใช้สื่อภาพประกอบ (Visual Aids) เช่น การใช้รูปภาพ บัตรคำ การวาดภาพ เป็นต้น ใช้ได้ทั้งในการสอนและ การฝึกหัดผู้เรียน (Gairn and Redman. 2006; Blachowicz and Fisher. 2005; วิสาข จิตวิวัฒน์. 2543 อ้างใน อาพันธ์ชนก สอนจันทร์. 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของเทคนิคการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเขียนกลุ่มคำปรากฏรวมจำเพาะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงประสงค์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ เข้าใจความหมายของคำศัพท์ และเขียนได้อย่างถูกต้องด้วยการพัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิควิธีในการใช้แบบฝึกทักษะที่มีสื่อภาพประกอบเพื่อให้ได้ทั้งความบันเทิงในการเรียนและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเขตมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 456 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเขตมีนบุรี จังหวัด กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 19 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive sampling) และยินยอมให้ทำการวิจัยโดยไม่บังคับ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

2 และเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับเรื่อง Chores (งานบ้าน) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดยได้กำหนดเนื้อหาที่จะทำการเรียนการสอน ได้แก่ คำศัพท์ 15 คำ ดังนี้

Cook dinner, Clear the table, Cut the grass, Do the laundry, Dry the dishes, Dust the furniture, Iron your clothes, Mop the floor, Make the bed, Set the table, Tidy your room, Take out the rubbish, Wash the dishes, Walk the dog, Water the plants Wash the car

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

3.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยทำการทดลอง ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบฝึก หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีไว้ให้นักเรียนฝึกฝนเพิ่มเติมจากที่ได้เรียนไปแล้ว

แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบฝึกที่มีรูปภาพและโครงสร้างของคำปรากฏรวมจำเพาะ มีไว้ให้

นักเรียนฝึกเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากรูปภาพที่ให้มี เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อวางแผนการสอน และจัดลำดับขั้นตอนในการสอนให้เป็นไปตามที่กำหนด

การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หมายถึง การที่ผู้วิจัยนำแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากรูปภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเอง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาใช้ประกอบการเรียนภาษาอังกฤษกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง ประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากรูปภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในเขตมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 80/80 (E_1/E_2) มีความหมาย ดังนี้

80 ค่าแรก (E_1) หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียน เป็นค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะ ของกิจกรรมที่ 1-2 ในแบบฝึก รวมกันได้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

80 ค่าหลัง (E_2) หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็นค่าร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การทดสอบการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่ได้เรียนด้วยแบบฝึกทักษะเสร็จสิ้นแล้ว ได้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หมายถึง การที่แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากรูปภาพที่ใช้นั้น สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เข้าใจมากขึ้น จึงจะถือว่าแบบฝึกทักษะนั้นมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

ความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะได้ถูกต้อง สามารถบอกความหมายและคำศัพท์ได้

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หมายถึง ความรู้สึกชอบของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวังในทางที่ดีด้านวัตถุและจิตใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง
2. แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores
3. แบบทดสอบ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะ จากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเรื่อง Chores โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือแต่ละประเภท

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยและดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือแต่ละประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากภาพประกอบ เรื่อง Chores

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores เป็นแผนที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาเพื่อระบุขั้นตอนในการใช้แบบฝึกทักษะการจำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการเขียน Collocations จากรูปภาพ เรื่อง Chores จำนวน 2 แผ่น

1.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1.1 ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเนื้อเรื่องที่จะทำการสอน

1.1.2 วางแผน จัดลำดับขั้นตอนที่จะนำแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.3 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores และระบุขั้นตอนให้ชัดเจน

1.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย การวัดและประเมินผล

1.2 แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores

แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores เป็นแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง เป็นเทคนิคการจำคำศัพท์และเขียนได้

1.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษารูปแบบของแบบฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ จากหลายๆแบบฝึกทักษะเพื่อเป็นตัวเลือกในการเลือกใช้รูปแบบของแบบฝึกทักษะที่น่าสนใจ

2) เลือกคำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores ที่เหมาะสมสำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยเลือกจากหนังสือเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน Access 2 เนื่องจากเป็นหนังสือที่ใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน และเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน จำนวน 15 คำ

3) นำคำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores ที่คัดเลือกมา จำนวน 15 คำ รวบรวมและ

จัดทำแบบฝึกทักษะที่น่าสนใจ

4) นำแบบฝึกทักษะที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการวัดและประเมินผล

1.3 แบบทดสอบ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores

แบบทดสอบ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เรื่อง Chores เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

1.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2) ศึกษาหนังสือภาษาอังกฤษที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อคัดเลือกคำปรากฏรวมจำเพาะที่เกี่ยวกับเรื่อง Chores จำนวน 15 คำ

3) รวบรวมคำปรากฏรวมจำเพาะที่เกี่ยวกับเรื่อง Chores จำนวน 15 คำ ที่ได้จากการค้นคว้า คัดเลือก เพื่อทำเป็นแบบฝึก

4) นำแบบฝึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้านตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิจัย และการวัดและประเมินผล

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเรื่อง Chores โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียน คำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

1.4.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ แบบประเมินความพึงพอใจ 1 ชุด จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถาม

ทั้งหมดเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดน้ำหนักของคะแนนดังนี้

ระดับความพึงพอใจ	คะแนน
พึงพอใจมากที่สุด	5
พึงพอใจมาก	4
พึงพอใจปานกลาง	3
พึงพอใจน้อย	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของข้อความเป็นดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2) นำแบบประเมินความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้าน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย และการวัดและประเมินผล

2. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รายละเอียดมีดังนี้

2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2.1.2 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนคำศัพท์ คำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores ให้กลุ่มตัวอย่างสอบก่อนทดลอง (Pre-test)

2.1.3 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากรูปภาพเรื่อง Chores ใช้เวลาสอนจำนวน 4 ชั่วโมง ในระหว่าง

การทดลอง ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores ของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากรูปภาพประกอบ เรื่อง Chores

2.1.4 ทดสอบความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะ เรื่อง Chores (Post-test)

2.1.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เรื่อง Chores ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากรูปภาพประกอบ

2.1.6 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.7 สรุปและอภิปรายผลการทดลอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากรูปภาพประกอบ เรื่อง Chores ที่ผู้วิจัยใช้ทดลองสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียนนี้ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ได้กำหนดไว้ (E1/E2: 80/80) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบ ผลปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 คน เท่ากับ 3 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 อยู่ในระดับมาก

3.1.2 ศึกษาความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากรูปภาพเรื่อง Chores ก่อนทดลอง (Pretest) ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.1.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะ จากระหว่างเรื่อง Chores ที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ dependent samples

3.1.4 ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เรื่อง Chores โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ร้อยละ (Percentage)
4. ค่าสถิติเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ พบว่าผลรวมของแบบฝึกทักษะฯ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.28/86.84 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ได้กำหนดไว้ 80/80 ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำปรากฏพร้อมจากสื่อภาพประกอบสูงขึ้น และนักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฯ สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบเพิ่มขึ้นจริง

2. การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะได้ดี โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เท่ากับ ($\bar{X} = 9.84$, S.D. = 1.71) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบทดสอบการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เท่ากับ ($\bar{X} = 5.11$, S.D. = 1.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะเพิ่มขึ้น จากการวิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนมีผลคะแนนเฉลี่ยรวมระหว่างเรียนจากการปฏิบัติทุกกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก และมีคะแนนเฉลี่ยรวมของผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการเขียนคำปรากฏพร้อมจำเพาะ หลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฯ ในระดับดีมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ธอร์นไคด์ ตามกฎข้อที่ 2 ว่าด้วยกฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) กล่าวถึงความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นาน และคงทนถาวร (ทิตินา แคมณี, 2548 และ 2548) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ ณภัทริน เกาพาน (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำจากภาพประกอบตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำจากภาพประกอบตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาทำให้นักเรียนมีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ ศิรพร ศัตตราห, ธนวิทย์ ไชยสุข, และกันตภณ สำแดงเดช, (2559) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคำศัพท์จากบทเรียนที่สร้างขึ้นตามหลักกลวิธีช่วยจำ ผลการวิจัย พบว่า การใช้แบบฝึกเสริมทักษะคำศัพท์จากการสร้างขึ้นตามหลักกลวิธีช่วยจำ สามารถช่วยพัฒนานักเรียนเข้าใจและจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น

2. แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ ผลรวมของแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ได้กำหนดไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะเพิ่มขึ้น และพัฒนาการด้านการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฯ สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบเพิ่มขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ณภัทริน เกาพาน (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาผลของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ จากภาพประกอบ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำจากภาพประกอบ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.64/84.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ของการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำจากภาพประกอบตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา เท่ากับ 0.40 แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำจากภาพประกอบตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เน้นความจำจากภาพประกอบตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาอยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะจากสื่อภาพประกอบ เนื่องจากนักเรียนได้รับการกระตุ้นและชี้แนะให้เกิดประโยชน์และเกิดความสนใจในการเรียนภาษา เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะดังกล่าวแล้ว ก็จะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (Chomsky. 1964) ซึ่งสอดคล้องกับ วงศ์เดือน คุณพิภาค (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค TBL (Task-Based Learning) ร่วมกับ เทคนิค KWLPlus

(Know-Want-Learn (What do I know?, What do I want to learn?, What did I learn?)) ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียน เจตคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค TBL ร่วมกับ เทคนิค KWLPlus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถ และสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน

1.2 การกำหนดจำนวนนักเรียนควรให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพราะหากนักเรียนมีจำนวนมากเกินไป ผู้วิจัยอาจต้องใช้ระยะเวลานานในการแนะนำการแก้ไขข้อบกพร่องและการพัฒนาทักษะให้แก่นักเรียนแต่ละคน

1.3 ผู้วิจัยต้องกระตุ้นและให้กำลังใจนักเรียนให้เกิดความมั่นใจและกล้าปฏิบัติกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมในการใช้ภาษาเป้าหมายที่ไม่ใช่ภาษาแม่ย่อมมีความกดดัน ความไม่เข้าใจ หรืออุปสรรคอื่นในการเรียนรู้ภาษาได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยโดยใช้แบบฝึกทักษะที่สามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2.2 ควรสร้างสรรค์หรือค้นคว้าเทคนิคอื่นๆ ที่สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจลักษณะการปรากฏและโครงสร้างการเขียนคำปรากฏรวมจำเพาะภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนเพื่อหาแนวทางการสอนที่เหมาะสมที่สุด

2.3 ควรให้นักเรียนช่วยคิดหรือแสดงความคิดเห็นว่าการจดจำหรือฝึกฝนให้ใช้คำปรากฏรวมจำเพาะในภาษาอังกฤษได้คล่องหรือเข้าใจได้ดีนั้น นักเรียนต้องการจะใช้วิธีจดจำหรือฝึกฝนอย่างไร ซึ่งจะเป็นการให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความรู้สึกละเอียดแบบการเรียนรู้อย่างตนเองในเรื่องใหม่ๆ และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณภัทริน เกาพาน. (2554). การศึกษาผลของการ
เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการ
เรียนการสอนเน้นความจำ จากภาพประกอบ
ตามแนวทฤษฎีพุทปัญญา สำหรับนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนธีรภาดา
เทคโนโลยี จังหวัดร้อยเอ็ด. คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอน
ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). ศาสตร์องค์ความรู้เพื่อการจัดการ
กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาสินี จุลเจิม และธัญภา พลานุกุลวงศ์. (2560).
ประสิทธิผลของการสอนคำปรากฏร่วม
ประเภทคำศัพท์ต่อความรู้ ด้านคำปรากฏ
ร่วมของนักเรียน. วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏยะลา. 12 (ฉบับพิเศษ): 112-125.
- วงศ์เดือน คุณพิภาค. (2561). การพัฒนาชุดฝึกทักษะ
การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค TBL
ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ที่ส่งผลต่อทักษะการ
อ่านและการเขียน เจตคติ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
4. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิสารท์ จิตวัตร.(ข). (2543). การสอนอ่านภาษาอังกฤษ
(Teaching English Reading Comprehension).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพร ศัตตราหา, ธนวิทย์ ไชยสุข, และกันตณ
สำแดงเดช. (2559). การใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
คำ ศัพท์จากบทเรียน Smart junior 4 ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นตาม
หลักกลวิธีช่วยจำ. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 10(1): 189-199.

อาพันธ์ชนก สอนจันทร์. (2558). การพัฒนาความ
สามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดย
ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่ม
ประชานุกูล). วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.

Blachowicz, C. and Fisher, P. J. (2005).
*Integrated Vocabulary Instruction: Meeting
the Needs of Diverse Learner in Grades K –
5*. Illinois: Learning Point Associates.

Boonyasquan, S. (2006). The Lexical Approach:
An Emphasis on Collocations [online].
Journal of Humanities, 28, 98-108.

Chomsky, N. (1964). *Current Issues in Linguistic
Theory*. The Hague: Mouton.

Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*.
2nd ed., Cambridge: Cambridge University
Press.

Gairn, R. and Redman, S. (2006). *Working With
Word: A Guide to Teaching and Learning
Vocabulary*. Cambridge: Cambridge
University Press.

Richards, J.C. and Schmidt, R. (2002) *Longman
Dictionary of Language Teaching & Applied
Linguistics*. 3rd ed., Essex: Pearson
Education, Limited.

ปัจจัยด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

Factors of Budgeting Process and Budget Management that Influence the Efficiency of the Royal Thai Air Force Annual Budget Disbursement

ณัฐกฤตา วงษ์พระจันทร์ (Nutkrita Wongprajan) ¹ นภาพร นิลภรณ์กุล (Napaporn Nilaphornkul) ²

Received: March 3, 2022

Revised: April 26, 2022

Accepted: May 5, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี 2) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี และ 3) เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี

กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศไทย 155 คน ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ ด้านการเงิน และด้านจัดหา การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความน่าเชื่อถือ ส่วนเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

และสถิติเชิงอนุมานเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านกระบวนการงบประมาณ พบว่าขั้นตอนการวางแผนขอตั้งงบประมาณ และการบริหารงบประมาณส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณพบว่าด้านบุคลากรและค่านิยมร่วมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยความสำเร็จเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณสรุปจากผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกัน เช่น ระบบการปฏิบัติงานที่ดีและค่านิยมร่วม ขณะที่ปัญหาจากการขาดฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน และการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นมีการสร้างฐานข้อมูลร่วมกันและเพิ่มการอบรมเจ้าหน้าที่ให้ต่อเนื่องเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อม

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Student, Master of Business Administration (Accounting),
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Advisor, Rajamangala University of Technology
Thanyaburi

คำสำคัญ: กระบวนการงบประมาณ, การบริหารจัดการงบประมาณ, การเบิกจ่ายงบประมาณ กองทัพอากาศไทย

Abstract

This study on the factors of budgeting process and budget management that influence the efficiency of the Royal Thai Air Force (RTAF) annual budget disbursement aimed to: 1) study the factors of budgeting process and budget management that affect the efficiency of annual budget disbursement, 2) to study success and obstacle factors that impact on the annual budget disbursement efficiency, and 3) to suggest improvement guidelines to increase the efficiency of the annual budget disbursement.

The sample group included 155 military officers, consisting of the officers from the budgeting section, finance section and procurement section. The study employed both quantitative and qualitative research. The data collection tool for the quantitative method was a questionnaire, which passed content validity and reliability testing. The data collection tool for the qualitative method was a series of semi-structured interviews. The data analysis tools were descriptive statistics as percentage, mean and standard deviation; and inferential statistics for hypothesis testing as one-way analysis of variance, Pearson's correlation analysis and multiple regression analysis.

The study results showed that the respondents rated the overall efficiency of the budget disbursement at the highest level. The results of personal factor analysis revealed that age difference impacted on the efficiency of budget disbursement at a statistically significant level of .05. For budgeting process analysis, the results showed that the stage of planning in the budgeting process and budget management impacted on the efficiency of budget disbursement at statistically significant levels of .05 and .01, respectively. Regarding budget management, the

results revealed that the aspects of personnel and common values affected the efficiency of budget disbursement at a statistically significant level of .05. The success factors for optimizing the budget disbursement were summarized from the corresponding results of both quantitative and qualitative analysis, namely the presence of a good operating system and common values. Conversely, the barriers to success were the lack of shared databases and continuous training for officers to keep up with changes in circumstances.

Keywords: Budget process, Budget management, Annual budget disbursement, Royal Thai Air Force

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูงทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ ซึ่งรัฐบาลได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภา เพื่อให้ทราบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินผ่านวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลที่ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” (รัฐบาลไทย, 2562) การพัฒนาต้องใช้งบประมาณงบประมาณจึงมีบทบาทต่อการบริหารของทุกองค์กรเป็นอย่างมาก เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรและเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะบ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการวางแผน บริหารงาน ตลอดจนควบคุมและตัดสินใจของผู้บริหารในหน่วยงาน เป็นการจัดสรรทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทุน บุคลากร และปัจจัยอื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

คณะรัฐมนตรีได้ออกมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณของทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสามารถเป็นกลไกสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะกับสถานการณ์ และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และแผน

แม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และนโยบายรัฐบาล จึงเห็นสมควรกำหนดมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี กองทัพอากาศเป็นหน่วยงานของรัฐ และเป็นหน่วยรับงบประมาณ มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งผลการเบิกจ่ายของกองทัพอากาศต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดต่อเนื่องหลายปี (กรมบัญชีกลาง, 2562)

ดังนั้น จากผลการดำเนินการเบิกจ่ายของกองทัพอากาศที่ต่ำกว่าเป้าหมาย ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเบิกจ่ายงบประมาณของกองทัพอากาศ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้การเบิกจ่ายเป็นไปเป้าหมายที่กำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี
2. ศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี
3. เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่องกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งในขั้นตอนของงบประมาณจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ จัดทำงบประมาณ อนุมัติงบประมาณ บริหารงบประมาณ ตรวจสอบประเมินผลงบประมาณ และการบริหารจัดการ ด้านบุคคล ด้านค่านิยมร่วม ด้านความรู้ความเข้าใจด้านงบประมาณ การเงิน จัดหา และเทคโนโลยี โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้าราชการด้านงบประมาณ ด้านการเงิน และด้านจัดหาของกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงมีหน้าที่เบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 156 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2564 โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณของกองทัพอากาศ

3. การวิจัยเป็นแบบผสม (Mixed research method) ทั้งแบบเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การใช้แบบสอบถามเป็นเชิงสำรวจ (เชิงปริมาณ) และการใช้การสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเชิงคุณภาพ รายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็น (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ปัจจุบัน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศ คือ การวางแผนและขอตั้งงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผล จำนวน 18 ข้อ โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แบ่งเป็นการประเมิน 2 ส่วน ได้แก่

1. ด้านบุคลากรและค่านิยมร่วม จำนวน 19 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ด้านความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านงบประมาณ การเงิน จัดหา และเทคโนโลยี ข้อคำถามเป็นแบบการเลือกตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ของกองทัพอากาศไทย ด้านการเบิกจ่าย 4 ด้าน คือ ด้านวางฎีกา ด้านการตรวจสอบฎีกา ด้านการเสนออนุมัติผู้มี

อำนาจอนุมัติฎีกาและด้านการจ่ายเงิน จำนวน 12 ข้อ โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงในการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ของกองทัพอากาศไทย เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended questions)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศ การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพการเบิกจ่าย และแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้

2. ศึกษาแบบสอบถามในงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีเนื้อหาสอดคล้องครอบคลุมและตรงประเด็นกับแนวคิดกระบวนการ และการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่าย

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของหัวข้อที่ทำการวิจัย

4. นำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เป็นผู้ประเมินข้อคำถามในแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในแต่ละด้าน แล้วจึงหาค่า IOC ของแต่ละข้อคำถาม หากค่าถามใดมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามนั้นมีคุณภาพและสามารถนำไปทดลองใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5ให้นำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองของส่วนราชการที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach จำนวน 31 คน ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินค่า พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.972 ซึ่งหมายความว่า นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กับบุคลากรด้านงบประมาณ ด้านจัดหา และด้านการเงิน ของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ จำนวน 52 หน่วย และให้หน่วยที่

เกี่ยวข้องตอบกลับแบบสอบถามของผู้วิจัยมาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3. ด้านการสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์บุคลากรด้านงบประมาณ การเงิน และจัดหาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการงบประมาณ ได้แก่ การวางแผน และขอตั้งงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการบรรยายคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัว ขึ้นไป

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis และการสรุปประเด็นสำคัญเพื่อหาปัจจัยสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัย

จากผลสำรวจผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 156 คน พบว่า ไม่ส่งเอกสารกลับมา 1 คน จึงเหลือแบบสอบถาม จำนวน 155 คน แล้วนำผลจากตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อศึกษาหาปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี, ปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงในการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ

ประจำปี ของกองทัพอากาศไทย ในการนี้จะขอนำเสนอผลการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังตาราง 1 - 7 ข้างล่างต่อไป

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	77	48.67
- หญิง	78	50.33
รวม	155	100
2. อายุ		
- 30 – 39 ปี	71	45.80
- 40 – 49 ปี	60	38.71
- 50 ปีขึ้นไป	24	15.49
รวม	155	100
3. ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
- นายทหารงบประมาณ	51	32.90
- นายทหารจัดหา	52	33.55
- นายทหารการเงิน	52	33.53
รวม	155	100
4. การศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	11.60
- ปริญญาตรี	123	79.40
- สูงกว่าปริญญาตรี	14	9.00
รวม	155	100
5. ระยะเลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	39	25.16
- 5 - 10 ปี	81	52.25
- มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	35	22.59
รวม	155	100

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.33 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.80 มีตำแหน่งนายทหารจัดหา และตำแหน่งนายทหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 33.55 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 79.35 มีระยะในการดำรงตำแหน่ง ระหว่าง 5- 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.25

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศไทย ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณภาพรวม

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การวางแผน การขอตั้งงบประมาณ	4.24	0.59	มากที่สุด
การขออนุมัติงบประมาณ	4.06	0.55	มาก
การบริหารงบประมาณ	4.51	0.46	มากที่สุด
การติดตาม และประเมินผล	4.24	0.57	มากที่สุด
กระบวนการงบประมาณ	4.26	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 2 กระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศไทย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.41 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นตอนการบริหารงบประมาณมีค่าเฉลี่ย = 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.46 และน้อยที่สุดคือ ขั้นตอนการขออนุมัติมีค่าเฉลี่ย = 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.55

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารจัดการงบประมาณของกองทัพอากาศไทย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณภาพรวม

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านบุคลากร	4.44	0.66	มากที่สุด
ค่านิยมร่วม	4.64	0.49	มากที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.27	0.75	มากที่สุด
ทั้งด้านงบประมาณ การเงิน จัดหา และเทคโนโลยี			
การบริหารจัดการงบประมาณ	4.45	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 3 การบริหารจัดการรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านค่านิยม มีค่าเฉลี่ย = 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49 และน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านงบประมาณ การเงิน จัดหา และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย = 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทยภาพรวม

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การวางฎีกาเบิกเงิน	4.56	0.58	มากที่สุด
การตรวจสอบฎีกา	4.58	0.57	มากที่สุด
การเสนอผู้มีอำนาจ	4.51	0.61	มากที่สุด
อนุมัติฎีกาการจ่ายเงิน	4.41	0.53	มากที่สุด
การเบิกจ่ายงบประมาณ	4.52	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.52 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตรวจสอบฎีกามีค่าเฉลี่ย = 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.57 และน้อยที่สุดคือ การจ่ายเงินมีค่าเฉลี่ย = 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53

ตาราง 5 ผลการทดสอบค่า F- test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) ระหว่างที่มีช่วงอายุ

ประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df.	MS	F	Sig.
1. การวางฎีกาเบิกเงิน	ระหว่างกลุ่ม	3.216	2	1.608	4.974*	.008
	ภายในกลุ่ม	49.133	152	.323		
	รวม	52.348	154			
2. การตรวจสอบฎีกา	ระหว่างกลุ่ม	1.591	2	.796	2.495	.086
	ภายในกลุ่ม	48.477	152	.319		
	รวม	50.069	154			
3. การเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติฎีกา	ระหว่างกลุ่ม	3.287	2	1.643	4.598*	.012
	ภายในกลุ่ม	54.330	152	.357		
	รวม	57.617	154			
4. การเบิกจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	1.192	2	.596	2.119	.124
	ภายในกลุ่ม	42.768	152	.281		
	รวม	43.960	154			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.782	2	.891	3.392*	.036
	ภายในกลุ่ม	39.936	152	.263		
	รวม	41.718	154			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .036 น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนถึงอายุบุคลากรที่แตกต่างกันส่งผลประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศที่ต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณของปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

ปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่าย	ประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณ (y)			
	Beta	t	Sig	Std. Error
การวางแผนและขอตั้งงบประมาณ	.170	2.000 *	.047	.075
การขออนุมัติงบประมาณ	-.091	-1.090	.277	.078
การบริหารงบประมาณ	.541	7.576 **	.000	.082
การติดตามและประเมินผล	.091	1.282	.202	.065
R ² = 0.398 Adj R ² = 0.382 SEE = ± 0.409				
F = 24.813 Sig = .000** Durbin-Watson = 2.088				

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย พบว่า r มีค่า 0.237 ถึง 0.610 ซึ่งทุกตัวมีค่าไม่เกิน 0.80 Tolerance มีค่า 0.557 ถึง 0.792 ซึ่งมากกว่า 0.1 และ VIF มีค่า 1.262 ถึง 1.795 ซึ่งน้อยกว่า 10 ซึ่งทั้งหมดมีทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณได้ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 6 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของ

กองทัพอากาศไทย กระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศมี 4 ขั้นตอน การวางแผนและขอตั้งงบประมาณ การขออนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R² เท่ากับ 0.398 เมื่อทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการวางแผน และการขอตั้งงบประมาณ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณของปัจจัยด้านการบริหารจัดการของกองทัพอากาศกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

ปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพในการเบิกจ่าย งบประมาณ	ประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณ (y1)			
	Beta	t	Sig	Std. Error
ด้านบุคลากร	.339	3.560**	.000	.075
ด้านนิยมร่วม	.357	3.844**	.000	.099
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ งบประมาณ การเงิน จัดหาและเทคโนโลยี	.057	.819	.414	.048
R ² = 0.467 Adj R ² = 0.456 SEE = ± 0.384				
F = 44.112 Sig = .000** Durbin-Watson = 2.140				

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณของกองทัพอากาศกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย พบว่า r มีค่า 0.387 ถึง 0.763 ซึ่งทุกตัวมีค่าไม่เกิน 0.80 Tolerance มีค่า 0.390 ถึง 0.740 ซึ่งมากกว่า 0.1 และ VIF มีค่า 1.351 ถึง 2.563 ซึ่งน้อยกว่า 10 ซึ่งทั้งหมดมีทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณได้ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย การบริหารจัดการ มี 3 ด้าน ด้านบุคลากร ด้านค่านิยม และด้านความรู้ความเข้าใจด้านงบประมาณ การเงิน จัดหา และเทคโนโลยี โดยภาพรวมพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R^2 เท่ากับ 0.467 เมื่อทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านบุคลากร และด้านค่านิยม ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน และการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส อุปสรรค (SWOT) สรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ที่สะท้อนปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค ได้ดังนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จ ดังนี้

1.1 กองทัพอากาศมีระเบียบการปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถนำมาปฏิบัติได้

1.2 หัวหน้าหน่วยมีความเป็นผู้นำสูง กล้าตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

1.3 บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง

1.4 บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในเชิงลึก

1.5 มีการกำหนดระบบงาน และกระบวนการที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

1.6 บุคลากรภายในองค์กรมีการประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดถือตามค่านิยมหลักกองทัพอากาศ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายงบประมาณ ดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณมีปริมาณไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ

2.2 บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเร่งรีบ ทำให้ขาดความละเอียดรอบคอบ

2.3 ขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกันกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ส่งผลให้การเบิกจ่ายล่าช้า

2.4 ระบบเครือข่ายของกองทัพอากาศอยู่ในช่วงกำลังพัฒนาขยายให้ครอบคลุมทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ส่งผลกระทบต่อการใช้ระบบสารสนเทศฯ ไม่เสถียร

2.5 นโยบายรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และมีปัญหาการเมืองในประเทศ

2.6 การได้รับงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามแผนที่วางไว้

2.7 งานจัดซื้อจัดจ้างต่างประเทศมีระยะเวลานานตอนในการดำเนินการนาน ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้ทัน

2.8 งานจัดซื้อจัดจ้างต่างประเทศครุภัณฑ์บางรายการมีผู้ขายน้อยราย ทำให้งานจัดซื้อจัดจ้างไม่คล่องตัว

อภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทยแตกต่างกัน บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายที่มีอายุมากสามารถเบิกจ่ายให้มีประสิทธิภาพมากกว่าบุคลากรที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากจะมีการสะสมประสบการณ์ในการทำงานสามารถวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธกรศักดิ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2556) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุส่งผลกับ

ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งพนักงานที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างจากพนักงานที่มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี และ 51 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ปัจจัยกระบวนการงบประมาณของกองทัพอากาศ ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ขั้นการวางแผน และขอตั้งงบประมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ คือ การที่หน่วยร่วมกันทำแผน เพื่อการจัดทำการของบประมาณรายจ่ายประจำปี มีเหตุผลความจำเป็นถูกต้องครบถ้วน ส่วนการจัดเตรียมเอกสารการเงินประจำงวดถูกต้องครบถ้วนให้ความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kewo (2014) ที่ศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดความชัดเจนของเป้าหมายงบประมาณและการดำเนินการควบคุมภายในเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พบว่า การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม มีผลต่อประสิทธิภาพการกำหนดเป้าหมายงบประมาณอย่างชัดเจน และสามารถทำได้เป็นสิ่งที่สำคัญ

2.2 ขั้นการบริหารงบประมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณสอดคล้องกับงานวิจัยของ รชิตา วรต์ถันพิตัญญ์ (2559) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายในงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารงบประมาณ มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ

3. ปัจจัยการบริหารจัดการ ผลการวิจัย พบว่า ด้านบุคลากร ด้านค่านิยม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี เนื่องจากกองทัพอากาศได้มีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งกองทัพอากาศปลูกฝังค่านิยมร่วมให้กับกำลังพลได้ถือปฏิบัติร่วมกันอันเป็นเอกลักษณ์ของทหารอากาศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร สະทอนดี (2559) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

วัฒนธรรมองค์กรมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน และการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส อุปสรรค (SWOT) สรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย คัจฉะภา (2555) ที่พบว่า การดำเนินงานบริหารงบประมาณของโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานบริหารงบประมาณและด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน (SWOT) และวิเคราะห์นโยบายของหน่วยเหนือ เพื่อการจัดทำงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณของกองทัพอากาศไปทบทวนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรมีการระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ก่อนการวางแผนงบประมาณ

1.2 ควรวางแผนเริ่มกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างจนได้คู่สัญญา เมื่อได้รับเงินประจำงวด จะสามารถลงนามในสัญญาผูกพันในระบบ GFMIS ได้ทันที เพื่อให้สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ทันตามแผนที่วางไว้

1.3 ควรจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย นโยบาย และระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

1.4 การจัดทำโครงการควรจัดทำล่วงหน้า 3 - 5 ปี เพื่อให้โครงการไม่ล่าสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทันสมัย ตอบสนอง จุดประสงค์ของโครงการให้ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

1.5 ควรวางแผนบรรจุกำลังพลเพื่อให้สอดคล้องต่อปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ

1.6 ควรมีแผนสำรองไว้รองรับ หากแผนหลักไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อภาระงานเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองทัพอากาศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ในอนาคต เช่น การเกิดโรคระบาด สงครามกลางเมือง

2.2 ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกองทัพอากาศไทย ในงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างแบบเจาะลึกตั้งแต่เริ่มต้น กระบวนการไปจนถึงขั้นเบิกจ่ายงบประมาณจากระดับปฏิบัติการ ผู้บริหารระดับต้น และผู้บริหารระดับสูง

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2562). สถิติ. จาก <http://www.cgd.go.th/cs/internet/internet/ข่าวสถิติ>

ธรรมาภรณ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานกรณีศึกษา สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม.

รชิตา วรดิษฐ์พนิต. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายในงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

รัฐบาลไทย. (2562). แนวทางการบริหารราชการแผ่นดินผ่านวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลที่ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details>

วัชร สทนต์. (2559). ปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมัย คัจฉะภา. (2555). การพัฒนาระบบบริหารงบประมาณของโรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Kewo, Cecilia Lelly. (2014). The Effect of Participative Budgeting, Budget Goal Clarity and Internal Control Implementation on Managerial Performance. Padjadjaran University-Indonesia. *Research Journal of Finance and Accounting*. 5(12), pp.81-87.

**การพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
A Development on Solar System Board Game of Matthayom 3 Students
in Science Learning Group**

ณัฐวัฒน์ วรรณชัย (Natthawat Wannachai)¹ ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล (Piyamanas Voravitrattanukul)²

Received: May 2, 2022

Revised: May 8, 2022

Accepted: May 14, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของบอร์ดเกมการศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบอร์ดเกมการศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา สถิติที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

จากการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. นักเรียนโรงเรียนบ้านผาเวียง มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีความสอดคล้องและความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ วิธีการเล่นเกมนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ ขนาดของกระดานบอร์ดเกมสามารถเก็บและเคลื่อนย้ายได้สะดวก และความเหมาะสมของระยะเวลาในการเล่นเกม

3. ผลการศึกษาการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 16.58 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.08 บอร์ดเกมการศึกษามีประสิทธิภาพ 82.21/82.89 และนักเรียนมีความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา, ระบบสุริยะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Abstract

The purposes of the research were to study the elements of using educational board game on the

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

M.Ed. Student, Pibulsongkram Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

Advisor, Pibulsongkram Rajabhat University

solar system for matthayom 3 students to create and find out its efficiency and to study the results of using the educational board games. The samples used in the research were 38 matthayom 3 students at Ban Pha-Wieng School. The research tools consist of a questionnaire to assess the conformity and suitability of Educational Board Games, achievement test with educational board games, and a questionnaire on the satisfaction of students with educational board games. The statistics used in the experiment were percentage, mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.).

The findings of the research indicated that

1. The students had their opinion on using educational board game on the topic of the solar system in overall at a high level.

2. Knowing science, it was found that experts had the highest opinions about conformity and overall suitability.

3. Their learning achievement test with an educational board game on the topic of the solar system, it was found that the average score after school was higher than the average score of pre-test statistically significant at .05 level. The experiment to find the efficiency of the educational board game titled "Solar System", it was found that the educational board game title "Solar System" students' matthayom 3 created by the researcher had an efficiency of 82.21/82.89, and the results of their satisfaction after teaching activities by using educational board games on the topic of the solar system of the students in matthayom 3 found that overall the students' satisfaction was at the highest level.

Keywords: A Board game, Solar System, Learning Group, Matthayom 3 Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถใช้ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่าง ๆ โดยผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก แต่ในทางกลับกันเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้การศึกษาค้นคว้า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิด เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge-based society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific literacy for all) เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติและ เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม ความรู้วิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ยังช่วยให้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ การดูแลรักษา ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ที่สำคัญอย่างยิ่งคือความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถแข่งขันกับนานาประเทศและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1)

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับทั้งความรู้ กระบวนการ เจตคติ ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริมให้สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความสงสัย เกิดคำถามในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติรอบตัว มีความมุ่งมั่น และมีความสุขที่จะศึกษาค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล นำไปสู่คำตอบของคำถาม สามารถตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลอย่างมีเหตุผล สามารถสื่อสารคำถาม คำตอบ ข้อมูล และ

สิ่งที่ค้นพบจากการเรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้(จงจิต แก้วพา, 2564: ออนไลน์) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนมากที่สุด จึงได้จัดทำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น เพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอน ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจ ตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ และทัดเทียมกับนานาชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1-3)

จากการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านผาเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนที่โรงเรียนได้กำหนดไว้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษารายปีของฝ่ายวิชาการโรงเรียน พบว่า ปัญหาที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สืบเนื่องมาจากโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ขาดสื่อที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อด้านเทคโนโลยี เนื่องจากโรงเรียนขาดความพร้อมในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เน้นการสอนแบบบรรยายด้านเนื้อหา มากกว่าการลงมือปฏิบัติจริง จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน (ฝ่ายวิชาการ, โรงเรียนบ้านผาเวียง, 2463, หน้า 13)

สอดคล้องกับกนกภรณ์ เทสินทโชติ (2560, หน้า 213-214) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัญหาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำเกิดจากปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการขาดอุปกรณ์ สื่อ/เทคโนโลยีที่ทันสมัย และ

จารุโส สดคีรี (2564: ออนไลน์) กล่าวถึงการประเมินคุณภาพทางด้านผู้เรียน พบว่า สถานศึกษายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำมากในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 11.10 และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพดีเพียงร้อยละ 26.50 ของสถานศึกษาทั้งหมด สาเหตุหนึ่งมาจากการขาดสื่อและอุปกรณ์การศึกษา เช่น อาคารสถานที่ ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยอื่น ๆ จะต้องมีย่างเพียงพออยู่ในสภาพใช้งานได้และครูต้องใช้สื่อเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

บอร์ดเกม ที่นอกจากจะเป็นเกมที่มีไว้เล่น เพื่อความสนุกสนานแล้ว ในอีกทางหนึ่งยังถือว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ใหม่ที่มีประโยชน์อย่างมาก เพราะนอกจากจะทำให้ผู้เล่นสามารถพัฒนาทักษะด้านความรู้ (hard skills) ควบคู่กับทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills) ได้เป็นอย่างดีแล้ว ผู้ออกแบบและผู้เล่นบอร์ดเกม จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านการ วิเคราะห์ รู้จักประเมินความเสี่ยง มีตรรกะเหตุผลที่ต้องใช้ในการคิด และตัดสินใจ สามารถมองสถานการณ์ให้ทะลุตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้ไปถึงจุดหมายได้ในที่ที่สุด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับเยาวชนในยุคศตวรรษที่ 21” (อุดมลักษณ์ โอฬาร, 2564: ออนไลน์) สอดคล้องกับ วปริญธิดา โพธิ์พะนา (2562, หน้า 129) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการวิชาวาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาบอร์ดเกม เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการวิชาวาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลเป็นที่น่าพอใจมาก สังเกตได้จากการที่นักเรียนมีความสนใจเรียนดีขึ้น กระตือรือร้นในการเรียน เรียนอย่างมีความสุขและสนุกสนาน สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจได้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงความสนใจของนักเรียน ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจมากคะแนนผ่านเกณฑ์ทุกคน นอกจากนี้ นภาศรี สงสัย และทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2563, หน้า 72) ได้ศึกษาการศึกษาผลการใช้

บอร์ดเกมประกอบการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบอร์ดเกม เรื่อง ระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนและนักเรียนที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกม เรื่อง ระบบนิเวศ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง ปีการศึกษา 2564 ที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารพบว่าบอร์ดเกมการศึกษาเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่มีความน่าสนใจและนักเรียนสามารถใช้ในการศึกษาหาความรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา และเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้บอร์ดเกมการศึกษาเป็นสื่อการเรียนการสอนจะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อสร้างและหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง สำนักงานเขต

พื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา สุขุขทัยเขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- ประสิทธิภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- ความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12 ชั่วโมง ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จากนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษา เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่ข้อง สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น จำนวน 22 ข้อ นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่าน Google form

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการ เป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การสร้างบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสร้างตามทฤษฎีของ ADDIE Model 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์(Analysis) ขั้นที่ 2 การออกแบบ(Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation) และขั้นที่ 5 การประเมินผล(Evaluation)

2. การหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการสอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และด้านการนิเทศการเรียน การสอน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.3 การสร้างเครื่องมือผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมฉบับร่าง จำนวน 19 ข้อ นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังแอปพลิเคชันไลน์ของผู้เชี่ยวชาญ

2.5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่องระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 20 ข้อ

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 จำนวน 17 ข้อ มีค่าเท่ากับ 0.80 จำนวน 2 ข้อ และมีค่าเท่ากับ 0.60 จำนวน 1 ข้อ นำแบบทดสอบที่ได้ไปตรวจสอบหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.71 และค่าความยากเท่ากับ 0.63 จากข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

3.2 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12 คาบ ระหว่างวันที่ 14-21 มกราคม 2565 ทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และประเมินความพึงพอใจผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของห้องเรียนในการทำแบบสอบถามผ่าน Google form จากนั้นนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการสอบถามความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่องระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	องค์ประกอบการใช้ บอร์ดเกมการศึกษา	$\bar{X}$	SD	การแปลค่า
ด้านวิธีการเล่นเกม				
1	การทยอยเล่นเสี่ยงดวงในการเล่น	4.62	0.49	ต้องการมากที่สุด
2	การเล่นโดยใช้ไฟแสงดวง	1.46	0.56	ต้องการน้อยที่สุด
3	การเล่นแบบเล่นคนเดียว	1.92	0.70	ต้องการน้อย
4	การเล่นแบบกลุ่ม	4.80	0.41	ต้องการมากที่สุด
5	มีเหตุการณ์ท้าทายระหว่างการเล่น	4.67	0.48	ต้องการมากที่สุด
6	การเรียนรู้ระหว่างการเล่น	4.64	0.49	ต้องการมากที่สุด
7	ตัวช่วยในการเล่น เช่น สิทธิพิเศษ ความสามารถพิเศษ	4.74	0.44	ต้องการมากที่สุด
8	การสุ่มหยิบบัตรคำถาม	4.64	0.49	ต้องการมากที่สุด
9	การตอบข้อคำถามระหว่างการเล่น	4.72	0.46	ต้องการมากที่สุด
10	รางวัลสำหรับผู้เล่นเกมชนะ	4.69	0.47	ต้องการมากที่สุด
11	บทลงโทษสำหรับผู้เล่นเกมแพ้	4.46	0.79	ต้องการมาก
12	การเสี่ยงดวงด้วยการเป่าลูกโป่ง	1.59	0.68	ต้องการน้อย
ด้านอุปกรณ์ประกอบการเล่น				
13	ขนาดของกระดานบอร์ดเกมสามารถ เก็บและเคลื่อนย้ายได้สะดวก	4.54	0.51	ต้องการมากที่สุด
14	บัตรคำถามควรมีสีสัน และมีขนาดที่ไม่ เล็กหรือใหญ่จนเกินไป	4.54	0.51	ต้องการมากที่สุด
15	สีและรูปภาพของกระดานบอร์ดเกมมี ความโดดเด่น สวยงาม และสื่อ ความหมายได้ดี	4.56	0.50	ต้องการมากที่สุด
16	ใบความรู้มีขนาดที่สะดวกต่อการใช้งาน มี สีสันและรูปภาพ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และการตอบ คำถาม	4.56	0.50	ต้องการมากที่สุด
17	บัตรคำถามควรมีข้อความที่กระชับและ อ่านเข้าใจง่าย	4.64	0.49	ต้องการมากที่สุด
18	ใบความรู้มีเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน ตรง ประเด็น และมีเนื้อหาที่หลากหลาย	4.59	0.55	ต้องการมากที่สุด
19	มีคู่มือการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกม การศึกษา	4.72	0.51	ต้องการมากที่สุด
ด้านระยะเวลาในการเล่น				
20	การเล่นบอร์ดเกมการศึกษา ควรใช้ เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง	4.80	0.41	ต้องการมากที่สุด
21	การกำหนดเวลาในการเล่นแต่ละครั้ง ของผู้เล่น	4.49	0.86	ต้องการมาก
22	การกำหนดเวลาในการตอบคำถาม	4.49	0.56	ต้องการมาก
รวมเฉลี่ย		4.22	0.54	ต้องการมาก

จากตาราง 1 ผลการสอบถามองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 38 คน พบว่า มีองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีความต้องการมากที่สุด 3 อันดับ ซึ่งเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การเล่นบอร์ดเกมการศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมงการเล่นแบบกลุ่ม ตัวช่วยในการเล่น เช่น สิทธิพิเศษ ความสามารถพิเศษ การตอบข้อคำถามระหว่างการเล่น และคู่มือการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80, 4.74 และ 4.72

ตามลำดับ และพบว่ารายการที่มีความต้องการน้อยถึงน้อยที่สุด 3 อันดับ ซึ่งเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การเล่นเกมแบบเล่นคนเดียว การเสี่ยงดวงด้วยการเป่ายิงฉุบ และการเล่นโดยใช่ไฟเสี่ยงดวง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 1.92, 1.59 และ 1.46 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การสร้างบอร์ดเกมการศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 นำผลการศึกษาความต้องการมาสรุป ประกอบกับนำความรู้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการสร้างบอร์ดเกมการศึกษา เพื่อสร้างบอร์ดเกมการศึกษา ประกอบด้วย

1. คู่มือการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย

1.1 แนะนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา

1.2 วิธีการเล่นเกมการศึกษา

1.3 เฉลยบัตรคำถาม

1.4 ตารางบันทึกผลคะแนนจากการตอบคำถามระหว่างการเล่นเกม

2. อุปกรณ์การเล่นบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ชุด

2.1 กระดานบอร์ดเกมจำนวน 1 ชุด

2.2 บัตรคำถาม (50 แผ่น) จำนวน 4 ชุด

2.3 บัตรคำสั่ง (50 แผ่น) จำนวน 1 ชุด

2.4 ลูกเต๋า จำนวน 1 ลูก

2.5 ตัวละครสำหรับเล่นเกมจำนวน 4 ตัว

2. การหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องและความเหมาะสมของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของผู้เชี่ยวชาญ ในด้านวิธีการเล่นเกม อุปกรณ์ประกอบการเล่นเกม กิจกรรมการเรียนรู้และ

การตอบคำถาม และระยะเวลาในการเล่น เกม ผลการสอบถามความคิดเห็น ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงความสอดคล้องและความเหมาะสมของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสอดคล้องและความเหมาะสม
ด้านวิธีการเล่นเกม				
1	ข้อเสนอแนะวิธีการเล่นเกมที่ชัดเจน ครบถ้วน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
2	กติกาการเล่นเกมน่าสนใจ และเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
3	วิธีการเล่นเกมนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4	วิธีการเล่นเกม ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.80	0.45	มากที่สุด
5	วิธีการเล่นเกม ช่วยเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
6	กระบวนการเล่นเกมสามารถพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณได้	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านอุปกรณ์ประกอบการเล่นเกม				
7	อุปกรณ์การเล่นเกม มีขนาดอุปกรณ์ จำนวนอุปกรณ์ที่เหมาะสม เพียงพอต่อการเล่นเกม	4.60	0.55	มากที่สุด
8	ภาพประกอบในเกมมีสีสันสวยงาม สื่อสารได้ตรงกับความหมาย	4.80	0.45	มากที่สุด
9	ขนาดของกระดานบอร์ดเกมสามารถเก็บและเคลื่อนย้ายได้สะดวก	5.00	0.00	มากที่สุด
10	บัตรคำถามมีสีสัน และมีขนาดที่เหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
11	ใบความรู้มีขนาดที่สะดวกต่อการใช้งาน มีสีสันและรูปภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และการตอบคำถาม				
12	มีการระบุวิธีการเล่นเกมที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ที่ชัดเจน และตรงกับจุดประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด
13	ใบความรู้มีเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน ตรงประเด็น และมีเนื้อหาที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
14	บัตรคำถามมีคำถามและวิธีการตอบคำถามที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
15	ข้อคำถามมีความชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
16	ข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาการเรียนรู้ด้านระยะเวลาในการเล่น	4.80	0.45	มากที่สุด
17	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเรียนรู้และการตอบคำถาม	4.80	0.45	มากที่สุด
18	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเล่น	5.00	0.00	มากที่สุด
19	การกำหนดเวลาในการเล่นแต่ละครั้งของผู้เล่น	4.60	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.79	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการสอบถามความสอดคล้องและความเหมาะสมของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องและความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีความสอดคล้องและความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ วิธีการเล่นเกมนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ ขนาดของกระดานบอร์ดเกมสามารถเก็บและเคลื่อนย้าย

ได้สะดวก และความเหมาะสมของระยะเวลาในการเล่น เกม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ได้แก่ กติกา การเล่น เกมมีความชัดเจน และเข้าใจง่าย วิธีการเล่นเกม ช่วยเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเล่นเกม สามารถ พัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณได้ ภาพประกอบในเกมมีสีสันสวยงาม สื่อสารได้ตรงกับ ความหมาย บัตรคำถามมีสีสัน และมีขนาดที่เหมาะสม ใ้บทความรู้มีขนาดที่สะดวกต่อการใช้งาน มีสีสันและ รูปภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีการระบุวิธีการเล่นเกม ที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ที่ชัดเจน และตรงกับจุดประสงค์ ใ้บทความรู้มีเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน ตรงประเด็น และ มีเนื้อหาที่หลากหลาย บัตรคำถามมีคำถามและวิธีการ ตอบข้อคำถามที่หลากหลาย ข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหา การเรียนรู้ และความเหมาะสมของระยะเวลา ในการเรียนรู้และการตอบคำถาม ($\bar{X} = 4.80$) ส่วน รายการที่มีความสอดคล้องและความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อเสนอแนะวิธีการเล่นเกมที่ชัดเจน ครบถ้วน อ่าน แล้วเข้าใจง่าย อุปกรณ์การเล่น เกม มีขนาดอุปกรณ์ จำนวนอุปกรณ์ที่เหมาะสม เพียงพอต่อการเล่นเกม วิธีการเล่นเกมนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ ข้อคำถามมี ความชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย และการกำหนดเวลา ในการเล่นแต่ละครั้งของผู้เล่น ($\bar{X} = 4.60$)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 นำมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการ ทดสอบ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน (X_1)	คะแนนหลังเรียน (X_2)	D ($D = X_2 - X_1$)
1	7	16	9
2	6	17	11
3	9	19	10
4	6	18	12
5	4	15	8
6	4	14	10
7	9	19	10
8	5	17	12
9	4	15	11
10	5	15	10
11	4	16	10
12	4	16	12
13	6	15	9
14	4	15	9
15	3	14	9
16	4	14	10
17	9	19	10
18	3	15	10
19	9	18	9
20	4	17	11
21	3	15	10
22	4	17	11
23	6	17	11
24	5	16	9
25	4	15	8
26	4	15	8
27	7	17	10
28	8	19	11
29	4	14	10
30	9	20	11
31	8	20	11
32	6	17	10
33	8	20	11
34	4	15	11
35	5	17	10
36	3	16	10
37	6	17	10
38	6	19	12
คะแนนรวม	209	630	421
ค่าเฉลี่ย	5.50	16.58	11.08

จากตาราง 3 ผลจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียนและ หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 5.50 คะแนน และ 16.58 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังเรียน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูง กว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.08 คะแนน

2. ผลการหาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำ

บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บคะแนนจากการตอบคำถามระหว่างเล่นเกม และเก็บคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ ผลการหาประสิทธิภาพ ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียน คนที่	คะแนนจากการตอบคำถาม ระหว่างเล่นเกม	คะแนนหลังเรียน (X_2)
	50	20
1	40	16
2	35	17
3	46	19
4	43	18
5	36	15
6	34	14
7	48	19
8	42	17
9	37	15
10	40	15
11	36	16
12	35	16
13	43	15
14	39	15
15	34	14
16	35	14
17	47	19
18	36	15
19	49	18
20	36	17
21	35	15
22	36	17
23	42	17
24	39	16
25	39	15
26	41	15
27	46	17
28	49	19
29	43	14
30	48	20
31	49	20
32	46	17
33	47	20
34	42	15
35	40	17
36	39	16
37	46	17
38	44	19
คะแนนรวม	1562	630
ค่าเฉลี่ย	41.11	16.58
ค่าร้อยละ	82.21	82.89

จากตาราง 4 ผลคะแนนเฉลี่ยจากการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าจากการตอบคำถามระหว่างเล่นเกม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

41.11 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.21 และผลคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.89 แสดงให้เห็นว่าบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.21/82.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	คู่มือการเล่นเกมที่แจกจ่ายและเอื้ออำนวยได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.68	0.47	มากที่สุด
2	วิธีการเล่นและกติกาการเล่นบอร์ดเกมการศึกษา ผู้เล่นเข้าใจและง่ายต่อการเล่นเกม	4.74	0.45	มากที่สุด
3	รูปแบบการเล่นบอร์ดเกมมีความสนุกสนาน ความท้าทาย และความตื่นตัวขณะเล่นเกม	4.79	0.41	มากที่สุด
4	การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเล่นบอร์ดเกม	4.79	0.41	มากที่สุด
5	ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปความรู้ขณะเล่นเกม	4.95	0.23	มากที่สุด
6	เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการ	4.82	0.39	มากที่สุด
7	ข้อคำถามและวิธีการตอบคำถามที่หลากหลาย	4.82	0.39	มากที่สุด
8	ระยะเวลาในการเล่นบอร์ดเกม	4.84	0.37	มากที่สุด
9	การคิดแก้ไขปัญหาขณะเล่นเกม	4.84	0.37	มากที่สุด
10	อุปกรณ์การเรียนรู้มีขนาดเหมาะสม สวยงาม และดึงดูดความสนใจ	4.87	0.34	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.81	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา ใบความรู้ขณะเล่นเกม อุปกรณ์เกมการศึกษามีขนาดเหมาะสม สวยงาม และดึงดูดความสนใจ ระยะเวลาในการเล่น และการคิดแก้ไขปัญหาขณะเล่นเกม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.95, 4.87 และ 4.84 ตามลำดับ และรายการที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการเล่นมีความสนุก ความท้าทาย และความตื่นเต้นขณะเล่นเกม การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเล่น เกม วิธีการเล่นและกติกาการเล่นการศึกษา ผู้เล่นเข้าใจและง่ายต่อการเล่นเกม และคู่มือการเล่นเกมที่แจ่มรายละเอียดได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.79, 4.74 และ 4.68 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการศึกษาองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาเวียง พบว่า นักเรียนมีองค์ประกอบการใช้บอร์ดเกมการศึกษา โดยเรียงลำดับจากความต้องการมากที่สุด ไปหาความต้องการน้อยที่สุด ได้แก่ การเล่นเกมการศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง การเล่นเกมแบบกลุ่ม ตัวช่วยในการเล่น เช่น สิทธิพิเศษความสามารถพิเศษ การตอบข้อคำถามระหว่างการเล่น และคู่มือการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา การเล่นแบบเล่นคนเดียว การเสี่ยงดวงด้วยการเป่ายิงฉุบ และการเล่นโดยใช้ไฟเสียงดวง เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะ นักเรียนในวัยนี้เป็นวัยที่ชอบสนุกสนาน ชอบเรียนรู้ในสิ่งตนเองสนใจ โดยเฉพาะเกมที่มีการคิดแก้ปัญหา เกมที่มีเนื้อหาของเกมที่ท้าทาย มีการเล่นเกม

เป็นทีม และใช้เวลาในการเล่นเกมระยะสั้น ๆ จึงกล่าวได้ว่าการเลือกกิจกรรมหรือสื่อการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนย่อมจะส่งผลถึงการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ กาเย่ (Gagne', 1987) ซีพิก (Seapig, 2021: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษาที่ต้องใช้ความคิดวางแผนอย่างมีทิศทางเป็นเกมที่มีกติกาไม่ซับซ้อน ใช้เวลาเล่นน้อย ใช้อุปกรณ์ไม่มาก และเป็นเกมที่ชนะกันด้วยไหวพริบจะเป็นการกระตุ้นหรือทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกับบทเรียนและเนื้อหาที่จะเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ เรื่องระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. การสร้างและหาคุณภาพบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ ในด้านความสอดคล้องและความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลถึงการสร้างบอร์ดเกมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่จะกระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักเรียน ได้เกิดความตื่นตัว ใส่ใจ อยากเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีการพัฒนาสูงขึ้น สอดคล้องกับซิลเวอร์แมน (Silverman, 2021: ออนไลน์) บอร์ดเกมกรีก Boardgamegeek, 2021: ออนไลน์) และซีพิก (Seapig, 2021: ออนไลน์) ที่กล่าวถึงบอร์ดเกมการศึกษาว่า การสร้างบอร์ดเกมการศึกษาที่มีกติกาไม่ซับซ้อน สามารถอธิบายให้ผู้เล่นที่ไม่เคยเล่นเข้าใจได้ง่าย ใช้ระยะเวลาเล่นเกมไม่นาน ใช้อุปกรณ์ไม่มาก มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีเรื่องคะแนน และใช้โชคในการเล่น เพื่อเพิ่มความสนุกสนาน มีการบรรจุเกมใส่กล่องขนาดเล็กที่สามารถพกพาได้ง่าย เพื่อนำไปเล่นกับกลุ่มเพื่อนๆ ได้ ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. การศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน สอดคล้องกับ สมจิต จุนจุพา (2551, หน้า 50-51) ได้ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกม ที่มีต่อการสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการ เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกสะกดคำศัพท์ ภาษาอังกฤษโดยใช้บอร์ดเกมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และ สอดคล้องกับ นภาศรี สงสัย และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2563, หน้า 72) ที่ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมประกอบการเรียน การสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วย บอร์ดเกมสูงกว่าก่อนเรียน เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ ผู้วิจัยใช้บอร์ดเกมการศึกษาที่สร้างขึ้นจากความต้องการ ของผู้เรียน ผสมกับการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการ สร้างบอร์ดเกมการศึกษา เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยากเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการทำ กิจกรรมนักเรียนได้เกิดความตื่นเต้น สนุกสนาน ได้ ร่วมกันคิดวิเคราะห์ เพื่อการเรียนรู้และหาคำตอบระหว่าง การเล่นเกม ด้วยเหตุดังกล่าว ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนหลังเรียนจึงสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนเกิด ความพึงพอใจต่อบอร์ดเกมการศึกษา สอดคล้องกับ สิริอร วิชชาวุธ (2544, หน้า 225-226) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ มีความพอใจเกิดขึ้นกับสิ่งใดแล้วความพอใจของเขาจะ ช่วย ทำให้เขาเกิดแรงจูงใจในการทำงานหรือการเรียนรู้ทำ ให้ผลการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1999) อัชรีพร มณีวงษ์ (2545, หน้า 13-14) สุวิทย์

มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547: 97) ที่กล่าวว่าบอร์ดเกม การศึกษามีส่วนในการเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ เพิ่มขึ้น ให้ผู้เรียนได้สัมผัส และเรียนรู้ผ่านความ สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้โดยประจักษ์แจ้ง ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและจดจำได้นาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมี วิจารณญาณ ช่วยแก้ปัญหานักเรียนเบื่อหน่ายการเรียนรู้ ได้ หันมาสนใจการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทาง สังคม กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันในการเรียนรู้

3.2 ผลการหาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม การศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของ บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ มีค่าเฉลี่ย 82.21/82.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้ง ไว้ว่านั้น แสดงว่าบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมจิต จุนจุพา (2551: 50-51) ศึกษาผล การใช้บอร์ดเกมที่มีต่อ การสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า การเรียนรู้ที่เน้น การฝึกสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้บอร์ดเกม ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 79.88/81.27 แสดงว่าเป็นไปตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ 75/75 และสอดคล้องกับอินธิรา จุลภมรศรี (2556, หน้า 72) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เกมการศึกษา เรื่อง หลัก ภาษาเพื่อการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียน ชาวต่างชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนานาชาติ เอกมัย ผลการวิจัยพบว่า การใช้เกมการศึกษาเรื่องหลัก ภาษา สำหรับนักเรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพ มากกว่าเกณฑ์ 87.35/86.05 เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างบอร์ดเกมการศึกษา โดยเริ่ม ศึกษาจากองค์ประกอบการใช้ของบอร์ดเกมการศึกษา จากนั้นนำรูปแบบความต้องการของนักเรียนมาสร้างบอร์ด เกม โดยใช้ทฤษฎี ADDIE Model มากำหนดเป็นแนวคิด และกระบวนการในการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ

(Design) การพัฒนา (Develop) การนำไปใช้ (Implement) และการประเมิน (Evaluation) จากแนวทางในการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพของบอร์ดเกมการศึกษา เรื่องระบบสุริยะ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ปริญญา อุบลกาญจน์ (2553, หน้า 87) ที่ศึกษาการสร้างชุดฝึกทักษะแบบใช้เกมการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 22 (ใต้ร่มเย็น) ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อหรือชุดฝึกทักษะแบบใช้เกมการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยในระดับดีมาก และสอดคล้องกับ นภาศรี สงสัย และ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2563, หน้า 72) ศึกษาผลการใช้บอร์ดเกมประกอบ การเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสำราชนูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกม เรื่อง ระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสำราชนูปถัมภ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบอร์ดเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ประกอบกับ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี ADDIE Model มากำหนดเป็นแนวคิด และกระบวนการในการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบอร์ดเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับ เกวลิน ผังดี และ พิมพรีดา ครองยุด (2556, หน้า 5) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกที่ดีหรือชอบ พอใจ หรือประทับใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับ โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจของบุคคลตามความต้องการ ก็จะให้เกิดความพึงพอใจขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูควรมีการเผยแพร่บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้กับสถานศึกษาอื่นที่สอนระดับมัธยมศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ครูนำแนวทางในการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ไปพัฒนาการเรียนรู้อีกกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ของโรงเรียน

3. โรงเรียนนำแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองสร้างเกมการศึกษาในรูปแบบอื่น และสร้างเกมการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่หลากหลาย

2. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบความก้าวหน้าหลังจากใช้บอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เพื่อดูความแตกต่างของคะแนนความก้าวหน้าระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เทสินทโชติ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกวลิน ผังดี และ พิมพรีดา ครองยุด. (2556). *ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติคณะวิทยาศาสตร์*

- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปรินญาวิทยาศาสตร์
บัณฑิต สาขาสถิติ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จงจิต แก้วพา. (2564). ก้าวแรกแห่งความคิดสู่โลก
วิทยาศาสตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2564
จาก <https://www.gotoknow.org/posts/306599>.
- จารุโส สุดศิริ. (2564). การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทาง
ในการแก้ไขปัญหา. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน
2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/314162>.
- ชนเทพพร เดชประสาธ. (2558). การประยุกต์ใช้
เกมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการส่งเสริม
กระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม
ในหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี สำหรับนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภาศรี สงสัย และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. (2563).
การศึกษาการศึกษาผลการใช้บอร์ดเกม
ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา
วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ปริญญา อุบลกาญจน์. (2553). การสร้างชุดฝึกทักษะ
แบบใช้เกมการศึกษา เตรียมความพร้อมทาง
คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนไทยรัฐ
วิทยา 22 (ไทรบุรี). วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ฝ่ายวิชาการ, โรงเรียนบ้านผาเวียง. (2563). เอกสาร
สรุปผลการดำเนินงานวิชาการ. สุโขทัย : บ้าน
ผาเวียง.
- วปริญิตา โพธิ์พะนา. (2562). การพัฒนาบอร์ดเกม เพื่อ
ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการ
วิพากษ์ไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมจิต จันทูพา. (2551). ผลการใช้บอร์ดเกมที่มีต่อการ
สะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). วิธีจัดการ
เรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. พิมพ์ครั้งที่
5. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและ
สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2544). จิตวิทยาการอุตสาหกรรมและ
องค์การเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- อัษฎิพร มณีวงศ์. (2545). เล่นผ่านเกมได้อย่างไร.
วารสารศูนย์บริการวิชาการ. 2546.
- อินริรา จุลภมรศรี. (2556). การใช้เกมการศึกษาเรื่อง
หลักภาษาเพื่อการ. จัดการเรียนการสอน
สำหรับนักเรียนชาวต่างชาติชั้นประถมศึกษาปีที่
2 โรงเรียนนานาชาติเอ็กมัย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุดมลักษณ์ โอฬาร. (2664). ความสำคัญของบอร์ดเกม.
สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2564 จาก
<https://www.prachachat.net/csr-hr/news-237822>.
- Boardgamegeek. (2021). Board Game Geek.
Searched on 21 August 2021. Retrieved
from <http://boardgamegeek.com>.
- Gagne', Roberts.M. (1987). *Instructional Technology
Foundations*. New Jersey: Lawrence Erlbaum
Associates.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed. Multiple
Intelligences for the 21st Century*. Basic
Books.

- Seapig, Ngkaye. (2021). *ประเภทของบอร์ดเกม ep.2 Family Games*. Searched on 21 August 2021. Retrieved from <http://www.tomwong.com/?p=1658>.
- Silverman, D. (2021). *How to learn board game design and development*. Searched on 21 August 2021. Retrieved from <http://gamedevelopment.tutsplus.com/articles/how-to-learn-board-gamedesign-and-development-gamedev-11607>.

การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of the Teaching Model by Applying the Concept of a Flipped Classroom for Improving the Academic Achievement and the Analytical Thinking Skill about Human Anatomy for the Grade 8 Student

ธีระ ปฐมวงษ์ (Teera Pathomwong) *

Received: January 28, 2022

Revised: May 18, 2022

Accepted: May 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ความต้องการ แนวทางในการพัฒนาทดลองการใช้รูปแบบการสอน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการสอน 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน กระบวนการสอน 5 ขั้นตอน มีดังนี้ ขั้นเตรียมความพร้อม (Stimulating) ขั้นจัดการเรียนการสอน (Practicing) ขั้นแสวงหาความรู้ (Exploring) ขั้นสรุปความรู้ (Concluding) ขั้นการวัดผลและประเมินผล (Assessing) ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบ

ร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 83.96/83.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน, ห้องเรียนกลับด้าน

Abstract

This research was created for the purpose of developing a teaching model by applying the concept of flipped classroom for improving academic achievement and the analytical thinking skill about human anatomy for the Grade 8 students. The sample of this study is group of 45 students of Grade 8 at Triamudomsuksanomkiao Kabinburi School in the first semester of the 2019 academic year. The results revealed that the

¹ อาจารย์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี

Teacher, Triamudomsuksanomkiao Kabinburi School

teaching model consists of five components: 1) principle(s), 2) objective(s), 3) teaching procedure(s), 4) social system(s), and 5) supporting system(s). The teaching procedure(s) has five steps as follows: simulating, practicing, exploring, conducting, and assessing. The efficiency of the teaching model was 83.96/83.06 that is in accordance with 80/80 provided criterion. And the students' satisfaction towards the teaching model generally was at a high level.

Keywords: Teaching Model, Flipped Classroom

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้การเรียนการสอนเป็นไปในลักษณะรูปธรรมให้นักเรียนได้เห็นและฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง เป็นการให้นักเรียนจดจำและเกิดทักษะการเรียนรู้ได้ดีกว่าที่เรียนแบบนามธรรมมีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ เลือกใช้สื่อที่ถูกต้อง รู้จักเลือกศึกษาค้นคว้าในเรื่องต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจและนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้การจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างหลากหลายบนโลกอินเทอร์เน็ตเพียงนักเรียนใช้ปลายนิ้วสัมผัสเท่านั้น และยังสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและครูผ่านโลกทางอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2553, หน้า 11-12) แตกต่างไปจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 20 และ 19 อย่างสิ้นเชิง จึงส่งผลให้สภาพการณ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ก้าวทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การเรียนรู้ส่วนหนึ่งเป็นไปในลักษณะการแข่งขันในสังคมแห่งการเรียนรู้ และเกิดภายใต้กระแสแห่งโลกในยุคดิจิทัล (Digital Age) การจัดการเรียนรู้จึงต้องมีการแสวงหารูปแบบและการปรับกระบวนการทัศน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน (Paradigm Shift) เพื่อให้มีความหลากหลายสอดคล้องและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงกับโลกยุคใหม่ซึ่งเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวความคิด รูปแบบและวิธีการที่ใช้กันในรูปแบบเดิม ๆ นั้น จึงต้องมีการนำมาวิเคราะห์และ

ทบทวนเพื่อศึกษาถึงผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่เกิดขึ้นว่ามีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมมากน้อยประการใด จะได้เป็นข้อมูลที่น่าไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทาง รูปแบบหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและนำไปจัดใช้กับนักเรียน โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องออกไปทำการแข่งขันนอกห้องเรียน จนไม่สามารถร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนปกติได้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2560, หน้า 5) กระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ที่มุ่งพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาโดยรวม ซึ่งในวงการศึกษไทยได้มีการคิดค้นพัฒนา นวัตกรรมด้านการจัดการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ เป็นไปตามปรัชญาแนวคิดของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นที่นักเรียนเป็นสำคัญ (Learners Center) ก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 20-23) “ห้องเรียนกลับด้าน” จึงกลายเป็นนวัตกรรมและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นวิธีการใช้ห้องเรียนให้เกิดคุณค่าแก่เด็กโดยใช้ฝึกประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบ “รู้จริง (Mastery Learning)” และเป็นวิธีจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับและคุณค่าแห่งวิชาชีพครูและการเรียนรู้ของนักเรียนที่ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ จากที่บ้านและมาทำการบ้านที่โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเกิดทักษะการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถออกแบบและกำหนดได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนรูปแบบห้องเรียนกลับด้านคือ นักเรียนไปศึกษาสื่อที่ครูจัดทำให้ไปมาจากที่บ้านและส่วนในห้องเรียนเป็นการฝึกทำโจทย์การบ้าน เพื่อช่วยตอบสนองความต้องการของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครูและบทบาทของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครู และนักเรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องเน้นให้นักเรียน ได้เรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกาย และด้วยใจ เพื่อให้ นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิด ด้วยตนเองโดยให้มีการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ จินตนาการ ปัญญาและฐานความจริง นักเรียนที่พึง ปรารถนาในอนาคตควรเป็นนักเรียนที่มีทักษะการคิด วิเคราะห์ ทั้งนี้เพราะ ทักษะการคิดเป็นหัวใจของการ เรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนได้เข้าถึงความรู้ความสามารถที่ จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ (ทิตินา แคมมณี, 2560, หน้า 109-118) ทำให้นักเรียน สามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดย ที่นักเรียนจะรู้ได้ว่าการเรียนรู้อะไร โดยที่นักเรียนไม่ จำเป็นต้องทำงานชิ้นเดียวกันหรือรูปแบบเดียวกัน ซึ่ง ทำให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าศึกษา เพิ่มเติม นักเรียนที่ขาดเรียน เรียนไม่ทันเพื่อนสามารถ เข้าไปทบทวนได้ตลอดเวลา โดยมีครูคอยชี้แนะให้ คำแนะนำเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียนและนักเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนมากขึ้นช่วยให้การจัดการ เรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อ นักเรียน

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญประการหนึ่ง ที่ ต้องพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนัก เห็นความสำคัญ เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นรากฐาน สำคัญของการเรียนรู้ บุคคลที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ จะเหนือกว่าบุคคลที่มีการคิดแบบอื่น ทั้งในด้านระดับ การพัฒนาและการใช้สติปัญญา การคิดวิเคราะห์เป็น ความคิดเชิงลึก เป็นทักษะที่สำคัญและเป็นทักษะที่ สามารถพัฒนาได้ เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนจะสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่หรือ ประเภทสิ่งต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถตัดสินใจ อย่างเหมาะสม และใช้ความรู้ประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหา ในสถานการณ์อื่น ๆ ตลอดจนแก้ไขปัญหาได้ แม้จะได้ มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน แต่ที่ผ่านมาการ พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนยังทำได้ใน ขอบเขตจำกัดและยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ นักเรียนไทยกำลังประสบปัญหาในการพัฒนา กระบวนการในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะต้องได้รับการ

แก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาดังกล่าวเกิดจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบัน ที่ไม่ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการ ในการคิดวิเคราะห์เพราะกระบวนการเรียนรู้นี้ยังเน้นการ ให้ความรู้แบบครูคอยป้อน ด้วยการให้นักเรียนจำ ทำ ใช้ มากกว่าการสร้างและพัฒนาการสอนของครูส่วนใหญ่ยังมีลักษณะการให้ความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ นักเรียนได้คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ คิด สังเคราะห์ รู้จักวิธีการแก้ปัญหา รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 55) กระบวนการคิดเป็นกระบวนการทาง สติปัญญาซึ่งต้องอาศัยสถานการณ์ สิ่งเร้า สิ่งแวดล้อม การฝึกฝนทักษะการคิด ผู้สอนจะต้องใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความคิดที่ละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้ง มีเหตุผล การใช้ กระบวนการคิดที่หลากหลายจะช่วยให้นักเรียนมี เป้าหมายและคุณภาพมากขึ้น (ทิตินา แคมมณี, 2560, หน้า 142 - 143)

จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน ผู้วิจัยในฐานะ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ จึงมองหาแนวคิดในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน หนึ่งในแนวคิดนั้น คือ “ห้องเรียนกลับด้าน” ซึ่งเป็นนวัตกรรมและแนวคิด หนึ่ง พบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ ห้องเรียนกลับด้าน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ นักเรียนต้องศึกษาจากสื่อการสอนในรูปแบบส่วนครู เป็นเพียงผู้ชี้แนะต่าง ๆ ด้วยตนเองจากที่บ้าน และมา ทำการบ้านที่โรงเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้จัดการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิด “ เรียนที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน ” กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มีการจัดการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นการสร้างสร้งองค์ความรู้ได้ด้วยตัวนักเรียนเอง ตามทักษะความรู้ความสามารถและสติปัญญา ของแต่ละบุคคล (Individualized Competency) ความ สามารถทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเกิดจาก มวลประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อเทคโนโลยี สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร หรือสื่อที่ครูสร้างขึ้นได้ด้วยตัวเอง โดยจะมีความแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ครูนั้น จะเป็นผู้ป้อนความรู้ประสบการณ์ให้กับนักเรียน การใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียน

กลับด้านจะเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้กลายเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง ครูจะไม่ใช้ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่จะเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาด้วยตนเอง ด้วยสื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเมื่อเข้าชั้นเรียน นักเรียนและครูจะมีส่วนร่วมกันในการสร้างวิธีการเรียนอย่างมีคุณค่าในการสร้างทักษะการคิดขั้นสูง คือ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมนั้น ๆ เป็นแนวคิดของการใช้ห้องเรียนให้เกิดคุณค่าแก่นักเรียน โดยใช้เป็นสถานที่ในการฝึกประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบ “รู้จริง (Mastery Learning)” และเป็นวิถีจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับและคุณค่าแห่งวิชาชีพครูที่ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่งให้เกิดขึ้นผ่านสื่อเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 34) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพนักเรียน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อทดลองรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

2.1 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์

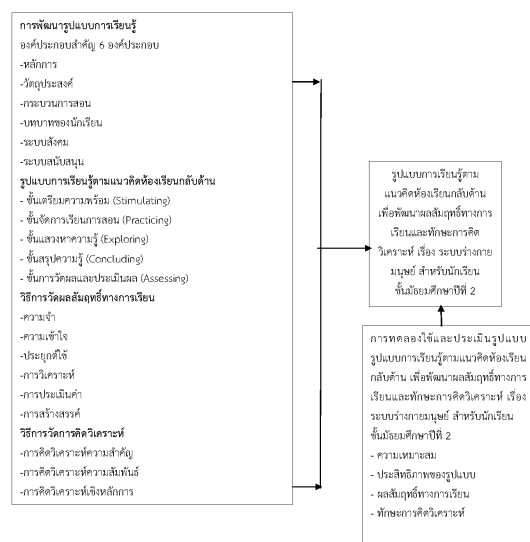
เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์

เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนจากนักวิชาการหลายท่าน เช่น ทิศนา ขัมมณี (2560, หน้า 221-222) กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) เอเรนดส์ (Arends, 2001, p.7) ดิกค์ แครย์ และแครย์ (Dick, Carey and Carey, 2005, pp. 6-8) จอยซ์ และเวล (Joyce and Weil, 2009, pp.83-101) ได้องค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการสอน 4) บทบาทของนักเรียน 5) ระบบสังคม 6) ระบบสนับสนุน ศึกษากระบวนการพัฒนาองค์ประกอบด้านกระบวนการของรูปแบบการสอน ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ เช่น การสอนแบบโครงงาน (คุชกรี โยเหลา และคณะ, 2557) การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้, 2550, หน้า 8) เทคนิคหมวกหกใบ (สุวิทย์ มูลคำ, 2551, หน้า 20-35) วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT (สุวิทย์ มูลคำ, 2551, หน้า 36-45) รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) แนวคิดจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์ ของ กลุ่มเกสตัลท์ (ทิศนา ขัมมณี, 2560) เพียเจต์ (Piaget, 1964) กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน ใช้แนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 48-50) อนุสร หงษ์ขุนทด (2556, หน้า 71-73) จินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2556, หน้า 1-10) สุรศักดิ์ ปาเฮ (2560, หน้า 73-75) แบบแผนการวิจัย ในการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One – Group Pretest – Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มี 5 ห้องเรียน จำนวน 232 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์

บุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำแนกตามห้องเรียน ซึ่งแต่ละห้องเรียน นักเรียนมีผลการเรียนแตกต่างกันทุกห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
2. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ
3. คู่มือการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบประจำเรื่อง
2. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง นำมาคำนวณด้วยการหาประสิทธิภาพ
3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิด

ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการทดสอบ ด้วยสถิติ t-test (Dependent) โดยกำหนดระดับ นัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 นำผลการคำนวณที่ ได้เทียบค่า t จากตารางเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การเปรียบเทียบความสามารถการคิด วิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตาม แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบ ร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการทดสอบด้วยสถิติ t-test (Dependent) โดย กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 นำผล การคำนวณที่ได้เทียบค่า t จากตารางเพื่อทดสอบ สมมติฐาน

5. การหาค่าความพึงพอใจของนักเรียน โดย วิเคราะห์จากผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ ระดับความพึงพอใจโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เทียบกับเกณฑ์การประเมินโดย ควรมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิด ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า รูปแบบการ สอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) หลักการ การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านและมาทำการบ้านที่โรงเรียน โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมในแต่ละรายวิชา โดยมีสื่อหลัก คือบทเรียนออนไลน์ เมื่อถึงเวลาเรียนในห้องเรียนครู และนักเรียนนำเนื้อหามาอภิปรายสรุปความรู้และทำงาน ภาควิปฏิบัติในห้องเรียนโดยครูคอยให้คำแนะนำในการ

การจัดการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนคอยเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตอบข้อสงสัยของนักเรียนในห้องเรียน รวมทั้งทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดและ วิเคราะห์ และเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก

2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งการคิด วิเคราะห์มี 3 หลัก คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การ คิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์เชิง หลักการ

3) กระบวนการสอน 5 ขั้นตอน มีดังนี้

3.1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Stimulating) เป็นขั้นการสำรวจความพร้อมของนักเรียนในด้าน ต่างๆ รวมทั้งครูจัดเตรียมเนื้อหาโดยส่งข้อมูลผ่าน เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และครูเตรียมสถานการณ์ ปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ผ่านการสนทนาและใช้คำถามและการวิเคราะห์ ตัวอย่างสถานการณ์ที่ผ่านมา

3.2) ขั้นจัดการเรียนการสอน (Practicing) เป็นขั้นการจัดการเรียนการสอนโดยครูและนักเรียน ร่วมกันสนทนาสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ล่วงหน้า โดยแบ่ง นักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อนคละกัน โดยให้นักเรียน แต่ละคนเสนอแนวคิดของตนเองก่อนร่วมแลกเปลี่ยน วิธีการคิดคำตอบร่วมกับเพื่อน ตามที่เนื้อหาการเรียนรู้ ล่วงหน้าในสื่อหลักที่ครูเตรียมให้ แล้วบันทึกสิ่งที่ได้ จากการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดทางความคิด ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ล่วงหน้า โดยครูสอบถามพูดคุยเพื่อทบทวนว่านักเรียน ได้ศึกษามาก่อนเข้าชั้นเรียนหรือไม่ หรือใครมีเรื่อง สงสัยประเด็นใดให้นำมาอภิปรายร่วมกัน

3.3) ขั้นแสวงหาความรู้ (Exploring) เป็น ขั้นที่ให้นักเรียนแต่ละคนเสนอแนวคิดของตนเองก่อน ร่วมแลกเปลี่ยนวิธีการคิดคำตอบร่วมกับเพื่อน และ กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในวิธีการคิดวิเคราะห์ มี โอกาสคิดหาคำตอบที่หลากหลาย ถูกต้องและ เหมาะสม รวมทั้งสามารถอธิบายทางเลือกวิธีการ ปฏิบัติได้ชัดเจนและเข้าใจ ทำไปงานรายบุคคลและ ร่วมกันเป็นรายกลุ่ม มีการตรวจสอบคำตอบซึ่งกันและ

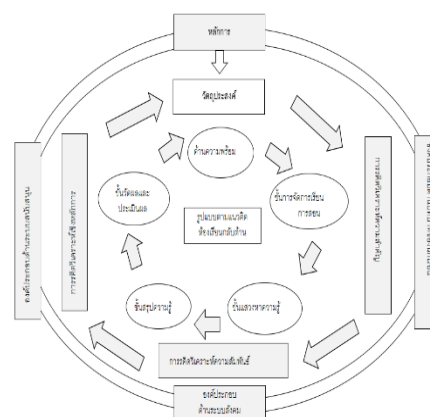
กัน โดยครูคอยดูแลและให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3.4) **ขั้นสรุปความรู้ (Concluding)** เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้คิด สรุปความคิดรวบยอด ประมวลข้อมูลความเข้าใจที่ได้รับจากบทเรียน มาสังเคราะห์เชื่อมโยงประเด็นของวิธีการหรือแนวทาง การแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ปรากฏ ว่ามีวิธีการค้นหาคำตอบที่ถูกต้องเหมาะสมและน่าสนใจอะไรบ้าง พร้อมทั้งเหตุผลข้อเด่นและข้อจำกัดหรือจุดด้อยในแบบแผนการแก้ปัญหาดังกล่าว

3.5) **ขั้นการวัดผลและประเมินผล (Assessing)** เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ทำแบบทดสอบตามที่ระบุไว้ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อประเมินผลว่านักเรียนคนใดไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูและเพื่อนร่วมกลุ่มช่วยเหลือและให้กลับไปศึกษาใหม่ จนกว่านักเรียนจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์ รวมทั้งนักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้เรื่องต่อไป เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถทราบคะแนนได้ทันที

4) **ระบบสังคม บทบาทของครู** หัวใจคือครู เน้นทำหน้าที่ช่วยแนะนำการเรียนของเด็ก ไม่ใช่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ครูเปลี่ยนจากบทบาทปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนทั้งชั้น เป็นมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นรายคน ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาต่างๆ และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อซ่อมเสริมความเข้าใจเป็นรายคน

5) **ระบบสนับสนุน** ครูต้องจัดเตรียมสื่อวัสดุทัศนที่มีความสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหาและน่าสนใจ เตรียมกิจกรรมให้สอดคล้องการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านและจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมในชั้นเรียน มีกิจกรรมที่หลากหลายกระตุ้นความสนใจ ของนักเรียน โดยครูคอยดูแล และให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ครูแนะนำให้นักเรียนรู้จักการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้อื่นและจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 รูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ผลการทดลองรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 83.96/83.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด

วิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิด
ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประเด็นที่
ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิด
ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า รูปแบบ
การสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์
เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ
2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการสอน 4) ระบบสังคม
5) ระบบสนับสนุน กระบวนการสอน 5 ขั้นตอน มีดังนี้
ขั้นเตรียมความพร้อม (Stimulating) ขั้นจัดการเรียน
การสอน (Practicing) ขั้นแสวงหาความรู้ (Exploring)
ขั้นสรุปความรู้ (Concluding) ขั้นการวัดผลและ
ประเมินผล (Assessing) ความเหมาะสมของร่าง
รูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด
วิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการ
และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิด
ห้องเรียนกลับด้าน ทั้งจากการสอบถามและสัมภาษณ์
ครูและนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ
การสอน ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนประกอบในกรอบ
แนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ หลังจากนั้น
นำไปทดลองใช้และหาคุณภาพโดยวิธีการต่างๆ จนทำ
ให้ได้รูปแบบการสอนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ
แนวคิดของทิศนา ขัมมณี (2560, หน้า 222) ที่กล่าว
ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือสภาพหรือลักษณะ
ของการจัดการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
ตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการแนวคิด หรือความ

เชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการ
จัดการเรียนรู้โดยอาศัยวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการ
จัดการเรียนรู้ต่างๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนรู้
นั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์
และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบ
แผนในการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของ
รูปแบบนั้นๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดจอยซ์และเวลล์
(Joyce and Weil, 2009, p.2) กล่าวว่า รูปแบบการ
สอนเป็นแผนหรือแบบซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนใน
ห้องเรียนทางตรงหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อ
จัดสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทป
บันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตร
รายวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบ
การสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างกัน
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนารักษ์ สารเกื้อนแก้ว
(2557) ที่ได้ทำการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บน
ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้
ทักษะปฏิบัติของเดวิส ร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ
ห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์
เพาเวอร์พอยต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้าน
เนื้อหา มีความคิดเห็นต่อบทเรียนที่พัฒนาขึ้นอยู่ใน
ระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพันธ์
อุดมเศรษฐ์ (2558) ที่ทำการพัฒนารูปแบบการ
ออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้าน
ตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิด
สำหรับครูมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า
ผู้ทรงคุณวุฒิให้การประเมินรับรองรูปแบบฯ อยู่ใน
ระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์
บุญไชโย (2559) ที่ศึกษาโมเดลสภาพแวดล้อมการ
เรียนรู้แบบ Flipped Classroom ตามหลักการการใช้
ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า
ผลการประเมินและรับรองโมเดลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
พบว่า องค์ประกอบหลักของโมเดล, ขั้นตอน
กระบวนการเรียนการสอนในขั้นเตรียมการ และการวัด
และประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา บางภูมร
(2559) ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับ

ด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการทดลองรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 83.96/83.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรสาระสำคัญและสาระการเรียนรู้ ได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดผังมโนทัศน์ ตัวชี้วัดหน่วยการเรียนรู้ สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ ในเรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ เพื่อออกแบบให้ตรงตามหลักวิชาการ แล้วนำไปจัดทำเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดในการสร้างรูปแบบการสอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบก่อนนำไปใช้จริงในการนำไปใช้ได้ทดลอง 3 ครั้ง ได้ปรับปรุงและพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จึงได้นำรูปแบบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งการเรียนแบบมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และฝึกทักษะร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้ร่วมคิด ร่วมกันแก้ปัญหา และศึกษาเนื้อหานอกเวลาเรียนได้ตามที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้รูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 83.96/83.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของทีศนา แชมมณี (2556, หน้า 221-222) ที่กล่าวว่า รูปแบบ

การสอนจำเป็นต้องมีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นๆ การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิณา ประชากุล และประสาธน์ เนิ่งเฉลิม (2553, หน้า 118-119) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนเป็นกระบวนการสอนที่แสดงกระบวนการจัดขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเอาไว้อย่างมีระเบียบและเป็นระบบทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยครูผู้สอนสามารถจะนำเอาวิธีสอน เทคนิคการสอน กิจกรรมการสอนอื่น รวมทั้งสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ มาผสมผสานหรือบูรณาการเข้าด้วยกัน แล้วใช้ดำเนินการสอนภายใต้เงื่อนไขของกระบวนการสอนตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการสอนนั้น ๆ เพื่อมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ตรงตามหลักวิชาการ แล้วนำไปจัดทำเป็นรูปแบบการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียด โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงทำให้ได้รูปแบบการสอนที่มีคุณภาพและสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งกระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 20-23) แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน จึงกลายเป็นนวัตกรรมและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นวิธีการใช้ห้องเรียนให้เกิดคุณค่าแก่เด็กโดยใช้ฝึกประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบ “รู้จริง (Mastery Learning)” และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับและคุณค่าแห่งวิชาชีพครู และการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีใน

รูปแบบต่างๆ จากที่บ้านและมาทำการบ้านที่โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเกิดทักษะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกแบบและกำหนดได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จันทิมา ปัทมธรรมกุล (2555, หน้า 15-18) ที่ได้กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านคือการให้นักเรียนดูเนื้อหาบรรยายจากสื่อที่ใช้ในห้องเรียนได้ ในห้องเรียนจะเป็นการฝึกทำโจทย์ การบ้าน รวมทั้งเป็นการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด วิธีการนี้จะช่วยให้ได้แนวทางการสอนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ ซูลิพร ตั้งล้ำเลิศ (2558, หน้า 31-32) ที่กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้าน เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ที่ยึดแนวคิดที่ว่า “เรียนที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน” โดยเป็นการปรับเปลี่ยนจากการสอนที่ครูใช้การบรรยาย มาเป็นการให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อเทคโนโลยี เอกสาร วิดิทัศน์ และสื่อต่างๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ เป็นการพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกวิธีคิด ทักษะต่าง ๆ ทั้งทักษะการคิดการสื่อสารและทักษะทางสังคม ฝึกให้มีความรับผิดชอบ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรม สร้างองค์ความรู้ได้อย่างยั่งยืน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2560, หน้า 73-75) ที่กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านและมาทำการบ้านที่โรงเรียน โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมในแต่ละรายวิชา เป็นวิธีที่ใช้ห้องเรียนให้เกิดคุณค่าแก่เด็ก โดยใช้ฝึกประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัลณ์ลิต เอี่ยมอำนาญสุข (2556) ที่ศึกษาการสร้างสื่อนอปรกรณ์คอมพิวเตอร์ เรื่อง การเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่

ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า มีนักเรียนแต่ละคนสามารถนำไปใช้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และได้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณรินทร์ อ่อนสุระทุม (2558) ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad เป็นสื่อร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนก รัตน์ บุญไชโย (2559) ที่ศึกษาโมเดลสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom ตามหลักการการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนตามโมเดลสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา บางภูมกร (2559) ที่พัฒนารูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเกษม ใจอารีย์ (2559) ที่พัฒนารูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์ด้วยห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดสิ่งที่

ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม ผู้เรียนที่ขาดเรียนเมื่อเรียนไม่ทันเพื่อนสามารถเข้าไปทบทวนได้ตลอดเวลา โดยมีครูคอยชี้แนะให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจในบทเรียนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนมากขึ้นช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ ปะทะมะเต (2558, หน้า 12) ที่กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบที่นักเรียนเรียนที่บ้าน และทำการบ้านที่โรงเรียนโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง รวมทั้งทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดและวิเคราะห์ และเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 48-50) ที่กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้าน ทำให้ห้องเรียนเต็มไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย พบว่าเป็นวิธีทำให้การเรียนเป็นกิจกรรมเฉพาะตัวของนักเรียนแต่ละคน ที่มีกิจกรรมเรียนรู้แตกต่างกันในห้องเรียนเดียวกันเวลาเดียวกัน และนักเรียนแต่ละคนเรียนด้วยอัตราเร็วที่แตกต่างกันและครูก็ดูแลนักเรียนด้วยมาตรฐานที่ต่างกันได้ โดยมีมาตรฐานขั้นต่ำไว้กำกับนักเรียนที่เรียนช้าและไม่ถนัดในวิชานั้น นักเรียนที่มีความถนัดและตั้งใจเรียนต่อทางใดทางหนึ่ง ก็จะได้รับส่งเสริมให้ดีขึ้นนั้นยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณินทร์ อ่อนสุระทุม (2558) ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad เป็นสื่อร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา บางภูมกร (2559) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีโอกาสร่วมมือกันเรียนรู้ นักเรียนรู้จักตรวจสอบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูมีการติดตามผลการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำทันทีที่ทราบปัญหา ซึ่งทำให้ทราบข้อผิดพลาดและสร้างความเข้าใจใหม่ให้ถูกต้อง ซึ่งความสามารถทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเกิดจากประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อเทคโนโลยี สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร หรือสื่อที่ครูสร้างขึ้นได้ด้วยตัวเอง โดยจะมีความแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ครูนั้นจะเป็นผู้ป้อนความรู้ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน การใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจะเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้กลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง และเมื่อเข้าชั้นเรียน นักเรียนและครูจะมีส่วนร่วมในการสร้างวิธีการเรียนอย่างมีคุณค่าในการสร้างทักษะการคิดขั้นสูง คือ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุสร หงษ์ขุนทด (2556, หน้า 71-73) ที่กล่าวว่า รูปแบบของห้องเรียนกลับด้านเป็นห้องเรียนที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

เพื่อยกระดับการเรียนรู้ ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวิดีโอที่ครูสร้างขึ้นให้นักเรียนนำกลับไปศึกษาที่บ้าน กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นการพัฒนาการออกแบบการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยแนวคิด ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเชิงสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญในการเรียน คือ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความอิสระและบูรณาการการประเมินผลสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2556, หน้า 1-10) ที่กล่าวว่า ลักษณะของห้องเรียนกลับด้าน คือ การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันไม่ได้จำกัดเพียงในห้องเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา เพื่อให้ออกห่างจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยมีการเรียนผ่านเครือข่ายออนไลน์ ห้องเรียนกลับด้านเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน บ้านคือห้องเรียน ส่วนห้องเรียนที่โรงเรียนเป็นที่ฝึกทำโจทย์และซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) ที่ได้ทำการพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้กลับด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ดกกลาง (2560) ได้ทำการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา บางภูมกร (2559) ที่พัฒนารูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

เพื่อให้การสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ครูควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านไปใช้ร่วมกับการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสอนในรูปแบบโครงงาน การสอนในรูปแบบการใช้โครงงานเป็นฐาน หรือการสอนในรูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้การเรียนการสอนจะได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง

1.2 เนื่องจากห้องเรียนแบบกลับทางย้ายการเรียนเนื้อหาไปไว้ในบทเรียนออนไลน์ เด็กที่ไม่ดูบทเรียนออนไลน์จึงไม่ได้รับรู้เนื้อหาวิชา เทียบได้กับการขาดเรียนในชั้นเรียนแบบเดิม และจะตามชั้นเรียนไม่ทัน ครูอาจแก้ปัญหาด้วยวิธีแก้ปัญหาอย่างง่าย คือ มีคอมพิวเตอร์ 2 เครื่องตั้งไว้ที่หลังห้อง ให้เด็กดูบทเรียนออนไลน์ระหว่างที่เพื่อน ๆ กำลังเรียน แล้วไปทำแบบฝึกหัดหรือรายงานการดูบทเรียนออนไลน์ที่บ้าน เด็กจะเรียนรู้ด้วยตนเองว่า การที่ตนเองไม่ดูบทเรียนออนไลน์มาก่อนทำให้ตนพลาดโอกาสการเรียนรู้ที่สนุกสนาน

1.3 ในการสร้างบทเรียนออนไลน์ แต่ละตอนของบทเรียนออนไลน์ควรมีวัตถุประสงค์เดียว และยาวระหว่าง 10-15 นาที เด็กชอบบทเรียนที่สั้น และแบ่งเป็นตอนย่อย เพราะจะช่วยให้เด็กเรียนได้ดีกว่า และจดจำได้ดีกว่าตอนที่ใช้เวลายาวนาน

1.4 ผู้บริหารควรพัฒนาครูให้มีการจัดกระบวนการสอนของครูให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะ การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อสร้างกรอบแนวคิด วางแผนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย ในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านกับ รายวิชา

อื่นๆ เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีกิจกรรมนอกห้องเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับ เพื่อนในชั้นเรียนปกติและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับด้านกับตัวแปรอื่นที่นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น การใช้ห้องเรียนกลับด้านกับการพัฒนาทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณ หรือ ความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน เป็นต้น

2.3 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.4 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ บุญไชโย. (2559). โมเดลสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom ตามหลักการการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กรณรินทร์ อ่อนสุระทุม. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad เป็นสื่อร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(59), หน้า 77-88.

กนิษฐา บางภูมกร. (2559). การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบ นำตนเอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีสาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา, บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แตกและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทร์เกษม ใจอารีย์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ด้วยห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

จันทิมา ปัทมธรรมกุล. (2555). The flipped classroom กับ การเรียนการสอนในประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 28(2), หน้า 15-18.

จินตวิรี คล้ายสังข์. (2556). อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แนวคิดสู่การปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งในทุกกระดับ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูลีพร ตั้งล้ำเลิศ. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเคมี เรื่อง อัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายการเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีกิจกรรมนอกห้องเรียน โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว. (2557). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิสร่วมกับเทคนิคการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการใช้โปรแกรม ไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นิตยา ดกกลาง. (2560). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ลัลณ์ลิต เยี่ยมอำนวยสุข. (2556). การสร้างสื่อบนอุปกรณ์พกพา เรื่องการเคลื่อนที่ไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด
- วีณา ประชากุล และประสาธน์ เจริญเฉลิม. (2553). รูปแบบการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม). มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2549). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวิชัย ปะทะมะเต. (2558). ความต้องการการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2553). การเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ "ครูมืออาชีพ". กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). กระบวนทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาในยุคดิจิทัล.แพร่:แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). กลยุทธ์การสอนคิดเชิงกลยุทธ์ เล่ม 9. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อนุสร หงษ์ขุนทด. (2556). การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านผ่านสื่อ 3 แบบด้านทักษะดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Arends, R.I. (2001). *Learning to Teacher*. (5th ed). Singapore: McGraw -Hill Higher Education.
- Dick, W. Carey, L. and Carey, J.O.. (2005). *The Systematic Design of Instruction*. California: Thomson Wadsworth.

- Guilford, J.P. (1967). *The nature of human Intelligence*. New York: McGraw - Hill.
- Joyce, B. R. and Weil, M. (2009). *Model of Teaching*. (8th ed). New York: Allyn & Bacon.
- Piaget, J. (1964). *Six Psychological Studies*. New York: Vintage.

การจัดการองค์กรสู่องค์กรแห่งความสุข เพื่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานองค์กรเอกชน

Organization Management to be Happy Workplace for Performance Efficiency of Private Organization Employee

ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ (Panyawat Chutamas) *

Received: May 14, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อระดับองค์กรแห่งความสุขและระดับองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กร โดยศึกษาจากพนักงานในองค์กรเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 181 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการวิเคราะห์หือทธิพลของตัวแปรอิสระโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้นในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาปัจจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อระดับองค์กรแห่งความสุข พนักงานเห็นว่าการสรรหาส่งผลทางบวกต่อระดับองค์กรแห่งความสุขมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกอบรมและพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานแรงงานสัมพันธ์ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ และความปลอดภัยและมีความสุข ส่วนค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์และการคัดเลือก ไม่ส่งผลต่อระดับองค์กรแห่งความสุข และค่าปัจจัยทั้ง 6 ตัว

สามารถรวมกันอธิบายความระดับองค์กรแห่งความสุขได้ร้อยละ 63.90 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ส่วนระดับองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร พนักงานเห็นว่าการหาความรู้ ส่งผลบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กรมากที่สุด รองลงมาคือการปลอดภัย การมีสุขภาพดี การมีน้ำใจงาม และ ครอบครัวดี ส่วนจิตวิญญาณดี สังคมดี ผ่อนคลายดี และการงานดี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร และค่าปัจจัยทั้ง 5 ตัว สามารถรวมกันอธิบายความระดับองค์กรแห่งความสุข ได้ร้อยละ 86.20

คำสำคัญ: องค์กรแห่งความสุข, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, ประสิทธิภาพ

Abstract

This research aimed to study the level of human resource management that affected happy workplace level and happy workplace level that affected efficiency performance of employees in the

* อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Instructor, Faculty of Business Administration,
North Bangkok University

organization. Studying from employees working in the private organization of 181 samples by simple random sampling method, collecting data with questionnaire. The data were analyzed by using descriptive statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation, and hypothesis testing by inferential Statistics using t-test F-test and stepwised multiple regression analysis.

The results of the study revealed the level of human resource management that affected happy workplace level that employees felt that recruiting had the most positive impact on the happy workplace level, followed by training and development performance appraisal labor relations human resource planning and safety and happiness but compensation and benefits and selection didn't affect the organizational level of happiness and all 6 factors could be combined to describe the happy workplace level by 63.90% at .01 level of significance. Happy workplace level that affected the performance of employees in the organization, happy brain had positive effect on the efficiency performance of employees in the organization followed by happy money, happy body, happy heart and happy family but the happy soul, happy society, happy relax, and happy life work didn't affect the performance of employees in the organization and all five factors could be combined to describe the organizational level of happiness by 86.20%.

Keywords: Happy Workplace, Human Resource Management, Efficiency.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนการพัฒนาประเทศโดยการให้ความสำคัญกับ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ประเทศ หรือเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา ได้เริ่มต้นอย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) มุ่งเน้นสร้างศักยภาพของคนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจควรเป็นเครื่องมือของการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต (สรเสรีวงษ์ วัชรชัย, 2554: 30, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์.) และได้กำหนดอยู่ในยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศมาจนกระทั่งปัจจุบันเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูง และมีเป้าหมายของการพัฒนาคนไปสู่โลกยุคใหม่ (กฤษฎา บุญชัย, 2563, ออนไลน์) โดยมีมติการผลักดันเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด โดยมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ ที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนอยู่ 5 เป้าหมาย การขจัดความยากจน การยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, ออนไลน์)

“แรงงาน” ถือเป็นปัจจัยการผลิตที่เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุดที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันหากองค์กรสามารถพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น การให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่ในการลงทุนเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับคนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ทั้งการพัฒนาความรู้ ทักษะ

ทัศนคติ และพฤติกรรมของแรงงาน จะมีโอกาสสูง ที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (จักรพันธ์ จันทรศมี, ออนไลน์) หรือสามารถช่วยให้องค์กรปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว หรือตั้งรับการเปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งสามารถช่วยสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นได้ แม้ในยามเกิดวิกฤต (พรทิพย์ อัยยิมพันธ์, 2564, ออนไลน์) ดังนั้นองค์กรมีความจำเป็นต้องหาแนวทางสนับสนุนให้ “คน” ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นให้ “คน” ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพคือ “ความสุขในการปฏิบัติงาน” โดยอิริค หยวน (Eric Yuan) ผู้ก่อตั้งบริษัท ZOOM อันเป็นบริษัทที่พนักงานมีความสุขที่สุด กล่าวว่า เมื่อพนักงานทำงานอย่างมีความสุข เขาจะส่งต่อความรู้สึกที่แตกต่างและโดดเด่นของบริษัทไปให้ลูกค้าได้รับรู้ (อภิษฐา ฉกาจธรรม, 2563, ออนไลน์) และเมื่อบุคลากรในองค์กรต้องการทุ่มเททำงานลดความเครียด รวมทั้งลดความขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาและประสบความสำเร็จขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และยั่งยืน (สำนักงานวิจัยและพัฒนาทรัพยากร, 2562, หน้า 1)

ภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้ธุรกิจต้องสร้างจุดแข็งในองค์กรให้พัฒนาไปสู่การสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนำไปสู่เป้าหมายแห่งการแสวงหากำไร จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและพนักงานในองค์กรทุกคนต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองการบริหารองค์กรให้นำไปสู่องค์กรแห่งความสุขจะสามารถสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร และก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ องค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) อันถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานทางอ้อม ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญใหม่ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อช่วยสร้างจิตสำนึกในความรักและผูกพันของพนักงานให้เกิดมีขึ้นกับองค์กร พนักงานมีความสุขในการทำงาน มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552:44)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการองค์กรมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขเพื่อเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความสุข อันจะทำให้เกิดความสุขของบุคลากรและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานขององค์กรและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุข
2. เพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่แตกต่างกัน
2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อระดับองค์กรแห่งความสุข
3. ระดับองค์กรแห่งความสุข ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการจัดการองค์กร ระดับองค์กรแห่งความสุข และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรแห่งหนึ่ง จำนวน 248 คน (ข้อมูลจากแผนกบุคคล เดือนธันวาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 248 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยการใช้ตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ในกรณีทราบจำนวนประชากร โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

($\alpha = .05$) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากจำนวนประชากร จำนวน 181 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นการจัดการองค์กรมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขเพื่อเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร จำนวน 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 คือ การจัดการองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยจำแนกเป็นตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน และปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การวางแผน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา การประเมินผล ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ ความปลอดภัยและสุขภาพ พนักงานแรงงานสัมพันธ์ และตัวแปรตาม คือ ระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุข

ประเด็นที่ 2 คือ ปัจจัยขององค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานของพนักงานในองค์กร โดยจำแนกเป็นตัวแปรอิสระ คือ องค์กรแห่งความสุข 3 ด้าน คือ คนทำงานมีความสุข (Happy People) ที่ทำงานน่าอยู่ (Happy Home) และ ชุมชนสมานฉันท์ (Happy Teamwork) ซึ่งทั้งหมดสามารถจำแนกเป็น 9 ประการ คือ Happy Body (สุขภาพดี) Happy Heart (น้ำใจงาม) Happy Relax (ผ่อนคลายดี) Happy Brain (ใฝ่รู้ดี) Happy Soul (จิตวิญญาณดี) Happy Money (สุขภาพเงินดี) Happy Family (ครอบครัวดี) Happy Work Life (การงานดี) และ Happy Society (สังคมดี) และตัวแปรตาม คือ ระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

ประเด็นที่ 3 คือ ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพของงาน (Quality) ปริมาณงาน (Quantity) เวลาในการดำเนินงาน (Time) และ ค่าใช้จ่าย (Cost) ในการดำเนินการทั้งหมด

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นแนวทาง (Approach) เชิงกลยุทธ์ในการบริหารบุคลากรขององค์กร ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคลหรือทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Johnason, 2009, p.19) มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Armstrong, 1992, p.12) รวมทั้งเป็นการบริหารจัดการกิจกรรมในการดึงดูดการพัฒนา จูงใจ และรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพในการทำงานสูงไว้กับองค์กร โดยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยมีภารกิจหลัก 7 ด้าน (Kaplan and Norton, 2001, p. 4; Wayne, Noe, and Premaux, 1999, p.5) มีภารกิจหลัก 8 ด้าน ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาบุคลากร การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา ผลตอบแทนและผลประโยชน์อื่นๆ ความปลอดภัยและสุขภาพ พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ และการประเมินผลการทำงาน

องค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) เป็นการวัดระดับความสุขที่บุคคลในองค์กรสามารถวัดได้ด้วยตนเองที่สะท้อนจากมิติคุณภาพชีวิตของตนเอง และนำมาเสนอเป็นค่าเฉลี่ยความสุขระดับองค์กร โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข (Happinometer) ประกอบด้วย 9 มิติ ได้แก่ Happy Body (สุขภาพดี) Happy Heart (น้ำใจงาม) Happy Relax (ผ่อนคลายดี) Happy Brain (ใฝ่รู้ดี) Happy Soul (จิตวิญญาณดี) Happy Money (สุขภาพเงินดี) Happy Family (ครอบครัวดี) Happy Work Life (การงานดี) และ Happy Society (สังคมดี) (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552)

ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร ใช้แนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) ซึ่งมีองค์ประกอบของประสิทธิภาพ 4 ข้อ คือ คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีความสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐานรวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและ

สร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ ปริมาณงาน (Quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่บริษัทวางไว้และควรมีการวางแผนบริหารเวลาเพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น และค่าใช้จ่าย (Costs) ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการคือจะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย (Methodology)

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 181 ตัวอย่างจากประชากรจำนวน 248 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการนำแบบสอบถามที่มีประเด็นการศึกษาที่ใกล้เคียงกันมาปรับปรุงใช้ แบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อสอบถามการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุข และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับรายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการ

เดินทางมาทำงาน โดยคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการจัดการองค์กร ระดับองค์กรแห่งความสุข และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร โดยคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1932, pp.16-20) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างองค์กรแห่งความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กรและความคิดเห็นด้านอื่น ๆ

วิธีการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ 0.924 และการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อทดสอบความคงเส้นคงวาในการวัดของแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดำเนินการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient, α) (Cronbach & Shavelson, 2004, p.392) ซึ่งค่า α มีค่ามากบ่งบอกถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือมาก โดยได้ค่า α ที่ 0.886

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุข ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ดำเนินการโดยการลงพื้นที่สำรวจสภาพทางกายภาพขององค์กร โดยการสังเกตและบันทึกสภาพพื้นที่โดยทั่วไป และทำการเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นของพนักงาน จำนวน 181 ตัวอย่าง ที่มีต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และระดับองค์กรแห่งความสุข

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) อันประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานขององค์กร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาระดับองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ จำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยการใช้แบบสอบถาม แบบบันทึก และแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นให้สอดคล้องใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การศึกษาการจัดการองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งความสุข จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2564 โดยวิเคราะห์จำแนกตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และมากกว่า 2 กลุ่ม จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาพรรณนาและเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการศึกษาความเห็นด้านการจัดการองค์กร ที่ส่งผลต่อระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุขโดยวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ

3. ปัจจัยขององค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรโดยใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ความเห็นด้านระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุข และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร ที่เก็บ

รวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2564 โดยวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์กร ระดับองค์กรแห่งความสุข และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร โดยอาศัยค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นในด้านระดับองค์กรแห่งความสุข จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง คือ t-Statistics และ F-Statistics การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Sheffe และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 82.3 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 59.1 มีสถานภาพโสด 133 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 เป็นผู้บริหารระดับกลาง ร้อยละ 11.0 หัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหน่วยงาน ร้อยละ 8.3 พนักงานส่วนออฟฟิศ ร้อยละ 47.0 พนักงานส่วนโรงงานหรือหน้างาน ร้อยละ 7.2 และลูกจ้างชั่วคราว ร้อยละ 26.5 ส่วนมากมีประสบการณ์ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 72.4 และมีพื้นที่พักอาศัยใกล้สถานที่ทำงาน มีการเดินทางไม่เกิน 30 นาที จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ดังตาราง 1 พบว่า โดยรวมมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.55) มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.51) การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x} = 3.93$,

S.D. = 0.51) การคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.47) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.62) พนักงานแรงงานสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.55) การฝึกอบรมและการพัฒนา ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.53) และ ความปลอดภัยและสุขภาพ ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.59)

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร (n=181)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์	3.93	0.51	มาก	2
การสรรหาทรัพยากรมนุษย์	3.93	0.51	มาก	3
การคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์	3.92	0.47	มาก	4
การฝึกอบรมและการพัฒนา	3.83	0.53	มาก	7
การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.93	0.55	มาก	1
ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์	3.91	0.62	มาก	5
ความปลอดภัยและสุขภาพ	3.82	0.59	มาก	8
พนักงานแรงงานสัมพันธ์	3.89	0.55	มาก	6
รวม	3.89	0.45	มาก	

เมื่อสอบถามถึงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งความสุข กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีระดับขององค์กรแห่งความสุขอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาความสุขเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครอบครัวดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ น้ำใจดี ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.60)

จิตวิญญาณดี ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.47) สังคมดี ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.48) ใฝ่รู้ดี ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.54) การงานดี ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.61) ผ่อนคลาย ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.62) สุขภาพเงินดี ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.58) และสุขภาพดี ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.61) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งความสุข (n=181)

องค์กรแห่งความสุข	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
Happy Body	3.78	0.61	มาก	9
Happy Relax	3.82	0.62	มาก	7
Happy Heart	4.04	0.60	มาก	2
Happy Soul	4.02	0.47	มาก	3
Happy Family	4.05	0.48	มาก	1
Happy Society	3.99	0.48	มาก	4
Happy Brain	3.98	0.54	มาก	5
Happy Money	3.80	0.58	มาก	8
Happy Work Life	3.91	0.61	มาก	6
รวม	3.93	0.45	มาก	

เมื่อสอบถามถึงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานในองค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงานที่

สามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.56) ด้านเวลางาน ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.53) และด้านคุณภาพงาน ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.56) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร (n=181)

ประสิทธิภาพการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
คุณภาพงาน	3.88	0.56	มาก	4
ปริมาณงาน	3.96	0.53	มาก	1
เวลางาน	3.92	0.53	มาก	3
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	3.93	0.56	มาก	2
รวม	3.92	0.51	มาก	

จากการทดสอบสมมติฐานลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่แตกต่างกัน พบว่า อายุ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระยะเวลาในการเดินทางมาทำงานที่แตกต่างกัน จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตาราง 4 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่ต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่น กลุ่มผู้มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่ต่ำกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ที่สูงกว่า กลุ่มผู้มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่ต่ำกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่น กลุ่มผู้มีสถานภาพสมรส จะมีระดับการผ่อนคลาย และสุขภาพเงินดี น้อยกว่ากลุ่มผู้มีสถานภาพโสด กลุ่มผู้บริหารระดับกลางและกลุ่มลูกจ้างชั่วคราว จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่ต่ำกว่ากลุ่มพนักงานออฟฟิศ ยกเว้นด้านน้ำใจงามและสุขภาพดีที่ไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมากกว่า 10 ปี จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขที่สูงกว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานไม่เกิน 1 ปี และมากกว่า 5 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี และกลุ่มผู้ใช้ระยะเวลา

ในการเดินทางมาปฏิบัติงานมากกว่า 60 นาที จะมีระดับองค์กรแห่งความสุขมากกว่ากลุ่มผู้ใช้ระยะเวลาในการเดินทางมาปฏิบัติงานน้อยกว่า

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise Method) คำนวณหาความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่อระดับองค์กรแห่งความสุข พบว่าการสรรหา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและพัฒนา พนักงานแรงงานสัมพันธ์ ความปลอดภัยและสุขภาพ และการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลต่อระดับองค์กรแห่งความสุข มีค่า 0.559, 0.402, 0.385, 0.235, 0.214 และ 0.201 ตามลำดับ โดยการสรรหาส่งผลกระทบต่อระดับองค์กรแห่งความสุขมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกอบรมและพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานแรงงานสัมพันธ์ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ และความปลอดภัยและความสุข ส่วนค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์และการคัดเลือก ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับองค์กรแห่งความสุข และค่าปัจจัยทั้ง 6 ตัวสามารถรวมกันอธิบายความระดับองค์กรแห่งความสุขได้ร้อยละ 63.90 ดังตาราง 5

ตาราง 4 ค่า p-value ในการทดสอบสมมติฐานระดับองค์กรแห่งความสุขจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

P-value จำแนกตามคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม								
	เพศ	อายุ	รายได้เฉลี่ย	ระดับการศึกษา	สถานภาพ	ตำแหน่งปัจจุบัน	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินทาง
Happy Body	.772	.000**	.000**	.000**	.788	.153	.000**	.004**
Happy Relax	.285	.000**	.003**	.000**	.012**	.000**	.000**	.000**
Happy Heart	.531	.000**	.003**	.000**	.946	.053	.000**	.002**
Happy Soul	.659	.000**	.000**	.000**	.957	.001**	.000**	.000**
Happy Family	.393	.000**	.000**	.000**	.953	.000**	.000**	.007**
Happy Society	.241	.000**	.000**	.000**	.265	.000**	.000**	.001**
Happy Brain	.215	.000**	.000**	.000**	.435	.000**	.000**	.000**
Happy Money	.959	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.001**	.000**
Happy Work Life	.179	.000**	.000**	.000**	.138	.000**	.000**	.000**
รวม	.825	.000**	.000**	.000**	.119	.000**	.000**	.000**

หมายเหตุ : ** แทนระดับนัยสำคัญ .01

ตาราง 5 ค่าน้ำหนักความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่อระดับองค์กรแห่งความสุขโดยวิธีแบบขั้นตอน

Factors	Beta	B	p-value
ค่าคงที่		1.402	.000**
การประเมินผลการปฏิบัติงาน	.402	.293	.000**
การสรรหา	.559	.498	.000**
ความปลอดภัยและสุขภาพ	.214	.163	.010**
การฝึกอบรมและพัฒนา	.385	.325	.000**
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์	.201	.177	.005**
พนักงานแรงงานสัมพันธ์	.235	.192	.010**

 $R^2 = .651$ Adjusted $R^2 = .639$ $F = 54.023^{**}$

หมายเหตุ ** คือ ระดับนัยสำคัญ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise Method) ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของระดับองค์กรแห่งความสุขมีส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร พบว่า การหาความรู้ (Happy Brain) สุขภาพดี (Happy Body) ปลอดภัย (Happy Money) น้ำใจงาม (Happy Heart) และครอบครัวดี (Happy Family) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร ซึ่งมีค่า 0.406, 0.350, 0.342, 0.328 และ 0.216

ตามลำดับ โดยพนักงานเห็นว่าการหาความรู้ ส่งผลบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กรมากที่สุด รองลงมาคือการปลอดภัย การมีสุขภาพดี การมีน้ำใจงาม และ ครอบครัวดี ส่วนทางสงบ สังคมดี ผ่อนคลายดี และการงานดี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร และค่าปัจจัยทั้ง 5 ตัวสามารถรวมกันอธิบายความระดับองค์กรแห่งความสุขได้ร้อยละ 86.20 ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าน้ำหนักความสำคัญของระดับองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

Factors	Beta	B	p-value
ค่าคงที่		.308	.017*
Happy BODY	.350	.293	.000**
Happy BRAIN	.406	.381	.000**
Happy MONEY	.342	.301	.000**
Happy HEART	.328	.281	.000**
Happy FAMILY	.216	.229	.000**

$R^2 = .866$ Adjusted $R^2 = .862$ $F = 226.578^{**}$

หมายเหตุ * คือระดับนัยสำคัญ .05 ** คือ ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พนักงานมีระดับองค์กรแห่งความสุขอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับองค์กรแห่งความสุขเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมีความสุขด้านครอบครัวที่มีระดับสูงสุด คือ มีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง มีความรักครอบครัว ความเชื่อมั่นและความศรัทธาในความดีงาม จึงจะเกิดเป็นคนดี อันนำไปสู่การรักตนเอง รักครอบครัว รักการงาน รักเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย (2553) และ สุวีณา ไชยสนันย์, สีดา สอนศรี และวสันต์ เหลืองประภทร์ (2558) ที่กล่าวว่าครอบครัวดี มีความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งความสุขมากที่สุด การทำให้ครอบครัวของพนักงานมีความสุขนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้โดยการทำให้ชีวิตครอบครัวมีความมั่นคงนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความสมดุลจากด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การที่สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่ดี มีการศึกษาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพที่มั่นคงได้ รวมทั้งมีรายได้เพียงพอเพียงที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ขัดสนและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการสำรวจความสุขคนทำงานระดับประเทศ ปี 2564 โดยสถาบันวิจัย

ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า พนักงานมีจิตวิญญาณที่ดีในการทำงานในองค์กร มีระดับคะแนนมากที่สุด กล่าวคือมีความศรัทธาในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นสิ่งที่จะช่วยการดำเนินชีวิตของทุกคนให้ดำเนินไปในเส้นทางที่ดีได้ ทำให้ทุกคนมีสติ มีสมาธิในการทำงาน สามารถรับมือกับปัญหาที่เข้ามาได้ ยึดหลักสนับสนุนให้เป็นคนดี คิดดี ทำดีและมีความศรัทธาในคุณงามความดีทั้งปวง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยนี้จัดเก็บข้อมูลหลากหลายองค์กร และหลากหลายกิจการ ซึ่งนำเสนอเป็นภาพรวมของทั้งประเทศ และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวแทนองค์กรอาจทำให้พนักงานอาจไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง

ผลการวิจัยระดับองค์กรแห่งความสุขจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า พนักงานจะมีระดับองค์กรแห่งความสุขเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีอายุสูงขึ้น มีระดับรายได้ต่อคนต่อเดือนที่สูงขึ้น มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และมีระยะเวลาในการทำงานในองค์กรที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความสุขคนทำงานระดับประเทศ ปีพ.ศ.2564 โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่พบว่าช่วงอายุ (Generation) ที่มีคะแนนความสุขในภาพรวมสูงสุด คือ ช่วงอายุ Generation Baby Boomer มีคะแนนความสุขที่สูงกว่าช่วงอายุ Generation X, ช่วงอายุ Generation Z และช่วง

อายุ Generation Y และยังสอดคล้องกับความเห็นของสทร เพชรวิโรจน์ชัย (2564) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงานว่า คนทำงานที่มีรายได้สูงจะมีความสุขและพอใจในชีวิตหรือการทำงานมากกว่าคนที่มียาไดต่ำ อย่างไรก็ตาม การแสวงหาความสุขในที่ทำงานไม่จำเป็นต้องเท่ากับการแสวงหารายได้ที่มากขึ้น เพราะการเพิ่มเงินไม่ได้ส่งผลต่อการเพิ่มความสุขเสมอไป และเรื่องรายได้อาจมีผลต่อความสุขน้อยลง หากพนักงานมีรายได้ที่สูงถึงระดับ 75,000 บาทต่อเดือน

การสรรหาบุคลากรขององค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสุขขององค์กรมากที่สุด โดยการมีระบบการสรรหาที่สามารถดึงดูดผู้มีความสามารถตรงตามความต้องการ และมีมาตรฐานและเกณฑ์ในการสรรหาที่ชัดเจน จะทำให้พนักงานรู้สึกมีความสุขมากขึ้น ดังแนวคิดการสรรหาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับประคอง สุคนธ์จิตต์ (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุค Thailand 4.0 นั้น ควรประกอบไปด้วย การสร้างแรงจูงใจให้คนทั่วไปได้รู้จักองค์กรมากขึ้น ต้องสร้างความสะดวกให้กับผู้สมัครงานในการส่งใบสมัครได้หลากหลายช่องทาง การใช้เครือข่ายทางสังคมในการสรรหาผู้สมัครงานที่ตรงความต้องการ โดยทำการสรรหาอย่างเปิดเผย บริสุทธิ์ และยุติธรรมจะมีส่วนในการกระตุ้นให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถ สนใจเข้าร่วมงานกับองค์กร ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใช้ระบบอุปถัมภ์หรือระบบเส้นสายในการสรรหา ก็ทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ไม่สนใจที่จะสมัครเข้าร่วมงานกับองค์กร ทำให้องค์กรเสียโอกาส นอกจากนี้ การใช้ระบบอุปถัมภ์มากเกินไปจะทำให้เกิดองค์กรไร้ระบบหรือองค์กรที่ไม่เป็นทางการ (Informal Organization) เกิดขึ้นมาก จนทำให้องค์กรเสียระบบการทำงานและการควบคุมได้

การหาความสุข (Happy Brain) เป็นปัจจัยระดับองค์กรแห่งความสุขที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ของพนักงานในองค์กร ซึ่งการที่บุคคลมีความตื่นตัวกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อปรับตัวให้เท่าทันและตั้งรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และพอใจที่จะแสดงความทันสมัยอยู่เสมอ ประกอบด้วยการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ การพัฒนาตนเอง และโอกาสในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับการวิจัยของ ศศิธร เหล่าเท่ง (2557) ที่สนับสนุนว่าการที่พนักงานมีความสุขในการทำงานจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีนโยบายและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเหมาะสม โดยการสนับสนุนให้พนักงานได้แสวงหาความรู้ จะทำให้พนักงานในองค์กรมีความสุข และส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรควรกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสุขให้กับพนักงานในองค์กร โดยกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์ให้มีความชัดเจน และเกิดความเป็นธรรมกับพนักงานในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามระดับอายุและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2. องค์กรควรมีความชัดเจนและเหมาะสมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการดำเนินงานในทุกๆระดับ รวมทั้งกระบวนการประเมินผลให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. องค์กรควรจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการประเมินศักยภาพของพนักงาน อันนำไปสู่การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ (Reskill) และเพิ่มทักษะ (Upskill) ให้กับพนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กร

2. องค์กรควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายที่ดีของพนักงานในองค์กร เช่น การจัดหาสถานที่ การออกกำลังกายที่เหมาะสมและเพียงพอให้กับพนักงาน การสนับสนุนให้มีกิจกรรมแข่งขันกีฬาภายใน การตรวจสุขภาพประจำปีให้กับพนักงานโดยมีการกำหนดตัวชี้วัดด้านสุขภาพกายของพนักงานรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้พนักงานลดการสูบบุหรี่ และการดื่มของมึนเมาให้โทษ

3. องค์กรควรมีการปรับค่าตอบแทนในการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และค่าใช้จ่ายที่ขยายตัวมากขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อและการป้องกันภัยจากโรคระบาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มพนักงานที่มีรายได้น้อย

บรรณานุกรม

- กฤษฎา บุญชัย. (2563). *วิกฤติโควิดกับจุดเปลี่ยนของชุมชนท้องถิ่น*. สืบค้น 20 มกราคม 2564 จาก <https://thaipublica.org/2020/04/kritsada-boonchai-14/>
- จักรพันธ์ จันทร์ศรี. (2563). *ลงทุนในคนอย่างไรให้คุ้มค่าที่สุด*. สืบค้น 24 เมษายน 2565 จาก <https://www.thebangkokinsight.com/>.
- ประคอง สุนทรจิตต์. (2562). *ทรัพยากรมนุษย์ ยุค 4.0. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นายเรืออากาศ*. 7(1). 17-28.
- พรทิพย์ อัยยิมพันธ์. (2564). *ยกระดับขีดความสามารถเรื่องเร่งด่วนในยามวิกฤต*. สืบค้น 24 เมษายน 2565. จาก <https://www.thebangkokinsight.com/>.
- ศศิธร เหล่าแท่ง และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2557). *อิทธิพลของกิจกรรมสร้างสุขในองค์กร ตามแนวทางความสุข 8 ประการ ที่มีต่อความสุขในการทำงาน ประสิทธิภาพการทำงาน และความตั้งใจในการลาออกของพนักงานบริษัทเอกชน*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับ

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 7(2), หน้า 988-1006.

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย. (2553). *การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว*. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (มปป). *ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. จาก <https://www.sdgmove.com/aboutsdgs/>
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). *การสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพันองค์กร ระดับประเทศ ปี 2564*. โครงการวิจัยนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรและความยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สรเสรีญ วงษ์ชอุ่ม. (2554). *การวางแผนพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- สหพร เพชรวิโรจน์ชัย. (2564). *Workplace Happiness วิธีสร้างความสุขในการทำงานให้ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2565. จาก <https://th.hnote.asia/tips/workplace-happiness-210708/>.
- สุวิณา ไชยแสนย์, สีดา สอนศรี และวสันต์ เหลืองประภักษ์. (2558). *องค์กรแห่งความสุขขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม*. วารสารการเมืองการปกครอง. 6(1), หน้า 167-183.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). *คู่มือมาสร้างองค์กรแห่งความสุขกันเถอะ*. กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒน์ศักดิ์. (2562). *รายงานผลการวิจัยเรื่องการสร้างองค์กรแห่งความสุขในการทำงานโดยการสร้างสมดุลภาพระหว่างชีวิตและการทำงานด้วยการปรับระบบเวลาการทำงาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(ออนไลน์). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 8 . สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565.จาก:

<http://www.nesdb.go.th>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(มปป). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 13 . สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565. จาก:

<http://www.nesdb.go.th>.

อภิษฐา ฉกาจธรรม. (2563). *เคล็ดลับบริหารคนจาก*

3 บริษัทที่พนักงานมีความสุขติดอันดับโลก. วันที่

6 กุมภาพันธ์ 2563. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2565.

จาก <https://brandinside.asia/>.

Armstrong, M., (2009). *Armstrong's handbook of human resource management practice*. 11th ed.

London and Philadelphia: Kogan Page.

Cronbach, L. J., & Shavelson, R. J. (Ed.). (2004). *My*

Current Thoughts on Coefficient Alpha and Successor Procedures. Educational and Psychological Measurement. 64(3), pp.391–418.

Johnason, P. (2009). *HRM in Changing Organizational*

Contexts. In Collings. D. G. & Wood. G, (Eds.), *Human Resource Management: A Critical Approach* (pp. 19-37). London: Routledge.

Kaplan, Robert S. and Norton, David P. (2001).

Beyonds Balanced Scorecard: the strategic-Focused Organization. Boston: Harvard Business School Press.

Likert, R. (1932). *A Technique for the Measurement*

of Attitudes. Archives of Psychology. 22(140), p.55.

Peterson, E; & Plowman, G. E. (1953). *Business*

Organization and Management. (3rd Ed.). Ill: Irwin.

Wayne, Mondy R., Noe, Robert M. and Premeaux, Shane R. (1999). *Human Resource Management*. 7th Ed.

New Jersey: Prentice-Hall. Inc.

การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในภูมิภาคตะวันออกของไทย

Research Mentoring System Development for Faculty Members in Thailand Eastern Region Higher Education Institutions

พงศ์เทพ จิระโร (Pongthep Jiraro)¹ อรรณพ โพธิสุข (Annop Pothisuk)²

อุบล ธนเนชชัยคุปต์ (Ubon Thanetchaiyakup)³

Received: March 15, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผลงานวิจัยของอาจารย์ เพื่อพัฒนาระบบพี่เลี้ยงในการทำวิจัยของอาจารย์ และเพื่อประเมินระบบพี่เลี้ยงการทำวิจัยที่พัฒนาขึ้น ประชากรครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออก 23 สถาบัน เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน(what is) และสภาพที่คาดหวัง (What should be) ในการประเมินความต้องการจำเป็นด้านการทำวิจัยของคณาจารย์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 คน ผลวิจัย พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น(PNI) ของคณาจารย์โดยสรุป ความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรก ในการทำวิจัยของคณาจารย์ตามลำดับ ได้แก่ 1) การเผยแพร่ผลงานวิจัย 2) เขียนบทความวิจัย 3) การสร้างเครื่องมือวิจัย 4) การหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย 6) การเขียนรายงานวิจัยฉบับเต็ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 8) การอภิปรายผลวิจัย 9) เขียนบรรณานุกรม ภาคผนวก และ 10)การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระบบพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้นมีผลประเมินกิจกรรมของระบบมีผลประเมินระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ ระดับมาก จำนวน 12 รายการ โดยมีคะแนนสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ กิจกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา รองลงมาเป็น

การแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยตามมาตรฐาน วช., การอบรมเชิงปฏิบัติการ (in-house training), การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง, การตรวจสอบผลงาน (Peer review) ผลการทดลองใช้ระบบปีการศึกษา 2563 มีผลงานวิจัยของอาจารย์ที่ดำเนินการได้เสร็จสิ้น และบทความได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง จำนวน 65 เรื่อง

คำสำคัญ: ระบบพี่เลี้ยงการวิจัย, สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออก

Abstract

This research is the research & development. The purpose to needs assessment of the research development, to develop a Research Mentoring System for faculty members and to assess the Research Mentoring System. The population encompasses 23 Eastern Higher Education Institutions. Data from faculty members were collected using the "What is and What should be" questionnaires to needs assessment the faculty research. The samples consisted of 311 faculty members. Summarizing the results of the research, it was found that Faculty PNI at a glance. The top 10 research needs of faculty members in order are 1) Publication of research results, 2) Write a research article, 3) Creating research tools

^{1, 2, 3} อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์

วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

Lecturer, Faculty of Education,

St. Theresa International College

4) Finding the quality of tools, 5) Writing a conceptual framework for research, 6) Writing a full research report, 7) Analysis of research data, 8) Discussion of research results, 9) Writing a bibliography and appendix, and 10) Presentation of data analysis, respectively. The developed mentoring system has been evaluated. System activities had 3 highest level evaluations, 12 high level scores, with the top 5 being the highest scores. Activities for appointing research and development committees, followed by appointment of research ethics committee according to NRCT, workshop (in-house training), appointment of advisors mentors, peer review. The results of the system trial in the academic year 2020 are the results of the research work of teachers who have completed their work, and the article was published in a journal certified by the OHEC, totalling 65 issues.

Keywords: Research mentoring system, Eastern higher education institutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาหลักของข้อเสนอโครงการจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยที่เสนอขอทุนในสาขาการศึกษา คือ 1) การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยยาวเกินไป อ้างงานวิชาการที่เก่าเกินไป จนไม่เห็นประเด็นปัญหาการวิจัย ขาดการเชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้ที่มีอยู่ 2) วัตถุประสงค์การวิจัยไม่ตรงหรือไม่ตอบสนองการแก้ปัญหาหลักและปัญหารองของการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน มักนำประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมาเป็นวัตถุประสงค์ 3) มีการทบทวนวรรณกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ขาดการเขียนเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ การอ้างอิงแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยมีความไม่ถูกต้อง ทบทวนวรรณกรรมไม่เพียงพอ ไม่หนักแน่น ไม่ชัดเจนพอที่จะมาเป็นกรอบการวิจัย แนวคิดไม่ถูกต้อง 4) การเขียนกรอบแนวคิดไม่ถูกต้อง เช่น เขียนเป็นลักษณะขั้นตอนการวิจัยและมีการใช้สัญลักษณ์แทนความหมายในกรอบแนวคิดไม่ตรงตามสากล เป็นต้น 5) การออกแบบงานวิจัยไม่เหมาะสม

ไม่เข้มแข็ง ไม่พบองค์ความรู้ใหม่ มีความซ้ำซ้อนกับงานวิจัยในอดีต 6) วิธีการดำเนินการวิจัยไม่สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ไม่ตอบวัตถุประสงค์ ไม่ตรงกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง ขอบเขตการวิจัยไม่ครอบคลุม การกำหนดตัวอย่างไม่น่าเชื่อถือ ตัวแปรการศึกษา เครื่องมือและสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลไม่เหมาะสม ไม่ตอบสนองโจทย์การวิจัย ไม่มีการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ 7) การตั้งงบประมาณไม่ตรงกับกิจกรรม มีความซ้ำซ้อน บางรายการไม่จำเป็นต้องเบิก ขาดรายละเอียดค่าใช้จ่าย และ 8) ประสิทธิภาพความรู้พื้นฐานในอดีตของผู้วิจัยหรือในทีมวิจัยไม่ตรงกับประเด็นวิจัยที่ศึกษา เพื่อให้ นักวิจัยทำข้อเสนอโครงการให้ตอบโจทย์ประเทศ คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติจึงมีแนวคิดแก้ปัญหา ด้วยการมีพี่เลี้ยง เพื่อเสริมความเข้มแข็งและให้มี Mentoring Center ขึ้น โดยการดำเนินงานของ คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ สาขาการศึกษาที่ผ่าน มาใช้แนวคิดระบบพี่เลี้ยง (Mentor) ดำเนินงานตาม แผนนำทางการวิจัยการศึกษา 2553 – 2560 และการ ดำเนินงานต่อไปในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาด ความต่อเนื่องสู่ระดับปฏิบัติที่อาจส่งผลให้ขาดความ ต่อเนื่องในการพัฒนาและทำวิจัยจากฐานสู่รุ่น หรือจาก นักวิจัยที่มีศักยภาพสู่ นักวิจัยรุ่นใหม่ จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบศูนย์พี่เลี้ยงนักวิจัย (Mentoring Center) ที่เข้มแข็งเพื่อใช้เป็น กลยุทธ์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่ ผู้รับผิดชอบเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษาของ มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาไทย และให้เป็นกลไก ในการขับเคลื่อนและขยายผลให้นักวิจัยทางการศึกษา ทุกท่านสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพัฒนา ศักยภาพทางสังคมตอบสนองตรงความต้องการสังคม แท้จริง หรือเชิงพาณิชย์ที่สามารถแข่งขันในระดับสากล ได้ และส่งผลกระทบทางบวกในระดับหน่วยงาน ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลกต่อไป (รายงานการประชุม “เสวนาแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติสาขาการศึกษา” เมื่อวันศุกร์ที่ 28 ตุลาคม 2559 ของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาการศึกษา)

ในการนี้ สำนักวิจัยและพัฒนา วิทาลัย นานาชาติเซนต์เทเรซา เป็นส่วนงานทางการศึกษาส่วน

งานหนึ่งที่ต้องส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยจึงซึ่งได้รับแนวคิดดังกล่าวมาเพื่อขับเคลื่อนแนวทางการส่งเสริมการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาให้มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยวิจัยปฏิบัติการในการพัฒนาความเป็นนักวิจัยของอาจารย์ให้ผลิตผลงานวิจัยโดยระบบพี่เลี้ยงของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผลงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อพัฒนาระบบพี่เลี้ยงในการปฏิบัติการทำวิจัยของอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อประเมินระบบพี่เลี้ยงในการปฏิบัติการทำวิจัยของอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์ผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เป็นคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาจาก วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ขอบเขตเนื้อหา

ระบบพี่เลี้ยงการทำวิจัยของอาจารย์ผู้สอนครอบคลุมกิจกรรมและกลไกในการส่งเสริมความรู้ เจตคติต่อการวิจัย และการปฏิบัติการทำวิจัยอันประกอบด้วยแนวคิด หลักการ และการปฏิบัติการในการกำหนดปัญหาวิจัย ตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การตั้งคำถามวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์ การตั้งสมมติฐาน การเขียนขอบเขตการวิจัย การเขียนประโยชน์ที่ได้รับ การเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการทำวิจัยในบทที่ 1

อื่นๆ แนวคิด หลักการ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการเขียนบทที่ 2 ทั้งหมด แนวคิดหลักการในการเขียนวิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 3 อันประกอบด้วย การออกแบบส้อม ออกแบบวัด และออกแบบวิเคราะห์ แนวคิด หลักการ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ การสรุปผลการวิจัย บทที่ 5 ครอบคลุมการสรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ รวมถึงเทคนิคการสรุปเป็นบทคัดย่อและบทความวิจัย และเทคนิคการเผยแพร่ผลงานวิจัยรูปแบบต่างๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์ หมายถึง กระบวนการทั้งหมดที่จะทำให้คณาจารย์ได้มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ที่ได้มาตรฐานทางวิชาการ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ เนื้อหา ขั้นตอนและวิธีการที่จะทำให้คณาจารย์ได้มีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการวิจัยที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างทีมผู้วิจัยกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ประกอบด้วย คณาจารย์ของสถาบันกลุ่มเป้าหมาย
3. ระบบพี่เลี้ยงการวิจัยของอาจารย์ (Mentoring) หมายถึง เทคนิคการฝึกอบรมชนิดที่มีการให้คำปรึกษาศึกษาค้นคว้าร่วมกันระหว่างอาจารย์ประจำกลุ่มกับคณาจารย์กลุ่มเป้าหมาย ในลักษณะการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือ ทำให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

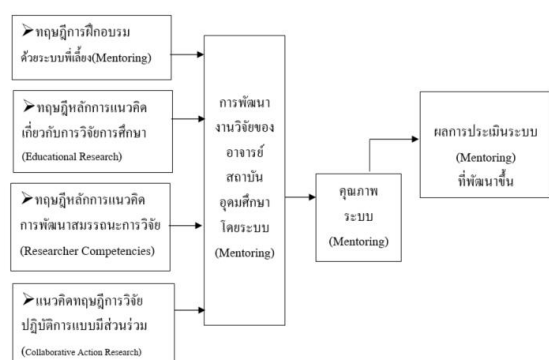
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้ระบบนำไปใช้พัฒนาคณาจารย์ นำไปสู่การวิจัยทางการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การศึกษาที่สูงขึ้น ครอบคลุมประชาชนมากขึ้น ยกระดับการศึกษาของประเทศด้วยการวิจัย

2. ประเทศไทยได้มีโอกาสสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ กับมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษา เป็นการให้บริการวิชาการในระดับชาติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงการทำวิจัยของอาจารย์ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีการฝึกอบรมด้วยระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) แนวคิดทฤษฎีของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Action Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีหลักการแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการทำวิจัย (Researcher Competencies) และทฤษฎีหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา Research & Development โดยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การออกแบบส้อม การออกแบบวัด และการออกแบบวิเคราะห์ ครอบคลุม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการหาคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็น

ประชากร ในการศึกษาค้นครั้งนี้ประชากรเป็นคณาจารย์ในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก จำนวน 23 สถาบัน จำนวนอาจารย์ 13,764 คน

จากข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำแนกตามภาคและจังหวัด, สำนักนโยบายและแผน การอุดมศึกษา กลุ่มแผนงานและโครงการในปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) (กรณีประชากร 15,000 คน) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกไม่ต่ำกว่า 25% จำนวน 7 สถาบัน จากจำนวน 23 สถาบัน ประกอบด้วย คณาจารย์จากวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา จันทบุรี (170) มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี (1,109) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกชลบุรี (381) มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตชลบุรี (59) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา (356) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี (436) และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วิทยาเขตสมุทรปราการ (930) ส่งแบบสอบถาม จำนวน 375 ฉบับ โดยประสานการเก็บข้อมูลกับอาจารย์ตัวแทนมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง แจกแบบสอบถามตามอุบัติเหตุ (Accidental sampling) ได้รับการตอบกลับจำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.93

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบพี่เลี้ยงการวิจัยของคณาจารย์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นการตอบคำถามแบบตอบสนองคู่ (Dual response) ถามสมรรถนะด้านการวิจัยที่มีอยู่ปัจจุบันและ สมรรถนะที่คาดหวัง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบประเมินความต้องการจำเป็นของอาจารย์หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างอิสระเกี่ยวกับการพัฒนาระบบพี่เลี้ยงวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้หาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. จัดทำผังการสร้างเครื่องมือและนำแบบประเมินความสอดคล้องเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ

ถูกต้องตามตรงตามเนื้อหา (Content validity) ทั้งด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้และตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบค่าดัชนี ความ สอด คล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา คือ เห็นว่าสอดคล้องให้คะแนน 1, ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0, เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ในครั้งนี้มีค่า IOC = 1 ทุกข้อ

2. นำแบบประเมินความสอดคล้องมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปจัดทำเป็นแบบวัดและทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient method) ในการนี้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง $\alpha = 0.988, 0.987$ ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ความถี่และค่าร้อยละ ใช้ในการบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. การคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (Priority Needs Index) โดยใช้ผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่คาดหวัง (What should be)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบพี่เลี้ยง กำหนด ออกแบบระบบ

การดำเนินการกระบวนการพัฒนาระบบพี่เลี้ยงการวิจัยของอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออก ให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละสถาบัน ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการวิจัยด้วยระบบพี่เลี้ยง ตามมิติที่ออกแบบไว้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยนวัตกรรมที่ออกแบบไว้ อันประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะการวิจัย ครอบคลุมกิจกรรมในส่วนนำ การศึกษาเอกสาร การออกแบบวิจัย การสู่ การวัด การวิเคราะห์ การสรุปผลวิจัย ตลอดจน การนำเสนอเผยแพร่งานวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ทางภาคการศึกษา

เครื่องมือ แบบวิพากษ์ระบบประกอบด้วย กิจกรรมและกลไกของระบบที่พัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ค่ามัธยฐาน (Median) ในการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของระบบ และพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) ในการพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็น โดยเกณฑ์ความสอดคล้องไม่เกิน 1.50 ($IQR < 1.50$) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเชิงคุณภาพ (Qualitative groups classification analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการใช้ระบบพี่เลี้ยง และ ประเมินผล ปรับปรุงระหว่างดำเนินการและเมื่อระบบเสร็จสิ้น

การติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินการพัฒนา โดยมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมเพื่อนำผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการประเมินเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมโดยครอบคลุมกิจกรรมการวิจัยทางการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็นคณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออก ที่มีประสบการณ์ในการทดลองใช้ระบบพัฒนาการทำวิจัยของคณาจารย์ จำนวน 32 คน

เครื่องมือ แบบประเมินคุณภาพระบบเป็นแบบสอบถามครอบคลุมกิจกรรมและกลไกของระบบที่พัฒนาขึ้น ตามแนวคิดทฤษฎีการประเมินนิมิตงานวิจัย ประกอบด้วย ความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Appropriate)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Mean and Standard Deviation) ใช้ ในการ บรรยาย ความสามารถด้านการวิจัยของอาจารย์ตามการประเมินตนเองตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง รายข้อ รายด้าน และ โดยรวม

2. วิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเชิงคุณภาพ (Qualitative groups classification analysis)

ผลการวิจัย

การพัฒนาระบบที่เลี้ยงการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกของไทยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา Research & Development โดยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผลงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออก เพื่อพัฒนาระบบที่เลี้ยงในการปฏิบัติการทำวิจัยของอาจารย์ และเพื่อประเมินระบบที่เลี้ยงในการปฏิบัติการทำวิจัยของอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยของอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มสมาชิก มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบที่เลี้ยงการทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

พิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า ความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรกในการทำวิจัยของคณาจารย์ ตามลำดับ ได้แก่ 1) การเผยแพร่ผลงานวิจัย 2) เขียนบทความวิจัย 3) การสร้างเครื่องมือวิจัย 4) การหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย 6) การเขียนรายงานวิจัยฉบับเต็ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 8) การอภิปรายผลวิจัย 9) เขียนบรรณานุกรม ภาคผนวก และ 10) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการวิจัยเบื้องต้นของคณาจารย์ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังจำแนกตามข้อรายการของกิจกรรมในการทำวิจัย

ข้อ	รายการในการทำวิจัย	สภาพที่มีอยู่ปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น		
		Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ
1	กำหนดปัญหาวิจัย	2.81	0.92	พอใช้	4.51	0.60	ดีมาก
2	ตั้งชื่อเรื่องหรือหัวข้อเรื่องวิจัย	2.79	0.92	พอใช้	4.52	0.60	ดีมาก
3	การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2.76	0.91	พอใช้	4.54	0.60	ดีมาก
4	ตั้งคำถามวิจัย	2.75	0.89	พอใช้	4.53	0.62	ดีมาก
5	กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย	2.83	0.93	พอใช้	4.55	0.60	ดีมาก
6	ตั้งสมมติฐานการวิจัย	2.72	0.93	พอใช้	4.50	0.60	ดีมาก
7	ระบุประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2.88	0.88	พอใช้	4.56	0.59	ดีมาก
8	กำหนดขอบเขตการวิจัย	2.80	0.89	พอใช้	4.51	0.59	ดีมาก
9	กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ	2.73	0.92	พอใช้	4.50	0.59	ดีมาก
10	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2.80	0.95	พอใช้	4.53	0.59	ดีมาก
11	เขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย	2.72	0.92	พอใช้	4.56	0.58	ดีมาก
12	เขียนประชากร	2.82	0.93	พอใช้	4.52	0.59	ดีมาก
13	การเขียนกลุ่มตัวอย่าง	2.82	0.93	พอใช้	4.55	0.59	ดีมาก
14	สร้างเครื่องมือ	2.67	0.95	พอใช้	4.55	0.59	ดีมาก
15	การหาคุณภาพเครื่องมือ	2.68	1.00	พอใช้	4.54	0.64	ดีมาก
16	การวิเคราะห์ข้อมูล	2.70	0.93	พอใช้	4.54	0.61	ดีมาก
17	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	2.73	0.97	พอใช้	4.55	0.64	ดีมาก
18	สรุปผลวิจัย	2.73	0.95	พอใช้	4.53	0.61	ดีมาก
19	อภิปรายผลวิจัย	2.69	0.93	พอใช้	4.55	0.60	ดีมาก
20	เขียนข้อเสนอแนะ	2.71	0.98	พอใช้	4.52	0.61	ดีมาก
21	สรุปบทคัดย่อ	2.72	0.98	พอใช้	4.54	0.60	ดีมาก
22	เขียนรายงาน 5 บท	2.72	0.96	พอใช้	4.56	0.59	ดีมาก
23	เขียนบทความวิจัย	2.64	1.00	พอใช้	4.56	0.60	ดีมาก
24	การเผยแพร่ผลงานวิจัย	2.63	1.02	พอใช้	4.57	0.60	ดีมาก
25	เขียนบรรณานุกรม และ ภาคผนวก	2.73	1.02	พอใช้	4.54	0.59	ดีมาก

จากตาราง 1 พบว่า ความสามารถในการวิจัยเบื้องต้นของคณาจารย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับพอใช้ทุกข้อรายการ โดยความสามารถการวิจัยเบื้องต้นของอาจารย์สูงสุดคือ ความสามารถในการเขียนประโยชน์ที่ได้รับ รองลงมาเป็นการเขียนวัตถุประสงค์ การเขียนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาสภาพความสามารถที่มีอยู่ต่ำสุดพบว่า เป็นความสามารถในการเผยแพร่งานวิจัย การเขียนบทความวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ และพบว่า ความสามารถในการวิจัยของคณาจารย์ที่มีความคาดหวังว่าควรจะมี อยู่ในระดับดีมากทุกข้อรายการ โดยความสามารถการวิจัยที่อาจารย์คาดหวังที่ต้องการจะมีสูงสุดคือการเผยแพร่งานวิจัย การเขียนบทความวิจัย และการเขียนรายงานฉบับเต็ม 5 บท

ตาราง 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และการจัดลำดับของความสามารถในการวิจัยเบื้องต้นของคณาจารย์ จำแนกตามข้อรายการของกิจกรรมในการทำวิจัย

ข้อ	รายการในการทำวิจัย	ความต้องการจำเป็น	
		PNI	ลำดับที่
1	กำหนดปัญหาวิจัย	1.70	22
2	ตั้งชื่อเรื่องหรือหัวข้อเรื่องวิจัย	1.71	20
3	การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1.76	16
4	ตั้งคำถามวิจัย	1.78	13
5	กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย	1.71	20
6	ตั้งสมมติฐานการวิจัย	1.77	15
7	ระบุประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1.68	25
8	กำหนดขอบเขตการวิจัย	1.70	22
9	กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ	1.76	16
10	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1.72	18
11	เขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย	1.83	5
12	เขียนประชากร	1.69	24
13	การเขียนกลุ่มตัวอย่าง	1.72	18
14	การสร้างเครื่องมือวิจัย	1.86	3
15	การหาคุณภาพเครื่องมือ	1.84	4
16	การวิเคราะห์ข้อมูล	1.83	5
17	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	1.80	10
18	สรุปผลวิจัย	1.79	11
19	อภิปรายผลวิจัย	1.83	5
20	เขียนข้อเสนอแนะ	1.78	13
21	สรุปบทคัดย่อ	1.79	11
22	เขียนรายงานฉบับเต็ม (5 บท)	1.83	5
23	เขียนบทความวิจัย	1.90	2
24	การเผยแพร่ผลงานวิจัย	1.92	1
25	เขียนบรรณานุกรม และ ภาคผนวก	1.80	9

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่าความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรกในการทำวิจัยของคณาจารย์ ตามลำดับ ได้แก่ 1)การเผยแพร่ผลงานวิจัย 2) เขียนบทความวิจัย 3) การสร้างเครื่องมือวิจัย 4) การหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย 6) การเขียนรายงานวิจัยฉบับเต็ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 8)การอภิปรายผลวิจัย 9) เขียนบรรณานุกรม ภาคผนวก และ 10) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผลการประเมินระบบพี่เลี้ยง

การประเมินระบบพี่เลี้ยง มีผลการประเมิน ดังตาราง 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่ามัธยฐาน ((Median)) และ ความสอดคล้องค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQA) ผลประเมินความถูกต้องเหมาะสมของ ระบบพี่เลี้ยงวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยกิจกรรมและกลไกจำแนกตามรายชื่อ

ข้อ	รายการ	ความถูกต้องเหมาะสม				ผลประเมิน	ความสอดคล้อง
		Q1	Midn.	Q3	IQR		
กิจกรรม							
1	การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยตามมาตรฐาน วช.	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	การประชุมกรรมการพิจารณาจริยธรรม	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การประชุมกรรมการพิจารณาคำโครวิจัยและพิจารณาทุนวิจัย	4.00	4.33	4.67	0.67	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	การประชุมกรรมการพิจารณาคำโครวิจัยแบบไม่ขอทุนวิจัย	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
7	การกำหนดกลุ่ม อาจารย์วิจัย	3.66	4.20	4.66	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8	การอบรมเชิงปฏิบัติการ (in-house training)	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
9	การดำเนินการ PLC วิจัยของอาจารย์นักวิจัย	3.33	4.00	4.50	0.17	มาก	สอดคล้อง
10	การนำเสนอคำโครวิจัย	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
11	การส่งบทความนำเสนองานวิจัย	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
12	การส่งบทความวิจัยตีพิมพ์	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	กระบวนการภายในระบบพี่เลี้ยง	4.00	4.33	4.67	0.67	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	การกำกับติดตาม(monitoring)	4.00	4.33	4.67	0.67	มากที่สุด	สอดคล้อง
15	การตรวจสอบผลงาน(Peer review)	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
กลไก							
16	คณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
17	คณะกรรมการพิจารณาคำโครวิจัยและทุนวิจัย	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
18	คณะกรรมการจริยธรรมวิจัย	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
19	อาจารย์ที่ปรึกษา /อาจารย์พี่เลี้ยง	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
20	อาจารย์นักวิจัยไทย	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
21	อาจารย์นักวิจัยนานาชาติ	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
22	อาจารย์นักวิจัยจากคณะต้นสังกัด	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
23	กลุ่มนักวิจัยมือใหม่	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
24	กลุ่มนักวิจัยมีประสบการณ์	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
25	กลุ่มนักวิจัยมืออาชีพ	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
26	กลุ่มนักวิจัยที่มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
27	กรรมการตรวจสอบผลงานวิจัย (Peer review)	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
28	คลินิกวิจัย	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
29	การบูรณาการการวิจัยกับการสอน	4.14	4.43	4.71	0.57	มากที่สุด	สอดคล้อง
30	การบูรณาการการวิจัยกับการบริการวิชาการ	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
31	การวิจัยบูรณาการกับงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.25	4.50	4.75	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
32	งานวิจัย R to R	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
33	One Research Per Year	3.33	4.00	4.40	1.07	มาก	สอดคล้อง
34	โครงการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัยระดับคณะและระดับวิทยาลัย	4.33	4.55	4.77	0.44	มากที่สุด	สอดคล้อง
35	โครงการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนด้านการวิจัย	3.75	4.20	4.60	0.85	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตาราง 3 พบว่า ความถูกต้องเหมาะสมของระบบพี่เลี้ยงมีผลประเมินระดับมาก จำนวน 2 รายการ คือ กิจกรรมการดำเนินการ PLC วิจัยของอาจารย์นักวิจัย กับ กลไกเกี่ยวกับแนวคิด One Research Per Year มีผลประเมินต่ำสุด ส่วนรายการอื่นๆ ทั้งกิจกรรมและกลไกมีผลการประเมินระดับมากที่สุดทุกรายการ

ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบพี่เลี้ยงโดยอาจารย์ผู้มีส่วนร่วมในการทดลองใช้ระบบ จำนวน 32 คน จากการแปลผลคะแนน (Mean) โดยเกณฑ์

แบบ Mid-point eve rate (คะแนน 1-1.49 = เหมาะสมระดับน้อยที่สุด, คะแนน 1.50 - 2.49 = เหมาะสมระดับน้อย, คะแนน 2.50 - 3.49 = เหมาะสมระดับปานกลาง, คะแนน 3.50 - 4.49 = เหมาะสมระดับมาก และ คะแนน 4.50 - 5.00 = เหมาะสมระดับมากที่สุด) พบว่า

กิจกรรมของระบบมีผลประเมินระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ ระดับมาก จำนวน 12 รายการ โดยมีคะแนนสูงสุด 5 ลำดับแรกคือ กิจกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา (Mean = 4.75, S.D. = 0.43) รองลงมาเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยตามมาตรฐาน วช. (Mean = 4.68, S.D. = 0.47), การอบรมเชิงปฏิบัติการ (in-house training) (Mean = 4.53, S.D. = 0.50), การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์พี่เลี้ยง (Mean = 4.37, S.D. = 0.75), การตรวจสอบผลงาน (Peer review) (Mean = 4.21, S.D. = 0.70) โดยกิจกรรมที่มีผลประเมินต่ำสุดคือ การส่งบทความนำเสนอผลงานวิจัย (Mean = 3.84, S.D. = 0.57)

เมื่อพิจารณา กลไกของระบบ พบว่า กลไกของระบบมีผลการประเมินระดับมากจำนวน 12 รายการ และผลการประเมินระดับมากที่สุด จำนวน 4 รายการ โดยกลไกที่มีผลการประเมินสูงสุด 4 ลำดับแรกคือ คณะกรรมการจริยธรรมวิจัย (Mean = 4.68, S.D. = 0.47), อาจารย์ที่ปรึกษา /อาจารย์พี่เลี้ยง (Mean = 4.59, S.D. = 0.49), คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงวิจัยและทุนวิจัย (Mean = 4.56, S.D. = 0.50), คณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา (Mean = 4.50, S.D. = 0.50), และ พบว่า กลไกที่มีผลประเมินต่ำสุดเท่ากัน 2 รายการ คือ อาจารย์นักวิจัยนานาชาติ (Mean = 4.93, S.D. = 0.87) , และกลุ่มนักวิจัยที่มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ (Mean = 4.93, S.D. = 0.75)

สรุปผลวิจัย

1. ผลการประเมินความสามารถในการทำวิจัยเบื้องต้นของคณาจารย์

ผลการประเมินความสามารถของตนเองในการทำวิจัยเบื้องต้นของคณาจารย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับพอใช้ทุกข้อรายการ โดยความสามารถการวิจัย

เบื้องต้นของอาจารย์สูงสุด คือ ความสามารถในการเขียนประโยชน์ที่ได้รับ รองลงมาเป็นการเขียนวัตถุประสงค์ การเขียนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาสภาพความสามารถที่มีอยู่ต่ำสุดพบว่า เป็นความสามารถในการเผยแพร่งานวิจัย การเขียนบทความวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ สำหรับการประเมินความคาดหวังความสามารถของตนเองในการทำวิจัยของคณาจารย์ พบว่า ควรจะมีอยู่ในระดับดีมากทุกข้อรายการ โดยความสามารถการวิจัยที่อาจารย์คาดหวังที่ต้องการจะมีสูงสุดคือ การเผยแพร่งานวิจัย การเขียนบทความวิจัย และการเขียนรายงานฉบับเต็ม 5 บท

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็น (PNI)

พิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า ความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรกในการทำวิจัยของคณาจารย์ ตามลำดับ ได้แก่ 1) การเผยแพร่ผลงานวิจัย 2) เขียนบทความวิจัย 3) การสร้างเครื่องมือวิจัย 4) การหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย 6) การเขียนรายงานวิจัยฉบับเต็ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 8) การอภิปรายผลวิจัย 9) เขียนบรรณานุกรม ภาคผนวก และ 10) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผลการประเมินระบบพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น

ความถูกต้องเหมาะสมของระบบพี่เลี้ยงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีผลการพิจารณาที่สอดคล้องกันทุกข้อรายการ และจากการแปลผลคะแนน (Median) แบบช่วงเท่า (คะแนน 1-1.79 = ถูกต้องเหมาะสมระดับน้อยที่สุด, คะแนน 1.80 - 2.59 = ถูกต้องเหมาะสมระดับน้อย, คะแนน 2.60 - 3.39 = ถูกต้องเหมาะสมระดับปานกลาง, คะแนน 3.40 - 4.19 = ถูกต้องเหมาะสมระดับมาก และ คะแนน 4.20 - 5.00 = ถูกต้องเหมาะสมระดับมากที่สุด) พบว่า มีผลประเมินระดับมาก จำนวน 2 รายการ คือ กิจกรรม การดำเนินการ PLC วิจัยของอาจารย์นักวิจัย กับ กลไกเกี่ยวกับแนวคิด One Research Per Year มีผลประเมินต่ำสุด ส่วนรายการอื่นๆ ทั้งกิจกรรมและกลไกมีผลการประเมินระดับมากที่สุดทุกรายการ

ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบพี่เลี้ยงโดยอาจารย์ผู้มีส่วนร่วมในการทดลองใช้ระบบ

จำนวน 32 ท่าน จากการแปลผลคะแนน (Mean) โดยเกณฑ์แบบ Midpoint eve rate (คะแนน 1-1.49 = เหมาะสมระดับน้อยที่สุด, คะแนน 1.50 - 2.49 = เหมาะสมระดับน้อย, คะแนน 2.50 -3.49 = เหมาะสมระดับปานกลาง, คะแนน 3.50 - 4.49 = เหมาะสมระดับมาก และ คะแนน 4.50 – 5.00 = เหมาะสมระดับมากที่สุด) พบว่า กิจกรรมของระบบมีผลประเมินระดับมากที่สุดจำนวน 3 รายการ ระดับมาก จำนวน 12 รายการ โดยมีคะแนนสูงสุด 5 ลำดับแรกคือ กิจกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา (Mean = 4.75, S.D. = 0.43) รองลงมาเป็น การแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยตามมาตรฐาน วช. (Mean = 4.68, S.D. = 0.47), การอบรมเชิงปฏิบัติการ (in-house training) (Mean = 4.53, S.D. = 0.50), การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์พี่เลี้ยง (Mean = 4.37, S.D. = 0.75), การตรวจสอบผลงาน (Peer review) (Mean = 4.21, S.D. = 0.70) โดยกิจกรรมที่มีผลประเมินต่ำสุด คือ การส่งบทความนำเสนอผลงานวิจัย (Mean = 3.84, S.D. = 0.57)

เมื่อพิจารณา กลไกของระบบ พบว่ากลไกของระบบมีผลการประเมินระดับมากที่สุด จำนวน 4 รายการ โดยกลไกที่มีผลการประเมินสูงสุด 4 ลำดับแรก คือ คณะกรรมการจริยธรรมวิจัย (Mean = 4.68, S.D. = 0.47), อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์พี่เลี้ยง (Mean = 4.59, S.D. = 0.49), คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงวิจัยและทุนวิจัย (Mean = 4.56, S.D. = 0.50), คณะกรรมการประจำสำนักวิจัยและพัฒนา (Mean = 4.50, S.D. = 0.50) และ พบว่า กลไกที่มีผลประเมินต่ำสุดเท่ากัน จำนวน 2 รายการ คือ อาจารย์นักวิจัยนานาชาติ (Mean = 4.93, S.D. = 0.87), และกลุ่มนักวิจัยที่มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ (Mean = 4.93, S.D. = 0.75)

สรุปผลการทดลองใช้ระบบ ปีการศึกษา 2563 มีผลงานวิจัยของอาจารย์ที่ดำเนินการได้เสร็จสิ้น และบทความได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ สกอ. รับรอง จำนวน 65 เรื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในส่วนของการเชิงปริมาณ พบว่าความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรกในการทำวิจัยของคณาจารย์ตามลำดับ ได้แก่ 1) การเผยแพร่ผลงานวิจัย 2) เขียนบทความวิจัย 3) การสร้างเครื่องมือวิจัย 4) การหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย 6) การเขียนรายงานวิจัยฉบับเต็ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 8) การอภิปรายผลวิจัย 9) เขียนบรรณานุกรมภาคผนวก และ 10) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีความสอดคล้องกับผลของการมีความสามารถในการเขียนบทความวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ และความสามารถที่คาดหวังสูงสุด คือ การเผยแพร่ผลงานวิจัย การเขียนบทความวิจัย และการเขียนรายงานฉบับเต็ม 5 บท และยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า สิ่งที่คณาจารย์ต้องการความช่วยเหลือด้านการทำวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดเวลาในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการทำวิจัย ประกอบด้วย 1) ช่วยให้ความรู้ทุกขั้นตอนในการทำวิจัย 2) ช่วยตรวจสอบความถูกต้อง เช่น การตรวจสอบวิจารณ์งาน/ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ 3) ช่วยทุกระบวนการด้านจริยธรรม 4) ช่วยให้ปรึกษาตั้งแต่โครงร่าง จนถึง การเผยแพร่ 5) แนวทางการเขียน และสรุปเอกสารวิจัย

ประเด็นที่ 2 การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม ประกอบด้วย 1) จัดให้มีชั่วโมงให้คำปรึกษา 2) การจัดสัมมนาทางวิชาการ 3) มีการจัดระบบการให้คำปรึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม 4) การจัดประชุมกลุ่มเล็กตามความสนใจ

ประเด็นที่ 3 การให้คำปรึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สอนการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล 2) สอนการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้และการบรรยาย

ประเด็นที่ 4 การให้คำปรึกษาทาง ประกอบด้วย 1) การให้คำปรึกษาทาง Line 2) จัดให้มีห้องสำหรับพูดคุยในระบบออนไลน์

ประเด็นที่ 5 การช่วยเหลืออื่นๆ ประกอบด้วย 1) ช่วยเหลือด้านการจัดเวลาให้ทำวิจัย 2) ช่วยเหลือด้านงบประมาณ 3) ช่วยเหลือด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

เช่น ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ ช่วยทำบทคัดย่อ หรือสอนเทคนิคการเขียนบทความวิจัย

โดยความต้องการจำเป็น 10 ลำดับแรกดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับ พรทิพย์ เกยุรานนท์ (2555) ที่ได้เสนอบทความวิชาการเรื่อง ปัญหาและข้อบกพร่องในการวิจัย ที่พบว่า ปัญหาและข้อบกพร่องประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยไม่ชัดเจน 2) ชื่อเรื่องการวิจัยไม่ชัดเจน 3) วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัยไม่สอดคล้องกัน หรือเขียนไม่ถูกต้อง 4) เขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับไม่ถูกต้อง 5) กรอบแนวคิดการวิจัยไม่ชัดเจน 6) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยไม่ดีพอ 7) การกำหนดประชากรและตัวอย่างไม่ถูกต้องตามหลักการวิจัย 8) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไม่มีคุณภาพ 9) การเก็บข้อมูลไม่ถูกต้อง 10) การวิเคราะห์ข้อมูลไม่ถูกต้องตามหลักการ 11) การนำเสนอข้อมูลหรือผลการวิจัยไม่เหมาะสม 12) การแปลผลและอ่านผลการวิจัยไม่ถูกต้อง 13) การอภิปรายผลการวิจัยไม่ชัดเจน 14) การเขียนข้อเสนอแนะการวิจัยไม่ชัดเจน 15) การเขียนเอกสารอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนบรรณานุกรมไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 16) การเขียนรายงานไม่ถูกต้องตามหลักการเขียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลวิจัยที่พบว่า ประเด็นที่คณาจารย์ต้องการความช่วยเหลือจากระบบพี่เลี้ยงของสถาบันอุดมศึกษา คือ ประเด็นที่ 1 การจัดเวลาในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการทำวิจัย ประเด็นที่ 2 การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม ประเด็นที่ 3 การให้คำปรึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ประเด็นที่ 4 การให้คำปรึกษาทางออนไลน์ และ ประเด็นที่ 5 การช่วยเหลืออื่นๆ ใน 5 ประเด็นดังกล่าวผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจในการให้ความช่วยเหลืออาจารย์นักวิจัยให้เป็นกรณีพิเศษเพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการทำวิจัยต่อไปควรประเมินติดตามผลระบบและกลไกการส่งเสริมการทำวิจัยของอาจารย์ในสถาบันที่ได้นำระบบส่งเสริมงานวิจัยไปใช้ทั้งในรายปี และการ

ประเมินติดตามผลในระยะยาว โดยในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีระบบส่งเสริมการทำวิจัยดังกล่าวควรทำวิจัยพัฒนาระบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันและศึกษาผลการใช้ระบบในโอกาสต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ขอขอบพระคุณวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซาที่อนุมัติโครงการวิจัย และให้การสนับสนุนทุนวิจัย และการทำวิจัยในครั้งนี้ให้ประสบผลสำเร็จไปด้วยดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคตะวันออกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ประกอบด้วย คณาจารย์จากวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF:HED)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาการศึกษา. (2558). *เสวนาแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาการศึกษา*. รายงานการประชุม. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพใน ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559): ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค.

- เบญจมาศ อินทร์ฤทธิ์. (2556). การนิเทศการศึกษา
ด้วยกระบวนการสอนแนะ (Coaching) และ
พี่เลี้ยง (Mentoring) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูผู้สอนใน
โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตาม
ศักยภาพโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง
Coaching and Mentoring. สืบค้นจาก :
<https://sites.google.com/site/benjasingburi/ngan-wicay-coaching-khru-khnit>
- พงศ์เทพ จิระโร. (2561). การวิจัยการศึกษา.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- พรทิพย์ เกยุรานนท์. (2555). ปัญหาและข้อบกพร่อง
ในการวิจัยที่พบ. จุลสารสาขาวิทยาศาสตร์
สุขภาพออนไลน์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ.
ฉบับที่ 4 ปี 2555.
- สมเกียรติ ทานอก และคณะ. (2556). การพัฒนาครู
โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching
and Mentoring. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครราชสีมา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเต็ม. (2537,
มกราคม-มิถุนายน). การสอนแบบResearch
Based Learning. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย.
6, หน้า 1-14.

**โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา
ต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

**Model for the Development of Academic Leadership Characteristics in School
Administration in the Early 21st Century, Northeastern Primary
Educational Service Area Office**

พิมล ป้องเรือ (Phimol Pongrua)¹ สุธิดา หอวัฒนกุล (Suthida Horwattanakul)²

Received: May 21, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 2) เพื่อพัฒนาโมเดลคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 3) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโมเดล และ 4) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำโมเดลไปใช้จริง

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12,291 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนสุ่มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 โรงเรียน ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น 2) การพัฒนาโมเดล 3) การทดสอบประสิทธิภาพของโมเดล และ 4) การประเมินความเหมาะสมในการนำโมเดลไปใช้จริง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ($PNI_{Modified} = 0.37$) รองลงมาคือด้านคุณลักษณะผู้นำ ($PNI_{Modified} = 0.24$) และด้านการบริหารงานวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.16$) 2) การพัฒนาโมเดล โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 18 คน ความคิดเห็นรายด้านดังต่อไปนี้ (1) ด้านคุณลักษณะผู้นำ ค่า $Mdn. = 4.0$, $I.R. = 0$ (2) ด้านการบริหารงานวิชาการ $Mdn. = 4.1$, $I.R. = 0$ (3) ด้านการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ($Mdn. = 4.5$, $I.R. = 0$) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกด้านเมื่อพิจารณาจากค่ามัธยฐานมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.60 ลงมา 3) การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 85/85 ค่าดัชนีประสิทธิผล = 0.73 4) การประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต = 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54 ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต = 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.57 พบว่าค่าความน่าจะเป็น $p = .004$ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้นำ, การบริหารงานวิชาการ,
การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

¹ นักศึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Student in Ed.D. (Educational Administration),
Bangkokthongburi University

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Advisor, Bangkokthongburi University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the necessity of developing academic leadership characteristics in early 21st century school administration; 2) to develop a model of academic leadership characteristics in early 21st century school administration; 3) to test the performance of the model; and 4) to assess the suitability and feasibility of implementing the model.

This research uses an integrated research method. The population is school administrators of 12,291 schools. The samples used a multistage randomization method. A sample of 380 schools conducted the research in 4 steps: 1) preliminary study and survey, 2) model development, 3) test the model's performance, and 4) assessing the suitability of the model for practical use. The statistics used to analyze the data are Arithmetic mean, Standard Deviation, Necessary needs analysis ($PNI_{Modified}$), median, and interquartile range.

The results of the research showed that 1) the need to remember for the development of leadership qualities was the highest in the aspect of school administration in the 21st century ($PNI_{Modified} = 0.37$), followed by the leadership characteristics ($PNI_{Modified} = 0.24$) and academic administration ($PNI_{Modified} = 0.16$), 2) Model development using Delphi technique to ask for opinions from 18 experts, opinions in the following areas: (1) Leadership characteristics (Mdn. = 4.0, I.R. = 0), (2) Academic administration (Mdn. = 4.1 I.R. = 0), (3) In the aspect of school administration in the 21st century, (Mdn. = 4.5, I.R. = 0). It was found that experts' opinions were consistent in all aspects when considering the median value of 3.50 and above and the range between the quar-time was 1.60 or lower. 3) The primary efficacy test met the criteria 85/85, the efficacy index = 0.73. 4) The suitability assessment was at the highest level (Arithmetic mean = 4.52, Standard Deviation = 0.54). The probability is at the highest level (Arithmetic mean = 4.49 Standard Deviation = 0.57).

It was found that the probabilities $p = .004$ were significantly different for each other, statistically significant at the .05 level.

Keywords: Leadership qualities, Academic administration, School administration in the 21st century.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 1)

การวางแผนการศึกษาจึงจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ เกิดจากผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดทำแผน การจัดทำรายละเอียดของแผน การนำไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผล การวางแผนการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ จำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ พิจารณาให้สอดคล้องกับกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) การให้โอกาสกับคน ทำอย่างไรให้คนเรียนหนังสือ ถ้าคนได้เข้ามาพัฒนาตัวเองสามารถไปประกอบอาชีพและพัฒนาสังคมได้ 2) การมีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ 3) การศึกษาต้องสร้างคนให้มีความสามารถในการแข่งขัน สามารถแข่งขันกับคนประเทศอื่นได้ (กมล รอดคล้าย, 2559).

ปัญหาใหญ่ของระบบการศึกษาไทยคือ “ปัญหาการบริหารการศึกษา” (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2558). การจัดการศึกษาไทย 4.0 จะเกิดขึ้นจริง ประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มจากผู้บริหารที่มีคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการ ผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิด ไม่ใช่ให้เรียนเพื่อสอบเอาคะแนนสูง ทำให้นักเรียนถูกจำกัดอยู่ในกรอบไม่สามารถคิดนอกกรอบได้ เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น หน่วยงานทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำเสนอปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทย โดยแบ่งปัญหาออกได้เป็น 1) นโยบายไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง 2) ระบบการจัดการบริหารการศึกษา ทั้งในมิติ การศึกษา การบริหารงาน และในด้านวิชาการ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพไม่สูงเพียงพอเท่าที่ควรจะเป็น 3) การมีส่วนร่วม การผลักดันจากสังคมไม่มีแรงพื่อพัฒนาการเชิงบวกของการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

ปัญหาการศึกษาไทยตกต่ำลง และยังไม่สามารถแก้ไขได้ในเร็ววันนี้ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกลายเป็นผลกระทบต่อเด็กไทยที่เข้าเรียนในระบบการศึกษา และปัญหาเหล่านี้วันจะพอกพูนมากขึ้น เพราะผลที่ออกมา มักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุก ๆ ปี นั่นคือเด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอๆ ทั้งที่เราใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน เด็กไทยร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง (พรนศพิชฐ์ แห่หน, 2560) คือ มีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก การสอบความฉลาดในเรื่องของภาษาอังกฤษ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 53 จาก 54 ชาติในเอเชีย ทั้งที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาจำเป็นที่ต้องใช้เพื่อการคบค้า (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2558) ผลการสอบ PISA ในปี 2018 ปรากฏว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) คณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน (สสวท, 2562). การจัดลำดับผลการสอบ PISA ปรากฏว่าเด็กไทยอยู่ในลำดับที่ 66 จากทั้งหมด 79 ประเทศ (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2562). หลังการปฏิรูปการศึกษาผ่านพ้นไปร่วมสองทศวรรษ ผลลัพธ์ของการปฏิรูปการศึกษายังไม่เป็นไปตามคาดหวัง เกิดปัญหาอะไรกับระบบการศึกษาไทยใน

ภาพรวม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560). ทุกวันนี้การพัฒนาประเทศที่จะต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ดังนั้น “คน” คือ หัวข้อใหญ่ การออกแบบอนาคตประเทศไทยจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการ “สร้างคน” รุ่นใหม่เป็นสำคัญ (วิชัย เทียนถาวร, 2562)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 และพัฒนาเป็นโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำองค์ความรู้จากงานวิจัยมาพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและการศึกษาไทยให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนาโมเดลคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21
3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโมเดล
4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโมเดลในการนำโมเดลไปใช้จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยดังนี้

1. เนื้อหาวิจัย เป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 12,291 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สุ่มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาความต้องการจำเป็น สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหาร สถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 2 การพัฒนาโมเดลคุณลักษณะผู้นำทาง วิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคณะ ตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพัฒนารอบแนวคิดการ พัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหาร สถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 จากการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำ ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไปพัฒนาเป็นแบบสอบถาม นำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธี เทคนิคเดลฟาย จำนวน 18 คน นำความคิดเห็นที่ได้มา พัฒนาเป็นร่างต้นแบบโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ ทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 และจัดทำเป็นคู่มือการพัฒนา

ตอนที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพโมเดล คุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา ต้นศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารใช้ ระยะเวลา 3 วัน และพัฒนาต่อเนื่อง 4 สัปดาห์ โดยใช้ คู่มือการใช้โมเดลที่พัฒนาขึ้น การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

ตอนที่ 4 การประเมินผลความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการนำโมเดลไปใช้จริง โดยผู้บริหาร สถานศึกษามีความเข้าใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 โรงเรียน ติดตามและประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะเวลา 1 ปี การศึกษา ประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้ศึกษาความ ต้องการจำเป็น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ชนิดปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการ จำเป็น จำนวน 106 ข้อคำถาม จัดทำต้นฉบับ แบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปหาความเที่ยงตรงโดย ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้อง

(IOC: Index of Item Objective Congruence) ของ เนื้อหาและโครงสร้างโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 70-72)

- +1 แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์
- 0 ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์
- 1 แน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมซึ่ง พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ ระหว่าง 0.6-1 ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.98 ถือว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรง หลังจากนั้นหาความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยนำแบบสอบถามที่ ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-out) กับกลุ่ม ประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลที่ ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.815 แบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ แล้วจัดทำเป็น แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อบันทึกคำให้สัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัย สร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล จากนั้นร่างข้อคำถามโดยเรียบเรียงข้อคำถามให้ราบรื่น จัดทำต้นฉบับแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์เพื่อนำไปหา ความเที่ยงตรงโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาในเบื้องต้น แล้วนำให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาประเมินความ สอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของเนื้อหาและโครงสร้างว่ามีความเหมาะสมกับการ นำไปใช้สัมภาษณ์หรือไม่ กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 70-72).

- +1 แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์
- 0 ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์
- 1 แน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์

หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมซึ่ง พบว่าแบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ ระหว่าง 0.8 -1.0 ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.95 ถือว่าแบบ สัมภาษณ์มีความเที่ยงตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอเข้าเก็บข้อมูล

1.2 ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ หรือทางออนไลน์ และกำหนดวันส่งกลับภายใน 1 สัปดาห์ แบบสอบถาม จำนวน 380 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.7

2. เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.2 ขอหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสม แล้วนำบทสัมภาษณ์มารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยจัดลำดับความสำคัญจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยพิจารณาจาก ค่ามัธยฐาน (median; Mdn) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range; I.R.)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 375 คน มีรายละเอียดดังนี้

1. เพศ

เพศชาย 348 คน

เพศหญิง 27 คน

2. อายุ

อายุ 21-30 ปี จำนวน 7 คน

อายุ 31-40 ปี จำนวน 197 คน

อายุ 41-50 ปี จำนวน 134 คน

อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 37 คน

3. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 359 คน

ระดับปริญญาเอก จำนวน 16 คน

4. ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 65 คน

ประสบการณ์ต่ำกว่า 5-10 ปี จำนวน 262 คน

ประสบการณ์ต่ำกว่า 11-20 ปี จำนวน 33 คน

ประสบการณ์ต่ำกว่า 21-30 ปี จำนวน 12 คน

ประสบการณ์ 31 ปี ขึ้นไป 3 คน

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7 ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.27$) ความต้องการจำเป็น พบว่า ความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่

1) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ($PNI_{modified} = 0.37$) 2) ด้านการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ ($PNI_{modified} = 0.24$) 3) ด้านการบริหารงานวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.16$) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายด้าน ตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นและค่า

		$(PNI_{modified})$				$(N = 375)$	
ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	$PNI_{modified}$	ลำดับที่		
		$\bar{X}$ ระดับ	$\bar{X}$ ระดับ				
1.	คุณลักษณะผู้นำ	3.15 ปานกลาง	3.93 มาก	0.24	2		
2.	การบริหารงานวิชาการ	3.03 ปานกลาง	3.52 มาก	0.16	3		
3.	การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	2.65 ปานกลาง	3.65 มาก	0.37	1		
	รวม	2.9 ปานกลาง	3.7 มาก	0.27			

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย ในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยพิจารณาจาก ค่ามัธยฐาน = 4.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ = 0 ส่วนรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน = 4.53 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ = 0 ซึ่งให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ทั้งยังมีฉันทามติเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานซึ่งมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.60 ลงมาในทุกข้อคำถามดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ค่ามัธยฐาน, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3

ที่	รายการ	รอบที่ 2		รอบที่ 3	
		Mdn.	I.R.	Mdn.	I.R.
1	คุณลักษณะผู้นำ	4.5	0	5	0
2	การบริหารงานวิชาการ	4.1	0	4.1	0
3	การบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	4.2	0	4.5	0
	รวมเฉลี่ย	4.3	0	4.53	0

4. การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น ครั้งที่ 1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน ผลการวิเคราะห์ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.5/85.8 ค่าดัชนีประสิทธิผล = 0.70 แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนจากการพัฒนาเพิ่มขึ้น 0.70 หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบระบบของกลุ่ม สัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมด้านกระบวนการจัดกิจกรรมที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพ จากนั้นทำการปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบและเพิ่มเติมส่วนประกอบที่จำเป็นเพื่อให้ประสิทธิภาพด้านกระบวนการเพื่อให้ประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิมแล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 2 แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน ผลการวิเคราะห์ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.6/85.5 ค่าดัชนีประสิทธิผล = 0.69 แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนจากการพัฒนาเพิ่มขึ้น 0.69 หรือคิดเป็นร้อยละ 69 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมทำการปรับปรุงเพิ่มเติมแล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 85.4/85.9

ค่าดัชนีประสิทธิผล = 0.73 แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนจากการพัฒนาเพิ่มขึ้น 0.73 หรือคิดเป็นร้อยละ 73 ผลการทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. การประเมินความเหมาะสมของโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54 องค์ประกอบที่มีระดับความเหมาะสมสูงสุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ค่าเฉลี่ย = 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54 องค์ประกอบที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านบริบท (Context) ค่าเฉลี่ย = 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.56

6. การนำโมเดลไปทดลองใช้จริง โดยกลุ่มทดลอง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2563 โดยใช้เนื้อหาของกลุ่มการใช้โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 ที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้นแล้ว เพื่อยืนยันประสิทธิผลของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยทำการทดลอง ติดตามผลต่อเนื่อง 1 ปี การศึกษา แล้วนำคะแนนทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดสอบก่อนและหลังการนำกลุ่มการใช้โมเดลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มทดลองที่เข้าโครงการ ค่าความน่าจะเป็น $p = .004$ ซึ่งน้อยกว่าค่าอัลฟา ผลการประเมินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำมีผลทำให้ผู้บริหารมีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง โมเดลคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้มีประเด็นหลักที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และประเมินความต้องการจำเป็น ด้วยค่า $PNI_{modified}$ สอดคล้องกับ พิศสมัย อรทัย และศรีเวียงแก้ว เติงเกียรติตระกูล (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่า $PNI_{modified}$ ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่ได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน 3) การบริหารจัดการ 4) การสนับสนุนทางวิชาการ 5) เนื้อหาหลักสูตร 6) การวัดและการประเมินผล 7) การพัฒนาส่วนบุคคลด้านทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 8) วิธีการจัดการเรียนการสอน 9) การสอนของอาจารย์ ที่สอดคล้องกับทองฟู สิริวงษ์ (2536, หน้า 32-33); ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2549, หน้า 41-44). กล่าวคือ การวิเคราะห์ความต้องการถือเป็นลำดับแรกในการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับรัตน ปฏิสันธิเจริญ (2555, หน้า 10) และยังสอดคล้องกับ กัญญามน อินหว่าง (2555) ที่กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำมีความจำเป็นต้องก่อการอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุผลในด้านการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งของสังคมโลก จึงจำเป็นต้องปรับแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ด้วยความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำให้เป็นมืออาชีพในการบริหารและยกระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานในปัจจุบัน เช่นเดียวกับกัญญามน อินหว่าง (2556) กล่าวคือ ผู้บริหารทุกระดับมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาระบบงานและระบบคนจากการศึกษาวิจัย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารทางวิชาการทั้งในประเทศไทยต่างประเทศ สรุปให้เห็นถึงลักษณะของผู้บริหารทางวิชาการต้องรับบทบาทการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในองค์กรที่จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การพัฒนาโมเดลคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 ดำเนินการพัฒนารอบแนวคิด 2 ขั้นตอนโดยขั้นตอนแรกใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน ผลการสนทนากลุ่ม พบว่ามีความเห็นว่าการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาต้นศตวรรษที่ 21 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย หลักการ แนวคิดทฤษฎี สภาพแวดล้อมหรือบริบท ตัวแปรต้น ตัวแปรกลาง ผลลัพธ์ สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553) กล่าวคือ “วิธีระบบ” (System approach) เป็นการวางแผนพัฒนาใหม่ หรือปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นด้วยการกำหนด ปรัชญา ปณิธาน จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ ภาระหน้าที่ ความสัมพันธ์ ขั้นตอน ปัจจัยเกื้อหนุน และการประเมิน หรือการแก้ปัญหาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการพัฒนาสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีรศร เทียบปาน (2562, หน้า 67) องค์ประกอบของโมเดลประกอบด้วยหน่วยย่อยหรือองค์ประกอบที่เป็นอิสระแต่มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์และผลย้อนกลับ กล่าวคือในการพัฒนานั้นจะต้องทราบบริบททั่วไปของภาวะสังคมเศรษฐกิจ บริบทภายในภายนอกขององค์กรที่ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานที่จัดอบรมพัฒนาด้วยรวมไปถึงผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและสถานที่จัดอบรม จากนั้นองค์ประกอบด้านการจัดกระบวนการฝึกอบรมที่ได้จัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ เจตคติ และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร กระบวนการฝึกอบรมประกอบด้วยกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของตนเองเนื่องจากได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ หรือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การแสวงหาความรู้ คือ

ทักษะที่จะต้องอาศัยการเรียนรู้และวิธีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ช่วยทำให้เกิดแนวความคิดความเข้าใจที่ถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้นการแสวงหาความรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและการฝึกฝนต่าง ๆ การใช้ประสบการณ์ตรงของตนเอง มารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ สมควรนำออกมาแบ่งปันเป็นอย่างยิ่ง โดยก็ควรจะเป็นคนที่มีความรู้จากการปฏิบัติจริง และอยากจะมาแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ นั้น ด้วยความเต็มใจ

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามตอนกลางวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น ผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโมเดลการพัฒนาที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎี การกำหนดองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มการกำหนดปัจจัยนำเข้าที่สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนา สอดคล้องกับแนวทางที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า เมื่อผลิตสื่อหรือชุดการสอนขึ้นเป็นต้นแบบแล้วจึงต้องนำสื่อหรือชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ผู้วิจัยได้ทำการหาประสิทธิภาพ ตรวจสอบกระบวนการจัดกิจกรรมว่ามีกระบวนการใดที่เป็นอุปสรรคทำให้ผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมทำการปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบและเพิ่มเติมส่วนประกอบที่จำเป็นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์เช่นการเพิ่มเติมเอกสาร แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชุตติมา เจริญผล (2560) ได้ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.43/80.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชุดการสอนวิทยาศาสตร์มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.70 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนวิทยาศาสตร์ มีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการทดสอบประสิทธิภาพแสดงให้เห็นว่าโมเดลการพัฒนา

คุณลักษณะผู้นำมีผลทำให้ผู้บริหารมีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Bittel (1978, pp.1131) คือ ด้านปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการหรือระบบย่อย ด้านผลผลิตและด้านข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยเป็นอย่างดีทั้งด้านการใช้ภาษา ความถูกต้อง ความเหมาะสม สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2558) ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบแบ่งเป็น 3 ระยะ หลังจากเสร็จสิ้นการพัฒนาตลอด 4 สัปดาห์ ผลการประเมินหลังปฏิบัติการสูงกว่าผลการประเมินก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นซึ่งผลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสมเกียรติ บุญรอด (2550) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบพบว่ามีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการพัฒนารูปแบบที่เป็นระบบและการมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้ประเมินใช้ตัดสินคุณค่าของรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าประสิทธิผลในการพัฒนาผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดและเลือกสรรได้เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อกระบวนการทำงาน สอดคล้องกับ อังค์วรา วงษ์รักษา และคณะ (2564). ได้ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินหลักสูตรการอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีด้านความเหมาะสมของรูปแบบการประเมิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า และองค์ประกอบด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 ส่วนความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุดเช่นกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเขียนรายงานการ

ประเมินหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ นภาพร ส่งแสง (2561) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้การติดตามและประเมินแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์มีผลการประเมินคุณภาพรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สุขญาศรีอริยะกุล (2558). ได้ศึกษาคูณลักษณะผู้นำกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงานคุณลักษณะทางกาย คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะทางสติปัญญา ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าเฉลี่ยรวมในรอบที่ 3 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) = 3.85 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) = 0.75 ประกอบด้วยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หนังสือเรียนและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การวัดผลประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาบุคลากรสู่การเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิตะ ผลทอง. (2562, หน้า 67) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมบูรณาการการใช้หลักสูตรกับการดำเนินชีวิต หรือการบูรณาการด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงต้องส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเช่น การใช้แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าเฉลี่ยรวมในรอบที่ 3 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) = 4.08 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) = 0.68 ประกอบด้วยด้านการบริหารหลักสูตร

สถานศึกษา โดยโรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการสร้างการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยแนวทางการบริหารเพื่อความปลอดภัย เช่นการเรียนรูปแบบโครงงาน ส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกการคิดเชิงลึกในความหมายของสิ่งที่สอน สรุป และฝึกแนวทางแก้ปัญหา มีระบบกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพที่เน้นคุณภาพผู้เรียนด้านต่าง ๆ ชัดเจน ส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนและออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในรายวิชาใหม่ ๆ สอดคล้องกับ สมหวัง ว่องไวไพศาล (2560, หน้า 58) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21 พบว่า 1) โรงเรียนมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการราชการ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบและมอบหมายงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม 2) โรงเรียนมีการจัดระบบการบริหารจัดการโรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ไขปัญหา 3) โรงเรียนมีการนำผลการประเมินที่ผ่านมามาศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ (Identity) จุดเน้น (Reorientation) ของโรงเรียนเพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 4) โรงเรียนมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าในการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในทุกขั้นตอน ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความสนับสนุนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนให้สอดคล้องกับกรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านคุณภาพคนและการเรียนรู้ที่แข่งขันได้ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีระบบการวางแผนที่เป็นรูปธรรมโดยการ

วิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการ จุดอ่อน จุดแข็ง วิถีแตกต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็นสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะจากผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการมีส่วนร่วมสูง เพื่อการพัฒนาคุณภาพและสนองกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการจัดระบบการจัดการความรู้และการวิเคราะห์องค์ความรู้ มีระบบการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมีการวิจัยที่มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร โดยมีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด มีระบบและกลไกในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาในทุกกิจกรรม มีเป้าหมายการพัฒนาด้านการบริหารองค์กรและการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศและบริหารมุ่งสู่ความสำเร็จทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้การพัฒนา

โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าโมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาด้านศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกองค์ประกอบแต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยพบว่าเนื้อหาการฝึกอบรมด้านคุณลักษณะด้านสังคมตัวบ่งชี้การทำงานที่ใช้อำนาจสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำงานให้สำเร็จ ผู้บริหารต้องได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้สามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกเพื่อสร้างสมดุลด้วยพฤติกรรมแบบผู้มีสติสัมปชัญญะ พยายามทำในสิ่งที่ตนเองไม่คุ้นเคยเมื่อเห็นว่ามิมีประโยชน์ต่อผู้เรียน

บุคลากร สถานศึกษาและชุมชน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนา คุณลักษณะด้านการจูงใจ (Motivation features) ผู้บริหารต้องได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะด้านการจูงใจ การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาครู เพื่อเพิ่มศักยภาพ สร้างขวัญกำลังใจ โดยการกล่าวยกย่องชมเชยอย่างจริงใจ ทั้งนี้สถานศึกษาจะขับเคลื่อนได้ครูในองค์กรต้องมีคุณภาพหากครูได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากผู้บริหารได้รับการยอมรับรู้สึกว่ามีคุณค่าต่อองค์กร ย่อมส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาต่อไปด้วย หน่วยงานต้นสังกัดสามารถพัฒนาผู้บริหารโดยกำหนดกรอบเวลาตามงบประมาณ การดำเนินการและความเหมาะสมด้านอื่น ๆ โดยสามารถประยุกต์กิจกรรมเสริมตามที่แนะนำไว้ในคู่มือการใช้

1.2 ขั้นตอนกระบวนการในการจัดกิจกรรม หน่วยงานที่จัดอบรมไม่ควรละเลยขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนา ผู้เข้าอบรมควรตั้งใจอย่างจริงจัง รับข้อแนะนำจากวิทยากร ผู้บังคับบัญชา แล้วนำมาพัฒนาตามข้อแนะนำนั้น

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นหลักสูตรการพัฒนาที่ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดอบรมจะต้องศึกษาคู่มือโมเดลการพัฒนาอย่างละเอียดทุกขั้นตอน เน้นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ประเมินความต้องการจำเป็นเฉพาะการจัดลำดับความสำคัญและขั้นตอนของการระบุความต้องการจำเป็น ในการวิจัยครั้งต่อไปต้องครอบคลุมถึงกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ที่ศึกษาหาสาเหตุและวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อให้ได้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน เช่น ขนาดสถานศึกษา ระดับการรับรู้และประสบการณ์ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

2.2 ขั้นตอนการวิจัยในระยะที่ 2 การพัฒนาโมเดล ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดด้วยการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 5 คน ทำให้ได้องค์ประกอบที่สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์งานวิจัย ขั้นตอนการสำรวจค้นหามาจากผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายทั้ง 18 คน จึงมีระดับความเหมาะสมภายในรอบที่ 3 สมควรยุติการวิจัยในรอบที่ 4 เนื่องจากระดับความเหมาะสมลดลงไม่ถึงร้อยละ 15 ข้อมูลที่ได้เพิ่มไม่คุ้มกับความพยายามในการดำเนินการ ข้อเสนอแนะอีกประการคือหลังจากกำหนดคุณสมบัติตามเงื่อนไขแล้วก็ต้องตัดสินใจเรื่องขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ได้ขนาดของกลุ่มที่เพียงพอโดยคำนึงการลดลงของความคลาดเคลื่อนครั้งที่เมื่อผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนเป็นต้นไป ให้ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นจำนวนคี่ เนื่องจากจะมีความสะดวกในการวิเคราะห์ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เช่น 17 คน หรือ 19 คน หรือ 21 คน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล รอดคล้าย. (2559). *สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 1*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2562 จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/OECForum-01.pdf>.
- กัญญาณ อินหวาง. (2555). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2562. จาก <http://www.thaihealth.or.th/blog/23056>.
- กัญญาณ อินหวาง. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารระดับคณะวิชาในมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก*. 7 (2), หน้า 5-17.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์. 5,3: 7 – 20.
- _____. (2556). *คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา*. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชุตินา เจริญผล. (2560). *การพัฒนาชุดการสอนวิทยาศาสตร์เรื่องการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร

มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2562). *ผลประเมิน PISA 2018: คะแนนนักเรียนไทยอยู่จุดไหนในเวทีนานาชาติ*. [ออนไลน์]. จาก <https://thestandard.co/pisa-2018-2/>.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2549). *Smarter meeting: เทคนิคการประชุมเหนือชั้น*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทองฟู สิริวงษ์. (2536). *การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนวัฒน์ ภิรมย์ไกรภักดิ์. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธริตร เทียบปาน. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- นภาพร ส่งแสง. (2561, กันยายน - ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้การติดตามและประเมินแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 12(3).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรนค์พิเชฐ แห่งหน. (2560, มกราคม-เมษายน). *การจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยรุ่นใหม่ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts). 10(1).
- พิศสมัย อรทัย และศรีเวียงแก้ว เต็งเกียรติตระกูล. (2555, กรกฎาคม-กันยายน). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารสภาการพยาบาล*. 27(3).

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *โรงเรียน 4.0 โรงเรียนผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนา ปฏิสนธิเจริญ. (2555). *การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย เทียนถาวร. (2562). *คนรุ่นใหม่กับพัฒนาการเมือง*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2562 จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1375571.
- วิตะ ผลทอง. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1*. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมหวัง ว่องไวไพศาล. (2560). *การบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21*. ปรินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมเกียรติ บุญรอด. (2550). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สสวท. (2562). *ผลการสอบ PISA 2018*. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2562 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/keywords/results/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.edupru.com/eu/21st/st-010.pdf>.
- _____. (2557). *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุชญา ศรีอริยะกุล. (2558). *คุณลักษณะผู้นำกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริหารสถานศึกษา*. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2558). *ประเทศไทย 4.0 ผลึกความคิดฐานเศรษฐกิจ*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2562 จาก www.thansettakij.com.
- อัครวรา วงษ์รักษาและคณะ. (2564, มกราคม - เมษายน). *ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินหลักสูตรการอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี: การประยุกต์ใช้การประเมินพหุแนวคิด*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 13(1).
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่เดินทางตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.).
- Bittel, L. R. (1978). *Encyclopedia of Profession Management*. New York: McGraw-Hill.

**การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษา
อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**
**The Study on Vocational Teachers' Competency Development Needs of
Vocational College in Bangkok Metropolitan Administration,
The office of Vocational Education Commission**

ไพฑูรย์ โพธิสาร (Paitoon Pothisan)¹ สุนันท์ สลโกสุม (Sunan Solgosoom)²

Received: May 2, 2022

Revised: May 14, 2022

Accepted: May 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา และจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอาชีวศึกษา ที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครู จำนวน 378 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจาก 17 วิทยาลัย ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ที่ระดับความเชื่อมั่น .99 (Gill and Johnson, 2010, p.130) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูอาชีวศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับด้านสมรรถนะที่มีและความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านละ 73 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง .75-1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbachs' alpha: ∞) เท่ากับ .952 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติทดสอบค่าที (paired t-test) สูตรกำหนดความต้องการจำเป็นของ Kemerer and Schroeder (1983, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ โพธิสาร, 2529, หน้า 53)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา สมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มี สมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

2. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 377, t = 7.103, p-value = .000) ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 377, t = 9.393, p-value = .000)

3. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการมุ่ง

^{1, 2} อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1, 2} Lecturer, Faculty of Education in North Bangkok University

ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ การจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้น เรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะครูอาชีวศึกษา การกำหนดความ ต้องการจำเป็น ความต้องการจำเป็น

Abstract

The research objectives were to study on vocational teachers' competency development needs, to compare vocational teachers' competency development between expected competency and actual competency, and to assess the recently vocational teachers' competency development needs of vocational college in the Bangkok metropolitan administration. The samples were 378 government vocational teachers, selected by multi-stage random sampling from government vocational teachers at 17 colleges, in semester 2 of the educational year 2021, at the vocational college Bangkok metropolitan administration, with desired accuracy on margin of sampling error at .05 and confidence level at .99 (Gill; and Johnson, 2010, p.130). The instrument was the opinions on vocational teachers' competency development questionnaire, 75 items in a five rating-scale, on actual and expected competency, with IOC = .75-1 and Cronbach's alpha = .952. The statistics for data analysis were count, percent, mean, Standard Deviation, paired t-test, Kemerer and Schroder's needs assessment formula (Pothisan 1983; cited in Paitoon, 1986, p.53).

The research results as follow:

1. The vocational teachers' instruction competency was at a high in actual competency ($\bar{X} = 3.88$), especially the core competency and the functional competency were at a high

($\bar{X} = 3.94$, $\bar{X} = 3.84$, respectively) and at a high level in expected competency ($\bar{X} = 4.20$), especially the core competency and the functional competency were at a high level ($\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.20$, respectively).

2. The expected competency in core competency and functional competency of the vocational teachers' instruction competency were higher than actual competency with statistically significant at .05 level (df = 377, t = 7.103, p-value = .000 and df = 377, t = 9.393, p-value = .000)

3. The vocational teachers' competency development needs in three core competency were the self-development, the working achievement motivation, and the service mind, respectively. The vocational teachers' competency competences development needs in three functional competency were the analysis, synthesis and research, and development for students the relationship and collaborative-building with community for learning management, and the classroom management, respectively.

Keywords: Vocational teachers' competency, Determination of needs, Competency needs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนสายวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับการอาชีวศึกษา และระดับเทคโนโลยีทางด้าน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม พณิชยกรรม การท่องเที่ยว และการบริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579 ที่สอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการ อาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมี สมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนา

ประเทศ การจัดการศึกษาเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาดังกล่าว ได้มีการกำหนดการขับเคลื่อนไว้โดยมีโครงการขับเคลื่อนหลายรูปแบบ โดยเฉพาะมีโครงการร่วมมือกับเครือข่าย จากการประสานงานกับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี ทวิศึกษา ทวิวุฒิ มีการพัฒนาการจัดการศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม: First S-Curve ได้แก่ การศึกษายานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต: New S-Curve ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม โลจิสติกส์และการบิน การแพทย์ครบวงจร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ดิจิทัลต่าง ๆ นอกจากนั้นการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามศาสตร์พระราชาก็ได้มีการเสนอแนะให้นำศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร(สำนักการมัธยการ 3, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561, หน้า 11-12) ในการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการหรือการจัดกิจกรรมในการบูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชา การบูรณาการในหมวดทักษะวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะวิชาชีพพื้นฐาน การบูรณาการหรือจัดรายวิชาเพิ่มเติม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มผู้สนใจหรือจัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันการศึกษาตามความต้องการ

จากการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สามารถพัฒนานักเรียนอาชีวศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี การสนใจใฝ่รู้ การแก้ไขปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาสากล มีความสามารถเชิงธุรกิจและการประกอบการ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป(ประชาคม จันทรชิต, มปป.: online) และการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้ตามเป้าหมายดังกล่าว ครูต้องมีความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

ดังนั้นการปรับเปลี่ยนครูยุคใหม่ มีแนวทางหนึ่งที่สำคัญ คือการส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในสาขาที่ตนเองสอน มีความรู้ทักษะและสามารถสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้แก่ผู้เรียน

แต่การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรควรจะได้มีข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องการพัฒนาก่อน เพื่อการวางแผนการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการศึกษาอาชีวศึกษาในกรุงเทพ เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความหลากหลายในวิชาชีพ และมีสถานศึกษาหลายแห่งเป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา การพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลักดันการพัฒนาอาชีวศึกษาในการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะและทักษะการทำงานอย่างมีคุณภาพ ในการผลิตกำลังคนได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรถ้าได้มีการเริ่มต้นจากกรุงเทพมหานครเป็นพื้นฐานเป็นรูปแบบเพื่อขยายสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไปในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของอาชีวศึกษา แต่การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรควรจะได้มีข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้รับการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับ

การพัฒนาเป็นไปตามหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องพัฒนาตามความต้องการของผู้รับการพัฒนา(HR NOTE, asia.com.,online) ถ้าพิจารณาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูที่เป็นความต้องการไปสู่การพัฒนานักเรียนไปสู่ความสำเร็จซึ่งครูมืออาชีพทางการศึกษาต้องการ ดังนั้นบุคลากรและครูจะมีความตระหนักในการพัฒนาความสามารถ การกระทำ กิจกรรมในงานความรับผิดชอบ มีความคาดหวังต่อความสามารถในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดแรงจูงใจของบุคคลในการพัฒนาความสามารถของตนเอง (Scissions. 1982, p.20)

การวิจัย เรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนต้องการพัฒนาตนเองของครูอาชีวศึกษาและเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป

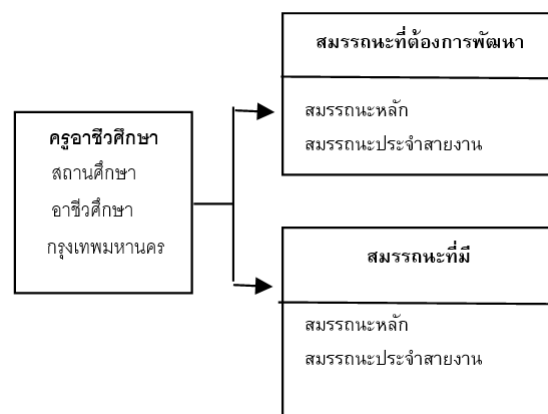
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา
3. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ต้องการผู้เรียนให้ เป็นกำลังสำคัญในการประกอบอาชีพ เพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป ในแผนการพัฒนาครูผู้สอนอาชีวศึกษา จากคู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (individual Development Plan: ID PLAN) ของครูสายงานการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะในการพัฒนา

มีทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะด้านความรู้เฉพาะวิชาวิเคราะห์ร่วมกับคู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 21 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครูของวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 17 แห่ง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดย (1) สุ่มชื่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 80 % ของ 21 แห่ง ได้วิทยาลัยอาชีวศึกษา 17 แห่ง (2) คำนวณขนาดตัวอย่างตามตาราง Sample size based on desired accuracy ที่ Confidence level 99 % และ Margin of error เท่ากับ .05 (Gill and Johnson, 2010, p.130) ได้ขนาดตัวอย่าง เท่ากับ 362 ตัวอย่าง แล้วสุ่มครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครู ในแต่ละวิทยาลัยอาชีวศึกษาโดยการสุ่มแบบง่ายในอัตราส่วน ที่เท่ากับร้อยละ 50 รวมเป็นครูอาชีวศึกษาทั้งสิ้น 462 คน มีผู้สมัครใจร่วมตอบแบบสอบถามและส่งคืนแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์ จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 81.81 ดังรายละเอียดสถานภาพกลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 17 แห่ง ดังนี้

ตาราง 1 สถานภาพกลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษา
จากวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	162	42.90
หญิง	216	51.70
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	5.80
ปริญญาตรี	238	63.00
สูงกว่าปริญญาตรี	113	31.20
ระดับการศึกษาที่สอน		
ปวช.	141	37.30
ปวส.	58	15.30
ปวช. และ ปวส.	168	44.40
ปริญญาตรี	7	10.10
หลักสูตรระยะสั้น	4	1.10
ประสบการณ์ในการสอน		
1 – 5 ปี	106	28.00
6 – 10 ปี	95	25.10
11 – 15 ปี	73	19.30
15 ปีขึ้นไป	104	27.50
การอบรมพัฒนาสมรรถนะ		
เคย	303	80.20
ไม่เคย	75	19.80

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ระดับการศึกษาที่สอนเป็นระดับ ปวช. และ ปวส. จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี จำนวน 106 คิดคิดเป็น ร้อยละ 28.00

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อการพัฒนาสมรรถนะการสอน มีรายการ ตามสมรรถภาพหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ลักษณะแบบสอบถาม มี (1) ข้อรายการคำถามที่มี ตัวเลือกคำตอบ 5 ข้อ กับ (2) ข้อรายการชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่มีการตอบเป็น 2 ส่วน คือ ด้าน สมรรถนะที่มีและด้านความต้องการพัฒนาสมรรถนะ จำนวน 73 ข้อ

มีกรอบในการสร้างแบบสอบถามเป็นสมรรถนะ หลักและสมรรถนะประจำสายงานที่วิเคราะห์ได้จาก แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และคู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำ

แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID PLAN) (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและ บุคลากรอาชีวศึกษา, 2561) กำหนดเป็นรายการประเมิน มี 1) สมรรถนะหลัก ประกอบด้วยสมรรถนะการมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนา ตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณ 2) สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วยสมรรถนะการ บริหารหลักสูตรและการจัดการสอน การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำ การสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการ เรียนรู้ แล้วกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากเอกสารต่างๆ ที่ ได้ค้นคว้า นำนิยามศัพท์เฉพาะมาเขียนเป็นข้อรายการได้ ดังนี้

สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 8 รายการ สมรรถนะการบริการที่ดี 5 รายการ สมรรถนะ การพัฒนาตนเอง 6 รายการ สมรรถนะการทำงานเป็น ทีม 6 รายการ สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ 6 รายการ สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการสอน 12 รายการ สมรรถนะการพัฒนา ผู้เรียน 7 รายการ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน 6 รายการ สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการ วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5 รายการ สมรรถนะภาวะผู้นำ 6 รายการ และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 6 รายการ รวมทั้งสิ้น 73 รายการ นำมาสร้างเป็น ข้อรายการในแบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมรรถนะ ในการสอน แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูล ส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา ระดับการศึกษาที่สอน ประสบการณ์ในการสอน และการอบรมพัฒนา สมรรถนะ และ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นต่อ สมรรถนะในการสอน แบ่งการตอบเป็น 2 ส่วน นั่นคือ แต่ละข้อรายการจะมีส่วนของสมรรถนะที่มีของผู้ตอบ ในช่วงการตอบ อีกส่วนหนึ่งเป็นความต้องการพัฒนา สมรรถนะของตนเอง ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมรรถนะในการสอน

ข้อ	รายการพฤติกรรม	สมรรถนะที่มี					ความต้องการพัฒนา				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด	(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
(0)	ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ	√					√				

จากตาราง 2 พบว่า ตัวอย่างแบบสอบถามข้อ (0) สมรรถนะที่มีตามรายการในข้อ (0) ท่านมีอยู่ในระดับมาก และท่านมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่าง .75 - 1 ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูอาชีวศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : ∞) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .952 และค่าความเที่ยงตรงรายข้อ (Validity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้ระหว่าง .20 - .69

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีหนังสือประสานงานขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาในการขออนุญาตเก็บข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง 17 แห่ง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2565 ถึง วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 ได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ได้ จำนวน 378 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยการหาจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดระดับจากค่าเฉลี่ย สถิติทดสอบค่าที (paired t-test statistics) (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร และสุนันท์ สลโกสุม, 2562) สูตรกำหนดความต้องการจำเป็นของ Kemerer and Schroeder (1983; อ้างถึงในไพฑูริย์ โพธิ์สาร, 2529, หน้า 53)

การจัดระดับจากค่าเฉลี่ยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	4.50 - 5.00	เป็นระดับ	มากที่สุด
คะแนน	3.50 - 4.49	เป็นระดับ	มาก
คะแนน	2.50 - 3.49	เป็นระดับ	ปานกลาง
คะแนน	1.50 - 2.49	เป็นระดับ	น้อย
คะแนน	1.00 - 1.49	เป็นระดับ	น้อยที่สุด

สูตรคำนวณกำหนดความต้องการจำเป็นทางการศึกษา (Kemerer and Schroeder : 1983. อ้างใน ไพฑูริย์ โพธิ์สาร. 2529: 53)

ปริมาณความแตกต่างในปัจจุบัน =

$$\left| \frac{\text{ระดับที่พึงปรารถนา} - \text{ระดับปัจจุบัน}}{\text{ระดับปัจจุบัน}} \right| \times 100$$

เมื่อ ระดับที่พึงปรารถนา แทน ค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาสมรรถนะ

ระดับปัจจุบัน แทน ค่าเฉลี่ยสมรรถนะที่มีนำปริมาณความแตกต่างในปัจจุบันมาเรียงลำดับความสำคัญจากที่มากที่สุดไปน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา จำแนกตามรายสมรรถนะ สมรรถนะที่มี และสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

สมรรถนะหลัก / สมรรถนะรอง	สมรรถนะที่มี		
	ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
สมรรถนะหลัก	3.94	0.49	มาก
	4.20	0.64	มาก
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	3.88	0.53	มาก
	4.25	0.64	มาก
สมรรถนะการบริการที่ดี	3.98	0.64	มาก
	4.18	0.72	มาก
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง	3.79	0.58	มาก
	4.23	0.65	มาก
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	4.00	0.61	มาก
	4.16	0.76	มาก
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.08	0.64	มาก
	4.16	0.81	มาก

ตาราง 3(ต่อ)

สมรรถนะหลัก /สมรรถนะรอง	สมรรถนะที่มี		
	ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
สมรรถนะประจำสายงาน	3.84	0.55	มาก
	4.20	0.66	มาก
สมรรถนะการบริหารจัดการ	3.88	0.59	มาก
หลักสูตรและการสอน	4.23	0.70	มาก
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน	3.88	0.64	มาก
	4.23	0.71	มาก
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน	3.88	0.65	มาก
	4.25	0.70	มาก
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อ พัฒนาผู้เรียน	3.71	0.67	มาก
	4.18	0.71	มาก
สมรรถนะภาวะผู้นำครู	3.82	0.60	มาก
	4.13	0.75	มาก
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับ ชุมชน	3.79	0.69	มาก
เพื่อการจัดการเรียนรู้	4.14	0.77	มาก
รวมสมรรถนะในการสอน	3.88	0.50	มาก
รวมความต้องการพัฒนา	4.20	0.63	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สมรรถนะในการสอนของ ครูอาชีวศึกษา มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88) มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการบริการที่ดี มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการบริการที่ดี และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน

2. การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับ สมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการพัฒนาสมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ระหว่างความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีจำแนกเป็นรายสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
สมรรถนะหลัก					
ความต้องการพัฒนา	4.20	0.49	377	7.103*	.000
สมรรถนะที่มี	3.94	0.63			
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน					
ความต้องการพัฒนา	4.25	0.64	377	9.208*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.53			
สมรรถนะการบริการที่ดี					
ความต้องการพัฒนา	4.18	0.72	377	4.466*	.000
สมรรถนะที่มี	3.98	0.64			
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง					
ความต้องการพัฒนา	4.03	0.66	377	10.741*	.000
สมรรถนะที่มี	3.79	0.58			
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม					
ความต้องการพัฒนา	4.16	0.75	377	3.644*	.000
สมรรถนะที่มี	3.97	0.61			
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ					
ความต้องการพัฒนา	4.16	0.82	377	1.733*	.168
สมรรถนะที่มี	4.08	0.64			
สมรรถนะประจำสายงาน					
ความต้องการพัฒนา	4.20	0.66	377	9.398*	.000
สมรรถนะที่มี	3.84	0.55			
สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน					
ความต้องการพัฒนา	4.23	0.70	377	8.563*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.59			
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.23	0.71	377	7.926*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.64			
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.25	0.70	377	8.144*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.63			
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.18	0.71	377	10.390*	.000
สมรรถนะที่มี	3.70	0.67			
สมรรถนะภาวะผู้นำครู					
ความต้องการพัฒนา	4.13	0.75	377	7.145*	.000
สมรรถนะที่มี	3.82	0.75			
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้					
ความต้องการพัฒนา	4.14	0.77	377	7.267*	.000
สมรรถนะที่มี	3.79	0.69			

* $p \leq .05$

จากตาราง 4 พบว่า (1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ความต้องการพัฒนาสมรรถนะและสมรรถนะที่มีไม่แตกต่างกัน ส่วนสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ต่างก็มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะภาวะผู้นำครู สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ต่างก็มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การกำหนดความต้องการจำเป็น ทำโดยจัดลำดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จากผลต่างค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างความต้องการพัฒนาสมรรถนะและสมรรถนะที่มีอยู่ มีผลการวิเคราะห์นำเสนอแยกเป็นรายด้านสมรรถนะโดยแต่ละด้านสมรรถนะจะแยกเป็นรายสมรรถนะและรายการพฤติกรรม ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ร้อยละความแตกต่างในปัจจุบัน และลำดับความต้องการของความต้องการจำเป็น การพัฒนาสมรรถนะ ของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานจำแนกเป็นรายสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ยร้อยละความแตกต่างในปัจจุบัน $[(X_2 - X_1) / X_1] \times 100$	ลำดับความต้องการเฉพาะด้านสมรรถนะ	ลำดับความต้องการโดยรวม
สมรรถนะหลัก			
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	11.43	2	6
สมรรถนะการบริการที่ดี	8.67	3	9
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง	14.22	1	2
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	6.37	4	10
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.80	5	11
สมรรถนะประจำสายงาน			
สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	11.39	5	7
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน	12.23	4	5
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน	13.47	3	4
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	16.88	1	1
สมรรถนะภาวะผู้นำครู	10.39	6	8
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	13.87	2	3

จากตาราง 5 พบว่า ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ และด้านสมรรถนะประจำสายงานมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา สมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

2. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 7.103, p\text{-value} = .000$) ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 9.393, p\text{-value} = .000$)

3. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาดตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดีตามลำดับ ด้านสมรรถนะประจำสายงานมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา ในสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการบริการที่ดี แต่สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการพัฒนาดตนเอง สมรรถนะการบริการที่ดี แสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษาต้องการพัฒนาเป็นความต้องการในการทำงานเพื่อมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนที่เห็นได้ชัด คือ รายการสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน การกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติงานแต่ละภาคเรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานที่รับผิดชอบ สมรรถนะย่อยเหล่านี้เป็นสมรรถนะที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพราะ ประเด็นแรก ครูอาชีวศึกษามีความมุ่งมั่นพัฒนางานตามจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพตามสมรรถนะที่มีของความเป็นครูมืออาชีพที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ประเด็นที่สองจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 378 คน มีผู้ไม่เคยได้รับการอบรมพัฒนาสมรรถนะถึงร้อยละ 19.80 และมีประสบการณ์ในการสอนช่วง 1-5 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 28.00 แสดงให้เห็นว่า การทำแผนพัฒนาดตนเองของครูอาชีวศึกษา (ID PLAN) ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินงานนั้น สถานศึกษาต้องถือเป็นนโยบายในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา, 2561)) และต้องมีการพิจารณาส่งครูอาชีวศึกษาเข้าพัฒนาดตนเองตามความต้องการพัฒนาดตนเองที่ได้ระบุไว้ในผลงานวิจัยว่า สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาดตนเอง ประเด็นที่สาม สมรรถนะการบริการที่ดี นั้นคือการบริการที่เกี่ยวข้องกับการบริการในการพัฒนาดักศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแล้วยังต้องมีการโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นตามเกณฑ์ของการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561) ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นในระดับดีเยี่ยมไว้ว่า มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จากผลการวิจัยนี้เป็นความสอดคล้องกับความต้องการของครูอาชีวศึกษาในความต้องการพัฒนาดตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนกุลต วังน้อย (2562)

เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 312 คน พบว่า สมรรถนะที่สำคัญ สมรรถนะหนึ่งในหลายสมรรถนะได้แก่ สมรรถนะการสร้างสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้

สำหรับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา ในด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ครูอาชีวศึกษาต้องการพัฒนาเป็นสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นนโยบายของการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ตรีนุช เทียนทอง, 2560) 7 วาระที่เร่งด่วน คือ วาระที่ 2 หลักสูตรฐานสมรรถนะ สิ่งจำเป็นที่สำคัญ คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งความต้องการพัฒนาของครูอาชีวศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นความต้องการในการพัฒนาให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถได้ตามการเปลี่ยนแปลงและเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน คือ พัฒนาคู่มือให้สามารถตาม การเปลี่ยนแปลงนี้ (วิทยาพัฒน์เมธาดา, 2560, online) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โอภาส สุขหวาน และคณะ (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะความเป็นครูอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า สมรรถนะความเป็นครูอาชีวศึกษาว่า การพัฒนาคู่มือประจำการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาตามความจำเป็น และของพงษ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม; พงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ, และ สมคิดสร้อยน้ำ (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 205 คน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล มีสาระสำคัญสรุปได้ 8 ประเด็น

มีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

จากข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษามีความต้องการพัฒนาโดยเป็นการพัฒนาเพื่อมุ่งหวังในการปฏิบัติหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผล และมีการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของนโยบาย และความมุ่งหวังของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ดังนั้นการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID PLAN) ของครูสายงานการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาควรถือเป็นนโยบายที่ต้องวางแผนเพื่อการพัฒนาครู การติดตามผลของการพัฒนาตามแผนเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างสมรรถนะที่มีกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาของครูอาชีวศึกษา พบว่า ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสูงกว่าสมรรถนะที่มี และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสมรรถนะประจำสายงานทุกสมรรถนะย่อยของครูอาชีวศึกษา มีความต้องการพัฒนาสูงกว่าสมรรถนะที่มี ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานทุกสมรรถนะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสมรรถนะที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2560-2579 ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้กำลังคนด้านอาชีวศึกษามีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนา กำลังคนด้านอาชีวศึกษา ซึ่งความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษาตามผลการวิจัยนี้ แสดงว่าครูอาชีวศึกษามีความมุ่งมั่นและ

ตั้งใจในการพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชินกมล ประศาสตร์ และอมรรัตน์ สนั่นเสียง (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครูกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลงานวิจัยของ จิรฤต รุ่งจิรโรจน์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะครูอาชีวศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรมเมคคาทรอนิกส์เพื่อรองรับ Thailand 4.0 พบว่า สมรรถนะหลักของครูอาชีวศึกษาได้ใช้มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นแกนกลางในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ครูในสาขาอื่นๆ และมีสมรรถนะอยู่หลายประการที่มีความสอดคล้องต่อแนวทางการพัฒนาตามโมเดล Thailand 4.0

จากความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา และความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะตามผลงานวิจัยของชินกมล ประศาสตร์ และอมรรัตน์ สนั่นเสียง (2560) กับผลงานวิจัยของ จิรฤต รุ่งจิรโรจน์ (2560) ทำให้เห็นสมรรถนะที่สำคัญของการเป็นครูอาชีวศึกษาที่ต้องพัฒนาและจำเป็นต้องมีในการประกอบวิชาชีพครู ดังนั้นสถาบันการผลิตครูอาชีวศึกษาน่าจะนำผลงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษาที่ผลิตครูอาชีวศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาครูอาชีวศึกษาและสถานศึกษาควรได้มีการวางแผนในการพัฒนาสมรรถนะของครูโดยวิธีที่หลากหลายตามบริบทของสถานศึกษา

3. จากผลของความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะ เป็นสมรรถนะการพัฒนาด้านตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ แต่ละสมรรถนะมีรายละเอียดดังปรากฏในผลงานวิจัย จากรายละเอียดของแต่ละสมรรถนะทั้ง 3 สมรรถนะในสมรรถนะหลักแสดงให้เห็นว่าความจำเป็นในการพัฒนานั้นเกี่ยวข้องกับแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ และสมรรถนะประจำสายงานก็เช่นกัน มีรายละเอียดที่ชัดเจนในความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอน สิ่งสำคัญของรายละเอียดความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ครูอาชีวศึกษาได้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจจะใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ในการพัฒนาดังกล่าวควรมีการวางแผนในการพัฒนาทั้งการพัฒนาตามคู่มือการประเมินตนเองและควรจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลของครูสายงานการสอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา (2561) ได้วางแผนไว้ และมีการศึกษาการติดตามผลตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อมูลความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาเป็นแนวทางของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูอาชีวศึกษาจากความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาโดยตรง

2. ข้อมูลจากการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของครูอาชีวศึกษาควรมีการประเมินตนเองและวางแผนในการพัฒนาตนเองเป็นรายบุคคล (ID PLAN) ประจำปีการศึกษา และควรมีการติดตามผลเชิงการวิจัย

3. สถานศึกษาควรกำหนดแผนในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนาด้านตนเองของครูจากการประเมินตนเองของครูในแต่ละปีการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยและติดตามผลของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรฐานสมรรถนะภายหลังจากโครงการพัฒนาครูผู้สอนอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิรฤกษ์ รุ่งจิรโรจน์. (2560). *สมรรถนะครูอาชีวศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรมเมคคาทรอนิกส์เพื่อรองรับ Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชื่นกมล ประศาสตร์ และ อมรรัตน์ สนั่นเสียง. (2560, มกราคม). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 4(1), หน้า 15-21.
- ตรีสุข เทียนทอง. (2560). *แนว 12 นโยบายการจัดการศึกษา 7 วาระเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ*. ปราจีนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี.
- ประชาคม จันทราชิต. (ม.ป.ป). *สมรรถนะครูอาชีวศึกษา*. เอกสารประกอบการบรรยาย ของรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560.
- ชนกฤต วังน้อย. (2562). *เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พงศ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม พงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ และ สมคิด สร้อยน้ำ. (2562, ตุลาคม). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษาสังกัดการอาชีวศึกษา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 6(8), หน้า 3826-3842.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (2529). *การสร้างแผนพัฒนาบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร และสุนันท์ ศลโกสม. (2562, กรกฎาคม – ธันวาคม). การใช้สถิติอ้างอิงทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ*. 8(2), 6-13.
- วิทยา พัฒนาเมธาดา (2560). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) : การศึกษาไทยยุค 4.0*. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.kansuksa.com>.
- สำนักงานกรรมาธิการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *รายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืนของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬาสหพันธ์ปัญญาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ สหพันธ์ปัญญาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา. (2561). *คู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID PLAN) ของครู*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560) *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- โอภาส สุขหวาน และคณะ. (2562, มกราคม - มิถุนายน). การศึกษาสมรรถนะความเป็นครูของครูอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชา การอุตสาหกรรมศึกษา*. 13(1), หน้า 107-121.
- HR NOTE. *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD)*. เข้าถึงได้จาก Asia.com. online.

Gill, John.; Johnson, Phill; and Clark, Murray. (2010).

Research Methods for Managers. 4th ed. London:
SAGE Publications Ltd.

Kemerer, Richard W.; and Wayne L. Schroeder.

(1983). Determining the Importance of
Community- Wide Adult Education Needs.
Adult Education Quarterly. 38(4), pp.201-214.

Pothisan, Paitoon. (1986). *Creating the Nonformal
Education Provincial Centre Personnels'
Development Plan*. Dissertation for Doctor
in Education, Srinakharinwirot University.
(in Thai)

Scissions, Edward H. (1982). A Typology of
Needs Assessment Definitions in Adult
Education. *Adult Education*. 33(1) pp. 20-28.

แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

Management Guildlines for Savings Cooperatives in Thailand

Under the Principles of Good Governance.

เมษยา วงษ์กำภู (Maysaya Wongkampu)¹ พิศมัย จารุจิตติพันธ์ (Pisamai Jarujittipant)²สมยศ อวเกียรติ (Somyos Avakiat)³

Received: February 6, 2022

Revised: March 15, 2022

Accepted: April 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล และเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ดีเด่นด้านธรรมาภิบาล และตัวแทนผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ประเด็นในการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า 1) สภาพการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาลเริ่มมีการทุจริตเพิ่มมากขึ้น และมีปัญหาในการแทรกแซงของหน่วยงานรัฐทำให้การขยายตัวของสหกรณ์ถูกจำกัด และ 2) แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ได้สรุปประเด็นสำคัญในการวิจัย ได้แก่ 2.1) แนวทางการบริหารงานโดยมุ่งเน้นความสำคัญของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มิติด้าน

ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายในการใช้ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถ ส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการ และป้องกันมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพิ่มโอกาสในการสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมั่นคง 2.2) แนวทางการบริหารงานโดยมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มิติด้านการมีส่วนร่วม และการตอบสนอง โดยมีเป้าหมายที่ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และการมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความศรัทธาและรักองค์กร และ 2.3) แนวทางการบริหารโดยมุ่งเน้นการกระบวนกรดำเนินงาน มิติด้านนิติธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ภาระรับผิดชอบ การมอบอำนาจ โดยมีเป้าหมายในการสร้างความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากสมาชิก

คำสำคัญ: สหกรณ์ออมทรัพย์, ธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this research were to study the condition and problems of saving cooperative management in Thailand under good governance, and to analyze and propose guidelines for the management of savings cooperatives in Thailand under good governance. The key informants were a

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Ph.D. (Management) Student,

North Bangkok University

^{2, 3} อาจารย์ที่ปรึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Advisor, North Bangkok University

cooperative scholar outstanding. Cooperative Manager for Good Governance and 17 persons to representatives of savings cooperative executives in Thailand. The research instrument was a semi-structured interview form. Then, use the data to analyze strengths and weaknesses, to synthesize as a guideline for the management of savings cooperatives in Thailand under good governance

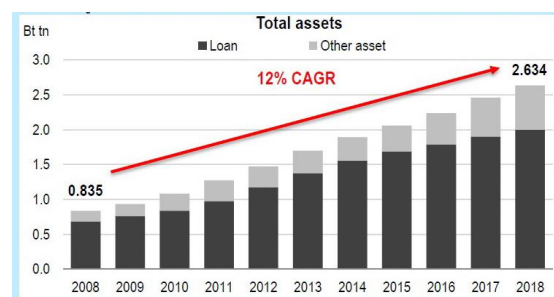
Issues in this research were found: 1) The problem of saving cooperative management in Thailand under good governance has started to increase corruption, and there is a problem in the intervention of government agencies, causing the expansion of cooperatives to be limited; and 2) Guidelines for managing savings cooperatives under good governance The main points of the research were summarized as follows: 2.1) Management guidelines focusing on the importance of outcomes with goals, in using good governance as a tool for capacity development Promote the operations of cooperatives in accordance with the principles of good governance, business and prevent conflicts of interest This is to achieve the goals according to the strategy and create a good image of the organization and create good immunity, increasing opportunities for sustainable, 2.2) Management guidelines focusing on stakeholders with a goal Successful implementation of policies based on strategic plans and annual action plans on service quality and increased participation causing faith and love for the organization and 2.3) management guidelines focusing on operating processes with goals to build credibility accepted by members.

Keywords: Saving Cooperatives, Good Governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้นำระบบสหกรณ์มาใช้เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาให้แก่

เกษตรกร สหกรณ์จัดเป็นหน่วยเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการบริหารและดำเนินงานก็เหมือนธุรกิจอื่นๆทั่วไป ถ้าหากสหกรณ์ได้ขาดวัฒนธรรมในการสร้างมูลค่า หรือขาดประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจ ก็อาจนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของสหกรณ์ในอนาคตได้ และที่สำคัญที่สุดจะทำให้สมาชิกตลอดจนผู้เกี่ยวข้องขาดความเชื่อมั่นในสหกรณ์ต่อไปบทบาทหน้าที่ของสหกรณ์คือ องค์กรทางเศรษฐกิจที่รวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำหน้าที่หลักคือส่งเสริมการออมและให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิก

ภาพประกอบ 1

แสดงสินทรัพย์โดยรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ

แต่ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา การดำเนินธุรกรรมทางการเงินของสหกรณ์โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์มีการขยายตัวจนเกินขีดจำกัดของขนาดธุรกิจ ทั้งการให้สินเชื่อที่ขยายตัวเกือบเท่าตัวจนกลายเป็นหนึ่งในผู้เกี่ยวข้องสำคัญในการให้สินเชื่อแก่ภาคครัวเรือน การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง ตลอดจนการกู้ยืมจากสหกรณ์และสถาบันการเงินอื่นจนอาจมีการเชื่อมโยงกับระบบการเงินมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น แต่ด้วยข้อมูลที่จำกัดของสหกรณ์จึงทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์มีเพียงเล็กน้อย และเกิดคำถามตามมาว่า แท้จริงแล้วระบบสหกรณ์ในประเทศไทยมีโครงสร้างเป็นเช่นไร และมีบทบาทมากน้อยเพียงใดในระบบเศรษฐกิจโครงสร้างระบบสหกรณ์ในประเทศไทยประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ สหกรณ์ ชุมชนสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์จัดเป็นสถาบันการเงิน แต่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยสหกรณ์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีกรมส่งเสริมสหกรณ์ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ทำหน้าที่ตรวจสอบ และ

สันนิบาตสหกรณ์ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์

หากพิจารณาเฉพาะสหกรณ์พบว่า สหกรณ์ในประเทศไทยส่วนมากจะอยู่ในภาคการเกษตร โดยสหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสูงสุดคิดเป็น 51% ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ในขณะที่สัดส่วนของเงินฝากและเงินให้กู้ส่วนใหญ่กลับเป็นของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 89% และ 90% ของปริมาณทั้งหมดตามลำดับสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความสำคัญต่อระบบการเงินไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเปรียบเทียบจากขนาดสินทรัพย์ ใหญ่เป็นอันดับ 3 รองจากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ นับวันสหกรณ์จะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ จากจำนวนแห่งที่เพิ่มมากขึ้น และขนาดสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรนิติบุคคลตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ มีบทบาทอยู่ใน 2 ฐานะ ทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและสหกรณ์ควบคู่กันไป ดังนั้น การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์จึงต้องคำนึงถึงความสำเร็จทั้งในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินและสหกรณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหลักการจัดการที่ทันสมัยเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกผู้เป็นเจ้าของสหกรณ์อย่าง จากการศึกษาคณะกรรมการสหกรณ์แห่งชาติ ได้สรุปไว้ว่า การบริหารจัดการสหกรณ์มีความอ่อนแอทางด้านการจัดการบุคลากรมีประสิทธิภาพต่ำ กรรมการและสมาชิกขาดความเข้าใจและขาดสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ขาดความรัก ความศรัทธา และความเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ของสหกรณ์ ไม่สามารถพัฒนาสมาชิก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้จริง ในขณะที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2560) ได้สรุปว่า เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลคุ้มค่า และโดยประหยัดเป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดสหกรณ์ต้องมีธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน การที่สหกรณ์มีธรรมาภิบาลจะช่วยให้

สหกรณ์สามารถดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีกับมวลสมาชิก เมื่อสหกรณ์ยึดถือธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสหกรณ์แล้วนั้น ผลที่จะได้รับกลับมา คือ ความเชื่อถือจากสมาชิกสหกรณ์ ประชาชนทั่วไป สถาบันการเงิน สังคม และคู่ค้า ฯลฯ เพราะ ทุกส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียย่อมต้องการให้สหกรณ์ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม มีจริยธรรม คุณธรรม และไม่เอาเปรียบต่อสมาชิก และประชาชน ทั่วไป การดำเนินการสหกรณ์จะเจริญรุ่งเรืองเป็นที่เชื่อถือของคู่ค้า สมาชิกสหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ในยามวิกฤต และในยามปกติ

เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ในปัจจุบันมีการขยายขอบเขตการดำเนินงาน ออกไปจากเดิมอย่างกว้างขวาง สหกรณ์ขนาดใหญ่หลายแห่งมีขนาดสินทรัพย์เกือบเท่าธนาคารพาณิชย์ ขนาดกลาง มีการทำธุรกรรมระหว่างสหกรณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีการรับฝากและกู้ยืมระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์บางแห่งก็รับบุคคลภายนอกเป็นสมาชิกจำนวนมากแต่มีการจำกัดสิทธิบางประการของสมาชิกสมทบ เช่น สิทธิการลงคะแนนในที่ประชุม และสิทธิในการกู้ยืม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารก็ขาดธรรมาภิบาล รวมทั้งสมาชิกเองก็ได้ตระหนักในหลักการของสหกรณ์ และหน้าที่ของสมาชิกในการใช้สิทธิตรวจสอบ การดำเนินงานให้เป็นไปอย่างโปร่งใส หน่วยงานกำกับก็มิได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งเท่าที่ควร ประเด็น เหล่านี้เป็นปัญหาในระบบซึ่งจะต้องแก้ไขอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมให้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่เติมเต็มช่องว่างในระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ก็ยังมีความเสี่ยงในการดำเนินงาน หนึ่งในความเสี่ยงนั้นเป็นปัญหาจากการทุจริตและข้อบกพร่อง และการขาดธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ซึ่งกรณีศึกษาของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น พบว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นเป็นสหกรณ์ขนาดกลางมีสินทรัพย์ 4,320 ล้านบาท มีสมาชิก 53,068 คน และมีการให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการทำธุรกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งฝ่าฝืนพระราชบัญญัติสหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นให้ผลตอบแทนสูงทั้งในรูปดอกเบี้ยและเงินปันผล เพื่อจูง

ใจให้สมาชิกและสหกรณ์อื่นนำเงินมาฝาก ประชาชนเป็นจำนวนมากที่เห็นผลตอบแทนสูงก็สมัครเป็นสมาชิก สมทบ และนำเงินมาฝากเป็นจำนวนมาก สหกรณ์เครดิต ยูเนียนคลองจั่นนำเงินที่ระดมได้มานี้ไปลงทุนและใช้จ่าย ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเบี่ยงเบนจากกิจการปกติของสหกรณ์ และมีความเสี่ยงสูง รวมทั้งมีการทุจริตโดยกรรมการและผู้บริหาร การทุจริตสหกรณ์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เกิดขึ้น จากการกระทำผิดของฝ่ายสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล ทั้งนี้เชื่อว่าขึ้นอยู่กับโอกาสมากที่สุดตามด้วย แรงจูงใจในการกระทำผิด ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาปัญหา ของการทุจริตสหกรณ์ตกเป็นข่าวอยู่เป็นระยะๆ ตั้งแต่ ปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับแชร์ลือตเตอร์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การทุจริตเกี่ยวกับตัว ปู่ของสหกรณ์ภาคการเกษตร จนกระทั่งมาถึงปัญหา หนักสุด คือการทุจริตของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด ได้สร้างความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าหนึ่งหมื่น ล้านบาท ส่งผลกระทบต่อสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องเป็น จำนวนมาก จึงทำให้เป็นปัญหาที่จะต้องนำมาแก้ไข ต่อไปอย่างรวดเร็ว เพื่อไม่ให้สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบสู่ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับประเทศ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า หาก การดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ ยังมีประเด็นปัญหา เกี่ยวกับการบริหารที่ขาดธรรมาภิบาล นอกจากจะไม่ เกิดความน่าเชื่อถือในระบบสหกรณ์แล้ว ยังจะมีผลต่อ ระบบการเงินในประเทศในระยะยาวได้ จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะศึกษา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ และแนวทางในการ บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสมอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการบริหารสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างการ วิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานักวิชาการสหกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญ สหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ และตัวแทน ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน

17 คน แบ่งออกเป็น กลุ่มนักวิชาการสหกรณ์ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสหกรณ์ จำนวน 3 คน กลุ่ม ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นด้านธรรมาภิบาล จำนวน 6 คน และกลุ่มตัวแทนผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 5 คน

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2564 เป็น ระยะเวลา 4 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล
2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้มีความชัดเจนตามนิยามศัพท์
3. ออกแบบและสร้างแบบสัมภาษณ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือนำเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บ รวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์และนัดหมายล่วงหน้า ก่อนเข้าสัมภาษณ์จริง 7 วัน
2. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามกำหนดเวลานัดหมาย โดยบางส่วนไม่ได้สัมภาษณ์โดยการพบหน้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 17 คน โดยใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)
2. วิเคราะห์หาจุดแข็งและจุดอ่อนจากข้อมูล ในข้อที่ 1 เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหาร สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

1. สภาพและปัญหาการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

สภาพการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาลในเรื่องสภาพการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล พบว่า การบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ปัจจุบันมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สำหรับการบริหารงานขององค์กร มีการกำหนดโครงสร้าง การบริหารงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และนโยบายที่ตั้งไว้ ตลอดจนการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานข่าวสารขององค์กร ให้แก่สมาชิก เจ้าหน้าที่ กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ การเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรจากทุกภาคส่วน โดยความสำเร็จของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกสหกรณ์ และกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการทำงานของสหกรณ์ เข้าใจวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานของสหกรณ์และให้การสนับสนุนทุนการดำเนินงาน การจัดทำรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงาน และการวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรได้ ผู้จัดการสหกรณ์มีความรับผิดชอบต่อนักที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการบริหารงาน มีความซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง และมีความรู้ในหลักการวิธีการสหกรณ์ สมาชิกมีความต้องการรวมกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์การดำเนินงานของสหกรณ์อย่างแท้จริง และร่วมกันสนับสนุนการทำงานของสหกรณ์อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นจุดแข็งของสหกรณ์ ปัจจุบัน สหกรณ์เริ่มมีการพัฒนาและขยายขีดความสามารถในการให้บริการเพิ่มมากขึ้น โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ถือเป็นองค์กรที่ไม่มุ่งแสวงหากำไรให้การดำเนินงานในการดูแลด้านการเงินและปันผลกำไรให้สมาชิกสูงกว่าธนาคารทั่วไป จึงทำให้มี

ผู้สนใจเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์เพื่อหวังผลตอบแทนจากการปันผลกำไร ส่งผลให้สหกรณ์มีรายรับมากกว่ารายจ่าย และอาจประสบกับปัญหาการบริหารจัดการด้านการเงิน เป็นสถาบันการเงินที่มีการเอื้อเพื่อแก่ชุมชน การบริหารงานมีโครงสร้างและรูปแบบชัดเจน มีการตรวจสอบอย่างครอบคลุมทุกกระบวนการโดยผู้ตรวจสอบจากภายนอก และดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด การบริหารงานของผู้จัดการและกรรมการมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สมาชิกทุกท่านในองค์กรมีความเท่าเทียมกัน ปราศจากซึ่งปัญหาการคดโกง ททุจริต หรือการกระทำผิดตามแนวทางปฏิบัติของสหกรณ์ การสนับสนุนการจัดฝึกอบรมจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยการจัดหาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทั้งฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่ทันต่อยุคปัจจุบัน และจัดหาสหกรณ์แบบอย่างที่ดีมาแนะนำการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานสหกรณ์ต่อไป มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนคุณภาพชีวิตของสมาชิกมีกิจกรรมมอบทุนการศึกษาแก่บุตร โครงการส่งเสริมอาชีพในชุมชน การช่วยเหลือสมาชิกที่ได้รับเหตุภัยพิบัติต่างๆ การเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของสหกรณ์ในการช่วยเหลือสมาชิก เช่น โครงการสหกรณ์ร่วมใจสู้ภัยโควิด ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์ และการส่งเสริมการใช้เครื่องมือการจัดการองค์กรและการบริหารธุรกิจในการทำงาน ผู้บริหารของสหกรณ์มีความโปร่งใส มีความรู้ ความสามารถในตำแหน่งหน้าที่ เป็นผู้บริหารที่สมาชิกทุกคนให้ความเคารพ ซึ่งหากผู้บริหารมีจรรยาบรรณที่ดีก็จะส่งผลต่อการมีธรรมาภิบาลที่ดีเช่นกัน ส่วนการมุ่งเน้นในเรื่องใดนั้น คิดว่าการปฏิบัติตามกฎหมาย ก็เป็นข้อหนึ่งที่ควรมุ่งเน้น เพราะหากมีสำนึกในเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายแล้วนั้น ก็จะทำให้จรรยาบรรณข้ออื่น ๆ ส่งผลดีไปด้วย การบริหารงานตามระบบโครงสร้างขององค์กรไม่ควรซับซ้อน ควรเข้าใจง่ายและมีสายงานที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำงานเท่านั้น คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มาจากการได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก เพื่อให้ทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์แทนสมาชิกทั้งหมด โดยพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้ามั่นคงสร้างความเชื่อมั่นและ

ศรัทธาแก่สมาชิก ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของสหกรณ์ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น จะเป็นเรื่องของการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจ คณะกรรมการดำเนินการมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการสหกรณ์ แต่ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง และปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ส่งผลให้สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินการให้มีประสิทธิภาพได้

ปัญหาและอุปสรรคที่พบได้ในการบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์เมื่อองค์กรขยายตัวเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์จัดอ่อนของสหกรณ์นั้น ได้แก่ การขาดวินัยทางการเงิน สหกรณ์มีเงินฝากเข้าระบบมากกว่าเงินกู้ เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการเงินปันผลและเงินตอบแทนจำนวนมาก จึงทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงต่อการแบกรับความคาดหวังและความต้องการของสมาชิก อีกทั้งสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและจัดตั้งกรรมการที่มีคุณภาพเข้ามาทำหน้าที่ ซึ่งหากขาดกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานของสหกรณ์จึงส่งผลต่อการดำเนินงานไม่สามารถสำเร็จลุล่วงตามกลยุทธ์ของสหกรณ์ได้ โดยได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาว่าควรมีแผนนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี ได้แก่ 1) ด้านนโยบายของรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ใช้หลักการสหกรณ์มาร่วมกำหนดนโยบาย) 2) ด้านนโยบายสมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง (เน้นความโปร่งใส ความสุจริต การบริการอย่างมีคุณภาพ) 3) ด้านนโยบายองค์กร (พึงตระหนักถึงความเสี่ยง) และ 4) ด้านเจ้าหน้าที่ (เน้นส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี วัฒนธรรมองค์กรที่ดี) สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ ในปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ ไม่ได้คำนึงถึงการเป็นเจ้าของสหกรณ์ตามอุดมการณ์ของสหกรณ์ที่ว่าเป็นความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จำเป็นต้องมีการบริหารที่เป็นระบบและมีกรรมการดูแลเรื่องการบริหารจัดการงานของสหกรณ์ ซึ่งการคัดเลือก หรือการลงคะแนนการเลือกตั้งถือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เนื่องจากสมาชิกให้ความสำคัญเรื่องการลงคะแนนเสียงในการคัดเลือกกรรมการจำนวนน้อย และไม่มีสมาชิกที่สมัครใจที่จะเข้าเป็นกรรมการขององค์กร สิทธิในการเลือกกรรมการบริหารสหกรณ์และผู้

ตรวจสอบกิจการ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันโดยมีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อเสนอความคิดเห็น ซึ่งการที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกกรรมการบริหารสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งการที่องค์กรมีสมาชิกจำนวนมาก ส่งผลให้การตัดสินใจในการทำงานต้องใช้ระยะเวลาการพิจารณามากขึ้น อีกทั้งการบริหารงานที่เป็นไปตามนโยบายขององค์กรที่เป็นระบบส่งผลให้ขาดความยืดหยุ่นในการบริหารงานและไม่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2. แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

2.1 แนวทางที่ 1: แนวทางการบริหารงานโดยมุ่งเน้นความสำคัญของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Output) มิติด้านประสิทธิผล และประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการใช้ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถ ส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการและป้องกันมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพิ่มโอกาสในการสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมั่นคง

2.2 แนวทางที่ 2: แนวทางการบริหารงานโดยมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) มิติด้านการมีส่วนร่วม และการตอบสนอง โดยมีเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินนโยบายตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และการมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความศรัทธาและรักองค์กร

2.3 แนวทางที่ 3: แนวทางการบริหารโดยมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงาน (Process) มิติด้านนิติธรรม ความโปร่งใส ภาวะรับผิดชอบ การมอบอำนาจ โดยมีเป้าหมาย ในการสร้างความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากสมาชิก

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า

1. ปัจจุบันมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์สำหรับการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล มีการกำหนดโครงสร้าง การบริหารงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน มีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และนโยบายที่ตั้งไว้ ตลอดจนการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงาน ข่าวสารขององค์กร ให้แก่สมาชิก เจ้าหน้าที่ กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ การเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม และด้านการวางแผน ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูลีพร โพธิ์เหลือง (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารราชการด้วยหลักธรรมาภิบาลตามภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดภาคกลาง พบว่า การบริหารราชการตามภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 7 มิติ โดยภาพรวมพบว่า 1) มิติการพัฒนาองค์การและการบริหารจัดการ 2) มิติการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 4) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ 5) มิติการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) มิติการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยพบว่าการบริหารราชการตามภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 มิติมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลางยกเว้นมิติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่ามีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก อีกทั้งในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า การบริหารงานมีโครงสร้างและรูปแบบชัดเจน มีการตรวจสอบอย่างครอบคลุมทุกกระบวนการโดยผู้ตรวจสอบจากภายนอก และดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด การบริหารงานของผู้จัดการและกรรมการมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สมาชิกทุกท่านในองค์กรมีความเท่าเทียมกัน ปราศจากซึ่งปัญหาการคดโกง ทุจริต หรือการกระทำผิดตามแนวทางปฏิบัติของสหกรณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาของนิรันดร์ จันทน์เอียด (2556) ที่ทำการวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนาภิบาลมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด พบว่า การบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ประสบความสำเร็จ หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมการบริหารตามหลักความโปร่งใสของสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนาภิบาลมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การกำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการบริหารงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังต้องประสานร่วมมือกันระหว่างองค์การภายนอกเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

ความสำเร็จของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกสหกรณ์และกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการทำงานของสหกรณ์ เข้าใจวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานของสหกรณ์และให้การสนับสนุนทุนการดำเนินงาน มีการจัดทำรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงาน และการวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ในสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรได้ สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านประสิทธิผล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการวางแผนด้านการจัดองค์กร และด้านการควบคุมมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ และสอดคล้องกับการศึกษาของประสพชัย พสุนนท์ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีตัวชี้วัดเชิงคุณภาพคือ ตัวชี้วัด SMAARTS ประกอบด้วยด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการจัดการ (ผู้จัดการ กลยุทธ์ บุคลากร และกระบวนการ) ด้านระเบียบปฏิบัติ ด้านสินทรัพย์ ด้านความเสี่ยง ด้านความเชื่อมั่นของสมาชิก และด้านความพอเพียง ส่วนตัวชี้วัดเชิงปริมาณประกอบด้วยปัจจัยผลผลิตมี 4 ตัวแปร คือเงินสด และเงินฝาก ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม รายได้ทั้งสิ้น และเงินลงทุนทั้งสิ้น และปัจจัย

นำเข้ามี 3 ตัวแปรคือ เงินรับฝากจากสมาชิก ค่าใช้จ่าย ทั้งสิ้น และทุนสหกรณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งเกียรติ รัตนบานชื่น (2561) ที่ทำการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน และหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหาร ความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการบริหาร ควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมากกว่าจำนวน สหกรณ์ที่มี ประสิทธิภาพในการสร้างผลกำไรต่อความ เสี่ยง นอกจากนี้ มีลักษณะของ Decreasing return to scale เนื่องจากสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ ขึ้นมีแนวโน้มที่ จะจัดกิจกรรมค่าใช้จ่ายสวัสดิการ และค่าใช้จ่ายที่ เกี่ยวกับสมาชิกและกรรมการมากยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์นั้น ได้แก่ การ ขาดวินัยทางการเงิน สหกรณ์มีเงินฝากเข้าระบบมากกว่า เงินกู้ เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการเงิน บันทึกลงและเงินตอบแทนจำนวนมาก จึงทำให้สหกรณ์มี ความเสี่ยงต่อการแบกรับความคาดหวังและความต้องการ ของสมาชิก อีกทั้งสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกและจัดตั้งกรรมการที่มีคุณภาพเข้ามาทำหน้าที่ ซึ่งหากขาดกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการ บริหารงานของสหกรณ์จึงส่งผลต่อการดำเนินงานไม่ สามารถสำเร็จลุล่วงตามกลยุทธ์ของสหกรณ์ได้ ซึ่งการ ส่งเสริมด้านความรู้ ความสามารถจะเป็นปัจจัยที่ช่วย สนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์ให้มีผลประกอบการที่ดีขึ้น ได้ และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่าปัญหาและ อุปสรรคที่พบได้ในการบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์เมื่อ องค์กรขยายตัวเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ มากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ ไม่ได้คำนึงถึง การเป็นเจ้าของสหกรณ์ตามอุดมการณ์ของสหกรณ์ที่ว่ ว่าเป็นความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกส่วน ใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกกรรมการบริหาร สหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งการที่องค์กรมีสมาชิก จำนวนมาก ส่งผลให้การตัดสินใจในการทำงานต้องใช้ ระยะเวลาการพิจารณามากขึ้น อีกทั้งการบริหารงานที่ เป็นไปตามนโยบายขององค์กรที่เป็นระบบส่งผลให้ขาด ความยืดหยุ่นในการบริหารงานและไม่ทันสมัยต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคม การขาดการรักและห่วงหาซึ่ง ความเป็นเอกลักษณ์ของสหกรณ์ลดต่ำลง ย่อมส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ เนื่องจากการ ขยับเคลื่อนของสหกรณ์ในอดีตนั้นจำเป็นต้องพึ่งพา

บุคลากรและสมาชิกทุกคน สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญรัตน์ สุนทรตุล (2556) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การเพิ่ม ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออม ทรัพย์ในเขตจังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า สหกรณ์ควรมีการ พัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ด้านสารสนเทศ การใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์การปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มความชำนาญและ รองรับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลง และคู่มือ วิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานควรมีความชัดเจนเพื่อสามารถ ตอบสนองนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์ควรมีการย่อก ชุมและเลื่อนตำแหน่งตามความรู้ความสามารถ ซึ่ง การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรด้านความรู้ความสามารถ ในการทำงานเฉพาะด้านเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งเกียรติ รัตนบานชื่น (2561) ที่ทำการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน และหลัก ธรรมาภิบาลด้านการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออม ทรัพย์ในประเทศไทย กล่าวว่า กระบวนการสร้างผลกำไร ต่อความเสี่ยงที่มีลักษณะของIncreasing return to scale เพราะสหกรณ์ขนาดใหญ่ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มากขึ้นคณะกรรมการมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และ สามารถนำทุนดำเนินงานไปลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ กระจายความเสี่ยงของผลกำไรได้ดี จึงทำให้สามารถ สร้างผลกำไรต่อความเสี่ยงใน อัตราสูงขึ้นได้

2. แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ประเทศไทยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

2.1 แนวทางที่ 1: แนวทางการบริหารงานโดย มุ่งเน้นความสำคัญของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ประสิทธิผล ประสิทธิภาพ) (Output) โดยมีเป้าหมาย ในการใช้ ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาขีด ความสามารถ ส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการและ ป้องกันมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีของ องค์กร และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพิ่มโอกาสในการสร้าง ความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมั่นคง ได้แก่

1. อำนาจความสะอาดให้สมาชิกได้ใช้สิทธิต่าง ๆ ในสวัสดิการที่สมาชิกควรได้รับ

2. พัฒนาขีดความสามารถของผู้ทำหน้าที่บริหาร สหกรณ์ ให้มีความเข้าใจวิธีการจัดทำระบบและการ ดำเนินงานตามระบบบริหารจัดการสหกรณ์

3. การบริหารจัดการและปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการทำงาน และลดขั้นตอนหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ

4. ให้มีกิจกรรมปรับทัศนคติต่อการทำงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและจัด วัฒนธรรมองค์กรใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ ผู้ปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาองค์กร

5. จัดทำวิธี/กระบวนการ (Procedure) ในการปฏิบัติงานในงานด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมถึงคู่มือการปฏิบัติงาน (Job Descriptions) รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน มีโครงสร้างเป็นแผนภูมิที่ชัดเจน) โดยทั้งหมดนี้จะมุ่งเน้นการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการเป็นสายลักษณะที่ชัดเจน และแจ้งให้สมาชิกทุกคนรับทราบก่อนเสมอ ทุกกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานจำเป็นต้องมีระยะเวลา และงบประมาณกำกับไว้อย่างชัดเจน

โดยสหกรณ์อาศัยเครื่องมือในการจัดการเข้ามาเป็นกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ การบริหารจัดการสหกรณ์ตามหลักการสากล (POCCC) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเป็นหลัก สหกรณ์ในแต่ละแห่งควรกำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติให้ครอบคลุมตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละข้อ เพื่อเป็นการวัดผลการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น หลักธรรมาภิบาลสีขาวตามแนวทางของกรมส่งเสริมสหกรณ์ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติงานของแต่ละสหกรณ์ได้ และจะทำให้สหกรณ์ในประเทศไทย มีความมั่นคง เข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกทั่วประเทศ และในระดับสากลได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกษม สวัสดิ์ และคณะ (2556, หน้า 156) เรื่อง ธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินไทย พบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินไทยโดยตรงและมีบทบาทสำคัญที่สุด โดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินพ.ศ.2551 ออกประกาศ ต่าง ๆ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติ เพื่อให้สถาบันการเงินมีธรรมาภิบาล และกระทรวงการคลัง มีนโยบายเน้นในเรื่องการแก้ไขและป้องกันปัญหาความไม่มั่นคงของสถาบันการเงิน ได้ออกพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.2541 และได้ออกพระราชกำหนด

บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 เพื่อรับโอน และดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงิน และได้เสนอให้ออกพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. 2551 เพื่อให้ความคุ้มครองผู้ฝากเงินรายย่อยสำหรับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ออกประกาศหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้บริหาร และสอดคล้องกับการศึกษาของ ยาชซี (Kyazze, 2017) ที่ทำการศึกษารื่อง ธรรมาภิบาลและการปฏิบัติงานทางสังคมของสังคมสหกรณ์ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการให้สัตยาบันของการตัดสินใจการจัดการและการปฏิบัติทางสังคมและการปฏิบัติตามนโยบายและการปฏิบัติทางสังคมไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรวมแล้วธรรมาภิบาลสหกรณ์เป็นตัวทำนายผลการดำเนินงานทางสังคมที่ดี

2.2 แนวทางที่ 2: แนวทางการบริหารงานโดยมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (การมีส่วนร่วม การตอบสนอง) (Stake Holder) โดยมีเป้าหมาย ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และการมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความศรัทธาและรักองค์กร ได้แก่

1. การกำหนดอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการอย่างชัดเจน
2. จัดให้มีกระบวนการตรวจสอบ การควบคุมภายใน และการติดตามผลการดำเนินงาน
3. จัดโครงสร้างองค์กรภายใต้หลักการที่สำคัญ ได้แก่ หลักการแบ่งงานกันทำ หลักการมอบหมายงาน หลักความชำนาญเฉพาะงาน หลักอำนาจที่ชอบธรรม หลักการประสานงาน ทั้งคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่องานกันอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมให้มีความเป็นอิสระ ยอมรับมติเสียงส่วนใหญ่
5. จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดช่องทางการสื่อสาร เช่น Line Official Account, Mobile App, Website, Call Center และ Social Media ต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตามยุคปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ ต่างๆ ที่ได้มา
ทำการปรับปรุงการบริหารให้ดียิ่งขึ้น

6. จัดให้มีการสำรวจและประเมินความพึง
พอใจของสมาชิกในการใช้บริการ เพื่อนำผลมาปรับปรุง
และเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงาน

7. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือ
สมาชิก ได้มีส่วนรับรู้การดำเนินงาน รายงานกิจการ และ
เสนอข้อคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ และส่งเสริมให้บุคคล
ที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่สมาชิกและเจ้าหน้าที่ รู้ถึงสิทธิ
หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสหกรณ์

8. ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม และ
การเปิดเผยข้อมูล รวมถึงการเปิดโอกาสให้มีการ
ตรวจสอบการทำงานได้

9. เปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสารที่
ครบถ้วน เพียงพอเชื่อถือได้ถูกต้องและทันเหตุการณ์แก่
ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าของ
องค์กรในอนาคตทิศทางการขับเคลื่อนองค์กรตาม
ความคิดของผู้ปฏิบัติเพื่อลดช่องว่างและความ
ยากลำบากในการปฏิบัติงานจริงได้ความรักความหวง
แหนต่อองค์กร และมีความปรารถนาดีเพื่อให้องค์กร
พัฒนาเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ต้องส่งเสริมการบริหาร
จัดการที่เน้นให้ผู้ให้บริการหรือสมาชิกได้เข้ามามีส่วน
ร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการปฏิบัติงาน
ขององค์กร ตลอดจนเสนอความคิดเห็นและแนวทางการ
พัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปซึ่งสอดคล้อง
กับการศึกษาของ วรชัย สิงห์ฤกษ์ และประสพชัย
พสุนนท์ (2559, หน้า 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มี
ผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการของ
ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด จาก
การศึกษาพบว่า ปัจจัยค่านิยมและวัฒนธรรม ความ
ชัดเจนของยุทธศาสตร์ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความ
เหมาะสมของโครงสร้างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของ
เจ้าหน้าที่ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรร
มาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของชุมนุมสหกรณ์
ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

2.3 แนวทางที่ 3: แนวทางการบริหารโดย
มุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงาน (นิติธรรม ความโปร่งใส
ภาระรับผิดชอบ การมอบอำนาจ) (Process) โดยมี

เป้าหมาย ในการสร้างความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับ
จากสมาชิก ได้แก่

1. การเปิดเผยข้อมูลแก่สมาชิก กรรมการและ
มีเกี่ยวข้อง

2. เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและการใช้สิทธิ

3. กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎ
ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายทั้งภายในและภายนอก
องค์กร

4. การศึกษา ทบทวน กฎระเบียบ ประกาศ
ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้กระบวนการดำเนินงานของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยมีการพัฒนาในด้าน
ธรรมาภิบาล และได้รับความศรัทธา เชื่อถือ เชื่อมั่นจาก
มวลสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธินันท์ จันทน์
เอียด (2556) ที่ทำการวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาล
กับประสิทธิผลการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์และการ
ธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์
ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด
ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยภาพรวมมีการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสหกรณ์
เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความ
รับผิดชอบ และสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุดแก่ทุกฝ่าย ทั้งนี้องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล
มีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ หลักนิติธรรม โดยภาพรวมการ
บริหารตามหลักนิติธรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์และการ
ธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์
ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีการนำ
หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากาหนดข้อบังคับตาม
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม
กับสถานการณ์นั้น สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์และ
การธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์
ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด เห็นว่ามี
ประสิทธิผลในระดับมากที่สุด หลักคุณธรรม โดยภาพรวม
การบริหารตามหลักคุณธรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์และ
การธนกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์
ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีการนำ
หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

เพราะการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวข้องกับการเงิน ดังนั้นหากทุกฝ่ายยึดมั่นในความถูกต้อง ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสมอภาค ประพฤติปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณ และมีคุณธรรม การบริหารงานของสหกรณ์ย่อมประสบผลสำเร็จ หลักความโปร่งใส โดยภาพรวมการบริหารตามหลักความโปร่งใสของสหกรณ์ออมทรัพย์และการธนาภิบาลมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด กับสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานของสหกรณ์ที่โปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การกำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการบริหารงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังต้องประสานร่วมมือกันระหว่างองค์การภายนอกเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1. หน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรนำแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นผลการวิจัย ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานสหกรณ์

1.1.2. หน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสหกรณ์ทุกประเภทให้มุ่งเน้นการบริหารตามหลักการสหกรณ์ออมทรัพย์ควบคู่ไปกับหลักการบริหารสถาบันการเงิน

1.1.3. สันนิบาตสหกรณ์ควรกำหนดเป็นนโยบายให้มีการกำกับดูแลโดยเน้นความสำคัญในการกำกับดูแลการบริหารงานโดยเฉพาะเรื่องธรรมาภิบาล

1.1.4. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายภายใต้กรอบหลักการสหกรณ์ให้ครบทุกมิติ เน้นการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ให้มีการขยายตัวได้อย่างมั่นคงและควรสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลสหกรณ์ หน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ อย่างเหมาะสม

1.1.5. การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการควรกำหนดการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.2.1. สหกรณ์ ควรกำหนดคุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดหาตัวแทนสมาชิกสหกรณ์อย่างชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมกันพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์เดิมที่วางไว้

1.2.2. สหกรณ์ ควรส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ให้กับสมาชิก ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางธุรกิจสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3. ควรพัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งสมาชิก กรรมการ ฝ่ายจัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และด้านธุรกรรมการเงินออนไลน์ที่กำลังเข้ามาสู่ในธุรกิจสหกรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. การบริหารจัดการของสหกรณ์แต่ละพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรร่วมด้วย

2.2. ควรมีการศึกษากิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ขององค์กรเอกชน หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นมาจากการรวมกลุ่มกันเองของประชาชนเป็นกลุ่มขนาดเล็กหรือขนาดกลาง ที่มีความเสี่ยงในการบริหารมากกว่าสหกรณ์ขนาดใหญ่

2.3. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร และกรรมการขององค์กร อาจมีอิทธิพลต่อการบริหารของสหกรณ์ได้ ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเฉพาะของผู้บริหารและกรรมการของสหกรณ์เพิ่มเติม เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กรที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2560). *หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์*. คำแนะนำสหกรณ์สีขาวด้วยธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนาสหกรณ์นอกภาคการเกษตร กองพัฒนา

สหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริม
สหกรณ์.

กัญรัตน์ สุนทรตุล. (2556). การเพิ่มประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์
ในเขตจังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระ
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

เกษม สวัสดิ์ และคณะ. (2556, กันยายน-ธันวาคม).
ธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินกับการ
บริหารจัดการสถาบันการเงินไทย. วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 7(3).

ชูลีพร โพธิ์เหลือง. (2557, พฤษภาคม – สิงหาคม).
ผลสัมฤทธิ์การบริหารราชการด้วยหลักธรร
มาภิบาล ตามภารกิจหลักขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตจังหวัดภาคกลาง.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 6(2).

ประสพชัย พสุนนท์. (2558). การประเมินสมรรถนะ
และประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์
สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการ
จัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุ่งเกียรติ รัตนบานชื่น. (2561). การประเมินความเสี่ยง
ทางการเงินและหลักธรรมาภิบาลด้านการ
บริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน
ประเทศไทย. เชียงใหม่ :มูลนิธิสถาบันศึกษา
นโยบายสาธารณะ.

วรชัย สิงห์ฤกษ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559).
ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้
ในการบริหารจัดการของชุมนุมสหกรณ์ออม
ทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. วารสารการ
จัดการสมัยใหม่. 14(1): 67.

Lawrence Musiitwa Kyazze, (2017). Governance and
Social Performance of Cooperative
Societies. *Cogent Business & Management*.
4(1).

แนวทางแก้ปัญหาการใช้มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

Solutions for the Use of Legal Measures on Protection Land that be the Property of to the Public Domain of Stage

วิทยา เบ็ญจาทิกุล (Wittaya Benjathikun)¹ ศิริเพ็ญ จันทรนิยัม (Siripen Junniyom)²

เสงี่ยม บุษบาบาน (Sangiam boossababarn)³

Received: March 9, 2022

Revised: May 14, 2022

Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย และ 3) เสนอแนวทางแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการคัดเลือกเอกสารตามหลักเกณฑ์ของ Mogalakwe (2006) ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามนัยมาตรา 1304 (1) มาตรา 1304 (2) และ 1304 (3) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลระดับทฤษฎีของ Scott (1990; 2006) และเรียบเรียงด้วยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอยู่หลายฉบับด้วยกัน อาทิเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ฯลฯ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายก็ยังมีหลายองค์กรทั้งหน่วยงานรัฐของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วน

ท้องถิ่น ซึ่งมีความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ปัญหาด้านการรุกล้ำที่ดินคือ ความไม่ชัดเจนของเขตที่ดินและนโยบายรัฐ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้และทักษะปฏิบัติงาน ประชาชนขาดจิตสำนึกและไม่ยำเกรงต่อกฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่วนอุปสรรคด้านสังคมและเศรษฐกิจคือ ขาดการวางแผนใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการเข้ามาลงทุนของนายทุนภายในและภายนอกท้องถิ่น

3. แนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่ กำหนดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่และเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ และกำหนดมาตรการประมวลกฎหมายที่ดิน เรื่องการให้ความคุ้มครองที่ดินของรัฐในเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขให้ชัดเจน

คำสำคัญ: สาธารณสมบัติของแผ่นดิน, การให้ความคุ้มครองที่ดิน, มาตรการทางกฎหมาย

Abstract

This research aimed to study 1) to study law and law enforcement process, 2) to study problems and obstacles in law enforcement, and 3) to propose solutions to law enforcement problems relating to the protection of land which is the public domain of the land. This research is a qualitative research which a

^{1, 2, 3} คณະนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of laws, Bangkokthonburi University

documented research method Collecting information by selecting documents, such as the Civil and Commercial Code, implied Section 1304 (1), Section 1304 (2) and 1304 (3), Local Administrative Act B.E. 2457 Concerning the Preservation and Protection of Lands which are Public Domain for Shared Citizens 2010. Data were analyzed using secondary data analysis and compiled by descriptive method. The results showed that

1. There are several relevant laws, such as the Civil and Commercial Code. Land code Local Administrative Act Maritime Act in Thai waters, etc., and the legal powers and duties are still many organizations, including government agencies of the central, provincial and local authorities. This has overlap in the powers and duties of the Ministry of Interior, provinces, districts and local government organizations

2. The problem found is land encroachment and obstacles encountered in social and economic aspects

3. Solution to the problem, namely the determination of clarity in the performance of duties and areas of responsibility for the officers. And clearly define the preventive and remedial measures of the Land Code.

Keywords: Public domain, Protection, Legal measures

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 บัญญัติว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ และทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า บ่อและโรงอาหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,

2457) จึงกล่าวได้ว่า “ที่ดิน” เป็นทรัพย์สินอันมีคุณค่า มีราคา เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ เช่น ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ทำเกษตรกรรม รวมไปถึงทำการอุตสาหกรรม ที่เป็นปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์อันประกอบไปด้วย ที่ดิน (Land) แรงงาน (Labor) ทุน (Capital) และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) (ศักดิ์ กาญจนวนาวาลย์ และสยานนท์ สหพันธ์, 2562) โดยที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 1 ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่าที่ดินไว้ว่า “ที่ดิน” หมายถึงพื้นที่ดินทั่ว ๆ ไป และให้หมายความถึงภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ, 2562) ในประเทศไทย จำแนกที่ดินออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ ที่ดินของเอกชน ได้แก่ ที่ดินที่ประชาชนมีกรรมสิทธิ์ และทางราชการออกเอกสารสิทธิ์ให้ตามประมวลกฎหมายที่ดินในรูปของโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว รวมถึงที่ดินที่ยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ แต่อาจมีหลักฐานแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ค.1) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3 ก.) ซึ่งผู้ครอบครองมีสิทธิครอบครองหรือทำประโยชน์ ส่วนที่ดินของรัฐนั้น ในประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 2 ได้บัญญัติไว้ว่า “ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็นของรัฐ” อธิบายความได้ว่าหมายถึงที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด และบรรดาที่ดินทั้งหลายที่เอกชนยังมิได้สิทธิตามกฎหมายโดยรวมไปถึงที่ดินที่มีผู้เข้าไปยึดครอบครองเองโดยพลการและมิได้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์มหาชนที่กำหนดให้สิทธิในที่ดินแก่เอกชนด้วย (สิริโฉม พรหมโสม, 2557)

ปัญหาทางปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความรับผิดชอบในการถือครองที่ดินเป็นปัญหาหลักเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อมั่นพื้นฐานของมนุษย์มากกว่าปัญหาของกฎหมาย ความพยายามทางกฎหมายในการปกป้องผลประโยชน์สาธารณะในที่ดินได้รับผลลัพธ์ที่หลากหลาย แม้ว่ามาตรการในท้องถิ่นเพื่อควบคุมการใช้ที่ดินโดยเฉพาะ เช่น การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ความแปรปรวนที่พร้อมใช้งาน และการขาดการวางแผนระยะยาวที่แท้จริงมักทำให้พวกเขาผิดหวังข้อเสนอกฎหมายการใช้ที่ดินทั่วประเทศ

ล้มเหลวโดยทั่ว ถึงแม้ว่าจะมีการสนับสนุนจากรัฐสภาเป็นจำนวนมาก แต่พระราชบัญญัตินโยบายการใช้ที่ดินแห่งชาติที่เสนอในปี 1970 และการเปลี่ยนแปลงที่ตามมา ก็ล้มเหลวถึงสามครั้ง (Caldwell, 1986) ยกตัวอย่างเช่นพื้นที่เพาะปลูกตั้งแต่ปี 1960 จำนวนพื้นที่เพาะปลูกต่อหัวทั่วโลกลดลงจาก 0.41 เป็น 0.21 เท่า เพื่อเลี้ยงประชากรที่กำลังเติบโต ทรัพยากรที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีความสำคัญมากขึ้นสำหรับมนุษยชาติ นโยบายคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางการปรับและจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพอย่างกว้างขวางทั่วโลก ประเทศในยุโรปได้ประกาศใช้นโยบายการใช้ที่ดินจำนวนมากเพื่อป้องกันการสูญเสียที่ดินทำกินอย่างรวดเร็วในระหว่างกลายเป็นเมือง (Linner & Messing, 2012; Monk et al., 2013) ดังนั้น การจัดระเบียบการทำหลักฐานแผนที่ การปักเขตของกรรมที่ดินไม่ชัดเจน และเป็นปัจจุบันเพื่อง่ายต่อการตรวจสอบรวมถึงแก้ปัญหาด้านบุคลากรให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงการกำหนดนโยบายด้านการควบคุมและดูแลที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินโดยการกำหนดฝ่ายควบคุมให้ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงานอีกทั้งการให้อำนาจอธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจฝ่ายเดียวอาจส่งผลให้ยากต่อการตรวจสอบ ซึ่งจำนวนเนื้อที่แท้จริงของที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินที่ไม่อาจจะนับได้ชัดเจนแน่นอน ก็เป็นปัญหาสำหรับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงสำหรับที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ผิดพลาดทับที่ดินทำกินของราษฎรที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาเกิดความล่าช้า ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินได้ ซึ่งในงานวิจัยของ Boonsuk (2020) ได้อธิบายถึงที่ราชพัสดุว่าเป็นทรัพย์สินที่ดินของรัฐอันมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารราชการแผ่นดินและประชาชนในชาติเป็นอย่างมาก แต่เมื่อเกิดการบุกรุกที่ดินราชพัสดุขึ้นกลับพบว่า ปัญหาการบุกรุกไม่ได้รับความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่ยับยั้งการกระทำการบุกรุกหรือได้รับการเหลียวแลจากรัฐบาลเท่าที่ควร แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินราชพัสดุที่ผ่านมายังคงมีปัญหาในกระบวนการยุติธรรมด้านที่ดินของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้เกิดความ

เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้ปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดวยังคงปรากฏอยู่เรื่อย ๆ สร้างความขัดแย้งความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินของรัฐ ระหว่างรัฐ ประชาชน เอกชน และเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทย ยิ่งปล่อยไว้นานวันยิ่งทวีปัญหาขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก ส่งผลกระทบความเสียหายและความเสื่อมโทรมต่อการใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการในที่ราชพัสดุเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดแก่ทางราชการหรือสาธารณะโดยส่วนรวมในอนาคต

บทความวิจัยนี้นำเสนอกฎหมาย ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงกฎหมายกระบวนการ มาตราทางกฎหมาย อันนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในการคุ้มครองที่ดินที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิครอบครองที่ดินของรัฐที่ต้องแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิโครงสร้างที่นโยบายและกฎหมายการใช้ประโยชน์ในที่ซึ่งมรดกและชัดเจนให้มีความเหมาะสมเป็นไปโดยเสมอภาค เป็นธรรมและเป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วมและทางราชการที่แท้จริงเป็นสำคัญ ตลอดจนสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้น (Boonsuk, 2020) รวมทั้งสามารถไปประกอบการพิจารณาการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับที่ดินและการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การที่รัฐควรเร่งดำเนินการออกเอกสารสิทธิหรือให้สิทธิที่ทำกินในบริเวณที่มีศักยภาพและสามารถทำประโยชน์ได้ภายใต้การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนควรเร่งรัดการนำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์มากำหนดเขตพื้นที่ การวางแผนการบริหารจัดการด้วย (Sawamechai, 2016)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย การ วิจัย เอก สาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายภายใต้ขอบเขตการวิจัยการพิจารณาคุณลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นัยมาตรา 1304 ได้แก่ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน (มาตรา 1304 (1)) ทรัพย์สินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน หมายถึง ทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นประโยชน์ของพลเมืองโดยตรงอันประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้สอยร่วมกันได้ (มาตรา 1304 (2)) และทรัพย์สินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งทางราชการสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ มิได้หมายความว่าสาธารณชนจะเข้าอ้างสิทธิใช้สอยได้เสมอไป แต่สาธารณชนได้รับประโยชน์จากการที่มีผู้แทนของแผ่นดินเป็นผู้ใช้ (มาตรา 1304 (3)) (สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ, 2562) อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองป้องกันมาตรา 122 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2457) และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) และการสะท้อนและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ด้านการรื้อถอนที่ดินและด้านสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับนำเสนอเป็นแนวทางโดยมุ่งเน้นการพิจารณาการปรับใช้มาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินต่อไป

บททวนวรรณกรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้อธิบายและกล่าวถึงความสำคัญของ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ตามนัยมาตรา 1304 (1) ทรัพย์สินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน นัยมาตรา 1304 (2) และทรัพย์สินที่ใช้เพื่อ

สาธารณประโยชน์ นัยมาตรา 1304 (3) ซึ่งมีพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ที่ดินรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นัยมาตรา 1304 (1) จำเป็นจะต้องมีการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ จึงจะถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายแรก เห็นว่าที่ดินรกร้างว่างเปล่าจะต้องมีการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อใช้ร่วมกันจึงจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยให้เหตุผลว่า “...เมื่อพิจารณามาตรา 1304 ให้ละเอียดแล้ว จะเห็นว่าไม่ได้บอกว่าที่ดินรกร้างว่างเปล่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ในกฎหมายใช้คำว่า “เช่น” ไว้ก็จริง แต่หลักที่จะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ น่าจะอยู่ในวรรคแรกนั่นคือ 1) จะต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน และ 2) จะต้องใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ฉะนั้น ที่ดินรกร้างว่างเปล่าใดที่ไม่มีลักษณะประการที่ 2 อยู่ด้วย ก็น่าจะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ถึงกับเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (มาตรา 8 และ 10 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินก็สนับสนุนอยู่...” ฝ่ายที่สอง เห็นว่าโดยสภาพที่ดินรกร้างว่างเปล่าเป็นการสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันแล้วจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยให้เหตุผลว่า “...เดิมมาเข้าใจว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินจะต้องมีการ “ใช้” เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการกำหนดในกฎหมายของฝรั่งเศสว่าที่ดินไม่มีเจ้าของเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังที่กล่าวข้างต้น ความหมายจึงเริ่มกว้างขึ้น ต้นร่างมาตรา 1304 นี้ แม้จะเป็นภาษาอังกฤษมาแต่คำว่า *Domaine public* ซึ่งแปลว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น กลับใช้ภาษาฝรั่งเศสไว้โดยเฉพาะย่อมมุ่งหมายให้มีความหมายพิเศษมิใช่ความหมายทั่วไป ตามรากศัพท์ในหลักทั่วไป จึงมิได้มีแต่ “ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์” เท่านั้น แต่ได้เพิ่มคำว่า “หรือ สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน” อยู่ด้วยการสงวนไว้นั้นย่อมแตกต่างจากคำว่า “สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน” นั้นแน่ ๆ เพราะกรณีนั้นมีลักษณะให้ประชาชนอาจเข้าใช้ได้โดยตรง แต่กรณีอื่น ๆ คือ มาตรา 1304 (1) ถึง (3) กลับหวนกันมิให้ใครมาใช้ บางท่านว่า “สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน” นี้ มิใช่เป็นกรณีที่ดินเข้าเป็นผู้ใช้แทน แต่เป็นเรื่องที่ประชาชนเข้าใช้โดยตรง แต่ถ้าต้องเป็นเช่นนั้นจะเกิดปัญหาว่า “ที่ดินรกร้าง

ร้างว่างเปล่า” ที่ไม่ยอมให้ใครเข้าใช้ (มาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน) นั้น จะไม่อาจนับเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ ดังนี้ คำว่า “สงวนไว้” นั้นต้นร่างภาษาอังกฤษก็ใช้คำว่า “Reserved” ซึ่งเป็นการสงวนไว้จริง ๆ มิให้ผู้ใดเข้าใช้จะใช้กันกรณีใด ก่อนมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายไทยแต่เดิมมาไม่เคยมีหลักเรื่องครอบครองปรปักษ์ ที่ดินของรัฐจะให้สิทธิแก่เอกชนได้ก็โดยแต่การจัดให้ตามกฎหมายมหาชน คือกฎหมายที่ดินเท่านั้น การเกรงว่าเอกชนไปครอบครองที่ดินของรัฐแล้วเกิดสิทธิใดไม่มี แต่เมื่อมี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกำหนดหลักการครอบครองขึ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงคงประสงคียึดหลักเดิมให้ใครมาอ้างอายุความในที่ดินของรัฐไม่ได้ แม้ว่าที่นั้นยังมีได้จัดให้ใช้เพื่อการใดก็ตาม หากมีเรื่องที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมิได้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินขึ้นด้วยแล้ว ก็คงมีการอ้างหลักครอบครองปรปักษ์ให้รัฐเสียหายแน่ ๆ จากความเป็นมาถ้อยคำในกฎหมายและเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่าที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยสภาพตามที่ระบุเป็นตัวอย่างใน 1) ไว้แล้วนั้น โดยไม่ต้องไปตีความเพิ่มเติมอีก และการสงวนไว้เฉย ๆ เช่นนั้น ย่อมเป็นประโยชน์แก่การวางแผนการใช้ที่ดินของรัฐในภายหน้าอันเป็น “การสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน” นั้นแล้ว...” (มานิต จุ่มปา, 2548) ทั้งนี้ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าจึงอาจแยกได้ 2 ประเภท ได้แก่ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่มีการสงวนหวงห้ามไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่เขา ภูเขา ปริมณฑล ภูเขา 40 เมตร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณที่หวงห้ามตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2523 ที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามไว้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2475 ที่ดินที่จัดผาผลประโยชน์ตามมาตรา 10 หรือ 11 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น และที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินธรรมดา ซึ่งที่ดินประเภทนี้ บุคคลอาจได้มาตามกฎหมายที่ดิน ตามนัยมาตรา 1334 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (รัฐปัทม์ มูลไชยสุข, 2563)

ทรัพย์สินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน นัยมาตรา 1304 (2) หรือทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้

ร่วมกัน ซึ่งนิยมเรียกว่า “ที่สาธารณประโยชน์” เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน แต่เนื่องจากมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ จึงมีการเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ดังนั้น การเกิดของที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน มี 4 กรณี ประกอบด้วย 1) เกิดขึ้นโดยสภาพธรรมชาติ คือธรรมชาติได้สร้างสรรคให้เกิดตัวทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะขึ้น และโดยสภาพของตัวทรัพย์สินที่เกิดขึ้นนั้นมีไว้สำหรับให้พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังเช่นตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1035/2504 ซึ่งวินิจฉัยว่า “ที่สาธารณประโยชน์ไม่จำเป็นต้องเป็นทางราชการต้องสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันก็เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยสภาพได้” เช่น ป่าช้าสาธารณประโยชน์ทุ่งเลี้ยงสัตว์สาธารณประโยชน์ แม่น้ำ ลำคลอง ห้วยหนอง คลอง บึง ลำน้ำ ลำเหมือง ลำรางสาธารณประโยชน์ เป็นต้น 2) เกิดจากการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ได้แก่ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า นัยมาตรา 1304 (1) หากประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น นำสัตว์ไปเลี้ยง เผาศพ เล่นกีฬา ฯลฯ ต้องปรากฏว่าใช้ร่วมกันจริงหรือที่ดินเอกชน เช่น การอุทิศและหรือสละครอบครอง แต่ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อสาธารณ นัยมาตรา 1304 (3) ไม่อาจกลายเป็นทรัพย์สินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน นัยมาตรา 1304 (2) เพราะสงวนหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ทั้งนี้ จะต้องได้ข้อเท็จจริงว่ามีการใช้จริง ๆ และเป็นการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชนมิใช่ใช้เพื่อประโยชน์ของเอกชนคนใดคนหนึ่ง ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 100/2515 วินิจฉัยว่า “ที่ดินซึ่งประชาชนในหมู่บ้านใช้ร่วมกันสำหรับเลี้ยงสัตว์พาหนะโค กระบือ และเป็นป่าช้ามานาน 80 ปีเศษแล้ว เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของที่ดินและการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยไม่ต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียน หรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดไว้ให้เป็น ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน” 3) เกิดขึ้นโดยผลของนิติกรรม อาจเกิดขึ้นจากการซื้อขาย การแลกเปลี่ยน หรือมีผู้ยกให้ซึ่งสองกรณีแรกจะต้องนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปยื่นคำขอจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 71 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน “ให้เจ้าพนักงานที่ดินเป็น

พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในเขตท้องที่ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขานั้น” จึงจะถูกต้องและสมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งการเกิดขึ้นหรือ การได้มาเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือใช้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะที่ดินที่แลกเปลี่ยน นั้นจะมีสถานะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเมื่อได้มีการจดทะเบียน (1) โดยการซื้อที่ดินจากเอกชน เป็นไปตามหลักนิติกรรมสัญญาประเภทซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2) โดยการแลกเปลี่ยนที่ดิน ของรัฐกับเอกชน นอกจากจะเป็นไปตามหลักนิติกรรม สัญญาประเภทแลกเปลี่ยนตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์แล้ว ยังมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นเฉพาะกาล ตามนัยมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน “การ พิจารณาว่าที่ดินได้ทำประโยชน์แล้วหรือไม่ ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกระทรวง ที่ดินที่ได้รับ อนุญาตให้จับจอง แต่ยังไม่ได้รับคำรับรองจาก นายอำเภอว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ผู้ได้รับอนุญาตจะโอน ไปไม่ได้เว้นแต่จะตกทอดโดยทางมรดก” และมาตรา 1305 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับ (3) โดยมีผู้ยกให้ หรือทิศให้ เป็นกรณีที่ดินได้มาซึ่งที่ดิน โดยเสนาหาที่เกิดจากความสมัครใจของเจ้าของที่ดินผู้ให้ เองและมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงว่าต้องการให้ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน กรณีจึงแตกต่างกับการที่ เอกชนเวนคืนที่ดินให้แก่รัฐบาลตามประมวลกฎหมาย ที่ดินมาตรา 5 “ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ใน ที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่ มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครอง ที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับ แต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เพราะการเวนคืนดังกล่าวเป็นเรื่องที่เอกชน แสดงเจตนาสละการครอบครองที่ดินของตนให้แก่รัฐโดย ความสมัครใจ โดยมีได้มีวัตถุประสงค์เฉพาะหรือมี เจตนาที่จะให้รัฐนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในกิจการใด จำแนกได้ 2 กรณี คือ กรณีอุทิศโดยตรง คือเอกชน เจ้าของที่ดินแสดงเจตนาอุทิศที่ดินให้แก่รัฐ เพื่อให้รัฐ นำไปใช้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกันโดยชัดแจ้ง เช่น นำโฉนดที่ดินและหรือหนังสือ

รับรองการทำประโยชน์ไปเป็นจดทะเบียน “โอนเป็นที่ สาธารณประโยชน์” หรืออาจส่งมอบหนังสือแสดงสิทธิใน ที่ดินให้แก่ทางราชการโดยให้ทางราชการไปดำเนินการ เอง หรือทำหนังสือยกให้หรือให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ไว้ก็ ได้ และกรณีอุทิศโดยปริยาย ไม่ได้แสดงเจตนาออกมา โดยชัดแจ้ง แต่ปล่อยให้ประชาชนทั่วไปสัญจรไปมาบน ที่ดินของตนโดยไม่สงวนสิทธิ (ไม่ต้องจดทะเบียนก็มีผล เพียงแสดงเจตนาสละการครอบครองโดยชัดแจ้งหรือโดย ปริยาย) โดยพิจารณาถึงเจตนาของผู้ที่ยกให้โดยมี เจตนาที่สำคัญคือ การให้ประชาชนใช้ร่วมกัน มิใช่เป็น การยกให้แก่ฝ่ายปกครอง หรือรัฐบาล หรือบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ประโยชน์สาธารณะจึงต้องอยู่เหนือประโยชน์ ส่วนบุคคล สัญญาที่ดินให้แก่รัฐจึงมีผลทันทีโดยไม่ จำเป็นต้องมีพิธีการแต่อย่างใด และ 4) เกิดขึ้นโดยผล ของกฎหมาย ซึ่งการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐได้ประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดินรกร้างว่าง เปล่าไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ของทางราชการ หรือ เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สงวนหวงห้าม ไว้สำหรับใช้ในราชการทหาร กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ หรือสงวนไว้เป็นทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ โดยการ หวงห้ามจะมีได้ 2 กรณีคือ กรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติ ไว้โดยตรงแต่ฝ่ายปกครองใช้อำนาจหน้าที่ทั่วไปในการ ปฏิบัติราชการสงวนหวงห้าม และกรณีที่มีกฎหมาย บัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่ฝ่ายปกครองในการสงวนหวง ห้ามไว้โดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2497; สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ, 2562; รัฐบุทมิ มูลไชยสุข, 2563)

ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ นัยมาตรา 1304 (3) เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการ บ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ ได้แก่ ที่ดินที่ตั้ง สถานที่ราชการต่าง ๆ หรือที่เรียกว่าที่ราชพัสดุ แต่ใช้ว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อ ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ จะเป็นราชพัสดุไปเสีย ทั้งหมด คงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2562 จากการบัญญัติ มาตรา 6 ได้แก่ 1) อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด 2) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของ แผ่นดินโดยเฉพาะ 3) ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อ ประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย และข้อยกเว้น ของการเป็นที่ราชพัสดุ ในมาตรา 7 อสังหาริมทรัพย์

ดังต่อไปนี้ไม่เป็นราชพัสดุ 1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน แต่ไม่รวมถึงที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย 2) อสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน 3) อสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) อสังหาริมทรัพย์ขององค์การมหาชน ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินขององค์การมหาชนนั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 5) อสังหาริมทรัพย์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินของสถานศึกษานั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 6) อสังหาริมทรัพย์ของหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐนั้น โดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และ 7) อสังหาริมทรัพย์ที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ไม่ให้อ้างอิงเป็นราชพัสดุ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งการเกิดขึ้นและหรือการได้มาซึ่งที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ และที่ราชพัสดุ เช่น การประกาศสงวนหวงห้ามไว้ใช้ในราชการ โดยกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ (รัฐปัทม์ มูลไชยสุข, 2563)

อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองป้องกันมาตรา 122 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 “นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2457) และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) ประกอบด้วย หมวด 1 ลักษณะที่ดิน ข้อ 5 ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้

ร่วมกัน หมายถึงที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติโดยการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายตลิ่ง ที่ป่าช้า ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบล หรือหมู่บ้าน หมวด 2 อำนาจหน้าที่ ข้อ 6 ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หมวด 3 การใช้ประโยชน์ ข้อ 7 ไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หมวด 4 การจัดทำทะเบียน ข้อ 10 ให้นายทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ 4 ชุด เก็บไว้ที่อำเภอ สำนักงานที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมที่ดิน กรณีไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ให้ยื่นคำขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลและคุ้มครองป้องกันตามกฎหมาย เป็นผู้ดำเนินการขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ข้อ 11 กรณีที่ได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้ผู้ดูแลรักษาตรวจสอบเก็บไว้ หากปรากฏหลักบันแต่รายละเอียดไม่ตรงกัน ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการลงรายการเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้นในทะเบียนให้ครบถ้วน ตามข้อเท็จจริง เสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวันเดือนปีกำกับไว้ หมวด 5 ข้อ 12 การตรวจสอบข้อเท็จจริง ให้นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการ โดยมีสำนักงานที่ดินจังหวัดและสาขาเป็นผู้สนับสนุนในการดำเนินการด้วย หมวด 6 ค่าใช้จ่าย ข้อ 13 ให้ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการ การออกหนังสือสำหรับที่หลวง การดำเนินคดี การรังวัด การจัดทำและหรือการตรวจสอบทะเบียน รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) ดังนี้

การศึกษาในเชิงเอกสารด้วยการศึกษากฎหมาย กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาและอุปสรรคที่

เกี่ยวข้องกับมาตรการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามนัย มาตรา 1304 (1) มาตรา 1304 (2) และ 1304 (3)
2. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122
3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553

การวิเคราะห์ในเชิงเอกสารด้วยการวิเคราะห์กฎหมาย กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาและอุปสรรคในมาตรการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เน้นวิธีการกฎหมายเชิงบรรทัดฐานด้วยการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิโดยการคัดเลือกเอกสารตามหลักเกณฑ์ของ Mogalakwe (2006) ประกอบด้วย 1) เป็นเอกสารที่มาจากแหล่งเชื่อถือได้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ 2) เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ และ 3) เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ในเชิงเอกสารมาสรุปและนำเสนอแนวทางตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทุติยภูมิของ Scott (1990; 2006) ซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยเรียบเรียงด้วยวิธีพรรณนา (Descriptive Method) เพื่อค้นหาเนื้อหาสาระสำคัญที่นำไปตอบผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประกอบด้วย 1) หลักกฎหมายทั่วไปคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 บัญญัติว่าสาธารณสมบัติของ

แผ่นดินรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งมีผู้เวนคืนทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษยิ่งกว่าทรัพย์สิน ประเภทอื่น ๆ ของรัฐและของเอกชนบุคคลธรรมดา และไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเอกชน ความคุ้มครองเป็นพิเศษที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้แก่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นมีกฎหมายหลายฉบับที่มีการกำหนดให้ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อป้องกันไม่ให้ใครนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตนหรือถ้าจะนำไปใช้ก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่บัญญัติไว้ ดังนั้นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลรักษาป้องกันคือ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2545 และ 3) องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาคุ้มครองและป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและมีหลายองค์กรทั้งหน่วยงานของรัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่ของการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เช่นกระทรวงมหาดไทย จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจที่ทับซ้อนกันจึงก่อให้เกิดปัญหาการกล่อยปล่ละเลของการรุกล้ำที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะความไม่ชัดเจนของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีสาเหตุมาจากหลายประการดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านการรุกรล้ำที่ดิน

1. ความไม่ชัดเจนของขอบเขตที่ดิน
2. การขาดความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่

3. นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาเรื่องการรุกร้าขาดความชัดเจน

4. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยจนเกิดการแย่งชิงจากทรัพยากรจากประชาชน

5. การขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในการดูแลรักษาป้องกันที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

6. การขาดการยำเกรงต่อกฎหมายของประชาชน เพียงเพราะมุ่งหวังเอาประโยชน์ส่วนตนแต่ฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

7. ผู้ปกครองท้องถิ่นใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเอง

ดังนั้น จึงควรมีการเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้เกิดการป้องกันและคุ้มครองพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดินได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

อุปสรรคด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1. การขาดการวางแผนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. การที่นายทุนภายนอกหรือนายทุนในท้องถิ่นเข้าไปหาผลประโยชน์โดยการลงทุนดำเนินการ

จากข้อมูลข้างต้น ปัญหาการรุกร้าที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ได้แก่ 1) ความไม่ชัดเจนของขอบเขตที่ดิน 2) การขาดความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ 3) นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาเรื่องการรุกร้าขาดความชัดเจน 4) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยจนเกิดการแย่งชิงจากทรัพยากรจากประชาชน 5) การขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในการดูแลรักษาป้องกันที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน 6) การขาดการยำเกรงต่อกฎหมายของประชาชน เพียงเพราะมุ่งหวังเอาประโยชน์ส่วนตนแต่ฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 7) ผู้ปกครองท้องถิ่นใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเอง สำหรับอุปสรรคทางด้านสังคมและเศรษฐกิจก็มีส่วนสำคัญในการรุกร้าของสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้แก่ 1) การขาดการวางแผนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และ 2) การที่นายทุนภายนอกหรือนายทุนในท้องถิ่นเข้าไปหา

ผลประโยชน์โดยการลงทุนดำเนินการต่าง ๆ จากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายป้องกันคุ้มครองที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินคือ 1) การกำหนดความชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบและควบคุมพื้นที่เขตพื้นที่ และ 2) การกำหนดมาตรการในประมวลกฎหมายที่ดิน เรื่องการให้ความคุ้มครองที่ดินของรัฐทั้งในเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขอย่างชัดเจนในด้านการให้อำนาจบุคคลเข้าไปครอบครองหรือใช้ประโยชน์ในที่ดิน เพื่อให้สามารถกำหนดบทลงโทษเมื่อเกิดข้อพิพาท และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมขององค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรอิสระ และนายทุนได้จริงในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งมีผู้เวนคืน ทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน กฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษยิ่งกว่าทรัพย์สิน ประเภทอื่น ๆ ของรัฐและของเอกชนบุคคลธรรมดา และไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเอกชน ความคุ้มครองเป็นพิเศษที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้แก่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน คือที่ดินของรัฐประเภทหนึ่งที่เป็นสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งอนันต์ อภิขัยนันท์ (2564) ได้นิยามที่ดินของรัฐ ได้แก่ที่ดินที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยในงานวิจัยของ Jungthawan (2020) พบว่า สาเหตุการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินอาจได้มาหลายช่องทางด้วยกัน ซึ่งก่อนที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์จำเป็นต้องมีการพิสูจน์สิทธิในที่ดินเสียก่อน โดยกฎหมายแต่ละฉบับมุ่งเน้นการจัดการที่ดินโดยรัฐในการควบคุมการใช้ที่ดินและใช้กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดินภายใต้กรอบกฎหมายและเอกสารทางราชการ และ Uthaina (2020) พบว่า ที่ดินในเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่ยังไม่มีการออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) ย่อมมีสิทธิครอบครองได้

และสิทธิครอบครองในกรณีนี้ไม่อาจตกทอดไปยังทายาทของเจ้ามรดกได้ เพราะสิทธิครอบครองจะเกิดขึ้นด้วยสาระสำคัญที่ว่าโดยเจตนายึดถือเพื่อตน เมื่อผู้ครอบครองถึงแก่ความตายเจตนายึดถือเพื่อตนของผู้ตายย่อมระงับและสิ้นสุดไปด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัญหาการรุกรานที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินเกิดจากความไม่ชัดเจนของขอบเขตที่ดิน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นโยบายการแก้ไขปัญหาเรื่องการรุกรานที่ดินของรัฐไม่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย รวมไปถึงประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะและไม่ยำเกรงต่อกฎหมาย และผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ให้กับตนเอง ซึ่งในส่วนของอุปสรรคทางด้านสังคมและเศรษฐกิจเกี่ยวกับการขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และนายทุนภายนอกเข้าไปหาผลประโยชน์จากสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน เช่นเดียวกับการบริหารจัดการที่ราชพัสดุไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรและขาดความคล่องตัวในการจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุ ประกอบกับไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ในการปกครอง ดูแล และบำรุงรักษาที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะหรือที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินดังกล่าว และยังขาดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุนอกราชอาณาจักรและทรัพย์สินนอกราชอาณาจักร (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งในการศึกษาของ สุจารีย์ วิชัยดิษฐ์ (2556) พบว่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์น่าจะเกิดมาจากความไม่ชัดเจนของที่ดินสาธารณะประโยชน์ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ว่างเปล่าทำให้ชาวบ้านจึงจับจองเป็นพื้นที่ทำกิน และหน่วยงานภาครัฐก็ทราบมาโดยตลอดว่ามีชาวบ้านบุกรุกเข้าทำกินในที่ดินสาธารณะประโยชน์ แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทำให้ได้รับการคัดค้านและต่อต้านการดำเนินการจากชาวบ้านที่ทำกินบนพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะต้องหาวิธีการหรือแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และอาจเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เมื่อภาครัฐเข้าดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากชาวบ้านมีความเข้าใจว่าที่ดินแปลงนี้เป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดย

ที่ไม่ต้องออกเอกสารสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้น และบางส่วนเข้าใจว่าหากตนเองได้ครอบครองที่ดินทำกินเป็นเวลาหลายปีจะสามารถยื่นขอครอบครองเป็นกรรมสิทธิได้ และในเอกสารวิจัยของ คมสันต์ ศรีพรมรี และคณะ (2561) พบว่า อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เกิดขึ้นจากการที่กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายของรัฐบาลกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการคุ้มครองป้องกัน ซึ่งมีทั้งโดยตรง และโดยอ้อม หรือสนับสนุนการคุ้มครองป้องกันเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายนั้น ๆ กรมที่ดินมิได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรง คงมีเพียงอำนาจหน้าที่สนับสนุนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้มีอำนาจโดยตรงตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย โดยปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องของบุคลากรที่ขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ปัญหาด้านระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และขาดความชัดเจน แม้ว่าปัญหาดังกล่าวมิได้ส่งผลกระทบต่อกรมที่ดิน แต่หากมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในการศึกษาของ Alam and Khisni (2020) ยังได้กล่าวถึงการทำลายบันทึที่ดินอาจทำให้ความแข็งแกร่งของหลักฐานเป็นใบรับรองเป็นหลักฐานสิทธิในที่ดิน ซึ่งพบว่า ผลกระทบของการทำลายบันทึที่ดินของสิทธิในที่ดินสาธารณะ คือ 1) การทำลายบันทึที่ดินอาจทำให้ความแข็งแกร่งของหลักฐานเป็นใบรับรองเป็นหลักฐานของสิทธิในที่ดิน 2) ผลกระทบของการทำลายบันทึที่ดินนำไปสู่ใบรับรองสิทธิในที่ดินก่อนที่ข้อมูลที่ถูกค้นจะไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินการทางกฎหมาย 3) การสูญเสียหรือการทำลายบันทึที่ดินไม่จำเป็นต้องสามารถกำจัด/ยกเลิกสิทธิในที่ดินที่เกี่ยวข้องได้ ด้านกฎหมายของการคุ้มครองทางกฎหมายของผลการกู้คืนข้อมูลสิทธิในที่ดิน คือ 1) ด้านที่สำคัญ 2) ด้านโครงสร้าง และ 3) ด้านวัฒนธรรม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า มาตรการทางกฎหมายป้องกันคุ้มครองที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้คือ ควรกำหนดหน้าที่และเขตพื้นที่ควบคุมให้กับเจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน และควรกำหนดมาตรการในประมวลกฎหมายที่ดินทั้งในเชิง

ป้องกันและเชิงแก้ไขในการให้ความคุ้มครองที่ดินของรัฐที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีการกำหนดการให้อำนาจบุคคลเข้าไปครอบครองหรือใช้ประโยชน์ในที่ดิน หากเกิดข้อพิพาทควรกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องการป้องกันคุ้มครองที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินอย่างเคร่งครัด จริงจัง โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างโปร่งใสและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังเช่นราชกิจจานุเบกษา หมวด 3 การจัดทำและการขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุกรณีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้มีการถอนสภาพที่ดินจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เพื่อมอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐใช้ประโยชน์ ให้กรมที่ดินแจ้งกรมธนารักษ์ทราบโดยเร็วเพื่อขึ้นทะเบียนราชพัสดุ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) สำหรับในงานวิจัยของ สมชาติ ศิลป์เจริญ (2559) ที่ได้เสนอแนะเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของกระทรวงกลาโหมโดยรวมมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติงานในเชิงรูปธรรมของเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติงานต่อราษฎรผู้บุกรุกตามกฎหมายยังขาดการปฏิบัติงานในรูปนามธรรมและการปฏิบัติการจัดติวทียากับราษฎรผู้บุกรุกและเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีกฎหมายรองรับแตกต่างกัน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานบางพื้นที่เข้มข้นมาก บางพื้นที่มีความเข้มข้นน้อย ตามแต่ละกฎหมายของพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้นแต่ละเหล่าทัพจึงมีการปฏิบัติบางอย่างคล้ายกัน บางอย่างแตกต่างกัน หากมีการรวมการปฏิบัติตามแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินในภาพรวมของกระทรวงกลาโหมแล้ว จะทำให้ทุกเหล่าทัพสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเช่นเดียวกันได้ต่อไป สำหรับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ปรกติ และสมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ (2562) แสดงความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาด้วยการพัฒนาศักยภาพความรู้ทางวิชาการในเรื่องการพิเคราะห์ประเด็นแห่งคดีเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน

สรุป

การใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินของกรมที่ดินให้อำนาจแต่อธิบดีของกรมที่ดินมีอำนาจเพียงผู้เดียวในออกหนังสือสำคัญเพื่อคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามนัยมาตรา 8 ตรี ของประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนปัญหาในการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พบว่า การคุ้มครองป้องกันที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามนัยมาตรา 1305-1307 และนัยมาตรา 109 ของประมวลกฎหมายที่ดินแม้จะมีการกำหนดโทษของผู้รุกรานที่ดินแต่ก็ยังมีประชาชนรุกรานที่ดินเช่นเดิม แต่หากหน่วยงานทางราชการปล่อยปละละเลยให้ผู้บุกรุกและอยู่นานจนเกินไปจนไม่ยอมออกจากที่ดินแปลงดังกล่าวประกอบกับมีเหตุสนับสนุนให้ประชาชนรุกรานที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินเช่นเดียวกัน เช่น การปล่อยละเลยของหน่วยงานภาครัฐ การที่ประชากรมีจำนวนมากขึ้นแต่ที่ดินในการประกอบอาชีพลดน้อยลง หรือ การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดสิทธิผู้ถือครองสิทธิอย่างชัดเจนตลอดถึงการขาดวินัยของเจ้าหน้าที่พลเรือนจากปัญหาดังกล่าวเกิดจาก อำนาจหน้าที่ของบุคลากร และด้านนโยบายของรัฐไม่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่จึงส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้การรุกรานที่ดินเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงมาตรการการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้แก่ การจัดทำหลักฐานของทางราชการให้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นโฉนดที่ดิน หรือหนังสือสำคัญเอกสารสิทธิ์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบได้ในกรณีมีข้อพิพาทว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นของรัฐหรือไม่ ตลอดจนมาตรการในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ชัดเจนว่ามีขอบเขตอำนาจหน้าที่เพียงใดครอบคลุมเขตอำนาจแค่ไหนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและศึกษางานอย่างชัดเจนไม่ทับซ้อนอำนาจหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย ควรมีการจัดระบบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ให้ชัดเจนและให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยพัฒนาระบบและกลไกการแก้ปัญหาข้อพิพาทการขัดแย้งระหว่างชุมชนในท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐโดยมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการทับซ้อนของการใช้กฎหมาย รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจนและควรเพิ่มข้อกำหนดในนโยบายของรัฐว่าจะไม่ให้เอกสารสิทธิแก่ผู้บุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อสงวนให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือถ้ามีความจำเป็นที่รัฐต้องนำมาใช้ประโยชน์เพื่อสาธารณประโยชน์ก็ต้องได้รับความยินยอมจากชุมชน

1.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป ควรมีการให้ความรู้แก่บุคลากรที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่และไม่เกรงกลัวต่ออำนาจมืด รวมถึงบทลงโทษบุคลากรที่ทุจริตหรือประพฤติปฏิบัติไม่ชอบหรือจงใจละเลยการปฏิบัติหน้าที่อีกประการอีกทั้งควรเพิ่มเรื่องการดำเนินคดีแก่ผู้รุกล้ำที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์อย่างที่สุดและเมื่อดำเนินคดีถึงที่สุดให้หน่วยงานราชการรับบังคับเอาที่ดินกลับมาโดยทันที พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนในท้องถิ่นให้อนุรักษ์ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนโดยการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนเพื่อไม่ให้มีการรุกล้ำที่ดินเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษากฎหมายกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรคเพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “ปัญหาความทับซ้อนด้านการควบคุม กำกับ และดูแลที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” เพื่อนำไปสู่กรอบแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ตรงประเด็นสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยรวมสูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ ประกิต และสมเกียรติ วรปัญญาอนันต์.

(2562). ปัญหาเขตอำนาจศาลในคดีพิพาทเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการดำเนินการทางปกครองในเรื่องสิทธิในที่ดิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

คมสันต์ ศรีพรหมรี, ชัยวัฒน์ พิมพ์พันธ์, ชูชีพ บุญราศรี, ตติยรัตน์ หอมสำออง, ทวีศักดิ์ ทรงอยู่, ประภาพร บุญศรี, วัฒนา สายสวรรค์, สิริภาณี ธีระโคตร และสุรณัฏฐ์ ปันกิจดี. (2561). การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันของกรมที่ดิน. เอกสารวิจัยการศึกษาอบรมหลักสูตรนักบริหารงานที่ดินระดับสูง วิชาการวิจัยสำหรับนักบริหาร โรงเรียนนักบริหารงานที่ดินระดับสูง กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย.

มานิตย์ จุมปา. (2548). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐปัทม์ มูลไชยสุข. (2563). การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.iadopa.org/KM/5-63.pdf>.

ราชกิจจานุเบกษา. (2553). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 95 ง. 6 สิงหาคม 2553.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2562. เล่ม 163 ตอนที่ 28 ก. 9 มีนาคม 2562.

ศักดิ์ กาญจนวนาวัลย์ และสยามนธ์ สหุพันธ์. (2562). รูปแบบปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์กับอุตสาหกรรมบริการในยุคประเทศไทย 4.0 Production Factors Model in Economics and the Hospitality Industry in Thailand 4.0. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 13(1), 2.

- สมชาติ ศิลป์เจริญ. (2559). แนวทางและมาตรการการแก้ไข ปัญหา การบุกรุกที่ดินของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2559. งานวิจัยนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2457). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 31 หน้า 229. 17 กรกฎาคม 2457.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2497). พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 71 ตอนที่ 78 ฉบับพิเศษ หน้า 1. 30 พฤศจิกายน 2497.
- สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ. (2562). คู่มือสนับสนุนการคุ้มครองที่ดินของรัฐตามภารกิจของกรมที่ดิน. กรุงเทพฯ: กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย.
- สิริโฉม พรหมโฉม. (2557). สิทธิในที่ดิน. จุลนิติ, 137.
- สุจารีย์ วิชัยดิษฐ์. (2556). การจัดการความขัดแย้งในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งเลี้ยงสัตว์หนองพลับ ตำบลพรุไทย อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 2(1), 240-259.
- อนันต์ อภิขัยนันท์. (2564). การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2564, จาก https://www.ombudsman.go.th/ombustudies/download/Journals/ebook56_2-11.pdf
- Alam, B., & Khisni, A. (2020). Legal Protection of Holders of Land Loss Data In The City Land Office of Kendari. *Journal AKTA*, 7(2), pp.159-164.
- Boonsuk, C. (2020). The Truth of State Land Crime and the Failure to Deal with the Trespassing to Ratchaphatsadu Land in Chiang Mai Province. In *Book of articles in academic conferences "The National Forensic Social Sciences Symposium, New Imagination Landscape of Thai Law"*, 20 September 2020 (pp. 61-73). Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Caldwell, L. K. (1986). Land and the Law: Problem in Legal Philosophy. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/unilllr1986&div=19&id=&page=>.
- Jungthawan, S. (2020). Legal Problems for Pedal Possession on Public Land Study on Wangsomboon Sub-district, Wangsomboon District, Sa Kaew Province. *Journal of Politics, Administration and Law*, 12(1), pp. 533-552.
- Linner, H., & Messing, I. (2012). Agricultural land needs protection. *Acta Agric. Scand. Sect. B: Soil Plant Sci.* 62, pp. 706-710.
- Mogalakwe, M. (2006). The Use of Document Research Methods in Social Research. *African Sociological Review*, 10(1), pp. 221-230.
- Monk, S., Whitehead, C., Burgess, G., & Tang, C. (2013). *International Review of Land Supply and Planning Systems*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Sawamechai, R. (2016). The Natural Resources and environmental Management: Soil Resource and Land Use. *The National Defence College of Thailand Journal*, 58(1), pp.56-75.
- Scott, J. (1990). *A Matter of Record, Documentary Sources in Social Research*. Cambridge: Policy Press.
- _____. (2006). *Social Research and Documentary Sources. Sage Benchmarks in Social Research Methods, Documentary Research Volume 1*. SAGE Publication, pp. 3-40.
- Uthaina, L. (2020). *Inheritance of "Rights of Utilization" in Land Reform Zones (Sor.Por.Kor.4-01)*. Research Report. Bangkok: Faculty of Law, Siam University.

การสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษา ด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา

An Investigation of Marketing Communications Influencing with Traditional Chinese Medicine Nakhon Ratchasima College

ศิริพร พจน์พานิชพงษ์ (Siripron Pojpanichphong)¹ ปรียาณัฐ เอียบศิริเมธี (Preeyanat Eapsirimetee)²

Received: January 28, 2022

Revised: May 18, 2022

Accepted: May 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อสารทางการตลาดที่มีส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา 2) ศึกษาระดับความสำคัญของการรับรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ และ 3) ศึกษาระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค งานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 จำนวน 180 คน และใช้สถิติวิเคราะห์ผลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค

ด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า ด้านการใช้พนักงานขาย เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. ผู้ใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมีระดับการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า การใช้บริการโดยใช้เข็มในการฝังจุดตามเส้นลมปราณ มีระดับการรับรู้การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การรักษาโดยใช้วิธีการครอบแก้ว และ การรักษาโดยใช้รมยาโกฐจุฬาลัมพาตามจุดที่ฝังเข็ม ตามลำดับ

3. ผู้ใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมีระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า ศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมายาวนาน มีระดับภาพลักษณ์ของการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมามากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์แผนจีนมีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ และ การรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับ

4. ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการแพทย์แผนจีน คณะสหเวชศาสตร์
วิทยาลัยนครราชสีมาวิทยาลัยนครราชสีมา

Lecturer, Program in Traditional Chinese Medicine, Faculty of
Allied Health Sciences, Nakhon Ratchasima College

² อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ
และเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยนครราชสีมา

Lecturer, Program in Logistics, Faculty of Business Administration
and Information Technology, Nakhon Ratchasima College

บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิล การแพทย์แผนจีน ประกอบด้วย 1) สื่อการตลาดโดยการส่งเสริมการขายด้วยการมีโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม 2) สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวในงานต่างๆ 3) สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวคลินิก 4) สื่อการตลาดทางตรงโดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท Social Network, Social Bookmark, Media Shearing และ Weblogs ต่างๆ 5) สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต และ 6) สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ อธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 63.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, การสื่อสารทางการตลาด, การรักษา , แพทย์แผนจีน

Abstract

This research was to 1) study the factors marketing communications that affect for decision making treatment by Traditional Chinese medicine in Nakhon Ratchasima College 2) study the factors of cognitive of patient who treatment by Chinese medicine, and 3) study level of image for treatment by Chinese medicine that effected decision making. The study is quantitative research by using questionnaire. The population was whom using treatment by Chinese medicine at Inthanin Clinic Nakhon Ratchasima College. The research was conduct from June – November 2021 total 180 people. The research tool was the estimate rating–scale questionnaire. The statistics used in data analysis were the percentage, mean, Standard Deviation, Pearson's correlation coefficient analysis and multiple regression analysis. The research findings were:

1. The level of marketing communications that effected decision making for using treatment by Chinese medicine. For each aspect when sort the average from highest to lowest were sales person, the promotion and public relations respectively.

2. The users have a cognitive form treatment by Chinese medicine research found that acupuncture, cupping therapy and moxibustion have high levels of cognitive respectively.

3. The users who treatment by Chinese medicine learning image of Nakhon Ratchasima College in high level. From research found that Traditional Chinese medicine well known for a longtime, Chinese medical personnel capable and the variety for treatment of Chinese medicine respectively.

4. Factors of marketing communications influence image of Chinese medicine for users who using services of Inthanin Clinic compound of promotion, activities for opening stores and clinic, using social network to gain attention, advertising via internet and advertising via print advertising significantly at .01

Keywords: Decision, Marketing Communication, Treatment, Traditional Chinese Medicine

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ความเจ็บป่วยของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตที่ไม่พอเพียง ขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการบริโภคอาหาร การออกกำลังกายล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555 อ้างถึงใน ปัทิตตา จารุวรรณชัย และ กฤษ จรินทร์, 2558) อีกทั้งยังพบว่า การรับบริการจากการแพทย์แผนปัจจุบันเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอและยาแผนปัจจุบันมีราคาแพงเกินไป (Tindle, Davis, Phillips & Eisenberg, 2005 อ้างถึงใน ปัทิตตา จารุวรรณชัย และ กฤษ จรินทร์, 2558) นอกจากนี้ การแพทย์แผนปัจจุบันมีกระบวนการดูแลรักษาสุขภาพเน้นการตั้งรับ โดยอาศัยการค้นคว้า

ทางวิทยาศาสตร์ เน้นการพึ่งพาเทคโนโลยี (มนทิพา ทรงพานิช, 2552 อ้างถึงใน ปทิตตา จารุวรรณชัย และ กฤษ จรินทร์, 2558) การแพทย์แผนปัจจุบันมีข้อจำกัดในการรักษา ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมทางการแพทย์แผนปัจจุบัน (เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และพีระพงศ์ วงศ์อุปราช, 2553 อ้างถึงใน ปทิตตา จารุวรรณชัย และ กฤษ จรินทร์, 2558) จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555- 2559) และธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2552 ถูกใช้เป็นพื้นฐานของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มีการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการแพทย์ ทางเลือกและมาตรฐานบุคลากร การสร้างความเข้มแข็งของระบบยาไทยมีการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร และผลิตยาสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพื่อใช้ในระบบยาของประเทศ ตลอดจนมีระบบการคุ้มครองภูมิปัญญาไทยผ่านระบบฐานข้อมูลดิจิทัลภูมิปัญญา การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์แผนไทย (TKDI) ทั้งนี้ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้การสนับสนุนงบประมาณและโจทย์การวิจัยเพื่อเป็นการทำงานร่วมกับภาคีภาควิชาการ เพื่อรองรับการรักษาพยาบาลและคุณภาพการให้บริการ แพทย์ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อประชาชนและผู้เข้ารับบริการได้อย่างปลอดภัยและครบถ้วน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเมื่อเทียบกับแผนปัจจุบัน

การแพทย์ทางเลือกได้เข้ามาสู่สังคมไทยโดยการนำมาใช้ และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2547 พบว่าคนไทยมีการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน (Institute for Population and Social Research, 2011 อ้างถึงใน ฤทธิรงค์ อัญจะนะ และ วิภาวดี ลีมีงสวัสดิ์, 2559) ดังนั้น คนไทยจึงหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการแพทย์ทางเลือกในรูปแบบต่างๆ ในการรักษาโรคโดยมีการนำแพทย์ทางเลือกไปใช้ในกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรังต่างๆ ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน (Prateepavanich, 2007

อ้างอิงใน ฤทธิรงค์ อัญจะนะ และวิภาวดี ลีมีงสวัสดิ์, 2559) ซึ่งการนำการแพทย์ทางเลือกมาใช้เพื่อมุ่งไปสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านต่างๆ ตามโครงสร้างของคุณภาพชีวิต ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการแพทย์ทางเลือก ซึ่งเป็นวิธีการรักษาแบบองค์รวมให้ความสำคัญ การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ (Chancharupong, 2004 อ้างถึงใน ฤทธิรงค์ อัญจะนะ และวิภาวดี ลีมีงสวัสดิ์, 2559) จากการสำรวจประชาชนของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานเอกชนพบว่า การแพทย์ทางเลือกที่ได้รับความนิยม และถูกเลือกนำมาใช้แบ่งได้ 3 อันดับคือ (1) การนวด การออกกำลังกายการฟื้นฟูสุขภาพ สมุนไพร (2) การอดอาหารเพื่อสุขภาพการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต อาหารธรรมชาติ (3) การฝังเข็มการสวนลำไส้ล้างพิษ การรักษาด้วยอาหาร (Development of Thai Traditional and Complementary Medicine, 2013 อ้างถึงใน ฤทธิรงค์ อัญจะนะ และวิภาวดี ลีมีงสวัสดิ์, 2559)

การแพทย์แผนจีนเป็นวิธีการรักษาโรคที่ถือกำเนิดในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนระบบการแพทย์แผนจีนซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะสมกันมาหลายพันปีและถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน การแพทย์แผนจีนถือเป็นหนึ่งในการแพทย์ทางเลือกที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับในเมืองไทย เนื่องจากปัจจุบันการแพทย์แผนตะวันตก (Western Medicine) ซึ่งเป็นการแพทย์แผนหลักในประเทศไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยหรือความเจ็บป่วยของประชาชนได้ทั้งหมด ดังนั้นประชาชนจึงได้หันมาพึ่งพาการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ เช่น การแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนจีน ควบคู่ไปกับการแพทย์แผนตะวันตกด้วย โดยที่การรักษาด้วยการแพทย์แผนจีน เน้นการมองสุขภาพแบบองค์รวม (Concept of Holism) และการพิจารณาถึงความแตกต่างในลักษณะเฉพาะของโรค ลักษณะของคน และการรักษา (syndrome differentiation and treatment) (ปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี และคณะ, 2561) แนวทางในการรักษาผู้ป่วยโดยทั่วไป

มีการใช้สมุนไพรจีน การกดจุด การนวดทุยหนา การฝังเข็ม รมยา การครอบแก้วและการกัวซา เป็นต้น

วิทยาลัยนครราชสีมา ได้รับการอนุมัติจัดตั้งจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เมื่อปี พ.ศ. 2547 มีนโยบายในการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศในศาสตร์เฉพาะทาง คือ ในด้านสุขภาพและบริการ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการอย่างสูงในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้มีนโยบายและแผนงานระยะยาวที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้วยความมุ่งมั่นที่จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของไทย ในปีพุทธศักราช 2549 วิทยาลัยนครราชสีมาได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแพทย์แผนจีนเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อเปิดหลักสูตรสาขาวิชาการแพทย์แผนจีน นอกจากนี้วิทยาลัยนครราชสีมาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการรักษาโรคด้วยแพทย์ทางเลือกเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนการรักษาโรคของผู้ป่วยให้มีทางเลือกในการรักษาที่หลากหลายจึงเปิดสถานพยาบาลสาขาการแพทย์แผนจีน ภายใต้ชื่อ “อินทนิลคลินิกการแพทย์แผนจีน” เป็นการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีน เพื่อเป็นแหล่งฝึกเวชปฏิบัติแก่นักศึกษาและสถานพยาบาลตรวจและรักษาผู้ป่วยด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีน และเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการส่งเสริมการรักษาสุขภาพด้วยแพทย์ทางเลือกดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จึงผู้วิจัยสนใจศึกษาการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาด้วยแพทย์แผนจีน กรณีศึกษาการแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวางแผนในการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อสารทางการตลาดที่มีส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนวิทยาลัยนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการรับรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ

3. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลในการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาด้วยแพทย์แผนจีน โดยการทบทวนเอกสารจาก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาด และการรับรู้

ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครอบคลุม

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ให้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2564 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 รวม 5 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ประชากรที่มาใช้บริการรักษาในอินทนิลคลินิก วิทยาลัยนครราชสีมา ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2564 ถึง พฤศจิกายน 2564 เป็นระยะเวลา 5 เดือน จำนวน 337 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Krejcie, & Morgan. (1970) กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 180 คนจากผู้มาใช้บริการในอินทนิลคลินิกการแพทย์แผนจีน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล

ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Closed-end Question) คำถามปลายเปิด (Open-end Question) คำถามแบบมีตัวเลือกคำตอบ (Choice Question) และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ โดยเฉลี่ย โดยสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการโฆษณา (2) ด้านการประชาสัมพันธ์ (3) ด้านการส่งเสริมการขาย (4) ด้านการตลาดทางตรง (5) ด้านบุคลากร (6) ด้านการจัดกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 16 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะระดับความเห็นสามารถเลือกตอบได้ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ จำนวน 6 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะระดับความสำคัญสามารถเลือกตอบได้ 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการ จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะระดับการรับรู้สามารถเลือกตอบได้ 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ เช่น หนังสือ วิทยานิพนธ์ สถิติและบทความต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำร่างแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความครบถ้วน ความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน นำ

ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกตามรายข้อตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.95 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่างการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการ มีค่าเท่ากับ 0.933

3. ข้อเสนอ งานวิจัยฉบับนี้ ได้ผ่านกระบวนการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ทดลองของวิทยาลัยนครราชสีมาตามเลขที่ NMC-0052/2563 วันที่ให้การรับรอง 15 พฤษภาคม 2564 ถึง วันที่ 15 พฤษภาคม 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากผู้มาใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจ ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทำการกำหนดรหัส ลงรหัส บันทึกข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

4.50 – 5.00 = มีความคิดเห็นมากที่สุด

3.50 – 4.49 = มีความคิดเห็นมาก

2.50 – 3.49 = มีความคิดเห็นปานกลาง

1.50 – 2.49 = มีความคิดเห็นน้อย

1.00 – 1.49 = มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 3 ระดับการรับรู้การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

4.50 – 5.00 = มีความสำคัญมากที่สุด

3.50 – 4.49 = มีความสำคัญมาก

2.50 – 3.49 = มีความสำคัญปานกลาง

1.50 – 2.49 = มีความสำคัญน้อย

1.00 – 1.49 = มีความสำคัญน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 4 การรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนวิทยาลัยนครราชสีมาที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

4.50 – 5.00 = มีระดับการรับรู้มากที่สุด

3.50 – 4.49 = มีระดับการรับรู้มาก

2.50 – 3.49 = มีระดับการรับรู้ปานกลาง

1.50 – 2.49 = มีระดับการรับรู้ต่ำ

1.00 – 1.49 = มีระดับการรับรู้ต่ำที่สุด

5. การทดสอบสมมติฐานจากวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นวิธีทางสถิติที่แสดงค่าของตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปที่มีผลต่อตัวแปรตามอีกตัวเดียว เพื่อที่ศึกษาปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 สถานภาพสมรส จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 45

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา ในภาพรวมและรายด้าน

สื่อทางการตลาด	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 ด้านการโฆษณา	3.09	1.15	ปานกลาง
1.1 การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ (X_1)	2.86	1.34	ปานกลาง
1.2 การโฆษณาผ่านสื่อวิทยุ (X_2)	2.67	1.28	ปานกลาง
1.3 การโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (X_3)	2.98	1.29	ปานกลาง
1.4 การโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต (X_4)	3.85	1.28	ปานกลาง
2 ด้านการประชาสัมพันธ์	3.88	.93	มาก
2.1 การออกบูธงานแสดงสินค้า (X_5)	2.91	1.27	ปานกลาง
2.2 การออกบูธงานตลาดนัดหลักสูตร (X_6)	3.69	1.39	มาก
2.3 ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Weblogs , Website, Page (X_7)	3.78	1.35	มาก
3 ด้านการส่งเสริมการขาย	3.93	.91	มาก
3.1 มีโปรโมชั่นราคาในการรักษา (X_8)	4.06	1.00	มาก
4 ด้านการตลาดทางตรง	3.53	.97	มาก
4.1 การใช้ SMS, Email ส่วนบุคคล และจดหมายทางตรง (X_{10})	3.20	1.16	ปานกลาง
4.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Social Network, Social Bookmark, Media Shearing และ Weblogs ต่างๆ (X_{11})	3.86	1.08	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

5	ด้านบุคลากร	4.40	.67	มาก
5.1	การแนะนำหรือจูงใจจากบุคลากรภายในวิทยาลัย (X ₁₂)	4.32	.88	มาก
5.2	การแนะนำจากเพื่อนและบุคคลที่รู้จักแนะนำหรือจูงใจ (X ₁₃)	4.48	.69	มาก
6	ด้านการจัดกิจกรรม	3.41	1.16	ปานกลาง
6.1	การเปิดตัวคลินิก (X ₁₄)	3.46	1.23	ปานกลาง
6.2	การออกบูธประชาสัมพันธ์หลักสูตร (X ₁₅)	3.35	1.16	ปานกลาง
6.3	การเปิดตัวในงานต่างๆ (X ₁₆)	3.41	1.19	ปานกลาง
	รวม	3.71	.81	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า ด้านบุคลากร เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

2.1 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านการโฆษณาที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า การโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ ตามลำดับ

2.2 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Weblogs Website และ Page เป็นสื่อที่มีผลต่อการ

ตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านการออกบูธตลาดนัดหลักสูตร และการประชาสัมพันธ์ผ่านการออกบูธแสดงสินค้า ตามลำดับ

2.3 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านการส่งเสริมการขายที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสองลำดับแรก พบว่า การส่งเสริมการขายโดยจัดโปรโมชั่นราคาในการรักษาเป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการขายโดยการจัดโปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม ตามลำดับ

2.4 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านการตลาดทางตรงที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสองลำดับแรก พบว่า การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Social Network, Social Bookmark, Media Shearing และ Weblogs ต่างๆ เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การใช้โทรศัพท์ SMS, Email ส่วนบุคคล และจดหมายทางตรงตามลำดับ

2.5 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านบุคลากรที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสองลำดับแรก พบว่า การแนะนำหรือจูงใจจากบุคลากรภายในวิทยาลัย เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การแนะนำจากเพื่อนและบุคคลที่รู้จัก แนะนำหรือจูงใจ ตามลำดับ

2.6 ระดับความคิดเห็นของการใช้สื่อทางการตลาดด้านการจัดกิจกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า การเปิดตัวของคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน เป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค

ด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การเปิดตัวคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีนในงานต่าง ๆ และ การออกนุทปราชสัมพันธ์หลักสูตร ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้การรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ

ตาราง 2 ระดับการรับรู้การรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ ในภาพรวมและรายด้าน

การรับรู้การรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาโดยใช้เข็มในการฝังเข็มตามจุดเส้นลมปราณ	4.28	.75	มาก
2. การรักษาโดยใช้วิธีการครอบแก้ว	3.95	.96	มาก
3. การรักษาโดยใช้การกดจุดตามเส้นลมปราณ	3.67	.97	มาก
4. การรักษาโดยใช้การกดตามเส้นลมปราณ	3.67	.99	มาก
5. การรักษาโดยใช้รมยาโกศจุฬาลัมพาทตามจุดที่ฝังเข็ม	3.68	.99	มาก
6. การรักษาโดยใช้สมุนไพรจีน	3.55	.98	มาก
รวม	3.80	.80	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ใช้บริการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนมีระดับการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า การใช้บริการโดยใช้เข็มในการฝังเข็มตามจุดตามเส้นลมปราณ มีระดับการรับรู้การรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนมากที่สุด รองลงมาคือ การรักษาโดยใช้วิธีการครอบแก้ว และการรักษาโดยใช้รมยาโกศจุฬาลัมพาทตามจุดที่ฝังเข็มตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษารอค

ตาราง 3 ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษารอค ในภาพรวมและรายด้าน

การรับรู้ภาพลักษณ์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมายาวนาน	4.26	.66	มาก
2. การรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากการรักษาด้วยศาสตร์อื่น (เช่นแผนปัจจุบัน แผนไทย)	4.16	.65	มาก
3. การรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับ	4.22	.54	มาก
4. บุคลากรทางการแพทย์แผนจีนมีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ	4.23	.66	มาก
รวม	4.22	.57	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ใช้บริการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีนมีระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษารอค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรก พบว่า ศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมายาวนาน มีระดับภาพลักษณ์ของการรักษารอคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมามากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์แผนจีนมีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ และการรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับ

5. ผลการทดสอบสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษารอคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise) ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าองค์ประกอบความแปรปรวนที่สูงเกินความเป็นจริง (Variance

Inflation factor: VIF) อยู่ระหว่าง 1.74 ถึง 4.89 ซึ่งน้อยกว่า 10 (Black, 2006) แสดงว่าไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร และสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน

ตัวแปร	b	SE	β	t	Sig.
ค่าคงที่	2.89	.113		25.53	.000**
X ₉	.384	.035	.722	11.0	.000**
X ₁₆	.337	.047	.702	7.1	.000**
X ₁₄	-.267	.047	-.574	-5.6	.000**
X ₁₁	-.098	.039	.185	-2.4	.014
X ₃	.116	.033	.261	3.5	.000**
X ₄	.085	.027	-.190	-3.1	.002**

R = .799 R² = .639 Adjusted R Square = .623
SE_{est} = .350

** p < .01

จากตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของสมการเท่ากับ .799 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน ประกอบด้วย สื่อการตลาดโดยการส่งเสริมการขายด้วยการมีโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม (X₉), สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวในงานต่างๆ (X₁₆), สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวคลินิก (X₁₄), สื่อการตลาดทางตรงโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Social Network, Social Bookmark, Media Shearing และ Weblogs ต่างๆ (X₁₁), สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต (X₃) และ สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (X₄) อธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 63.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ ± .350 ดังสมการ $Y' = 2.89 + 0.384X_9 + 0.337X_{16} - 0.267X_{14} - 0.098X_{11} + 0.116X_3 + 0.085X_4$

อภิปรายผล

1. ผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน มีความคิดเห็นต่อการใช้อีสื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสื่อการตลาดด้านบุคลากรเป็นสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด โดยเฉพาะการแนะนำหรือจูงใจจากบุคลากรภายในวิทยาลัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Bahall, Legall. (2017) ที่กล่าวว่าบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เป็นบุคคลที่มีความรู้ และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการรักษาอาการแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากบริการการแพทย์ทางเลือกและการแพทย์ผสมผสาน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชลอรัดน์ ศิริเชตรกรณ์ (2562) ที่พบว่า การรับรู้ของประชาชนส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากคนใกล้ชิดที่เป็นเพื่อนหรือได้รับความรู้จากพยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และแพทย์แผนไทยในการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เช่น การดื่มเครื่องดื่มสมุนไพร การรับประทานยาสมุนไพร เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นการรักษาเบื้องต้นก่อนเข้ารับการรักษา เช่นเดียวกับ เยาวภา ปฐมศิริกุล (2555) ที่กล่าวว่า การสื่อสารโดยบุคลากรของโรงพยาบาล (personal communications) การสื่อสารข้อมูลการบริการแก่ลูกค้าในทุกจุดบริการ สร้างความสัมพันธ์กันระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการให้มีคุณภาพการบริการจากการบริการที่เป็นเลิศ (excellent service) ตรงกับความต้องการหรือเหนือความคาดหวังของลูกค้า ความคาดหวังของลูกค้ามาจากแหล่งข้อมูลหลายอย่าง เช่น ประสบการณ์บริการการสื่อสารแบบบอกต่อปากต่อปาก (word of mouth communication) นอกจากนี้ สื่อการตลาดด้านการส่งเสริมการขายด้วยการการจัดให้มีโปรโมชั่นราคาในการรักษามีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ เนื่องจากการส่งเสริมการขาย (sales promotion) ตามประเภทกลุ่มลูกค้า เพื่อให้คุณค่าเพิ่ม (value added) แก่ผู้ให้บริการ เช่น การใช้โปรแกรมสะสมแต้ม สะสมคะแนนแลกรับของขวัญ หรือการให้ส่วนลดค่าบริการเพิ่ม (loyalty program) การเลือกจุดติดต่อที่ออกแบบขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อลูกค้าโดยเฉพาะ เช่น บัตรอวยพรวันเกิด บัตรสุขภาพที่มอบให้ในโอกาสพิเศษ (เยาวภา ปฐมศิริกุล, 2555) และสื่อการตลาด

ด้านประชาสัมพันธ์ ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Weblogs Website และ Page เช่นเดียวกับ เยาวภา ปฐมศิริกุล,(2555) ที่กล่าวว่าการใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดในธุรกิจบริการสุขภาพของโรงพยาบาล จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้ใช้บริการเกิดทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ และภาพลักษณ์ที่ดีของโรงพยาบาล โรงพยาบาลควรเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด โดยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้วยรูปแบบดังนี้ (1) การแนะนำและให้ข้อมูลด้านสุขภาพจากบุคลากรของโรงพยาบาล (2) การสื่อสารผ่าน social media (3) การตลาดทางตรงผ่าน website ของโรงพยาบาล (4) การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมในชุมชน

2. การรับรู้ผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิล การแพทย์แผนจีนมีการรับรู้การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรค ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ ชลอรัตน์ ศิริเชตรภรณ์ (2562) ที่พบว่า ความรู้และทัศนคติต่อการบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอยู่ในระดับดี รวมทั้งการรับรู้ต่อการรับบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับการศึกษาของ พินท์สุตา เพชรประสม (2564) ศึกษา การรับรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยเห็นข่าว และการประชาสัมพันธ์ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกโดยการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อโทรทัศน์ ดิจิทัลซึ่งข้อดีของข่าวสาร พบว่าส่วนใหญ่คิดว่าข่าวสารของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีข้อดีในด้านเนื้อหาที่มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพได้

3. ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิล การแพทย์แผนจีน ประกอบด้วย สื่อการตลาดโดยการมีโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม ,สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวในงานต่างๆ , สื่อการตลาดโดยการจัดกิจกรรมเปิดตัวคลินิก, สื่อการตลาดทางตรง

โดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท Social Network, Social Bookmark, Media Shearing และ Weblogs ต่างๆ , สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต และ สื่อการตลาดโดยการโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิ์เจตน์ รินแก้วกาญจน์ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการโดยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านหลักฐานทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคลินิกการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว กรุงเทพมหานคร ยกเว้นเพียงปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับอินทนิลคลินิกการแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา ควรมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้รับบริการกับบุคลากรทางการแพทย์แผนจีนและควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่ผู้ให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้อินทนิลคลินิกการแพทย์แผนจีนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น

1.2 ระดับการรับรู้การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนของผู้ใช้บริการ ดังนี้ ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อทางการตลาดในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการรักษาอาการด้วยหัตถการทางการแพทย์แผนจีนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างความมั่นใจในการรักษา รวมทั้งมุ่งเน้นการอบรมบุคลากรให้มีทักษะ ความรู้และความสามารถในการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการโดย

1.3 ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแพทย์แผนจีนต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาโรคของผู้ใช้บริการในคลินิกอินทนิลการแพทย์แผนจีน ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อทางการตลาดให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดบริการของ อินทนิลคลินิกการแพทย์แผนจีน เพื่อวิเคราะห์หา อิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความภักดีของ ผู้รับบริการ

2.2 ศึกษาปัจจัยหาปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัย ทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับบริการรักษาโรค ด้วยแพทย์แผนจีน

เอกสารอ้างอิง

- ชลอรัตน์ ศิริเชตรกรณ์. (2562, พฤษภาคม – สิงหาคม). ความรู้ ทักษะ การรับรู้ และ พฤติกรรมในการรับบริการด้านการแพทย์แผน ไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารสถาบันปราชญ์รัตนสูตร*. 13(2), หน้า 111 - 122
- พินท์สุตา เพชรประสม. (2564, กันยายน). การรับรู้ และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการ ประชาสัมพันธ์ของกรมการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก. กองวิชาการและแผนงาน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.
- ฤทธิ์รงค์ อัญชนะ และวิภาวดี ลีมีงสวัสดิ์. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). ความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมการใช้การแพทย์ทางเลือกของคน ไทย. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*. 17(2).
- ฤทธิ์เจตน์ รินแก้วกาญจน์. (2562). ปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาด 7Ps และปัจจัยด้านการให้บริการ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ คลินิกการแพทย์แผนจีน ห้วยเหี่ยว กรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจและ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 2(1), หน้า 92-106.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปัทิตา จารุวรรณชัย และ กฤษ จรินทร์.(2558, พฤษภาคม – สิงหาคม). คุณลักษณะของผู้ใช้ การแพทย์ทางเลือกในโรงพยาบาลของรัฐ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9(2).

ปรียานัฐ เอียบศิริเมธี และคณะ.(2561, มกราคม - เมษายน). ความรู้ และความเข้าใจ ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมาที่มีต่อการรักษาโรคด้วยแพทย์ ทางเลือก กรณีศึกษาการแพทย์แผนจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัย นครราชสีมา*. 11(1).

เยาวภา ปฐมศิริกุล. (2555). การสื่อสารการตลาด กับพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดบริการสุขภาพ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 2(2), หน้า1-12.

Bahall M, Legall G. Knowledge. (2017). Attitude, and practices among health care providers regarding complementary and alternative medicine in Trinidad and Tobago. *BMC Complement Altern Med*. 17: 144. doi: 10.1186/s12906-017-1654-y. PMID: 28274222.

Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making*. New York: John Wiley & Sons.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. New York: Happer and Row.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), pp. 607-610.

การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Identification of Local Cuisine to Promote Community Tourism

In The Roi-Kean-Sala-Sin Group

สิทธิศักดิ์ เตียงงา (Sittisak Thiang-nga)¹

กนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์ (Kanokwannakorn Luangwangpho)²

Received: May 9, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น และสร้างกลไกกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านอาหารท้องถิ่น โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม เพื่อช่วยส่งเสริมและยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ในการนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและยั่งยืน อัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ หน่วยงานภาครัฐผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้นำชุมชนทั้ง 8 ตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการ

สนทนากลุ่มย่อย ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น และมีการค้นคว้าวิจัยเอกสาร ตำรา บทความ แผ่นพับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยนำผลการศึกษาทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อหาอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่แท้จริงและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภคเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า อาหารที่จัดเป็นอาหารท้องถิ่นและมีอัตลักษณ์ของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ คือ น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ ก้อย อ่อม ผักพื้นบ้านทั่วไป ผลไม้ตามฤดูกาล นักท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 32 มีภูมิลำเนาอยู่ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ใช้เวลาในการท่องเที่ยวครั้งละ 3 วัน นิยมรับประทานอาหารท้องถิ่นในมือเที่ยงและมือค่ำ รสชาติอาหารมีรสชาติตามธรรมชาติของเมนูและวัตถุดิบที่ใช้ทำอาหาร รสชาติเข้มข้นแต่เผ็ดปานกลางถึงมาก นักท่องเที่ยวต้องการมีส่วนร่วมในการทำอาหาร และชมการทำอาหารท้องถิ่นของผู้ประกอบการที่พักอาศัย อาหารท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือ น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ และลาบ การศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอ

1, 2 อาจารย์ประจำ สาขาวิชาวัตกรรมการบริการ
และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Lecturer, Innovation in Tourism and Hospitality
Program, Roi-Et Rajabhat University

ขั้นตอนการนำอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เข้าสู่กระบวนการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การประยุกต์ การสร้างใหม่ เพื่อสร้างกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยนำเสนอตัวอย่างกิจกรรมการทำอาหารแก่ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ตามหลักแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, อาหารท้องถิ่น, ร้อยแก่นสารสินธุ์

Abstract

This research aimed to study the creation of local food identity and create a mechanism for local food tourism activities by allowing tourists to participate to help promote and upgrade community tourism in the Roi Kaen Sarasin Province group in order to present as a food tourism product to be widely known and sustainable.

The sample group comprises government agencies, restaurant operators, the community leaders in 8 sub-districts in Roi Et, Khon Kaen, Maha Sarakham and Kalasin provinces. This study was based on collecting primary care data from stakeholders using participant observation methods, in-depth interview, group chat and small group discussion with a specific selection method, and research documents, textbooks, articles, brochures and related research to collect data. Statistics were used for data analysis includes percentage and mean, by applying both qualitative and quantitative research results.

The results show that food that is classified as local food and has the identity of the community in Roi Kaen Sarasin Province, group comprises of chili paste, fermented fish, papaya salad, larb, koi, and general local vegetables, seasonal fruit. Most of the community tourists in

Roi Kaen Sarasin Province group have education with a Bachelor's degree, 32% were domiciled in Roi Kaen Sarasin Province group, spend 3 days traveling at a time, preferring to eat local food for lunch and dinner. Taste the food to have the natural flavor of the menu and the ingredients used to cook it. The flavor is intense but moderately spicy. Tourists want to participate in cooking and watch the local cooking of the residential entrepreneurs Local foods in Roi Kaen Sarasin Province group that tourists want are chili paste, fermented fish, papaya salad and larb. This study presents the process of bringing local food identity in Roi Kaen Sarasin Province group into the process of upgrading local wisdom to ecotourism, created by conservation, restoration, application, rebuilding to create new activities, that will help to promote tourism in the area in Roi Kaen Sarasin Province group by presenting examples of culinary activities to communities in Roi Kaen Sarasin Province group according to the concept of creative tourism to promote sustainable tourism.

Keywords: Identity, Local cuisine, Roi Kaen Sarasin group

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย และมีการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยว สู่การเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจนประสบความสำเร็จตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวตามองค์การท่องเที่ยวโลก โดยแบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) รูปแบบการท่องเที่ยวตามความสนใจ ในส่วนการท่องเที่ยวเชิงอาหารถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นควบคู่กันมากับการท่องเที่ยว เพราะการรับประทานอาหารถือเป็นกิจกรรมหลักของ

นักท่องเที่ยวสำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยนั้น อาหารไทยถือเป็นที่ยึดกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อาหารไทยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินรวมทั้งถ่ายทอดภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนไทย ตั้งแต่การเลือกสรรวัตถุดิบเครื่องปรุงที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เช่น สมุนไพร เครื่องเทศ ไปจนถึงขั้นตอนการปรุง การจัดวาง และการตกแต่ง ด้วยภูมิปัญญาอันเฉลียวฉลาดของคนไทยในการสร้างสรรค์อาหารเมนูต่างๆ ทำให้อาหารไทยเป็นศิลปะที่มีความงดงาม มีอัตลักษณ์ มีความหลากหลายและมีสีสันไปจนถึงรสชาติที่แสนอร่อยถูกลิ้น ประกอบกับอาหารไทยเป็นที่รู้จักถึงการมีอัตลักษณ์ที่สามารถดึงดูดใจและสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม อาทิ จุดชมวิวธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ฯลฯ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณ ซึ่งอยู่ตอนกลางของภาคอีสาน บริเวณลุ่มแม่น้ำชี มีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลายในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ในอิทธิพลของ อาณาจักรขอมโบราณ นอกจากนี้ ร้อยเอ็ดยังเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดัง จากอดีต ถึงปัจจุบัน จังหวัดร้อยเอ็ดยังคงเป็นเมืองที่มีความ น่าสนใจ ทั้งประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน คาขวัญจังหวัดร้อยเอ็ดที่ใช้ในปัจจุบัน คือ “สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลาโลกสื่อ ข้าวหอมมะลิ” ประเพณีบุญผะเหวดของจังหวัดร้อยเอ็ด ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีไว้อย่างครบถ้วน ทั้งเรื่องราว อุปกรณ์ตกแต่งภายในงาน และอาหารการกินที่เกี่ยวข้องกับงานบุญงานประเพณี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

คณะผู้วิจัยมีความสนใจและมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น และสร้างกลไกกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านอาหารท้องถิ่น โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม และสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อช่วยส่งเสริมและยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ในการนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและยั่งยืนต่อไปให้กับชุมชนบ้านเกิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จะมีประโยชน์ในด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและชุมชน โดยหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ทราบชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนและผู้ประกอบการร้านอาหารของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
3. เป็นข้อมูลในการสร้างการรับรู้ชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ แก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจและเกิดความต้องการในการบริโภคอาหารท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ บริบท ชนิด และประเภทอาหารท้องถิ่น การท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
3. เพื่อสร้างกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น และสร้างกลไก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ บริบทชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่ม

จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจะเน้นมุ่งวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ

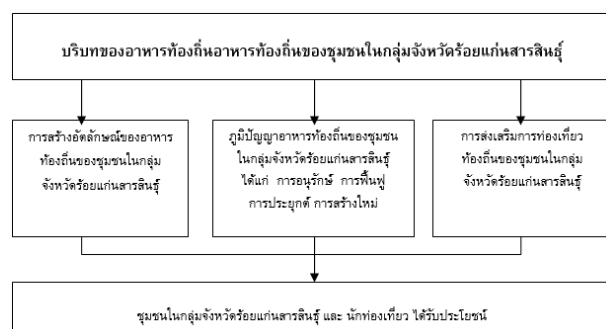
2) กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร

3) กลุ่มผู้นำชุมชน ทั้ง 20 ตำบล 86 หมู่บ้าน ในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง มาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้นำชุมชนทั้ง 8 ตำบล 40 หมู่บ้าน เฉพาะในเขตชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เท่านั้น

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แสดงขั้นตอนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลการวิจัยผ่านการศึกษาเอกสาร

เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ คือ การศึกษาข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น โดย

การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลวิจัยผ่านแบบสอบถาม

เป็นการศึกษาโดยการนำผลการศึกษาเอกสาร แล้วจึงออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามคำแนะนำจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยในครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเพื่อการศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวในการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและกลไกส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงตัวเลข

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อทราบบริบทชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งครอบคลุมประเด็นในการศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีความโดดเด่นมีเรื่องราว (Story) ที่น่าสนใจตลอดจนวิธีการทำ ลงพื้นที่ทั้ง 5 ตำบล

ขั้นที่ 2 ออกแบบชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ขั้นที่ 3 กิจกรรมฝึกทำอาหารท้องถิ่นที่ได้ออกแบบชนิดและประเภทอาหาร เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ทดลองชิมและหาข้อสรุปอาหารท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยกลุ่มแม่บ้านที่เป็นตัวแทน ทั้ง 8 ตำบล

ขั้นที่ 4 สร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและกลไกการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม เพื่อดึงดูดความสนใจและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

3.2 แบบสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Interview Guide) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นในด้านรสชาติ คุณภาพรูปลักษณ์ ชนิดและประเภท เป็นต้น เพื่อนำมากำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

3.3 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) คือ ผู้นำชุมชนทั้ง 8 ตำบล ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหาร โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

3.4 การสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview) คือ กลุ่มแม่บ้านที่ประกอบอาหารเองจาก 8 ตำบล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เพื่อทราบบริบทด้านชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ทั้ง 8 ตำบล (40 หมู่บ้าน)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ลักษณะ ได้แก่ กระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนักวิจัยจะเป็นผู้ป้อนคำถามให้แก่ที่ประชุมกลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่ม ผู้นำชุมชน 8 ตำบล ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบการ

ร้านอาหาร ที่ได้รับเชิญมาเพื่อประชุมระดมความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ร่วมกัน

4. การสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview) คือ กลุ่มแม่บ้านที่ประกอบอาหารเองเป็นตัวแทนจาก 8 ตำบล เพื่อพูดคุยถึงอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และฝึกทำอาหารเพื่อให้ได้สูตรอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

เครื่องมือในการวิจัย

1. เชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2. เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามประเภทเลือกตอบ โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่ อาศัย และรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้านของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความต้องการด้านอาหารเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาหารท้องถิ่น/อาหารพื้นบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นั้น คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้นมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และประมวลผลข้อมูลโดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) ซึ่งมีกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก คือ สร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น ด้านรสชาติ คุณภาพ รูปลักษณ์ ชนิดและประเภท โดยการใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วยเพื่อแสวงหา

หรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วยหลักการตรวจสอบ และในส่วนการวิจัยเชิงปริมาณตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้บริโภคและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภค โดยการนำผลการศึกษารวมทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานข้อมูลทั้งสองส่วนเพื่อหาอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่แท้จริงและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภค เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพบริบทชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีวิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ อีกทั้งทำการศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้นำชุมชนทั้ง 8 ตำบล 40 หมู่บ้านเฉพาะในเขตชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทชนิด และประเภทอาหารท้องถิ่นที่จะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ และการสร้างกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นให้เกิดขึ้นในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ต่อไป โดยแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีผลการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน

ส่วนที่ 2 วิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เคยและไม่เคยท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

เป็นการศึกษาสภาพบริบท ชนิด และประเภทอาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่น ที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพิ่มมากขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 30 ร้าน

2. กลุ่มผู้นำชุมชน ทั้ง 8 ตำบล 40 หมู่บ้าน

รายละเอียดการลงพื้นที่วิจัย

ลงพื้นที่ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 8 ตำบล ระหว่างวันที่ 1 – 31 มกราคม 2565

กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กับสถานประกอบการร้านอาหารในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทั้ง 8 ตำบล จำนวน 30 ร้าน ในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ดังนี้

1. ตำบลยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

บริบททั่วไป ตำบลยางสีสุราช จังหวัด

มหาสารคาม ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย เช่น ปลูกข้าว พืชผัก ร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วน

ใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงรสจัดมาก และอาหารจำพวกเส้น ไม่นิยมทานอาหารคาวที่มีกะทิเป็นส่วนประกอบปรุงอาหาร

ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไท-ลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมรับประทานทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืช ผัก ปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพาะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แมงลัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ ข้าวไก่ เมาะหน่อไม้ แกงยอดบวบ ใช้ปลาหมก ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นน้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ ส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ขนมพอง ข้าวเหนียวมูล ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

2. ตำบลลานสะแก จังหวัดมหาสารคาม

บริบททั่วไป ตำบลลานสะแก จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งตำบลลานสะแก ถือเป็นตำบลที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกเมืองของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีการทำธุรกิจการค้ากันอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดเช้าในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารเช้า และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงรสจัดมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารคาวที่มีกะทิเป็นส่วนประกอบปรุงอาหาร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไท-ลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืช ผัก ปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพาะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แมงลัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ หมก ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ขนมเทียน ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้

ท้องถิ่นตามฤดูกาล โดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

3. ตำบลในเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

บริบททั่วไป ตำบลในเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งตำบลในเมืองถือเป็นตำบลที่เป็นใจกลางเมืองของจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการทำธุรกิจการค้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดเช้าตลาดเย็นที่เป็นใจกลางในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียง และอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารเช้า และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารรสจัด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพาะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แมงลัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ หมก ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ขนมนางเล็ด ข้าวเกรียบว่าว ข้าวเหนียวมูล ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

4. ตำบลผาน้ำย้อย จังหวัดร้อยเอ็ด

บริบททั่วไป ตำบลผาน้ำย้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งตำบลผาน้ำย้อยถือเป็นตำบลที่เป็นใจกลางแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการทำธุรกิจการค้าท่องเที่ยวและการค้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดเช้า ตลาดเย็นที่เป็นใจกลางในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียง และอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารรสจัด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมรับประทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัว เพราะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แฉ่งผัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ ก้อย อ่อม หมก ปั่น แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ขนมนางเล็ด ข้าวเกรียบว่าว ผลไม้ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

5. ตำบลลกลมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

บริบททั่วไป ตำบลลกลมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย เช่น ทำนา ปลูกพืชผัก ไร่อาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งมีการทำธุรกิจการค้ากันอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียงและอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารรสจัด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพราะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แฉ่งผัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ ก้อย อ่อม หมก ปั่น แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ

ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ขนม นางเล็ด ข้าวเกรียบว่าว ข้าวเหนียวมูล ผลไม้ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

6. ตำบลกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

บริบททั่วไป ตำบลลกลมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย เช่น ทำนา ปลูกพืชผัก ไร่อาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งมีการทำธุรกิจการค้ากันอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียงและอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารจืดและปานกลาง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว ไทยใหญ่

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพราะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แฉ่งผัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ อ่อม หมก ข้าวไก่ เมาะหน่อไม้ ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส้มตำ ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวมูล ผลไม้ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

7. ตำบลมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

บริบททั่วไป ตำบลมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย เช่น ทำนา ปลูกพืชผัก ไร่อาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งมีการทำธุรกิจการค้ากันอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าในการดึงดูดคนในตำบลใกล้เคียง

และอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารจืดและปานกลาง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมนำอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพราะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แมงลัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ ส้มตำ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวπίง ข้าวแต่น ข้าวเกรียบว้าว ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

8. ตำบลสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

บริบททั่วไป ตำบลสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย เช่น ทำนา ปลูกพืชผักร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายยา และธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งมีการทำธุรกิจการค้ากันอย่างต่อเนื่อง โดยมีตลาดที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าในการติดต่อคนในตำบลใกล้เคียงและอำเภอใกล้เคียงในการซื้อขายอาหารสินค้า และของใช้ต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานอาหารร้อน และนิยมรับประทานในช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นอาหารที่มีรสชาติปานกลางถึงเข้มข้นมาก และอาหารจำพวกเส้น นิยมทานอาหารจืดและปานกลาง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงบุคลิกไทยเชื้อสายไทลาว

อาหารท้องถิ่นที่แนะนำ

นิยมรับประทานอาหารพื้นบ้านที่มีวัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชผักปลอดสารพิษ และผักสวนครัวเพราะปลูกเอง เช่น เห็ด มะเขือ และผักชนิดใบต่างๆ เช่น แมงลัก ผักชีลาว หอมแบ่ง ประเภทเมนูอาหารได้แก่ ปั่น อ่อม แกง ย่าง ส่วนใหญ่เมนูอาหารจะมีปลา

เป็นส่วนประกอบ ประเภทของหวาน/ขนมไทย ได้แก่ ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวπίง ข้าวแต่น ข้าวเกรียบว้าว ผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ท้องถิ่นตามฤดูกาลโดยทั่วไปผู้คนในตำบลจะทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview)

กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย โดยกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำชุมชน และนักปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มต่างๆ ในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทำการประกอบอาหารที่ได้จากการลงมติในการกลุ่มสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากตัวแทนทั้ง 8 ตำบล ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาหารแต่ละเมนูอย่างลงตัวเพื่อพูดคุยและพิจารณาถึงอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และฝึกฝนการทำอาหารเพื่อให้ได้มาซึ่งสูตรอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า “เมนูอาหารที่ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านทั้ง 8 ตำบลเลือกมาปรุงนั้น ขึ้นอยู่กับความถนัดและความนิยมในการรับประทานที่แตกต่างกันในแต่ละตำบล ทำให้ขั้นตอนการปรุงอาหารและวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบที่ใช้ในการประกอบอาหารนั้นมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละเมนู ทำให้สามารถค้นพบถึงรสชาติที่โดดเด่น และค้นพบจุดเด่นของวัตถุดิบที่ใช้แตกต่างกัน แม้จะเป็นอาหารชนิดเดียวกัน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสามารถแยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 รสชาติ คือ ต้องมีความเข้มข้นมีรสเผ็ด และผักพื้นบ้าน มีส่วนใหญ่นิยมทำเอง ซึ่งสามารถสร้างความโดดเด่นของส่วนผสมในแต่ละชนิดตามความต้องการ

ด้านที่ 2 คุณภาพ คือ ส่วนผสมที่ใช้ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ ไม่มีสารพิษ ใช้ผักต่างๆ ที่มีในท้องถิ่นซึ่งเป็นผักธรรมชาติ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ด้านที่ 3 รูปลักษณ์ คือ เน้นเรื่องการจัดอาหารในภาชนะให้เรียบร้อย ดูดี และเหมาะสม มีการจัดตกแต่งให้ดูน่าทาน เพื่อสร้างความน่าจดจำแก่เมนูอาหารชวนให้ถ่ายภาพและดึงดูดความสนใจในสื่อออนไลน์

จากการสนทนากลุ่มย่อยครั้งนี้ ยังพบว่า มีอาหารที่น่าสนใจและควรสร้างเป็นอัตลักษณ์ได้อีกแต่จะมีตามฤดูกาล เช่น หน้าร้อน จะมีไข่มดแดงใช้ประกอบอาหารหลากหลายเมนู หน้าฝน จะมีเห็ด ดอกกระเจียว หน่อไม้ ที่เกิดตามธรรมชาติ และผักพื้นถิ่น เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการออกแบบแบบสอบถามเพื่อใช้สำหรับสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2565 เพื่อการสร้างกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ แบบสอบถามมีด้วยกันทั้งหมด 5 ขั้นตอน โดยการแยกสัดส่วนของแบบสอบถามตามลำดับความสำคัญ ในแต่ละส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค

อาหารท้องถิ่น/พื้นบ้านของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 3 ปัจจัยความต้องการด้านอาหารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้าน และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีการสร้างระบบในการรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถาม และมีระบบการแจ้งเตือนการกรอกข้อมูลแบบสอบถามไปยังนักวิจัยเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดและผลตอบรับจากนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview)

คือ การประกอบอาหารด้วยตนเอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากตัวแทนทั้ง 8 ตำบล ในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview)

กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย โดยกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำชุมชน และนักปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มต่างๆ ในชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทำการประกอบอาหารที่ได้จากการลงมติในการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากตัวแทนทั้ง 8 ตำบล ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาหารแต่ละเมนู เพื่อพูดคุยและพิจารณาถึงอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่ม

จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และฝึกฝนการทำอาหารเพื่อให้ได้มาซึ่งสูตรอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า “เมนูอาหารที่ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านทั้ง 8 ตำบล เลือกมาปรุงนั้น ขึ้นอยู่กับความถนัดและความนิยมในการรับประทานที่แตกต่างกันในแต่ละตำบล ทำให้ขั้นตอนการปรุงอาหารและวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ใช้ในการประกอบอาหารนั้นมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละเมนู ทำให้สามารถค้นพบถึงรสชาติที่โดดเด่น และค้นพบจุดเด่นของวัตถุดิบที่ใช้แตกต่างกัน แม้จะเป็นอาหารชนิดเดียวกัน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสามารถแยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 รสชาติ คือ ต้องมีความเข้มข้นมีรสเผ็ด และผักพื้นบ้าน มีส่วนใหญ่ นิยมทำเอง ซึ่งสามารถสร้างความโดดเด่นของส่วนผสมในแต่ละชนิดตามความต้องการ

ด้านที่ 2 คุณภาพ คือ ส่วนผสมที่ใช้ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ ไม่มีสารพิษ ใช้น้ำมันต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผักธรรมชาติ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ด้านที่ 3 รูปลักษณ์ คือ เน้นเรื่องการจัดอาหารในภาชนะให้เรียบร้อย ดูดี และเหมาะสม มีการจัดตกแต่งให้ดูน่าทาน เพื่อสร้างความน่าจดจำแก่เมนูอาหาร ชวนให้ถ่ายภาพและดึงดูดความสนใจในสื่อออนไลน์

จากการสนทนากลุ่มย่อยครั้งนี้ ยังพบว่า มีอาหารที่น่าสนใจและควรสร้างเป็นอัตลักษณ์ได้อีกแต่จะมีตามฤดูกาล เช่น หน้าร้อน จะมีไข่มดแดงใช้ประกอบอาหารหลากหลายเมนู หน้าฝน จะมีเห็ด เห็ดเผาะ เห็ดแดง เห็ดนางัว เห็ดละโงก ดอกกระเจียว ผักหวานป่า หน่อไม้ ที่เกิดตามธรรมชาติ และผักพื้นถิ่น เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	51	25.50
ปวส.	40	20.00
ปริญญาตรี	64	32.00
สูงกว่าปริญญาตรี	45	22.50
รวม	200	100
2. อายุ		
อายุน้อยกว่า 25 ปี	36	18.00
อายุ 25 – 45 ปี	65	32.50
อายุ 46 – 60 ปี	61	30.50
อายุมากกว่า 60 ปี	38	19.00
รวม	200	100
3. เพศ		
ชาย	100	50.00
หญิง	100	50.00
รวม	200	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมา ระดับประถมศึกษา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 ด้านอายุโดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่างอายุ 25 – 45 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมา มีอายุ 46 – 60 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชายและหญิง อย่างละ 100 คน

ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตามรูปแบบการท่องเที่ยว

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำแนกตาม รูปแบบการท่องเที่ยว		
ท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ	75	37.50
ท่องเที่ยวแหล่งศิลปวัฒนธรรม	65	32.50
ท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์	60	30.00
รวม	200	100

จากตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตาม รูปแบบการท่องเที่ยว พบว่า ท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 37.50 ท่องเที่ยวแหล่งศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 32.50 และท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตามจำนวนวันต่อการเดินทางท่องเที่ยว

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
2. จำแนกตาม จำนวนวันต่อการเดินทางท่องเที่ยว		
เดินทาง 1 วัน	45	22.50
เดินทาง 2 วัน	50	25.00
เดินทาง 3 วัน	70	35.00
เดินทาง 4 วัน	35	17.50
รวม	200	100

จากตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตาม จำนวนวันต่อการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า เดินทาง 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 22.50 2 วัน คิด

เป็นร้อยละ 25.00 เดินทาง 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 35.00
เดินทาง 4 วัน คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์
กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่น
สารสินธุ์ จำแนกตามจำนวนครั้งในการรับประทานอาหาร
ท้องถิ่น/พื้นบ้าน

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. จำแนกตาม จำนวนครั้งในการ รับประทานอาหารท้องถิ่น/ พื้นบ้าน		
1 ครั้ง/วัน	65	32.50
2 ครั้ง/วัน	53	26.50
3 ครั้ง/วัน	67	33.50
นานๆ ครั้ง	15	7.50
รวม	200	100

จากตาราง 4 จำแนกตาม จำนวนครั้งในการ
รับประทานอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้าน พบว่า 1 ครั้ง/วัน
คิดเป็นร้อยละ 32.50 2 ครั้ง/วัน คิดเป็นร้อยละ 26.50
3 ครั้ง/วัน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และนานๆ ครั้ง คิด
เป็นร้อยละ 7.50

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์
กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่น
สารสินธุ์ จำแนกตามเวลาในการรับประทานอาหาร
ท้องถิ่น/พื้นบ้าน

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. จำแนกตาม เวลาในการ รับประทานอาหารท้องถิ่น/ พื้นบ้าน		
รับประทานอาหารมือเช้า	45	22.50
มือกลางวัน	65	32.50
มือบ่าย	55	27.50
มือค่ำ/เย็น	35	17.50
รวม	200	100

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์กลุ่ม
ตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
จำแนกตาม เวลาในการรับประทานอาหารท้องถิ่น/
พื้นบ้าน พบว่ารับประทานอาหารมือเช้า คิดเป็นร้อยละ
22.50% มือกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 32.50 % มือบ่าย
คิดเป็นร้อยละ 27.50% และมือค่ำ/เย็น คิดเป็นร้อยละ
17.50%

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์
กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่น
สารสินธุ์ จำแนกตามเวลาในการรับประทานอาหาร
ท้องถิ่น/พื้นบ้าน

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. จำแนกตาม ประเภทอาหารที่ ชื่นชอบ		
ชอบทานกับข้าว/อาหารคาว	67	33.50
ของหวาน/ขนมไทย	40	20.00
ผักและผลไม้	63	31.50
อื่นๆ	30	15.00
รวม	200	100

จากตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์กลุ่ม
ตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
จำแนกตามประเภทอาหารที่ชื่นชอบ พบว่า ชอบทาน
กับข้าว/อาหารคาว คิดเป็นร้อยละ 33.50 ของหวาน/
ขนมไทย คิดเป็นร้อยละ 20.00 ผักและผลไม้ คิดเป็น
ร้อยละ 31.50 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตามประเภทอาหารที่ชื่นชอบ

อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. จำแนกตาม ประเภทอาหารที่ ชื่นชอบ		
รสหวาน	35	17.50
รสเค็ม	42	21.00
รสเปรี้ยว	45	22.50
รสเผ็ด	65	32.50
รสชาติขึ้นอยู่กับเมนูอาหาร	13	6.50
รวม	200	100

จากตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตาม รสชาติอาหารที่ชื่นชอบ พบว่า รสหวาน คิดเป็นร้อยละ 17.50 รสเค็ม คิดเป็นร้อยละ 21.00 รสเปรี้ยว คิดเป็นร้อยละ 22.50 รสเผ็ด คิดเป็นร้อยละ 32.50 และรสชาติขึ้นอยู่กับเมนูอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6.50

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น ซึ่งมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพบริบททั่วไปและประเภทอาหารท้องถิ่นการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของผู้หญิงอันดับต้นๆ คือ การรับประทานอาหารท้องถิ่นที่มีรสชาติแปลกใหม่ไม่เคยรับประทานที่ไหนมาก่อน การศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 32 อยู่ในระหว่างประถมศึกษา ร้อยละ 23 โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนา โดยที่ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

เป็นอำเภอที่เป็นที่รู้จักของผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอใกล้เคียงภายใน เนื่องจากมีสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อย่างแพร่หลาย

2. สร้างอัตลักษณ์ชนิดและประเภทอาหารท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

การตอบสนองจากผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากส่วนใหญ่สถานที่ท่องเที่ยวแห่งต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตามรูปแบบสามารถเดินทางได้สะดวก หลากหลายรูปแบบ จำแนกตามรูปแบบการท่องเที่ยว พบว่า ท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ คิดเป็น ร้อยละ 37.50 ท่องเที่ยวแหล่งศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 32.50 และท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 30.00 โดยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนวันต่อครั้งในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า เดินทาง 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 22.50 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 25.00 เดินทาง 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 35.00 เดินทาง 4 วัน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ในการรับประทานอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้าน จำนวนครั้งในการรับประทานอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้าน พบว่า 1 ครั้ง/วัน คิดเป็นร้อยละ 32.50 2 ครั้ง/วัน คิดเป็นร้อยละ 26.50 3 ครั้ง/วัน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.50 จำแนกตามเวลาในการรับประทานอาหารท้องถิ่น/พื้นบ้าน พบว่า รับประทานอาหารมื้อเช้า คิดเป็นร้อยละ 22.50 มื้อกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มื้อบ่าย คิดเป็นร้อยละ 27.50 และมื้อค่ำ/เย็น คิดเป็นร้อยละ 17.50 จำแนกตามประเภทอาหารที่ชื่นชอบ พบว่า ชอบทานกับข้าว/อาหารคาว คิดเป็นร้อยละ 33.50 ของหวาน/ขนมไทย คิดเป็นร้อยละ 20 ผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 31.50 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 15 จำแนกตาม รสชาติอาหารที่ชื่นชอบ พบว่า รสหวาน คิดเป็นร้อยละ 17.50 รสเค็ม คิดเป็นร้อยละ 21.00 รสเปรี้ยว คิดเป็นร้อยละ 22.50 รสเผ็ด คิดเป็นร้อยละ 32.50 และรสชาติขึ้นอยู่กับเมนูอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6.50 จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำแนกตามด้านอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบอาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากอาหารอื่นมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตวิทย์ และศุภกรณ์ (2562) สรุปไว้ใน การท่องเที่ยวเชิงอาหารผ่านอัตลักษณ์อาหารทั้ง 4 ภูมิภาค ถึงทฤษฎีที่สำคัญที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร และนำเสนอรายการอาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคในประเทศไทย อาหารไทย แบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์เป็น 4 ภูมิภาค ได้แก่ อาหารภาคเหนือ อาหารภาคกลาง อาหารภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ อาหารภาคใต้ ขั้นตอนและวิธีการวิจัย เก็บข้อมูลจากตำรา หนังสือ และบทความต่างๆ เพื่อสร้างแบบสอบถาม และได้สัมภาษณ์ คนท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านอาหาร สรุปผลการวิจัยอาหารเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญในแต่ละภูมิภาค ซึ่งสามารถแบ่งการสร้างอัตลักษณ์ได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ที่มีความสำคัญ 2) อัตลักษณ์ทางเลือก และ 3) อัตลักษณ์ในจินตนาการ ความแท้กับการท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ความแท้เชิงวัตถุ 2) ความแท้ที่สร้างสรรค์ขึ้น และ 3) ความแท้ตามความดำรงอยู่ อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภาคเหนือ ได้แก่ แกงฮังเล น้ำพริกฮ่อ งั่ว ใส่วัว ขนมน้ำเงี้ยว ข้าวซอย น้ำพริกหนุ่ม อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภาคกลาง ได้แก่ แกงเขียวหวาน ต้มยำกุ้ง ห่อหมกปลา แกงเผ็ด พะแนง แกงส้ม อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ไส้กรอกอีสาน ส้มตำ ลาบ น้ำพริกปลาร้า ปลาร้าบอง อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภาคใต้ ได้แก่ แกงไตปลา ข้าวยา แกงเหลือง คั่วกลิ้ง ปลาทอดขมิ้น บูดูทรงเครื่อง ไก่กอ และผัดสะตอ อาหารคือสิ่งสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้เดินทางท่องเที่ยวและเป็นที่จดจำในการแสดงถึงอัตลักษณ์และความแท้ นอกจากนี้ สิริกานต์ ทองพูน และคณะ (2562) ได้สรุปไว้ในวิจัย อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน บ้านลานคา จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ว่าคือ การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การจัดการ สภาพแวดล้อมการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว การจัดทำแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยวและการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ รวมถึงการสร้างตราสินค้าของชุมชน การบริหาร

จัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว การพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ

3. การสร้างกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า การสร้างกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารท้องถิ่น ชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่าหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพยายามจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว และใช้อาหารเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะความพยายามนำแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในชุมชนต่างๆ มาผนวกกับวิถีอาหารถิ่น ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอาหารท้องถิ่นตามวิถีชุมชนที่นักท่องเที่ยวอาจจะไม่ได้รู้จักอย่างแพร่หลายมากนัก ถือเป็นการเพิ่มตัวเลือกในเรื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงอาหารท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอย่างหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้นำอาหารท้องถิ่นซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิดมาเป็นตัวชูโรงในกิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นในจังหวัด เพราะฉะนั้นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นได้ในงานหรือกิจกรรมประจำจังหวัดนั้นคือการออกร้านขายอาหารประจำถิ่นจำนวนมากที่มารวมกันให้นักท่องเที่ยวได้ลองลิ้มชิมรส สอดคล้องกับ ทิพวัลย์ และคณะ (2562) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย “ศักยภาพอาหารท้องถิ่น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดตรัง เมืองคนช่างกิน” พบว่า ศักยภาพของอาหารท้องถิ่นจังหวัดตรัง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า 1) ด้านความยากง่ายในเข้าถึงอาหารท้องถิ่น สามารถเข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากมีอาหารท้องถิ่นที่หลากหลาย และมีร้านอาหารเปิดให้บริการตลอดเวลา แทบจะ 24 ชั่วโมง 2) ด้านโอกาสในการใช้อาหารท้องถิ่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว มีโอกาสเป็นอย่างมาก เพราะจังหวัดตรังมีอาหารดั้งเดิมที่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวมากมายหลายชนิด 3) ด้านการแสดงถึงวัฒนธรรมการกินของอาหารท้องถิ่น วัฒนธรรมการกินอาหารท้องถิ่นจังหวัดตรัง สืบทอดมา

จากชาวจีน ที่เห็นเด่นชัดคือการนั่งร้านกาแฟในตอนเช้า ร้านกาแฟจึงเป็นแหล่งรวมพลของคนในจังหวัด (ตรง 4) ด้านการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นของจังหวัดตรัง ยังไม่โดดเด่นมากนัก มีการนำวัตถุดิบภายในท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาหารในบางส่วน แต่เพราะความต้องการวัตถุดิบค่อนข้างมากกว่ากำลังผลิตในจังหวัด จึงจำเป็นต้องนำเข้ามาจากจังหวัดอื่นๆ ด้วย และ 5) เอกลักษณ์ของท้องถิ่น อาหารท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งความเป็นเมืองคนช่างกิน เป็นเมืองที่คนใจกว้าง มีน้ำใจ ชอบต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยอาหาร จึงให้ความสำคัญและพิถีพิถันในเรื่องอาหาร โดยมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารท้องถิ่นจังหวัดตรัง สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อรักษา พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยวส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อาหารมาผนวกกับแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ลิ้มรสอาหารท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยการให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวผ่านอาหารโดยมีมือคนในชุมชนจัดหาคนดัง ดารา นักร้อง และคนที่ได้รับความนิยมหรือคลั่งไคล้ (Net Idol) ที่มีคนติดตามจำนวนมาก แนะนำ แบ่งปันข้อมูล หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน สถานที่ใหม่ๆ และอาหารท้องถิ่นแปลกใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวยกระดับอาหารท้องถิ่น ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในหมู่นักท่องเที่ยว โดยจะต้องมีการรวบรวมเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนต่างๆ ในจังหวัด ควบคู่กับอาหารท้องถิ่นในชุมชนนั้นๆ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวให้สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดตรังได้อย่างสะดวกสบาย รวมถึงการเดินทางภายในจังหวัด ได้โดยง่าย พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวและอาหารท้องถิ่นได้โดยง่าย พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความรู้ทั้งความรู้ที่

เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว และอาหารท้องถิ่น รวมถึงการสร้างกลไกในการบริหารจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในลักษณะบูรณาการร่วมกันทั้งภาครัฐเอกชน และชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายของผู้ประกอบการทั้งสายการบิน ที่พัก และร้านอาหาร ให้เป็นแพ็คเกจที่มีราคาที่เหมาะสมเข้าถึงได้ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปีแม้จะเป็นช่วงฤดูมรสุม (Low Season) และสร้างมาตรการเพิ่มความปลอดภัยในการเตือนภัยและป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. จากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ส่งผลให้ร้านอาหารปิดทำการ เลิกกิจการ ต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ผลที่สะท้อนสภาพแท้จริงของการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบการอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ชุมชน และนักท่องเที่ยว ดังนั้นหากมีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรศึกษาเก็บข้อมูลและสำรวจข้อมูลในสภาวะเหตุการณ์ปกติ

2. การฟื้นตัวของการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐหลังวิกฤติโรคระบาดจะช่วยกระตุ้นและฟื้นฟูวัฒนธรรมอาหารการกินแบบพื้นถิ่นมากขึ้น ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต อาชีพและรายได้ของชุมชน

3. การวิจัยสำหรับการศึกษาในอนาคต

3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับอารยธรรมอีสาน อาหารพื้นถิ่น ประเภทอื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ และอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ นำไปสู่การท่องเที่ยวแบบอีสานรูปแบบอื่นต่อไป

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลว่ามี ความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในการเลือกมา ทำเมนูอาหาร

3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความนิยมของ อาหารพื้นถิ่นกับอาหารประเภทอื่น ๆ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ลูกค้าเลือกรับประทานอาหารประเภท นั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่สนับสนุนงานศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้สำเร็จลงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). *Amazing Thailand Go Local: เที่ยวท้องถิ่นไทยชุมชนเติบโต* ใหญ่ เมืองไทยเติบโต. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จาก www.thai.tourismthailand.org

กฤตวิทย์ กฤตมโนโรถ และ สุภรณ์ ดิษฐพันธ์. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การท่องเที่ยวเชิงอาหารผ่านอัตลักษณ์อาหารทั้ง 4 ภูมิภาค. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 20(2).

ทิพวัลย์ รามรัง และคณะ. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). ศักยภาพอาหารท้องถิ่น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารท้องถิ่นกรณีศึกษาจังหวัดตรัง เมืองคนช่างกิน", *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 47(2), หน้า 59-74.

สิริกานต์ ทองพูน และคณะ. (2562). *อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลานคา จังหวัดสุพรรณบุรี*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 11. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.

แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

Risk Management Approaches of Savings Cooperatives in Thailand

สมณฑา ประสงค์ศรี (Sumontha Prasongsri) ¹ สมยศ อวเกียรติ (Somyos Avakiat) ²

พิศมัย จารุจิตติพันธ์ (Pisamai Jarujittipant) ³

Received: February 1, 2022

Revised: February 15, 2022

Accepted: March 5, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยง และปัญหาอุปสรรคในการบริหาร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย 2) เปรียบเทียบลักษณะการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำแนกตามลักษณะองค์กร 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และ 4) วิเคราะห์และเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ จำแนกตามประเภทกลุ่มอาชีพ จำนวน 302 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการสหกรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสหกรณ์ จำนวน 26 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานและการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นไปตามแนวปฏิบัติของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ นั้น มาจากปัจจัยการบริหาร โดยปัจจัยภายนอกสหกรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอย่างมาก คือ ด้านกฎระเบียบ ส่วนปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอย่างมาก คือ ด้านการเงิน การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ จำแนกตามลักษณะองค์กร พบว่าประเภทกลุ่มอาชีพ ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ และระดับมาตรฐานสหกรณ์ แตกต่างกัน ลักษณะการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ แตกต่างกัน การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ พบว่า ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ ด้านการเมือง และด้านกฎระเบียบ ส่วนปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลอย่างมากต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ ด้านบุคลากร สำหรับแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix สรุปได้ 3 แนวทางที่สำคัญ ถ้ามีการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง สามารถลดความเสี่ยงในด้านอื่นๆ ได้ ได้แก่ แนวทางที่ 1 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกลยุทธ์ เป็นแนวทางเชิงรุก ความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ ทำให้สหกรณ์มีมุมมองที่

¹ นักศึกษา, ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Student, Doctor of Philosophy, Department of Management, Faculty of Political Science, North Bangkok University

^{2, 3} อาจารย์ที่ปรึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Advisor, North Bangkok University

ครอบคลุม มีกรอบและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
แนวทางที่ 2 แนวทาง การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์
ออมทรัพย์ ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน เป็นแนวทางเชิง
ป้องกัน มีการกำหนดแนวทางในการสร้างความสำเร็จ
ให้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยการจัดลำดับ
ความสำคัญและเร่งด่วนของการทำงานไว้ล่วงหน้า
เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
และแนวทางที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ เป็น
แนวทางเชิงแก้ไข ทั้งนี้เพราะสหกรณ์ดำเนินกิจการ
ภายใต้กรอบแห่งกฎหมายทั้งปวง แต่ต้องไม่ขัดกับ
ข้อบังคับสหกรณ์ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ ที่มีการ
ปรับเปลี่ยนกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ
ดำเนินงานตามความเหมาะสม และสถานการณ์

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารความเสี่ยง, สหกรณ์
ออมทรัพย์ในประเทศไทย

Abstract

This research has the objectives for: 1) Studying the work operation condition, risk management and problems and obstacles in management of savings cooperatives in Thailand; 2) Comparing the risk management characteristics of savings cooperatives in Thailand, classified according to the characteristics of organizations; 3) Studying about the management factors affecting risk management of savings cooperatives in Thailand and 4) Analysis and proposing the risk management approaches of savings cooperatives in Thailand. Sample group consists of 302 executives of savings cooperatives, classified by each occupation. The persons giving important information, consist of academicians in cooperatives, qualified persons in risk management, and executives in savings cooperatives, and qualified persons in cooperatives, total by 26 persons. In data analysis, descriptive statistics, one-way analysis, multiple regression analysis, content analysis and analysis of strength and weakness, opportunity and obstacles were used.

From the study, it was found that work operation condition and risk management of savings cooperatives in Thailand were in accordance with the practice of Cooperative Promotion Department and Cooperative Auditing Department. The problems and obstacles in management of savings cooperation came from management factors. The external factor of the cooperatives affecting the management of the savings cooperatives a lot was the regulation. The internal factor of the cooperatives affecting the management of the savings cooperatives a lot was finance. Analysis and comparison of risk management of savings cooperatives classified according to the characteristics of organization. It was found that the types of occupation group, the size of assets of cooperatives and the standard level of cooperatives were different. The characteristics of risk management of savings cooperatives were different. Studying about management factors affecting risk management of savings cooperatives, it was found that the external factors of the cooperatives affecting the risk management of savings cooperatives were politics and regulation. The internal factor of the cooperatives affecting the risk management of savings cooperatives was the personnel. For risk management approaches of savings cooperatives deriving from analysis of SWOT and TOWS Matrix, summarizes as three important approaches, if there are continuous serious practice which can reduce risk in other aspects, consist of approach No. 1, the risk management approach of savings cooperatives in strategy; it is proactive approach. The importance of strategy management is it will make the cooperatives to have covering point of view, having clear frame and work direction. The approach No. 2, the risk management approach of savings cooperatives in operation/ implementation. This is the protective approach. There is determination of approach to create success to the determined goal, by categorizing the importance and urgency of work in advance, so that related persons can work

effectively. Approach No. 3, the risk management approach of savings cooperatives in law and regulation, remedial approach. In addition, as the cooperatives work under the frame of all laws, but it must not have conflict with the articles of the cooperatives and the Cooperatives Act having adjustment of provision, criteria, methods and conditions of work as appropriate and under the situation.

Keywords: Risk management approaches, savings cooperative in Thailand.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สหกรณ์” เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ผู้มีสัญชาติไทย ดำเนินกิจการโดยคณะบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เป็นองค์กรทางธุรกิจแบบหนึ่งที่มีบทบาททางเศรษฐกิจเกือบทุกด้าน เริ่มตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย และการบริโภค การสหกรณ์ได้แพร่ขยายไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ มีการเพิ่มจำนวน และแบ่งประเภทของสหกรณ์ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และความเปลี่ยนแปลงตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 สหกรณ์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตร 2) สหกรณ์ประมง 3) สหกรณ์นิคม 4) สหกรณ์ร้านค้า 5) สหกรณ์บริการ 6) สหกรณ์ออมทรัพย์ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน และ 8) สหกรณ์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี ให้คำปรึกษา แนะนำให้ความรู้ด้านบริหารการเงินการบัญชี และกำกับดูแลการสอบบัญชีของสหกรณ์ และสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้แก่สหกรณ์

ปัจจุบัน สถานการณ์ทั่วโลกต่างประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 (coronavirus

disease starting in 2019: COVID-19) ขณะเดียวกันในประเทศไทยมีการระบาดระลอกใหม่ ซึ่งสถานการณ์ยังคงมีความไม่แน่นอนสูง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในทุกภาคส่วน ธุรกิจต่างๆ ต้องเผชิญกับภาวะชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความขัดแย้งและความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทย เข้ามามีบทบาทในภาคเศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2457 ถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จากรายงานภาวะเศรษฐกิจสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปี 2563 รวบรวมข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (รวมชุมนุมสหกรณ์) มีจำนวนทั้งสิ้น 9,660 แห่ง มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 12.15 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.36 ของประชากรไทยทั้งสิ้น (จากกรมการปกครอง 66.19 ล้านคน) ในการบริหารจัดการธุรกิจสร้างมูลค่าทั้งสิ้น 2.28 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.31 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ย่อมได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีเงินเดือนและมีอาชีพในหน่วยงานหรือสถานประกอบการเดียวกัน จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกตามความเดือดร้อนและความจำเป็น ตามหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โครงสร้างระบบสถาบันการเงินไทย ไตรมาส 3 ปี 2563 พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีขนาดสินทรัพย์ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 รองจากธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจ และสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในไตรมาส 4/2563 อยู่ที่ร้อยละ 89.4 เป็นการกู้ยืมจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ร้อยละ 14.98 ของสินเชื่อครัวเรือนทั้งหมด รองจากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) สหกรณ์ออมทรัพย์ จึงถือเป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อภาคครัวเรือนทั้งในด้านการเป็นแหล่งการออมเงินและแหล่งการกู้ยืมเงิน และมีบทบาททางด้านการเงินมากกว่าสหกรณ์ประเภทอื่น ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากผลการ

ดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ทุกประเภททั่วประเทศ (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) ประจำปีพ.ศ. 2563 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 สหกรณ์ทุกประเภท มีจำนวนสหกรณ์รวมทั้งสิ้น 5,989 แห่ง มีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น 11.74 ล้านคน มีทุนดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 3.33 ล้านล้านบาท โดยมาจากการก่อหนี้รวมทั้งสิ้น 1.79 ล้านล้านบาท มีส่วนของทุนสหกรณ์รวมทั้งสิ้น 1.53 ล้านล้านบาท การบริหารจัดการธุรกิจมีมูลค่าธุรกิจรวมทั้งสิ้น 2.08 ล้านล้านบาท และการดำเนินงานมีผลกำไรสุทธิรวมทั้งสิ้น 98,924.44 ล้านบาท โดยพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ มีทุนดำเนินงานโดยมาจากการก่อหนี้สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 46.03 มีส่วนทุนของสหกรณ์สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 41.51 มีมูลค่าการดำเนินธุรกิจสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 82.82 และดำเนินงานมีผลกำไรสุทธิสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 94.38 เมื่อเทียบกับสหกรณ์ทุกประเภท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2563)

ตาราง 1 ข้อมูลสหกรณ์ออมทรัพย์ 10 ปี (2554-2563)

ข้อมูล สหกรณ์ออมทรัพย์	ปี	
	2554	2563
สหกรณ์ (แห่ง)	1,288	1,374
สมาชิก (คน)	2,683,149	3,369,707
ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท)	1,273,169.51	2,945,876.73
ทุนของสหกรณ์ (ล้านบาท)	640,945.60	1,414,429.27
หนี้สิน (ล้านบาท)	632,223.91	1,531,447.46
ธุรกิจสหกรณ์ (ล้านบาท)	1,422,763.07	3,304,108.92
เงินรับฝาก (ล้านบาท)	447,044.77	1,153,700.31
สินเชื่อ (ล้านบาท)	975,718.30	2,150,408.61
กำไร(ขาดทุน) (ล้านบาท)	43,498.64	93,364.60
NPL (ล้านบาท)	2,487.21	19,789.90

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2563

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มูลค่าทุนดำเนินงานโดยรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1.27 ล้านล้านบาท ณ สิ้นปี 2554 มาอยู่ที่ 2.9 ล้านล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 โดยพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) มีจำนวนทั้งสิ้น 1,374 แห่ง มีสมาชิกทั้งสิ้น 3,369,707 คน ดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วย ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจรับฝากเงิน มีมูลค่าธุรกิจรวมทั้งสิ้น 3.30 ล้านล้านบาท โดย

ธุรกิจสินเชื่อ มีมูลค่าสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 65.08 ของมูลค่าธุรกิจทั้งสิ้น ดำเนินงานมีผลกำไรสุทธิ 93,364.60 ล้านบาท โครงสร้างเงินทุน จำนวน 2.94 ล้านล้านบาท ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 51.99 และทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 48.01 ด้านการใช้เงินทุน ส่วนใหญ่ลงทุนในเงินให้กู้ยืม จำนวนเงิน 2.15 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 73 ของทุนดำเนินงาน ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์มีสินทรัพย์ด้อยคุณภาพหรือหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPL) จากการให้เงินกู้ยืม จำนวนเงิน 19,789.90 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.91 ของลูกหนี้เงินให้กู้ยืม (ตาราง 1)

จะเห็นได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การดำเนินธุรกรรมทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีการขยายตัวจนเกินขีดจำกัดของขนาดธุรกิจ รูปแบบการดำเนินงานปรับเปลี่ยนไปตามพัฒนาการของระบบการเงิน โดยมีการทำธุรกรรมเชื่อมโยงกับระบบสถาบันการเงิน ตลาดทุน และระหว่างสหกรณ์ผ่านการกู้ยืมเงิน และฝากเงินระหว่างกันมากขึ้น ลงทุน และปล่อยเงินกู้ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น เพื่อแสวงหาผลตอบแทนที่สูงขึ้น และปัจจุบันยังพบว่า มีปัจจัยเสี่ยงจากภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ หน่วยงานหรือสถานประกอบการที่สมาชิกทำงานอยู่ปิดกิจการ ข้าราชการทุจริตในการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือข่าวการขาดสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการสะสมความเสี่ยงไว้ในระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ ถ้าปล่อยให้อันตรายสะสมไปเรื่อยๆ ผลสุดท้ายก็จะลุกลามขยายผลไปสู่สาธารณะดังที่เป็นข่าว การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่ง จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่เนื่องจากการบริหารจัดการในปัจจุบัน ดำเนินการอยู่ภายใต้ภาวะความเสี่ยงจากปัจจัยหลายๆ ด้าน ทั้งจากสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในของสหกรณ์ การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามแผนบริหารความเสี่ยงของกรมส่งเสริมสหกรณ์ คงไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหาร ความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์

ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำแนกตามลักษณะองค์กร ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และวิเคราะห์เสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เพื่อสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยง และปัญหาอุปสรรคในการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
2. เปรียบเทียบลักษณะการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำแนกตามลักษณะองค์กร
3. ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
4. วิเคราะห์และเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยแตกต่างกันตามลักษณะองค์กร
2. ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ จำแนกตามประเภทกลุ่มอาชีพ จำนวน 302 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการสหกรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสหกรณ์ จำนวน 26 คน
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน 2564 ถึง 30 พฤศจิกายน 2564 เป็นระยะเวลา 7 เดือน 13 วัน
3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ จำแนกตามประเภทย่อยของกลุ่มอาชีพทั่วประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview form) แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ 1 แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2 มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการดำเนินการ วาระการดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการดำเนินการ ประสบการณ์ด้านการบริหารสหกรณ์ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อคำถาม โดยมีการวัดเป็นระดับนามบัญญัติมาตรา (Nominal Scale) และระดับอันดับมาตรา (Ordinal Scale)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะองค์กร ประกอบด้วย ประเภทกลุ่มอาชีพ ขนาดสินทรัพย์ สหกรณ์ จำนวนสมาชิก และระดับมาตรฐานสหกรณ์ ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) โดยมีการวัดเป็นระดับนามบัญญัติมาตรา (Nominal Scale) และระดับอันดับมาตรา (Ordinal Scale)

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากการทดลองใช้แบบสอบถามกับ 30 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยภายนอก ($\alpha = 0.877$) ปัจจัยภายใน ($\alpha = 0.962$)

ตอนที่ 4 การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากการทดลองใช้แบบสอบถาม กับ 30 สหกรณ์

อ้อมทรัพย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ภาพรวม ($\alpha = 0.983$)

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เป็นเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอก 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเมือง 2) เศรษฐกิจ 3) สังคม/วัฒนธรรม 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) กฎระเบียบ และ 6) สภาวะแวดล้อม

ส่วนที่ 3 สภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลากร 2) การเงิน 3) วัสดุและอุปกรณ์ 4) การจัดการ และ 5) วัฒนธรรมองค์กร

ส่วนที่ 4 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ 7 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านการเงิน 3) ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน 4) ด้านผลตอบแทน 5) ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 6) ด้านชื่อเสียง และ 7) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยแจ้งความประสงค์และขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อให้ทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.2 ผู้วิจัยนำส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลพร้อมแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยกำหนดเวลาในการส่งคืนแบบสอบถาม กำหนดระยะเวลาภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถามในการส่งคืน โดยสอดซองที่ปิดดวงตราไปรษณีย์จำหน่ายของถึงผู้วิจัย

1.3 เมื่อครบกำหนดเวลาในการส่งคืนแบบสอบถาม ถ้ายังได้รับคืนไม่ครบ ผู้วิจัยใช้การโทรศัพท์ประสานงาน เพื่อขอรับคืนแบบสอบถาม หรือจัดส่งแบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่กำหนด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยประสานงานและส่งจดหมายขออนุญาต ขอข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้า 7 วัน ในกรณีที่ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.3 กรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยส่งจดหมายขออนุญาตขอข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดส่งคืนภายใน 15 วัน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในการส่งคืน โดยสอดซองที่ปิดดวงตราไปรษณีย์จำหน่ายของถึงผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ลักษณะองค์กร ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 วิเคราะห์ลักษณะปัจจัยการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

1.4 วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics)

2.1 ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ จำแนกตามลักษณะองค์กร ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test และ t-test

2.2 วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Adjusted R², F และ t

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยง และปัญหาอุปสรรคในการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า สภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการบริหารจัดการ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) และกฎหมายสหกรณ์ โดยยึดมั่นในหลักการและวิธีการสหกรณ์ ดำเนินการตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ และยึดแนวทางการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ใช้การบริหารความเสี่ยงที่ได้จากการสังเคราะห์จากแนวทางปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ การบริหารความเสี่ยงองค์กร COSO Enterprise Risk Management 2017 และแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปได้ 7 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านการเงิน 3) ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน 4) ด้านผลตอบแทน 5) ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 6) ด้านชื่อเสียง และ 7) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ และปัจจัยภายในสหกรณ์ ในด้านของปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ที่ส่งผลอย่างมากต่อการบริหาร คือ กฎระเบียบ (Legal) และปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลอย่างมากต่อการบริหาร คือ ด้านการเงิน

ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 7 ด้านพบว่า แนวทางการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกฎหมาย และกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย 7 ด้าน

การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเห็น	ลำดับที่
1. ด้านกลยุทธ์	4.18	.672	มาก	1
2. ด้านการเงิน	4.15	.587	มาก	4
3. ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน	4.18	.853	มาก	3
4. ด้านผลตอบแทน	3.92	.844	มาก	7
5. ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย	4.18	.819	มาก	2
6. ด้านชื่อเสียง	4.12	.860	มาก	5
7. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.09	.812	มาก	6

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำแนกตามลักษณะองค์กร ประกอบด้วยประเภทกลุ่มอาชีพ ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ และระดับมาตรฐานสหกรณ์ พบว่า

- ประเภทกลุ่มอาชีพ ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ และระดับมาตรฐานสหกรณ์ แตกต่างกัน การบริหารความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ ด้านชื่อเสียง และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน

- ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ และระดับมาตรฐานสหกรณ์ แตกต่างกัน การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินแตกต่างกัน

- ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ แตกต่างกัน การบริหารความเสี่ยงด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วยปัจจัยภายนอกสหกรณ์ และปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์

3.1.1 ด้านกลยุทธ์ ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านกฎระเบียบ และด้านสภาวะแวดล้อม ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยง

ของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกลยุทธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกลยุทธ์ ได้ร้อยละ 20.7 และพบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านสังคม/วัฒนธรรม และด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสภาวะแวดล้อม มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านการเมือง ($B = 0.269$) ด้านสังคม/วัฒนธรรม ($B = 0.222$) ด้านกฎระเบียบ ($B = 0.196$) และด้านสภาวะแวดล้อม ($B = -0.1199$)

3.1.2 ด้านการเงิน ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านสังคม/วัฒนธรรม และด้านกฎระเบียบ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการเงิน ได้ร้อยละ 21.5 และพบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านสังคม/วัฒนธรรม และด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ($B = 0.277$) ด้านสังคม/วัฒนธรรม ($B = 0.160$) และด้านการเมือง ($B = 0.138$) ตามลำดับ

3.1.3 ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินการ ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม/วัฒนธรรม และ ด้านกฎระเบียบ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน ได้ร้อยละ 12.3 และพบว่าปัจจัยภายนอกด้านการเมือง และด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านเศรษฐกิจ มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ($B = 0.408$) ด้านการเมือง ($B = 0.228$) และด้านเศรษฐกิจ ($B = -0.236$) ตามลำดับ

3.1.4 ด้านผลตอบแทน ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ

ด้านกฎระเบียบ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านผลตอบแทน ได้ร้อยละ 14.8 และพบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง และด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ($B = 0.341$) ด้านการเมือง ($B = 0.314$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($B = -0.137$) ตามลำดับ

3.1.5 ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกฎระเบียบ และด้านสภาวะแวดล้อม ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ได้ร้อยละ 8.50 และพบว่า ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนด้านสภาวะแวดล้อม มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านการเมือง ($B = 0.334$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($B = 0.155$) และด้านสภาวะแวดล้อม ($B = -0.230$) ตามลำดับ

3.1.6 ด้านชื่อเสียง ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านกฎระเบียบ และด้านสภาวะแวดล้อม ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านชื่อเสียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านชื่อเสียง ได้ร้อยละ 11.2 และพบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านการเมือง ด้าน

สังคม/วัฒนธรรม ด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนด้าน สภาวะแวดล้อม มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้าน กฎระเบียบ ($B = 0.276$) ด้านสังคม/วัฒนธรรม ($B = 0.231$) ด้านการเมือง ($B = 0.182$) และด้านสภาวะ แวดล้อม ($B = -0.225$) ตามลำดับ

3.1.7 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัย ภายนอกสหกรณ์ ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านกฎระเบียบ และด้านสภาวะแวดล้อม ส่งผลต่อการบริหารความ เสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถ ร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ร้อยละ 14.5 และพบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านกฎระเบียบ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสภาวะแวดล้อม มีอิทธิพล ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียง ตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ($B = 0.294$) ด้านสังคม/วัฒนธรรม ($B = 0.206$) และด้านสภาวะ แวดล้อม ($B = -0.223$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ที่ส่งผล ต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ประเทศไทย ตามตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ภายนอกสหกรณ์ กับการบริหารความเสี่ยงของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ปัจจัย ภายนอก สหกรณ์ (6 ด้าน)	การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย					
	ด้าน กลยุทธ์	ด้าน การเงิน	ด้าน ปฏิบัติการ/ ดำเนินงาน	ด้าน ผลตอบแทน	ด้าน ชื่อเสียง	ด้าน เทคโนโลยี สารสนเทศ
(Unstandardized Coef. (B) = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ)						
การเมือง	.269	.138	.228	.314	.334	.182
เศรษฐกิจ			-236			
สังคม/ วัฒนธรรม	.222	.160			.231	.208
เทคโนโลยี สารสนเทศ				-.137	.155	
กฎระเบียบ	.196	.277	.408	.341	.276	.294
สภาวะ แวดล้อม	-.119			-.230	-.225	-.223

3.2 ปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการ บริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์

3.2.1 ด้านกลยุทธ์ ปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุและอุปกรณ์ ส่งผลต่อการ บริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกลยุทธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถ ร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ด้านกลยุทธ์ ได้ร้อยละ 35.2 และพบว่า ปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุ และอุปกรณ์ มีอิทธิพลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้าน บุคลากร ($B = 0.687$) และด้านวัสดุและอุปกรณ์ ($B = 0.223$) ตามลำดับ

3.2.2 ด้านการเงิน ปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และด้านการ จัดการ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ด้านการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการ บริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านการเงิน ได้ร้อยละ 41.7 และพบว่าปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ มีอิทธิพลทางบวก อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านวัสดุและ อุปกรณ์ มีอิทธิพลทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านบุคลากร ($B = 0.589$) ด้านการจัดการ ($B = 0.234$) และด้าน วัสดุและอุปกรณ์ ($B = -0.135$) ตามลำดับ

3.2.3 ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินการ ปัจจัย ภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุ และอุปกรณ์ ด้านการจัดการ และด้านวัฒนธรรม ส่งผล ต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้าน ปฏิบัติการ/ดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหาร ความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านปฏิบัติการ/ ดำเนินงาน ได้ร้อยละ 42.6 และพบว่าปัจจัยภายใน สหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ ด้านวัฒนธรรม องค์การ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนด้านการเงิน และด้านวัสดุและอุปกรณ์ มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพลได้แก่ ด้านบุคลากร ($B = 0.734$) ด้านวัฒนธรรมองค์การ ($B = 0.383$) ด้านการจัดการ

($B = 0.363$) ด้านการเงิน ($B = -0.447$) และด้านวัสดุและอุปกรณ์ ($B = -0.282$) ตามลำดับ

3.2.4 ด้านผลตอบแทน ปัจจัยภายใน สหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านผลตอบแทน ได้ร้อยละ 39.8 และพบว่าปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการเงิน และด้านวัสดุและอุปกรณ์ มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านบุคลากร ($B = 0.753$) ด้านการจัดการ ($B = 0.573$) ด้านการเงิน ($B = -0.317$) และด้านวัสดุและอุปกรณ์ ($B = -0.309$) ตามลำดับ

3.2.5 ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านวัฒนธรรม ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกฎหมายและกฎระเบียบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านกฎหมายและกฎระเบียบฯ ได้ร้อยละ 24.8 และพบว่าปัจจัยภายในสหกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการ มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนด้านวัฒนธรรมองค์กร มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านบุคลากร ($B = 0.633$) ด้านการจัดการ ($B = 0.266$) และด้านวัฒนธรรมองค์กร ($B = -0.264$) ตามลำดับ

3.2.6 ด้านชื่อเสียง ปัจจัยภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านชื่อเสียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านชื่อเสียง ได้ร้อยละ 17.4 มีอิทธิพลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($B = 0.583$)

3.2.7 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ร้อยละ 22.8 มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($B = 0.576$)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ตามตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในสหกรณ์ กับการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ปัจจัยภายใน สหกรณ์ (5 ด้าน)	การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย						
	ด้าน กลยุทธ์	ด้าน การเงิน	ด้าน ปฏิบัติการ/ ดำเนินงาน	ด้าน ผลตอบแทน	ด้าน กฎหมาย	ด้าน ชื่อเสียง	ด้าน เทคโนโลยี สารสนเทศ
	(Unstandardized Coef. (B) = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ)						
บุคลากร	.687	.589	.734	.753	.633	.583	.576
การเงิน			-.447	-.317			
วัสดุและ อุปกรณ์	.223	-.135	-.282	-.309			
การจัดการ		.234	.363	.573	.266		
วัฒนธรรม องค์กร			.383		-.264		

4. แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix แนวทางการบริหารความเสี่ยง ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย มี 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกลยุทธ์ เป้าหมายเพื่อเพิ่มแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน และการนำแผนไปปฏิบัติ

แนวทางที่ 2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน เป้าหมายเพื่อเพิ่มแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานของแต่ละกระบวนการหรือกิจกรรมภายในองค์กร

แนวทางที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านกฎหมายและกฎระเบียบเป้าหมายเพื่อเพิ่มแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากการทำธุรกรรมตามข้อกำหนดตามความในกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย สามารถอภิปรายผล ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหาร ทั้งปัจจัยภายนอกสหกรณ์และปัจจัยภายในสหกรณ์พบว่าปัจจัยภายนอกสหกรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ กฎระเบียบ (Legal) ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์และกฎหมายสหกรณ์ แต่ในปัจจุบัน กฎระเบียบของรัฐ ที่เกี่ยวกับสหกรณ์ บางมาตราก็ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ร่างกฎกระทรวงตามมาตรา 89/2 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 (4) การให้กู้และการให้สินเชื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยสินเชื่อ สมาชิกที่กู้ต้องเหลือเงินเดือนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ซึ่งสวนทางกับความเป็นจริงในขณะนี้ จะเห็นได้จากผลการศึกษาของยินดี ชาญณรงค์ (2561) เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันพบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน คือ การบริหารแบบประชานิยม ขาดระเบียบ หลักเกณฑ์เงื่อนไข ปัญหาเงินเดือนเหลือไม่พอหัก หนี้ ที่จ่าย วงเงินให้กู้แก่สมาชิกสูงเกินไป ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า ด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก เห็นได้ว่าเป็นไปตามปัจจัยการบริหาร 4M's ซึ่งในทางธุรกิจเงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้

จากการสำรวจระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์พบว่า ด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน และ

ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ/การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เพราะความเสี่ยงทั้ง 3 ด้าน เกิดจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุมภายในที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 167 – 171) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลลัพธ์ที่ออกมาในรูปการควบคุมภายในที่มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ผลการละเมิดไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ย่อมเป็นความเสี่ยงต่อองค์กรได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของชาบริ (Shabri. 2016) เรื่อง ผลของระบบควบคุมภายในต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์: กรณีศึกษา Koperasi ABC Berhad จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดีหรือแข็งแกร่งจะมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ รวมถึงช่วยให้เกิดความมั่นคงและการเติบโตของขบวนการสหกรณ์ในมาเลเซีย

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยจำแนกตามลักษณะองค์กร พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทกลุ่มอาชีพ ขนาดสินทรัพย์สหกรณ์ และระดับมาตรฐานสหกรณ์ แตกต่างกัน การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ภาคเอกชน ซึ่งการบริหารความเสี่ยงจะมีการปรับตัวและพัฒนาได้ง่ายกว่ากลุ่มอาชีพที่เป็นภาครัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ ที่ต้องมีระเบียบข้อบังคับของทางการกำกับร่วมอยู่ด้วยรวมทั้งหลักเกณฑ์ชี้วัดมาตรฐานสหกรณ์ ที่ให้คะแนนจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ และกระบวนการบริหารจัดการภายในสหกรณ์ จำนวน 137 ข้อ ระดับคะแนนรวมจะเป็นตัวกำหนดระดับมาตรฐานของสหกรณ์ โดย คะแนนตั้งแต่ 96 ขึ้นไป ได้เกรด A มาตรฐานสหกรณ์ระดับดีเลิศ คะแนน 86-95.99 ได้เกรด B มาตรฐานสหกรณ์ระดับดีมาก คะแนน 76-85.99 ได้เกรด C มาตรฐานสหกรณ์ระดับดี คะแนนต่ำกว่า 76 ได้เกรด F ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ มีระดับมาตรฐานสหกรณ์ที่แตกต่างกัน

3. การศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สำคัญ คือ ด้านการเมือง โดยเฉพาะความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของอัฐนันท์ ชลายนนาวิน (2560) เรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่มีต่อโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงหัวหิน – ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการเมือง (Political Risk) และผลการศึกษาของเบกาโจ (Begajo, 2018) เรื่อง บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์และสินเชื่อในการปรับปรุงการจัดหาเงินทุนในเขตชนบท: กรณีของ Bench Maji, Kaffa, Shaka Zones พบว่ามีการสนับสนุนจากรัฐบาลในระดับที่ต่ำ รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาการฝึกอบรมและข้อมูลที่แข็งแกร่งในระดับ Zone และ Woreda

ส่วนปัจจัยภายในสหกรณ์ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สำคัญ คือ บุคลากร เป็นปัจจัยที่ถือว่าสำคัญของการสหกรณ์ เนื่องจากเป็นตัวขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ ด้วยเหตุนี้สหกรณ์ต้องกล่าลงทุนด้านบุคลากร รวมทั้งวางแผนในการสรรหา พัฒนา และรักษาให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการศึกษาของฮาเร๊ะเจ๊ะโต (2557) เรื่อง แนวโน้มการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในทศวรรษหน้า (2557-2566) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรมีระบบการคัดเลือกบุคคลที่ชัดเจน พัฒนาพนักงานให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานขององค์กร นำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งพัฒนาพนักงานให้มีประสิทธิภาพ ประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม และให้สวัสดิการแก่พนักงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาให้พนักงานอยู่ในองค์กรได้นานขึ้น

4. แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ 302 คน และ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 26 คน สามารถสรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ ได้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน และ 3) ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั้ง 3 แนวทาง ที่ได้นำเสนอขึ้น ถ้ามีการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง สามารถลดความเสี่ยงในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ได้ โดยพิจารณาสาระสำคัญของแต่ละแนวทางเป็นหลัก ดังนี้

- ด้านกลยุทธ์ มีความสำคัญในการจัดการเชิงกลยุทธ์ 6 ประการ ดังนี้ 1) ช่วยให้องค์กรมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน 2) ช่วยให้ผู้บริหารคิดอย่างเป็นระบบ 3) ช่วยสร้างความพร้อมให้แก่องค์กร 4) ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน 5) ช่วยให้การดำเนินงานเกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ และ 6) ช่วยให้องค์กรมีมุมมองที่ครอบคลุม

- ด้านปฏิบัติการ/ดำเนินงาน มีเป้าหมายดังนี้ 1) เพื่อให้มั่นใจว่ามีแนวทางในการสร้างความสำเร็จให้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ 2) เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานไวล่วงหน้า 3) เพื่อลดความขัดแย้งในการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน 4) เพื่อลดความผิดพลาดและลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน 5) เพื่อจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของการทำงานไวล่วงหน้า เพื่อใช้ในการมอบหมายงานให้กับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) เพื่อใช้ในการกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี และ 7) เพื่อให้แผนที่วางไว้มีความเป็นไปได้และใกล้เคียงกับการที่จะปฏิบัติจริงให้มากที่สุด

- ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ สหกรณ์ต้องดำเนินกิจการภายใต้กรอบแห่งกฎหมายทั้งปวง แต่ต้องไม่ขัดกับข้อบังคับสหกรณ์และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ปัจจุบันได้มีการร่างกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 รวม 5 ฉบับ เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 สหกรณ์ต้องกล่าลงทุนด้านบุคลากร พัฒนาและรักษาให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ ความรู้แก่บุคลากร มีการหมุนเวียนหน้าที่ภายในสหกรณ์ การประเมินผลงานด้วยความเป็นธรรม

1.2 ฝ่ายจัดการต้องรับรู้ผลกำไรขาดทุนจาก การประเมินมูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน (Mark to market) รวมทั้งติดตามปัจจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราดอกเบี้ยนโยบาย หนี้ ครัวเรือน ผลตอบแทนของสหกรณ์อื่นเนื่องจากการพัก ชำระหนี้ของสมาชิก เป็นต้น

1.3 การที่สหกรณ์ได้นำเทคโนโลยีด้านการ สื่อสารมาใช้ ส่งผลต่อมนุษยสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ นอกจากนี้แล้วสมาชิกเกษียณ บางส่วนเข้าไม่ถึงเทคโนโลยี สหกรณ์ควรแบ่งกลุ่ม สมาชิกตามอายุ เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ใน รูปแบบเอกสารอีกทางหนึ่ง

1.4 สหกรณ์ควรนำระบบการบริหารจัดการที่ ดีมาใช้ในการสหกรณ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น การ บริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเงินตามเกณฑ์ คุณภาพสหกรณ์ออมทรัพย์ การบริหารความเสี่ยงและ การควบคุมภายใน เป็นต้น

1.5 วัฒนธรรมองค์กรของสหกรณ์เป็นเรื่อง ของคุณค่า หลักการ อุดมการณ์ สหกรณ์ควรกระตุ้นให้ เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี เพราะจะทำให้การทำงาน ของบุคลากรในสหกรณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มี วัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อสร้างความเจริญมั่นคงให้กับ สหกรณ์และสมาชิก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยเน้น สหกรณ์ออมทรัพย์เฉพาะกลุ่มอาชีพที่มีปัญหา เพื่อหา สาเหตุพร้อมทั้งหาแนวทางพัฒนาการบริหารความ เสี่ยงให้ครอบคลุม

2.2 นำผลงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับแนว ทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ประเทศไทย

2.3 ทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เกี่ยวกับ อุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากนำแนวทางจาก การวิจัยนี้ไปปรับใช้จริง

2.4 การวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยงานที่เกี่ยวข้องใน อนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2554). แนวทางปฏิบัติการ บริหารความเสี่ยงของสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.cpd.go.th>
- _____. (2562). สหกรณ์ออมทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.cpd.go.th>
- _____. (2562). ร่างกฎกระทรวงตามมาตรา 89/2 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์. (เอกสารอัดสำเนา)
- จุฑามณ สิทธิพลวนิชกุล. (2018). แนวทางการบริหาร ความเสี่ยงองค์กร COSO Enterprise Risk Management 2017. วารสารวิชาชีพบัญชี JAP. 14, 111.
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. (2562). การสหกรณ์ไทย. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.fsct.com>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2546). คู่มือตรวจสอบ ความเสี่ยงสถาบันการเงิน. กรุงเทพฯ: ธนาคาร แห่งประเทศไทย. (อัดสำเนา).
- _____. (2546). รายงานประจำปี. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธรร สุนทรายุทธ์. (2550). ปัจจัยความเสี่ยงภายในและ ภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการของคณะ ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. ภาควิชา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บริษัทไอโซแคร์ ซิสเต็มส์ จำกัด. (2562). สารสำคัญของ พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563, จาก [https://www. icoopthai.com/index.php/cooperative-laws](https://www.icoopthai.com/index.php/cooperative-laws)
- ยินดี ชาบุญณรงค์. (2561, กรกฎาคม – ธันวาคม). แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอัน ดามัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต. 14(2).

อัฐนันท์ ชลาชนานานิน. (2560). แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่มีต่อโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงหัวหิน – ประจวบคีรีขันธ์. ปรินญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฮาเร๊ะ เจ๊ะโต. (2557). แนวโน้มการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์อับดุลอัมมาน จำกัด ในทศวรรษหน้า (2557-2566). ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Begajo, Tesfaye Megiso. (2018). The Role of Saving and Credit Cooperatives in Improving Rural Micro Financing: The Case of Bench Maji, Kaffa, Shaka Zones. *World Journal of Business and Management*. 4(2).

Bright Hub PM Project Management. (2011). *PESTLE Analysis History and Application*. From <http://www.brighthubpm.com/project-planning/100279-pestle-analysis-history-and-application> (1 November 2020).

Cameron, K. S. & Ettington, D. R. (1988). *The conceptual foundations of organizational culture*. In *Higher Education: Handbook of Theory and Research*. (pp. 356 - 396). New York: Agathon.

COSO. (2017). *Enterprise Risk Management: Integrating with Strategy and Performance: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*. EBook ISBN: 978-1-94549-886-2.

Shabri, Shafawaty Mohamad. (2016). The Effects of Internal Control Systems on Cooperative's Profitability: A Case of Koperasi ABC Berhad. *International Review of Management and Marketing*. 6(S8), pp.240-245.

Thinkaboutwealth. (2563). *TOWS Matrix*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563, จาก <https://www.thinkaboutwealth.com/tows-matrix>

**การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
Personnel Ethic Study Bang Muang Sub-District Municipality,
Bang Yai District, Nonthaburi Province**

อภิชาติ ศิริบุญญากุล (Apichat Siribunyakarn)¹ อุไรวรรณ เตียนศรี (Uraiwan Tiansri)²

อุไรวรรณ พงศ์สุภากุล (Uraiwan Pongsuphakul)³

Received: May 13, 2022

Revised: May 28, 2022

Accepted: May 31, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งที่จะศึกษาด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 163 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 จากการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสังเกต ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ ด้านมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ด้านมีความยุติธรรม และด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ ควรเป็นต้นแบบแห่งการเป็นแหล่ง คุณธรรม จริยธรรม มีป้ายรณรงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ เช่น เขตปลอดสุรา เขตปลอดการพนัน และเขตปลอดเรื่องชู้สาว เป็นต้น

คำสำคัญ: จริยธรรม, บุคลากร, เทศบาลตำบลบางม่วง

Abstract

Objectives of this research were to 1) to study the ethical level of personnel of Bang Muang Sub-District Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province. 2) to study the components affecting ethics of personnel of Bang Muang Sub-District Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province and 3) To study the ethical practice guidelines of personnel of Bang Muang Sub-District Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province.

This research is a quantitative research. Aim to study love and faith in the profession in the aspect of seeing the collective interests more than the personal Integrity and justice. The sample group used in the study was 163 personnel of

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยทองสุข

Lecturer at Thongsook College

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

Lecturer at Nakornluang Polytechnic College

³ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Lecturer, Bangkok Thonburi University

Bang Muang Sub-District Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province using a simple random sampling method. A confidence value of 0.971 was tested from random sampling. The method of collecting information from documents and observations is as follows:

The Finding results of this research: Personnel Ethics of Study Bang Muang Sub-District Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province Overall is at a high level. In each aspect, it was found that the aspect with the highest average was honesty, followed by professional love and faith. Justice and to see the benefits of participation rather than their own, respectively. The suggestions from this research it should be a model for being a source of morality and ethics. There are various moral campaign banners such as alcohol-free zones, gambling-free zones. And adultery-free zone, etc.

Keywords: Ethics, personnel, Bang Muang Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตอยู่ของคนในสังคมอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดความสุข ร่มเย็นในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้สร้างวิวัฒนาการความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยให้กับประเทศไทยในหลายๆ ด้าน แต่ในทางกลับกันก็ส่งผลกระทบจนให้เกิดความเสียหายในอีกหลายแง่มุม โดยเฉพาะด้านจิตใจของคนที่ถูกครอบงำด้วย “วัตถุนิยม” ก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่พุ่งเพื่อ ขาดเหตุผลและการประมาณตน กระตุ้นให้สังคมไทยเกิดการแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันมากขึ้น กระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งโอกาส อำนาจทรัพย์สิน และมีค่านิยมที่จะผลักดันตนเองไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้นด้วยวิธีมิชอบสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ชักนำให้คนไทยเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ขาดความ

ซื่อสัตย์ สุจริตคดโกงโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายมูลค่ามหาศาลที่เกิดต่อประเทศชาติและส่วนรวม และยิ่งร้ายแรงเมื่อคนในสังคมขาดการให้ความรัก ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทั้งยังลืมนึกถึงวัฒนธรรมอันดีงามในสังคมไทยที่สืบทอดกันมาช้านาน คนไทยอารมณ์ร้อนแรงขึ้นทุกวันขาดสติควบคุมอารมณ์ไม่ได้จนก่อคดีอาชญากรรมรุนแรงที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นอันขัดต่อคุณธรรม และจริยธรรมในสังคม ดังที่เป็นข่าวสารที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ที่ได้นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดหลักคุณธรรม และจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ร่วมไปถึงผู้นำประเทศ ได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาท การตมต้นหลอกหลวงการกระทำความผิดในทางชั่วและอนาจาร ตลอดจนถึงการกระทำความผิดกฎหมายทั้งทางทางแพ่ง และอาญา เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2556, หน้า 82)

ตั้งแต่อดีตมาการพัฒนาด้านคุณธรรม และจริยธรรม ได้มีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มาช้านาน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาที่กระทำควบคู่ไปกับการศึกษา อันจะเห็นได้จากการนำเอาเรื่องของพุทธศึกษาจริยศึกษา มาใส่ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันยังคงได้มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ตลอดจนแนวนโยบายรวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้ยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรม” และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 อันมีนโยบายการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้นในส่วนของประเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีกระแสความต้องการการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้น

ในสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของบุคลากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง ทั้งยังเป็นการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง และสามารถมาสร้างเป็นมาตรฐานจริยธรรมของบุคลากรได้ และเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารของหน่วยงานซึ่งจะได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาทางด้านจริยธรรมของบุคลากร และเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อเสริมคุณค่าของบุคลากรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% หรือค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับ (Precision) ร้อยละ 5 (.05) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 163 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่เดือนมกราคม 2563-กันยายน 2563 โดยระยะเวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น 9 เดือน
3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
4. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและด้านความยุติธรรมตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ ของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีความยุติธรรมตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดในด้านเนื้อหาเพื่อที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นมากขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 ชุด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เพื่อแสดงถึงลักษณะของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

2. วิเคราะห์ระดับจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแจกแจงหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล เพื่อดูความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส (Coding) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน การแจกแจง หรืออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล หรือตัวแปร สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์สุจริตในวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการประกอบการทำงาน ทั้งปวงเพราะความซื่อสัตย์สุจริตจะช่วยให้ผู้บังคับบัญชาเกิดความมั่นใจ มีความสบายใจในการทำงาน การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาการทำงานก็จะราบรื่น สามารถทำงานได้อย่างสบายใจ ความซื่อสัตย์สุจริตก็จะเป็นจุดเด่นในงานอาชีพนั้นได้รับการยอมรับจากบุคคลทุกวงการ การส่งเสริมให้บุคคลทุกอาชีพมีความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บังเกิดผลดีต่อชาติบ้านเมือง

2. ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ เป็นจริยธรรมวิชาชีพทุกอาชีพเพราะการมีความรักความ

ศรัทธาในงานที่ทำก็จะเป็นการส่งเสริมให้การทำงานมีความสุข งานจะไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ถ้าขาดความรักความศรัทธาในอาชีพที่ทำอยู่ จะเกิดความไม่มั่นใจในการทำอาชีพนั้น จะคิดเปลี่ยนงาน ทิ้งงาน และหนีงานในที่สุด การสร้างความรักความศรัทธาในอาชีพทุกอาชีพจึงจำเป็นต่อแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้อาชีพมีความมั่นคงได้

3. ด้านมีความยุติธรรม ความยุติธรรมเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคม ซึ่งความยุติธรรมของแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น หากสังคมหนึ่งทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า การขโมยของเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ถือว่ายุติธรรม ซึ่งในความเป็นจริงแล้วความยุติธรรมที่เป็นที่นิยมมากที่สุดเป็นความยุติธรรมที่ต้องอยู่คู่กับ คุณธรรมและจริยธรรม ที่เป็นเครื่องช่วยในการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าสิ่งไหนเป็นสิ่งที่ดี ถูกต้อง และเหมาะสม แล้วความยุติธรรมแบบไหนที่คนส่วนมากจะยอมรับ

4. ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การยกย่องให้เกียรติผู้ประกอบอาชีพเดียวกันนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก จุดบกพร่องอันหนึ่งในสังคมไทยในปัจจุบัน คือ การไม่ยกย่องให้เกียรติกัน เพราะสภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบีบบังคับให้ต้องแข่งขันแย่งงานกันทำ จึงดูเหมือนว่าบุคคลที่ทำอาชีพเดียวกัน ไม่ยกย่องหรือให้เกียรติผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้ขาดจริยธรรมวิชาชีพ ดังนั้นการสร้างความรักให้บุคคลในวงการอาชีพเดียวกัน เกิดความสำนึกในเกียรติภูมิศักดิ์ศรีในวิชาชีพตน ก็จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกันได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสภาพปัจจุบันและปัญหาในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

ผู้วิจัยเสนอสรุปตามตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	μ	σ	
1. ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.39	0.46	มาก
2. ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	3.88	0.59	มากที่สุด
3. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.53	0.65	มากที่สุด
4. ด้านความยุติธรรม	4.37	0.79	มากที่สุด
ภาพรวม	4.29	0.62	มาก

จากตาราง 1 พบว่า จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu = 4.53$) รองลงมาคือ ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ($\mu = 4.39$) อันดับที่สาม คือ ด้านความยุติธรรม ($\mu = 4.37$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ($\mu = 3.88$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	μ	σ	
1. อาชีพที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพที่มีหลักประกันแน่นอน	4.69	0.46	มากที่สุด
2. เครื่องแบบของหน่วยงานท่านควรมีรูปแบบเฉพาะแตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ	4.39	0.52	มากที่สุด
3. ท่านไม่มีทางเลือกอื่นจึงต้องมาทำงานที่หน่วยงานนี้	4.06	0.32	มาก
4. ท่านมีความสุขและภูมิใจมากที่ได้ประกอบอาชีพในหน่วยงานนี้	4.43	0.56	มากที่สุด
รวม	4.39	0.46	มาก

จากตาราง 2 พบว่า จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาชีพที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพที่มีหลักประกันแน่นอน ($\mu = 4.69$) รองลงมาคือ ท่านมีความสุขและภูมิใจมากที่ได้ประกอบอาชีพในหน่วยงานนี้ ($\mu = 4.43$) เครื่องแบบของหน่วยงานท่านควรมีรูปแบบเฉพาะแตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ ($\mu = 4.39$) ท่านไม่มีทางเลือกอื่นจึงต้องมาทำงานที่หน่วยงานนี้มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.06$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	μ	σ	
1. ความสุขที่แท้จริงคือการทำเพื่อผู้อื่น	4.83	0.37	มากที่สุด
2. การช่วยเหลือคนอื่นมักจะทำให้ตัวเองเดือดร้อน	2.06	0.62	น้อยที่สุด
3. สังคมจะอยู่ได้ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น	4.71	0.59	มากที่สุด
4. คนฉลาดจะไม่ช่วยเหลือคนอื่น โดยยอมให้ตัวเองเสียเปรียบ	3.95	0.77	มาก
รวม	3.88	1.77	มาก

จากตาราง 3 พบว่า จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอันดับแรก คือ ความสุขที่แท้จริงคือการทำเพื่อผู้อื่น ($\mu = 4.83$) รองลงมาคือ สังคมจะอยู่ได้ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น ($\mu = 4.71$) อันดับที่สาม คือ คนฉลาดจะไม่ช่วยเหลือคนอื่นโดยยอมให้ตัวเองเสียเปรียบ ($\mu = 3.95$) และอันดับสุดท้าย คือ การช่วยเหลือคนอื่นมักจะทำให้ตัวเองเดือดร้อน ($\mu = 2.06$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบล บางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. ความซื่อสัตย์ทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้	4.30	0.79	มากที่สุด
2. มีความซื่อสัตย์แล้วอะไร ๆ ก็ดีขึ้น	4.56	0.85	มากที่สุด
3. คนซื่อสัตย์ถูกหลอกได้ง่าย คนหลอกหลวงมักจะได้อะไรดี	4.48	0.53	มากที่สุด
4. สังคมต้องการสมาชิกที่ซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ทำให้คนอื่นได้ง่าย	4.76	0.42	มากที่สุด
รวม	4.53	0.65	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและตรวจสอบได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรก คือ สังคมต้องการสมาชิกที่ซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ทำให้คนอื่นได้ง่าย ($\mu = 4.76$) รองลงมา คือ มีความซื่อสัตย์แล้วอะไร ๆ ก็ดีขึ้นมี ($\mu = 4.56$) อันดับที่สาม คือ คนซื่อสัตย์ถูกหลอกได้ง่าย คนหลอกหลวงมักจะได้อะไรดีดี ($\mu = 4.48$) และอันดับสุดท้ายความซื่อสัตย์ทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้ ($\mu = 4.30$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การศึกษาจริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านมีความ

ด้านมีความยุติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. คนที่มีความยุติธรรมสูงมักจะมีศัตรูมาก	4.51	0.97	มากที่สุด
2. ความยุติธรรมไม่มีอยู่จริงในสังคม	4.42	0.85	มากที่สุด
3. อยู่อย่างผู้มีความยุติธรรมดีกว่า อยู่อย่างผู้มีฐานะดี	4.31	0.46	มากที่สุด
4. ยิ่งมีความยุติธรรมมากเท่าไร ยิ่งทำให้มีบารมีสูง	4.23	0.88	มากที่สุด
รวม	4.37	0.79	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านมีความยุติธรรม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรก คือ คนที่มีความยุติธรรมสูงมักจะมีศัตรูมาก ($\mu = 4.51$) รองลงมาคือ ความยุติธรรมไม่มีอยู่จริงในสังคม ($\mu = 4.42$) อันดับที่สาม คือ อยู่อย่างผู้มีความยุติธรรมดีกว่าอยู่อย่างผู้มีฐานะดี ($\mu = 4.31$) และอันดับสุดท้ายยิ่งมีความยุติธรรมมากเท่าไรยิ่งทำให้มีบารมีสูง ($\mu = 4.23$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อภิปรายการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรก คือ สังคมต้องการสมาชิกที่ซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ทำให้คนอื่นได้ง่าย รองลงมาคือ มีความซื่อสัตย์แล้วอะไร ๆ ก็ดีขึ้นมีอันดับที่สาม คือ คนซื่อสัตย์ถูกหลอกได้ง่าย คนหลอกหลวงมักจะได้อะไรดีดี และอันดับสุดท้ายความซื่อสัตย์ทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้ ตามลำดับ

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานไม่ว่างานนั้นจะเป็นอาชีพอะไรก็ตามต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่องานนั้นโดยมากถึงจะประสบความสำเร็จในอาชีพที่ตนเองปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล เทียนเพิ่มพูน

(2546) ศึกษาเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจ กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือ นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 294 ราย และนายตำรวจฝ่ายปกครอง ในกองกำกับการ 1 และ 2 กองบังคับการปกครอง โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จริยธรรมที่ควรปลูกฝัง อยู่ในระดับสูงสุดคือ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และระดับต่ำสุด คือให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2. ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาชีพที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพที่มีหลักประกันแน่นอน รองลงมาคือ ท่านมีความสุขและภูมิใจมากที่ได้ประกอบอาชีพในหน่วยงานนี้ เครื่องแบบของหน่วยงานท่านควรมีรูปแบบเฉพาะแตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ ท่านไม่มีทางเลือกอื่นจึงต้องมาทำงานที่หน่วยงานนี้ ตามลำดับ

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ การให้เกียรติซึ่งกันและกันในการทำงานเป็นหลักการทำงานของทุกองค์กรและความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์กรจะทำให้งานที่ปฏิบัติเกิดความก้าวหน้าความศรัทธาในงานที่ทำก็จะเป็นการส่งเสริมให้การทำงานมีความสุข งานจะไม่บรรลุนเป้าหมายที่วางไว้ถ้าขาดความรักความศรัทธาในอาชีพที่ทำอยู่จะเกิดความไม่มั่นใจในการทำอาชีพนั้น จะคิดเปลี่ยนงาน ทั้งงาน และหนึ่งานในที่สุดการสร้างความรักความศรัทธาในอาชีพทุกอาชีพจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้อาชีพมีความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนาจางประเสริฐ (2557) ศึกษาเรื่องจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนครและความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร

จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา จริยธรรมของข้าราชการตำรวจและความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรีผลการศึกษาพบว่าในด้านจริยธรรมต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้บังคับบัญชา / ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานและต่อจริยธรรมประชาชนและสังคมของข้าราชการตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับสูงผลการศึกษาในส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนเห็นว่าระดับจริยธรรมต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อประชาชน/สังคมของข้าราชการตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านความยุติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรก คือ คนที่มีความยุติธรรมสูงมักจะมีศัตรูมาก รองลงมาคือ ความยุติธรรมไม่มีอยู่จริงในสังคม อันดับที่สาม คือ อยู่อย่างผู้มีความยุติธรรมดีกว่าอยู่อย่างผู้มีฐานะดี และอันดับสุดท้ายยังมีความยุติธรรมมากเท่าไรยิ่งทำให้มีบารมีสูง ตามลำดับ

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าด้านความยุติธรรม ความยุติธรรมกับศีลธรรมและจริยธรรมนั้นต้องมาด้วยกันผู้ที่ยึดความยุติธรรมต่อการทำงานอาจจะถูกมองว่าแกล้งทำดีแต่นั้นก็ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา กิตติชัยชาญ และคณะ (2559) จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตสถาบันการพลศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการและผู้ผลิตบัณฑิต พบว่าคุณลักษณะด้านจริยธรรมของนักศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการและผู้ผลิตบัณฑิตมีคุณลักษณะ 9 ประการ คือ 1) การมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ 2) การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 3) การมีน้ำใจนักกีฬา 4) การประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม 5) การเป็นผู้ตรงต่อเวลา 6) การเป็นผู้มีระเบียบวินัย 7) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 8) การมีความยุติธรรม 9) การมีความเมตตา กรุณา

4. ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอันดับแรก คือ ความสุขที่แท้จริงคือการทำเพื่อผู้อื่น

รองลงมาคือ สังคมจะอยู่ได้ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น
อันดับที่สาม คือ คนฉลาดจะไม่ช่วยเหลือคนอื่นโดย
ยอมให้ตัวเองเสียเปรียบ และอันดับสุดท้าย คือ การ
ช่วยเหลือคนอื่นมักจะทำให้ตัวเองเดือดร้อนตามลำดับ

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าด้านการเห็นประโยชน์
ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การลดความเห็นแก่ตัว และ
เสียสละร่างกายและใจเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม
ปฏิบัติตนอยู่ในจริยธรรมที่ดีงาม ประพฤติตนในกรอบ
ของสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี
รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและ
ให้อภัยกันและกัน ทำงานในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูล
กันไม่แข่งขันหรือแก่งแย่งชิงดีกัน ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของอนุชา กิตติชัยชาญ และคณะ (2559) จาก
การศึกษางานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิต
สถาบันการพลศึกษาตามความต้องการของสถาน
ประกอบการและผู้ผลิตบัณฑิต พบว่าคุณลักษณะด้าน
จริยธรรมของนักศึกษาตามความต้องการของสถาน
ประกอบการและผู้ผลิตบัณฑิต มีคุณลักษณะ
9 ประการ คือ 1) การมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ
2) การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 3) การ
มีน้ำใจนักกีฬา 4) การประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม
5) การเป็นผู้ตรงต่อเวลา 6) การเป็นผู้มีระเบียบวินัย
7) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 8) การมีความยุติธรรม
9) การมีความเมตตา กรุณา

จากการศึกษาวิจัยเรื่องจริยธรรมของบุคลากร
เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
สามารถสรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้ เพื่อเป็นการ
ป้องกันการขัดแย้งทางผลประโยชน์ของบุคลากร
เทศบาลตำบลบางม่วงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่
ชัดเจนในการป้องกันเกี่ยวกับกรณีของการขัดแย้งทาง
ผลประโยชน์ โดยที่การตัดสินใจใดๆ ของบุคลากรทุกระดับ
ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจจะต้องปราศจาก
อิทธิพลหรือเหตุจูงใจทั้งทางตรงและทางอ้อมของความ
ต้องการส่วนตัว ของครอบครัวหรือบุคคลผู้ใกล้ชิด
บุคลากรทุกคนจะต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาให้กับ
เทศบาลตำบลบางม่วง อย่างสุดความสามารถ และไม่ควร
มีผลประโยชน์ทางธุรกิจอื่นใดภายนอกเทศบาล
ตำบลบางม่วง อันจะเป็นการเบียดบังการทุ่มเทเอาใจ
ใส่ในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อเทศบาลตำบลบาง
ม่วง ในกรณีที่การกระทำบางอย่างซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ

เทศบาลตำบลบางม่วง เทศบาลจะพิจารณาปัญหา
ดังกล่าวอย่างรอบคอบ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
มีเหตุมีผล เป็นอิสระภายใต้หลักการและแนวทาง
ปฏิบัติที่ดีของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate
Governance) เพื่อสร้างความโปร่งใสและความ
น่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของบุคลากร
เทศบาลตำบลบางม่วง อันจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม
ให้เทศบาลตำบลบางม่วง อย่างยั่งยืนและคุ้มครอง
ผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียทุก
ฝ่ายของเทศบาลตำบลบางม่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
กรณีที่ผู้บริหารเทศบาลตำบลบางม่วง บุคลากร
เทศบาลตำบลบางม่วง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเครือญาติ
กับบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วงมีผลประโยชน์ส่วน
ตนที่ขัดแย้งกับบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วงหรือ
ประโยชน์โดยส่วนรวมและจะต้องให้ความยุติธรรมทุก
ฝ่ายอย่างเสมอภาค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้เห็นว่า
ความซื่อสัตย์ทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้ คนอื่นอาจจะ
เอาเปรียบตลอดเวลา

1.2 ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ทำให้
เห็นว่าการให้เกียรติซึ่งกันและกันในการทำงานเป็น
หลักการของการทำงานทุกองค์กรและความเชื่อมั่น
และศรัทธาต่อองค์กรจะทำให้งานที่ปฏิบัติเกิด
ความก้าวหน้า

1.3 ด้านความยุติธรรม ทำให้เห็นว่าความ
ยุติธรรมกับศีลธรรมและจริยธรรมนั้นต้องมาด้วยกัน

1.4 ด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า
ส่วนตน ทำให้เห็นว่า การลดความเห็นแก่ตัว และ
เสียสละร่างกายและใจเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม
ทำให้องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของ
บุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่
จังหวัดนนทบุรี

2.2 ศึกษาภาวะผู้นำ ธรรมชาติของ
ผู้บริหารในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2.3 ศึกษา ปัญหา อุปสรรค ทักษะติดกับ
จริยธรรมที่พึงประสงค์ของบุคลากรเทศบาลตำบลบาง
ม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). 200 ปีการศึกษาไทย.

กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

นภดล เทียนเพิ่มพูล. (2546). การปลูกฝังคุณธรรมจ
ริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา สังคม ศาสตร์ เพื่อ การพั ฒ นา ,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

พัฒนา จ้างประเสริฐ. (2014). จริยธรรมของข้าราชการ
ตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร และ
ความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของ
ข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธร จังหวัด
จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
บูรพา.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2556). หนังสืออ่านประกอบการ
เรียนการสอนวิชาจริยธรรมศาสตรศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร.

อนุชา กิตติชัยชาญ และคณะ. (2559). คุณลักษณะ
ของบัณฑิตสถาบันการพลศึกษาตามความ
ต้องการของสถานประกอบการและผู้ผลิต
บัณฑิต. เชียงใหม่: สถาบันพลศึกษา วิทยาเขต
เชียงใหม่.

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 30 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เปลี่ยนรูปถ่ายให้วาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีคำรับรองจากประธาน หรือ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220
2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com
3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 202
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.northbkk.ac.th/journal/>
5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

- ☐ บทความวิชาการ (Academic article)
- ☐ บทความวิจัย (Research article)
- ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)
- ☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

.....ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

■ Contents

บทความวิชาการ

- 1 • ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

■ เทพรัตน์ เอื้อธรรมถาวร

- 9 • เมตาเวิร์สกับการศึกษา: การเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลเสมือนกับโลกความจริงของการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเต็มตัว

■ สุรพล บุญลือ

บทความวิจัย

- 17 • Applying Clarinet Method of Avrahm Galper Improving Clarinet Academic Performance

■ Han wei guang

- 24 • การพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

■ Pranote Meeson

- 39 • ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบออนไลน์ตามแนวทฤษฎีจิตวิทยาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม เพื่อพัฒนากิจกรรมความคิดแบบเติบโตด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

■ กนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์

■ ลิทธิศักดิ์ เตียงงา

■ กัญญาวิรี พิมพ์สนธิ์

■ สุขอรุณ วงษ์ทิม

■ นิธิพัฒน์ เมฆขจร

- 50 • การพัฒนาความสามารถในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำปรากฏร่วมจากสื่อภาพประกอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

■ เจนจิรา วงศ์อนุ

■ อุมพร ยุวชิต

■ กนกพิชญ์ วิชวรณันท์

- 60 • ปัจจัยด้านกระบวนการและการบริหารจัดการงบประมาณ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปีของกองทัพอากาศไทย

■ ณัฐกฤตา วงษ์พระจันทร์

■ นภาพร นิลารณกุล

- 70 • การพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

■ ณัฐวัฒน์ วรรณชัย

■ ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล

- 84 • การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

■ อธิระ ปรุหมวงษ์

- 99 • กลยุทธ์การจัดการองค์การสู่องค์กรแห่งความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานองค์กรเอกชน

■ ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ

- 112 • การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในภูมิภาคตะวันออกของไทย

■ พงศ์เทพ จิระโร

■ อรรณพ โพธิ์สุข

■ อุบล ธนเนศชัยคุปต์

- 123 • โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา ต้นศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉยเหนือ

■ พิมพ์ ป้องเรือ

■ สุธิดา หอวัฒนกุล

- 135 • การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

■ ไพฑูรย์ โพธิ์สาร

■ สุนันท์ ศุภโกศล

- 148 • แนวทางการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

■ เมษยา วงษ์กัญญา

■ พิศมัย จารุจิตติพันธ์

■ สมยศ อาเกียรติ

- 160 • แนวทางแก้ปัญหาการใช้มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

■ วิทยา เบญจาทิกุล

■ ศิริเพ็ญ จันทน์นิยม

■ เสี่ยม บุษบาบาน

- 173 • ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรักษาด้วยแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา

■ ศิริพร พงษ์พานิชพงศ์

■ ปรีญาณัฐ เอื้อปศิริเมธี

- 184 • การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

■ ลิทธิศักดิ์ เตียงงา

■ กนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์

- 200 • แนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

■ สุมณฑา ประสงค์ศรี

■ สมยศ อาเกียรติ

■ พิศมัย จารุจิตติพันธ์

- 214 • การศึกษาริยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

■ อภิชาติ ศิริบุญญกุล

■ อุไรวรรณ เตียนศรี

■ อุไรวรรณ พงศ์สุภากุล

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

■ วิทยาเขตสะพานใหม่ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220 Tel. 0-2972-7200 Fax. 0-2972-7751

■ วิทยาเขตรังสิต 59 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 3) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130 Tel. 0-2533-1000 Fax. 0-2533-1020

■ ศูนย์การศึกษานนทบุรี 49/178 หมู่ 8 ถ.รัตนวิเศษ ต.บางกระสอ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000 Tel. 0-2589-1133 ต่อ 534 Fax. 0-2589-5808

